

WÓJT GMINY BRAŃSK

**Studium uchwalono
uchwałą Nr XXIX/150/98
Rady Gminy w Brańsku
z dnia 18 czerwca 1998 r.**

**zmiana uchwała Nr XIII/96/08
Rady Gminy Brańsk
z dnia 13 sierpnia 2008 r.**

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY BRAŃSK

**Tekst jednolity – załącznik nr 2
do uchwały Nr XXI/175/09
Rady Gminy Brańsk
z dnia 30 września 2009 r.**

**Tekst jednolity – załącznik nr 1
do uchwały Nr XVI/131/12
Rady Gminy Brańsk
z dnia 28 grudnia 2012 r.**

**Tekst jednolity – załącznik nr 1
do uchwały Nr XXVI/291/2018
Rady Gminy Brańsk
z dnia 23 marca 2018 r.**

BRAŃSK 1998, 2008, 2009, 2012, 2018

**Opracowanie zostało wykonane na zlecenie
Zarządu Gminy w Brańsku
przez zespół w składzie:**

Lp.	Imię i nazwisko	Udział w opracowaniu	Podpis
1	mgr inż. arch. Waldemar Grenda	główny projektant zagadnienia przestrzenne	
2	mgr Tadeusz Januszewski	główny projektant zagadnienia programowe i formalno-prawne	
3	mgr Jerzy Chodorowski	zagadnienia programowe	
4	mgr Mikołaj Patejuk	ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego	
5	mgr inż. Jan Kruszewski	komunikacja zaopatrzenie w wodę,	
6	mgr inż. Czesława Kruszewska	usuwanie nieczystości, gosp. cieplna	
7	inż. Elżbieta Kępska	elektroenergetyka, gaz, telekomunikacja	
8	mgr inż. arch. Joanna Jasiewicz	opracowanie graficzne	
9	tech. Anna Jemielity	opracowanie techniczne	

Zmiana studium w roku 2018 została wykonana na zlecenia Gminy Brańsk przez zespół w składzie:

L.p.	Imię i nazwisko	Udział w opracowaniu
1	Tadeusz Januszewski	główny projektant
2	Piotr Tomasz Piotrowski	prognoza oddziaływania na środowisko
3	Paweł Babul	opracowanie graficzne
4	Paweł Januszewski	opracowanie techniczne

WSTĘP	
1. Podstawa prawna opracowania	3
2. Przedmiot studium	3
3. Części składowe studium	3
4. Podstawowe informacje o gminie Brańsk	4
 CZEŚĆ I	
UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY	
BRAŃSK	5
1. Ocena lokalnych zasobów środowiska przyrodniczego i występujące zagrożenia dla środowiska	5
1.1. Położenie fizyczno - geograficzne i administracyjne	5
1.2. Rzeźba terenu	6
1.3. Budowa geologiczna i surowce mineralne	7
1.4. Wody powierzchniowe i podziemne	12
1.5. Gleby	18
1.6. Szata roślinna - lasy	23
1.7. Warunki klimatyczne	25
1.8. Obszary i obiekty szczególnie chronione	27
1.9. Zagrożenia i degradacja środowiska	28
1.10. Funkcjonowanie środowiska przyrodniczego	31
2. Środowisko kulturowe	32
2.1. Obiekty zabytkowe i o wartościach kulturowych	32
2.2. Wartości archeologiczne	41
3. Sfera społeczna	42
3.1. Potencjał ludnościowy, jego rozmieszczenie i struktura	42
3.2. Zasoby i warunki mieszkaniowe	44
3.3. Urządzenia obsługi ludności	47
4. Sfera produkcyjna	49
4.1. Rolnictwo	49
4.2. Przemysł, rzemiosło	52
5. Infrastruktura techniczna	54
5.1. Zaopatrzenie w wodę	54
5.2. Odprowadzanie i utylizacja ścieków sanitarnych, gospodarka odpadami	60
5.3. Elektroenergetyka	61
5.4. Ciepłownictwo	62
5.5. Gazownictwo	63
5.6. Telekomunikacja	63
5.7. Radiokomunikacja i teletransmisja	64
6. Komunikacja	64
6.1. Układ drogowy	64
6.2. Komunikacja autobusowa	70
7. Syntetyczna ocena poziomu zaspokojenia potrzeb ludności i zagospodarowania gminy	71
8. Elementy zagospodarowania przestrzennego o charakterze ponadlokalnym	72
9. ¹ Wykaz udokumentowanych złóż kopalin w gminie Brańsk według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r.	72

¹ Uchwała Nr XXVI/291/2018 Rady Gminy Brańsk z dnia 23 marca 2018 r. w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brańsk

II. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY BRAŃSK ...	73
1. Polityka przestrzenna gminy	74
1.1. Problemy i bariery rozwoju gminy	74
1.2. Szanse rozwoju gminy	74
1.3. Cele rozwoju przestrzennego gminy	75
1.3.1. Główne cele rozwoju gminy	75
1.3.2. Cele ekologiczne rozwoju	76
1.3.3. Cele społeczne w zagospodarowaniu przestrzennym	76
1.3.4. Cele rozwoju gospodarczego	76
1.3.5. Cele rozwoju komunikacji	76
1.3.6. Cele rozwoju infrastruktury technicznej	77
1.4. Obszary, dla których sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe	77
1.5. Tereny zabudowane w tym tereny do rehabilitacji*	78
1.6. Zasady zabudowy i zagospodarowania*	79
2. Kierunki i zadania zagospodarowania przestrzennego gminy - realizacja celów rozwoju przestrzennego gminy	84
2.1. Kierunki ochrony wartości i zasobów środowiska przyrodniczego	84
2.2. Kierunki i zasady ochrony dóbr kultury	89
2.3. Kierunki i zadania rozwoju infrastruktury społecznej i obszarów dla tych potrzeb*	90
2.4. Kierunki i zadania rozwoju gospodarczego i terenów dla tych potrzeb*	98
2.4.1. Kierunki rozwoju przemysłu i rzemiosła i obszary pod zabudowę przemysłowo - rzemieślniczą.	98
2.4.2. Kierunki rozwoju rolnictwa i leśnictwa - obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej	105
2.4.3. Kierunki rozwoju obszarów wypoczynkowych i turystyki	108
2.4.4. Obszary przekształceń przestrzennych	108
2.5. Kierunki i zadania rozwoju komunikacji***	109
2.6. Kierunki i zadania rozwoju infrastruktury technicznej	113
2.6.1. Zaopatrzenie w wodę	113
2.6.2. Odprowadzenie ścieków, utylizacja odpadów	116
2.6.3. Zaopatrzenie w gaz	119
2.6.4. Ciepłownictwo	119
2.6.5. Elektroenergetyka	120
2.6.6. Telekomunikacja	121
2.7. Obrona cywilna i ochrona przeciwpożarowa.	121
2.8. Kierunki działań i zadania władz samorządowych w celu realizacji polityki przestrzennej gminy	122
CZĘŚĆ III	
TABELE I INFORMACJE	124

* Uchwała Nr XIII/96/08 Rady Gminy Brańsk z dnia 12 sierpnia 2008 r. w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brańsk

*** Uchwała Nr XVI/131/12 Rady Gminy Brańsk z dnia 28 grudnia 2012 r. 2012 r. w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brańsk

WSTEP

1. Podstawa prawna opracowania

Podstawami prawnymi opracowania „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brańsk” są:

- a) art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 89, poz. 415, zm. 1996r Nr 106, poz. 496)
- b) Uchwała Nr XIV/73/96 Rady Gminy w Brańsku z dnia 29.03.1996 r.
- c) umowa o dzieło nr 1/96 z dnia 11.06.1996r zawarta między Zarządem Gminy w Brańsku a kierownikiem Zespołu opracowującym projekt „Studium”.

2. Przedmiot studium

Przedmiotem studium są:

- 1) Uwarunkowania rozwoju gminy wynikające z:
 - a) dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu,
 - b) występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów szczególnych,
 - c) stanu i funkcjonowania środowiska przyrodniczego i kulturowego w tym rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
 - d) prawa własności gruntów,
 - e) jakości życia mieszkańców,
 - f) zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych.
- 2) Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy:
 - a) obszary objęte ochroną środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz zagrożenia środowiskowe,
 - b) obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej, w tym wyłączone z zabudowy,
 - c) obszary zabudowane,
 - d) obszary, które mogą być przeznaczone pod zabudowę,
 - e) kierunki rozwoju komunikacji i infrastruktury technicznej,
 - f) obszary, dla których sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe.

3. Części składowe Studium

Na Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brańsk składa się:

- a) rysunek uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego w skali 1:25 000,
- b) rysunek kierunków zagospodarowania przestrzennego w skali 1:25 000,
- c) tekst Studium.

4. Podstawowe informacje o gminie Brańsk

Gmina Brańsk położona jest w południowo-zachodniej części województwa białostockiego i graniczy z następującymi jednostkami administracyjnymi: miastem Brańsk, gminami: Rudka, Wyszki, Bielsk Podlaski, Boćki, Grodzisk, Dziadkowice, Poświętne, Nowe Piekuty, Szepietowo, Klukowo.

Powierzchnia gminy wynosi 23 310 km, co stanowi 2,9% powierzchni województwa białostockiego.

Gmina liczy 7570 mieszkańców, co stanowi 2,9% ludności wiejskiej woj. Białostockiego.

Dominującymi gruntami w gminie są użytki rolne, które zajmują 78,5% powierzchni. Lasy stanowią 15% powierzchni. 94% gruntów należy do sektora prywatnego.

Największą rzeką przepływającą przez teren gminy jest Nurzec.

Środowisko przyrodnicze gminy nie jest zdegradowane. Niepokój może budzić stan czystości wód.

Gmina dysponuje sporymi zasobami surowców mineralnych (kruszyw) - w małym stopniu eksploatowanych.

Na terenie gminy występuje niewiele zabytków, natomiast jest dużo obiektów o wartościach kulturowych oraz obiektów archeologicznych, co świadczy o historycznym bogactwie osadnictwa tych ziem.

Stan ludności gminy systematycznie maleje, głównie w wyniku migracji ludności.

Ludność utrzymuje się głównie z rolnictwa. Poza rolnictwem w 1995r pracowało zaledwie 241 osób.

Bezrobocie w wysokości 201 osób stanowi 5,3% mieszkańców w wieku produkcyjnym.

Warunki mieszkaniowe ludności gminy są średnie w stosunku do województwa białostockiego, choć nasycenie mieszkań liczone w ich ilości na 1000 mieszkańców wynoszące ok. 300, kształtuje się poniżej średniej wojewódzkiej.

Gmina jest nieźle wyposażona w urządzenia usługowe, drogi i infrastrukturę techniczną. 100% wsi jest zwodociągowanych.

Funkcję głównego ośrodka usługowego gminy pełni miasto Brańsk.

Główną funkcją gminy jest produkcja rolna w oparciu o lepszą niż w województwie wartość rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Dominuje tu uprawa zbóż oraz hodowla bydła i trzody chlewnej.

W gminie jest zarejestrowanych 125 podmiotów gospodarczych - pozarolniczych.

Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach budżetowych gminy wynosi w 1996r ok. 30,3%.

CZĘŚĆ I

UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY BRAŃSK

1. Ocena lokalnych zasobów środowiska przyrodniczego i występujące zagrożenia dla środowiska.

1.1. Położenie fizyczno-geograficzne i administracyjne.

Gmina Brańsk za wyjątkiem nieznacznych fragmentów południowej części obszaru położona jest w obrębie Równiny Bielskiej, stanowiącej jedną z ośmiu jednostek fizyczno-geograficznych w randze mezoregionów obszaru województwa białostockiego, wchodzących w skład wielkiego regionu fizyczno-geograficznego jakim jest Nizina Północno-podlaska (J. Kondracki).

W układzie administracyjnym gmina Brańsk położona jest w południowo-zachodniej części woj. Białostockiego i graniczy od północy z gminami Poświętne i Wyszki, od wschodu z gminą Bielsk Podlaski, od południowo-wschodu z gminą Boćki, od południa z gminą Grodzisk i Dziadkowie, od południowego zachodu z gminą Rudka i od zachodu z gminami województwa łomżyńskiego - Nowe Piekuty, Szepietowo, Klukowo.

Struktura użytkowania gruntów wg. stanu 31.V. 1995r przedstawia się jak niżej (w ha).

Wyszczególnienie	Powierzchnia ogólna	w tym					Lasy
		użytki rolne					
		razem	grunty orne	sady	łąki	pastwiska	
m.Brańsk	3243	2205	1532	1	321	351	881
gm.Brańsk	23310	18292	12291	19	2659	3323	3494

Źródło: Rocznik statystyczny woj. białostockiego - 1996r.

W latach objętych liczbową charakterystyką struktury użytkowania gruntów (tabela III-1) obszar gminy został zmniejszony o 6433 ha w wyniku utworzenia gminy Rudka. Dlatego też porównanie sposobu użytkowania gruntów w latach 1988 i 1995 mija się z celem.

W 1995r. dominującymi gruntami w gminie są użytki rolne, które zajmują 78,5% powierzchni, a wśród nich grunty orne stanowią 67,2% powierzchni.

Gmina charakteryzuje się bardzo małą lesistością, bo zaledwie 15% powierzchni gminy zajmują lasy, podczas gdy w województwie białostockim lasy zajmują 32% powierzchni.

Grunty należą zdecydowanie do sektora prywatnego, bo aż 94,1% powierzchni gminy należy do gospodarstw indywidualnych.

Jedynie lasy w ok. 20% należą do sektora uspołecznionego.

1.2. Rzeźba terenu

W strukturze geomorfologicznej obszaru województwa białostockiego Równina Bielska, w obrębie której prawie w całości leży gmina zalicza się do regionu wzniesień południowych (na południe od Doliny Narwi). Jest to obszar w całości łagodnie ukształtowany, chociaż w wielu miejscach urozmaicony grupami niewysokich wzniesień i płytkich obniżień.

Niewątpliwą osobliwością krajobrazową Równiny Bielskiej jest przecinająca ją szeroka, bardzo płytka dolina Górnego Nurca.

Obszar wysoczyznowy gminy Brańsk położony jest na wysokości 130-160 m. npm i charakteryzuje się krajobrazem o stosunkowo nielicznych i słabo zachowanych formach rzeźby polodowcowej.

W środkowej części obszaru gminy dominującym elementem rzeźby terenu jest dolina Nurca, która swoim przebiegiem równoleżnikowym dzieli wysoczyznę na część północną i południową.

Część północna wysoczyzny położona jest na wysokości 130-150 m. npm i stanowi obszar moreny dennej gliniastej. Urozmaicenie w jej monotonnym krajobrazie stanowią jedynie zdenudowane moreny czołowe zbudowane z osadów piaszczysto-żwirowych i gliniastych, w formach pojedynczych dają się zauważyć w okolicy wsi: Mień, Domanowo, Świrydy, Bronka, Koszewo, gdzie osiągają wysokość 140-150 m. npm przy wysokościach względnych 5-10 m. i spadkach nie przekraczających 5%. Charakterystycznym elementem rzeźby tego terenu są fragmenty zandru dolinnego występującego w dolinie rz. Mień i jego dopływie Markówki. Są to obszary zalesione położone na wysokości 125-130 m. npm a w okolicy Starej Pruszaneki częściowo zwydmione.

Najbardziej wyniesionym terenem (160-167,5 m. npm) na obszarze tej części gminy są moreny czołowe zlokalizowane w okolicy wsi Kiewłaki i Ściony.

W południowej części obszaru gminy (na południe od doliny Nurca) także dominuje morena denna gliniasta lecz ze znacznym udziałem równi zandrowych, położonych na wysokości 130-145 m. npm. Generalnie rzecz biorąc jest to obszar wysoczyzny znacznie zdenudowanej a występujące tu pojedyncze, ostańcowe formy moren czołowych (na południowy-zachód od Oleksina) nie przekraczają 150 m. npm i wysokości względnych powyżej 8 m. oraz spadków powyżej 3%.

Dolina Nurca charakteryzuje się znaczną szerokością (od 700 m. do 2 km) oraz występowaniem:

- rozległych równinnych obniżień torfowych
- tarasu zalewowego-holocenińskiego wyniesionego 2-3 m. ponad dno doliny
- fragmentów tarasu nadzalewowego, pleistocenińskiego, występującego wyspowo na wschód od wsi Popławy oraz na zachód od wsi Karp (gmina Rudka) w wyniesieniu ponad dno doliny 5-7 m. Ponadto w obrębie tarasu nadzalewowego, zwłaszcza w zachodniej jego części, występują wydmy wałowe o wysokościach dochodzących do 5 m. Doliny innych, mniejszych cieków, stanowią także wyraźny element rzeźbotwórczy i charakteryzują się płaskimi dnami oraz mało wyraźnymi stokami.

Płaskorówninna rzeźba terenu gminy Brańsk stanowi element szczególnie korzystny dla rozwoju i funkcjonowania rolnictwa. Średni wskaźnik bonitacji rzeźby terenu wynosi 8,3 pkt w skali 10 punktowej IUNG i jest najwyższy w woj. białostockim (średni wskaźnik dla województwa 7,7 pkt.).

Współczesne procesy geomorfologiczne na obszarze gminy nie powodują istotnych zmian w rzeźbie terenu - brak zagrożeń powodowanych erozją wodną,

niewielkie zmiany w jej krajobrazie powodowane są chaotyczną powierzchnią eksploatacją zasobów geologicznych.

1.3. Budowa geologiczna i surowce mineralne.

1.3.1. Budowa geologiczna

Gmina Brańsk pod względem geologicznym usytuowana jest w niecce prusko-mazowieckiej obniżenia podlaskiego, wchodzącego w skład platformy wschodnio-europejskiej.

Dno niecki budują utwory kredy górnej wykształcone w postaci wapieni, margli i kredy piaszczystej. W części południowo-zachodniej woj. białostockiego (rejon obszaru gminy Brańsk) na kredzie leżą utwory trzeciorzędowe reprezentowane przez piaski glaukonitowe i ropy oligoceńskie oraz kwarcowe piaski mioceńskie, stanowiące z kolei podłoże pokrywy czwartorzędowej.

Obszar gminy Brańsk zbudowany jest z utworów czwartorzędowych pochodzenia pleistocenicznego i holocenicznego, odgrywających najistotniejszą rolę w kształtowaniu struktur funkcjonalno-przestrzennych jak i wszelkiej innej działalności gospodarczej na terenie gminy.

Mięszczość pokrywy czwartorzędowej wynosi od 100 do 150 m.

Czwartorzęd reprezentowany jest przez osady kolejno po sobie następujących zlodowaceń - od podlaskiego do środkowopolskiego, przedzielonych osadami interglacialnymi. Seria utworów czwartorzędowych pleistocenicznego reprezentowana jest przez:

- glinę zwałową dolną, która charakteryzuje się dużą zwartością i plastycznością oraz znaczną mięszczością (ca 40 m.),
 - serią międzymorenową reprezentowaną przez osady zastoiskowe i fluwioglacjalne, głównie piaski i żwiry oraz mułki (pyły) i ropy o znacznych mięszczościach (ca 50 m.). Seria ta rozdziela glinę dolną od gliny zwałowej górnej. Lokalnie mogą one łączyć się w jeden układ glin,
 - glinę zwałową górną charakteryzującą się ciągłością pokrywy i znacznymi mięszczościami od 10 - 50 m. Gлина ta wykazuje dużą zwartość piasków i żwirów pochodzenia lodowcowego,
 - piaski i żwiry fluwioglacjalne o zróżnicowanej mięszczości (od 2 - 15 m.).
- a) Najstarszym ogniwem czwartorzędu odsłaniającym się na powierzchni obszaru gminy są osady zastoiskowe stadiału mazowiecko-podlaskiego - piaski mułkowate sporadycznie ropy i mułki występujące w krawędzi doliny Nurca w okolicy Brańska i wsi Karp.
- b) Największy udział w budowie strefy przypowierzchniowej obszaru gminy mają osady stadiału mazowiecko-podlaskiego, którymi są:
- gliny zwałowe budujące głównie obszary okolic następujących wsi: Olędy, Lubieszcze Brzeźnica, Szmurły, Płonowo, Holonki, Klichy i Oleksin,
 - piaski, żwiry i głazy moren czołowych oraz moren martwego lodu budujące wzgórze w okolicy m. Brańska oraz wsi: Świridy, Kadłubówka, Koszewo, Chojewo i Oleksin,
 - piaski i żwiry lodowcowe z głazami - pokrywające spłaszczone kulminacje zbudowane z glin zwałowych w okolicy m. Brańska oraz wsi: Mień, Patoki, Domanowo, Świridy, Kalnica, Bronka, Dębowo, Koszewo, Oleksin i Holonki,
 - piaski kemów występują w okolicy wsi Kiersnówek i na „N” od m. Brańsk,
 - piaski i piaski ze żwirami wodno-lodowcowe budują równiny (zandry) w okolicy wsi Świridy oraz znaczne powierzchnie na południe od Nurca.

- c) Osady stadiału północnomazowieckiego to:
- piaski, żwiry i głazy budujące wzgórza morenowe w okolicy wsi Kiewłaki i Ściony (teren gminy najbardziej wysunięty na północ),
 - piaski i piaski ze żwirem wodnolodowcowe budujące zandry dolinne rz. Mień i Pruszanek, położone w poł. - zach. Części gminy.
- d) Osady zlodowacenia północnopolskiego to:
- piaski i żwiry rzeczne występujące fragmentarycznie w dolinie Nurca, na wschód od wsi Popławy,
 - piaszczyste mulki jeziorne, wypełniające obniżenie terenowe na „S” od wsi Kalnica.
- e) Osady holocenu to - torfy, mulki oraz piaski rzeczne.
- Osady te budują tarasy zalewowe Nurca, Leśnej i Czarnej, Bronki, Mienia i innych cieków wodnych oraz terenowe zagłębienia wytopiskowe.
- Taras nadzalewowy Nurca a także tarasy zandrowe w dolinie rz. Nurzec i Mień nadbudowane są w wielu miejscach wydmiami (piaskami wydmowymi), które tworzyły się na przelomie pleistocenu i holocenu.
- Utwory holocenijskie zalicza się do gruntów słabonośnych, które nie nadają się do bezpośredniego posadowienia budynków.
- Natomiast grunty wysoczyznowe są gruntami nośnymi, przy czym należy podkreślić, że pod wpływem dużego nasycenia wodą (intensywne opady, roztopy) gliny piaszczyste i piaski gliniaste w partiach stropowych ulegają uplastycznieniu.

1.3.2. Surowce mineralne

Występowanie surowców mineralnych na obszarze gminy ściśle wiąże się z utworami czwartorzędowymi. Występują one przeważnie w przypowierzchniowej warstwie utworów czwartorzędowych i są eksploatowane metodą odkrywkową. Aktualnie na obszarze gminy nie ma złóż udokumentowanych oraz złóż o znaczeniu przemysłowym. Brak jest także eksploatacji surowców ilastych ceramiki budowlanej.

Obecnie na terenie gminy eksploatowane jest wyłącznie kruszywo grube i drobne głównie na potrzeby lokalne miejscowej ludności.

Punkty eksploatacji surowców mineralnych stałych na terenie gminy Brańsk w ujęciu tabelarycznym przedstawiają się jak niżej.

Lp	Miejscowość		Powierzchnia	
	Użytkownik	Rodzaj surowca	wysokość (głębokość) w m	U w a g i
1	2	3	4	5
1	Kiewłaki prywatny	piasek drobnoziarnisty	80x50 1,5	do rekultywacji
2.	„-“	„-“	50x30 1,5	„-“
3.	Ściony prywatny	p. drobnoziarnisty żwir różny	100x80 3,0	„-“
4.	Markowo wspólnota	p. drobnoziarnisty	50x50 2,0	

1	2	3	4	5
5.	<u>Swirydy</u> prywatny	p. różnoziarnisty ze żwirem różnym	<u>50x20</u> 1,5	do rekultywacji
6.	<u>Ołędzkie</u> prywatny	p. ze żwirem	<u>50x40</u> 2,5	
7.	<u>Mień</u> prywatny	p. różnoziarnisty	<u>50x30</u> 4,0	
8.	<u>Mień</u> wspólnota	p. różnoziarnisty	<u>50x20</u> 4,0	
9.	<u>Kalinowiec</u> prywatny	p. drobno i różnoziarnisty	<u>50x20</u> 2,0	
10.	<u>Świrydy</u> prywatny	żwir i różny z piask. różnoziarnistym	<u>40x40</u> 3,0	
11.	-,-	-,-	<u>50x20</u> 2,5	
12.	-,-	p. różnoziarnisty ze żwirem różnym	<u>200x80</u> 7-8,0	eksploatacja intensywna mechaniczna
13.	-,-	-,-	<u>80x50</u> 6,0	
14.	<u>Załuskie Koronne</u> wspólnota	p. różnoziarnisty ze żwirem różnym	<u>80x50</u> 4,0	dewastacja drzewostanu - do rekultywacji
15.	<u>Załuskie Koronne</u> prywatny	-,-	<u>50x40</u> 2,5	do rekultywacji
16.	<u>Mień</u> prywatny	p. różnoziarnisty ze żwirem	<u>80x40</u> 3,0	użytki jako wysypisko śmieci - do rekultywacji
17.	<u>Domanowo</u> prywatny	o. drobnoziarnisty	<u>80x50</u> 2,0	do rekultywacji
18.	<u>Poletyły</u> prywatny	żwir różny z piaskiem różnoziarnistym	<u>50x40</u> 3,0	do rekultywacji
19.	<u>Domanowo</u> wspólnota	p. różnoziarnisty ze żwirem drobnym	<u>60x50</u> 4,0	do rekultywacji
20.	<u>Brańsk</u> wspólnota	p. drobniziarnisty kwarcowy	<u>250x50</u> 2,0-6,0	
21.	<u>Kol. Poletyły</u> prywatny	p. różnoziarnisty ze żwirem	3,0	dewastacja drzewostanu
22.	<u>Bronka</u> wspólnota	p. drobnoziarnisty	<u>50x30</u> 2,0	wyrobisko w lesie - dewastacja drzewostanu
23.	<u>Patoki</u> wspólnota	p. różnoziarnisty ze żwirem	<u>180x50</u> 3,0	

1	2	3	4	5
24.	<u>Kol. Brańsk</u> prywatny	żwir gruby i średni z p. różnoziarnistym	<u>80x50</u> 3,5	Eksploatacja zmechanizowana
25.	<u>Kol. Brańsk</u> <u>U.G. Brańsk</u>	p. drobno i średnio ziarnisty	250x150 2,5(4,5)	"-
26.	<u>Kadlubówka</u> prywatny	p. drobnoziarnisty, żwir różny z p. różnoziarnisty,	<u>70x60</u> 3,0	
27.	"-	p. drobnoziarnisty ze żwirem różnym	<u>50x25</u> 2,0	do rekultywacji
28.	<u>Brańsk</u> prywatny	p. różnoziarnisty ze żwirem różnym	<u>40x15</u> 2,0	"-
29.	<u>Kalnica</u> prywatny	p. różnoziarnisty ze żwirem drobnym i średnim	<u>70x25</u> 2,5	
30.	<u>Bronka</u> <u>Lasy Państwowe</u>	p. różnoziarnisty ze żwirem różnym	<u>50x20</u> 2,0	Eksploatacja zmechanizowana - dewastacja lasu
31.	<u>Kadlubówka</u> prywatny	p. różnoziarnisty ze żwirem różnym	<u>30x20</u> 2,5	do rekultywacji
32.	<u>Koszewo</u> prywatny	"-	<u>250x150</u> 4,5	Eksploatacja zmechanizowana - dewastacja drzewostanu
33.	<u>Kol. Dębowo</u> prywatny	"-	<u>30x20</u> 2,0	do rekultywacji
34.	<u>Brzeźnica</u> prywatny	p. drobnoziarnisty kwarcowy	<u>100x60</u> 2,0	Eksploatacja zmechanizowana
35.	<u>Kol. Popławy</u> prywatny	p. drobnoziarnisty zażelaziony	1,5	do rekultywacji
36.	<u>Pace</u> wspólnota	p. drobnoziarnisty	<u>80x80</u> 2,0	do rekultywacji
37.	<u>Chojewo</u> wspólnota	p. drobnoziarnisty ze żwirem różnym	<u>100x50</u> 3,5	Eksploatacja dorywcza. użyt. jako wysypisko śmieci
38.	<u>Oleksin</u> prywatny	p. różnoziarnisty ze żwirem drobnym i średnim	<u>80x70</u> 3,0	do rekultywacji
39.	"-	żwir różny z p. różnoziarnistym	<u>50x40</u> 3,0	Eksploatacja mechaniczna
40.	"-	p. różnoziarnisty ze żwirem różnym	<u>80x80</u> 3,0	do rekultywacji
41.	<u>Chojewo</u> wspólnota	p. drobnoziarnisty (mułkowaty)	<u>80x60</u> 2,5	do rekultywacji

1	2	3	4	5
42.	Oleksin prywatny RDP	p. drobnoziarnisty, p. różnoziarnisty ze żwirem drobnym i średnim	$\frac{250 \times 100}{6,0}$	Eksploatacja mechaniczna
43.	Kol. Oleksin prywatny	p. różnoziarnisty ze żwirem	$\frac{120 \times 60}{2,5}$	do rekultywacji
44.	Spieszyn prywatny	p. drobnoziarnisty kwarcowy	$\frac{150 \times 40}{2,0}$	do rekultywacji
45.	Klichy prywatny	p. różnoziarnisty	2,0	do rekultywacji
46.	Pietraszki prywatny	p. drobnoziarnisty	$\frac{80 \times 50}{1,5}$	do rekultywacji

Źródło - inwentaryzacja złóż surowców mineralnych stałych - Przedsiębiorstwo Geologiczne, W-wa 1992 r.

Kruszywa naturalne grube występują głównie w północno-wschodniej części gminy w obrębie form czołowomerenowych w postaci soczewek i płytów. Do większych wyrobisk tego surowca można zaliczyć wyrobiska występujące w okolicy wsi: Świridy, Koszewo i Oleksin. Eksploatacja tego surowca odbywa się przy użyciu sprzętu mechanicznego do głębokości 4-8 m.

Piaski pochodzenia lodowcowego, wodnolodowcowego i eolicznego występują w obrębie form morenowych, kemów, zandrów i wydym. Większe wyrobiska tego surowca znajdują się w okolicy wsi: Mień, Brzeźnicy i m. Brańska.

Surowce powyższe (żwiry, piaski) znajdują zastosowanie głównie w budownictwie drogowym i indywidualnym.

Pozostałe punkty eksploatacji wymienione w powyższej tabeli mają znaczenie bardzo lokalne i są eksploatowane sporadycznie. Spośród 46 w/w wyrobisk eksploatacyjnych aż 23 (50%) wyrobiska zostały zakwalifikowane do rekultywacji a to głównie z uwagi na stan ich zagospodarowania, słabą jakość surowców i wyczerpywanie się jego zasobów.

Ponadto na terenie gminy istnieje ca 50 wyrobisk (punktów) poeksploatacyjnych (nieczynnych), które również należy zrehabilitować.

Za obszary perspektywiczne występowania surowców mineralnych stałych dla potrzeb lokalnych przyjmuje się rejony wg. poniższego zestawienia tabelarycznego.

Lp	Nazwa rejonu	Rodzaj surowca	Zasoby szacunkowe
1	2	3	4
1	Świridy (dwa wyodrębnione obszary)	iły i mułki zastoiskowe. Miąższość 4,5 - 9,8 (nieprzewiercone)	-
2	Mień	piaski o miąższości 4 m.	ca 200 tys. m ³
3	Świridy	kruszywo naturalne o miąższości 6-8 m.	ca 100 tys. m ³
4	Brańsk	kruszywo naturalne (grube) i piaski, miąższość 2,5 - 4,5 m.	ca 50 tys. m ³
5	Kol. Oleksin	kruszywo naturalne o miąższości 3-6 m.	ca 50 tys. m ³

1.4. Wody powierzchniowe i podziemne

1.4.1. Wody powierzchniowe

1.4.1.1. Hydrografia

Pod względem hydrograficznym obszar gminy należy do dorzecza Bugu i położony jest w obrębie zlewni Nurca. Sieć rzeczna tego obszaru jest ściśle związana z formami rzeźby polodowcowej i wykazuje znamiona względnej dojrzałości.

Główny układ sieci hydrograficznej gminy tworzy rzeka Nurzec wraz ze swoimi największymi dopływami t.j. :

- lewobrzeżnym dopływem rz. Leśną zasilaną wodami rz. Czarnej (obejmują znikome fragmenty obszaru południowo-zachodniej części gminy),
- prawobrzeżnym dopływem rz. Bronką ,
- prawobrzeżnym dopływem rz. Mianką (rzeka graniczna zachodniej części gminy).

Przebieg rzeki Nurca zachowuje kierunek równoleżnikowy i jest centralnie usytuowany w stosunku do obszaru gminy.

Rzeka Nurzec odgrywa istotną rolę w gospodarce wodnej gminy a także w całej południowo-zachodniej części województwa.

Rzeka Nurzec jest rzeką uregulowaną (1937 r) lecz aktualnie jej umocnienia brzegów są przeważnie zniszczone i wymagają renowacji.

1. 4.1.2. Wielkości przepływowe rzek

Przepływy charakterystyczne i spływy jednostkowe w podstawowych przekrojach rzek gminy Brańsk ilustruje poniższe zestawienie tabelaryczne.

Rzeka przekrój	Pow.w km ²	Przeptywy w m ³ /sek						Spływy jednostkowe l/sek/km ²											
		NNQ	SNQ (Qn) ^x	SO	SWQ	WQ	NN	SN	S	SW	W								
Rz. Nurzec																			
wod.Boćki	556	0,11	0,37(0,38)	2,08	64,8	87,9	0,198	0,665	3,74	116,546	158,093								
do ć Leśnej	631	0,12	0,42(0,42)	2,30	74,0	100,0	0,190	0,665	3,645	117,274	158,478								
wod. Brańsk	1227	0,22	0,88(0,62)	4,32	153,0	208,0	0,179	0,717	3,520	124,694	169,519								
gr.woj.tomżyńskie	1522,3	0,56	1,13(0,78)	5,53	-	-	0,367	0,742	3,63	-	-								
Leśna																			
uj. do Nurca	308,0	0,06	0,22(0,22)	1,24	61,0	82,8	0,194	0,194	4,02	-	-								

x) przepływ nienaruszalny i jego wielkości (kryterium hydrobiologiczne - IM i GW ,W-wa 1980r) w podstawowych przekrojach przepływów SNQ - 95%.

1.4.1.3. Rzędne zasięgu fali powodziowej głównych rzek w obszarze gminy kształtują się jak niżej:

Nazwa rzeki	Miejsce przekroju	Rzędna fali powodziowej	Spadek lustra wody w %
1	2	3	4
Nurzec	uj. rz. Mianki	120,49	0,44
	Patoki	123,32	
	Brańsk	125,65	0,58
	uj. rz. Bronki	126,81	
	Majorowizna	129,13	
	Pace	130,29	
	uj.rz. Leśnej	131,74	
	Bodaczki	133,48	
Mianka	ujście	120,49	0,50
	Mień	121,59	
Bronka	ujście powyżej uj.	126,81	1,4
		134,79	
Leśna i Czarna	ujście	131,74	0,97
	Torule	133,68	
	Solniki	135,62	

Do osiedli zagrożonych falą powodziową rzeki Nurzec na obszarze gminy należą:

- Brańsk - rzędna zasięgu 125,65 - 42,0 kilometr rzeki
- Kiersówek - „- 127,34 - 45,5 „-
- Pace - „- 130,29 - 50,0 „-
- Burchaty - „- 131,74 - 52,5 „-

1.4.1.4. Stan czystości wód powierzchniowych

Wody powierzchniowe rzeki Nurca w ocenie P.I.O.Ś. dokonanej w roku 1994 znajdują się od źródeł do m. Brańska w II klasie czystości, poniżej Brańska aż do ujścia w III kl. czystości.

Natomiast zgodnie z Zarządzeniem 18/71 Prezydium WRN w Białymstoku wody rzeki Nurca od źródeł do granic województwa powinny stanowić II kl. czystości.

W związku z uruchomieniem w 1996r komunalnej oczyszczalni ścieków w Brańsku powinna nastąpić poprawa stanu czystości wód rzeki Nurca - poniżej miasta Brańska.

Brak badań kontrolnych na pozostałych ciekach wodnych, przy czym należy podkreślić, że nie obserwuje się w tych wodach wpływu zanieczyszczeń ściekowych związanych z działalnością gospodarczą.

1.4.1.5. Źródła zanieczyszczeń wód powierzchniowych.

Głównymi źródłami zanieczyszczeń wód powierzchniowych rz. Nurca są zakłady m. Brańska.

Wykaz zakładów kontrolowanych przez P.I.O.Ś. w Białymstoku odprowadzających ścieki z Brańska do rzeki Nurca ilustruje poniższe zestawienie tabelaryczne.

Lp	Nazwa zakładu	Ilość odprowadz. ścieków (m ³ /dobę)	Dobowy ładunek (w kg/dobę)	
			BZT 5	zawiesina
1	2	3	4	5
1. ^x	O.S.M. Bielsk Podlaski Zakład w Brańsku	60,6	880,00	16,50
2.	U.M.G. Brańsk	43,2	1,46	1,81
3.	Masarnia - GS	4,6	4,19	2,18

^x/ Spółdzielnia Mleczarska „BIELMLEK” w Bielsku Podlaskim, Zakład produkcyjny w Brańsku znajduje się na liście wojewódzkiej zakładów uciążliwych dla środowiska.

II kl. czystości wód rz. Nurca powyżej m. Brańska może ulegać okresowym pogorszeniom z uwagi na funkcjonowanie wyżej położonych ośrodków gminnych - Boćki, Kleszczele i Czeremcha.

1.4.2. Wody podziemne (warunki hydrogeologiczne)

Głównym źródłem zaopatrzenia ludności w wodę pitną i potrzeby gospodarcze są wody podziemne pochodzące z utworów czwartorzędowych.

Wody w utworach przedczwartorzędowych zalegających w południowej części woj. białostockiego są słabo rozpoznane.

Wiadomym jest, że występowanie wód w utworach trzeciorzędowych ma ścisłe powiązanie z piaszczystą serią oligocenu i miocenu. Powierzchnia stropu utworów wodonośnych o miąższości od kilkunastu do 40 m. znajduje się na głębokości 100-150 m. Przy czym należy podkreślić, że wody ujmowane z utworów oligoceńskich odznaczają się dobrą jakością i dużą wydajnością. Natomiast wody ujmowane z utworów miocenijskich (miąższość ca 20 m.) wykształconych w postaci ilów i piasków z wkładkami lignitu nie rokują dużej ilości wody ani jej dobrej jakości.

W obrębie utworów czwartorzędowych wyróżnia się kilka poziomów wodonośnych charakteryzujących się zróżnicowaną zasobnością i zasięgiem przestrzennym:

a) poziom wodonośny III - spagowy jest obszarem wodonośnym najniżej położonym (na utworach trzeciorzędowych) i najslabiej rozpoznany w utworach czwartorzędowych. Rzędne stropu tego poziomu wahają się w granicach 36 - 73 m. n.p.m., najczęściej jednak w przedziale 50-70 m. n.p.m. Natomiast rzędne spagu najczęściej występują w przedziale rzędnych 25-45 m. n.p.m. i miejscami mogą łączyć się z wodami występującymi w utworach trzeciorzędowych. Najczęściej spotykana miąższość tej warstwy wodonośnej waha się od 15 do 25 m. Uzyskiwane wydajności w studniach z poza obszaru gminy kształtują się w granicach 45 - 60 m³/h, przy średniej 48,1 m³/h. Najczęściej spotykana wydajność jednostkowa od 4 do 10 m³/h/1 m.s., a jej średnia wartość wynosi 5,5 m³/h/1 m.s.

Pod względem bakteriologicznym wody tego poziomu nie budzą zastrzeżeń .

b) poziom wodonośny II - międzymorenowy stanowi podstawowe źródło ujmowania wód podziemnych, w obrębie którego z uwagi na formę rozprzestrzeniania się i warunki hydrogeologiczne wyróżnia się dwa poziomy - II b i II a:

- poziom międzymorenowy II b, zachowuje ciągłość występowania na całym obszarze województwa.

Rzędne stropu występują od 88,4 do 89,2 m. npm, a rzędne spągu wahają się w granicach od 62 - 93 m. npm.

Miąszość warstwy wodonośnej na terenach wysoczyznowych waha się w granicach od 4 do 36 m. i wydajności od 12 do 43 m³/h, średnia wydajność jednostkowa ca 5 m³/h/1 m.s.

Bardziej korzystne parametry występują w dolinach kopalnych.

-poziom międzymorenowy II a, charakteryzuje się brakiem ciągłości zalegania.

Miąszość utworów wodonośnych na wysoczyźnie kształtuje się od 10 do 20 m., a średnia wydajność ca 33 m³/h.

Na terenie gminy (m. Brańsk) istniejące studnie o głębokości 40-60 m. ujmujące wody z międzymorenowego poziomu związane z piaskiem i żwirami fluwioglacjalnymi charakteryzują się wydajnością rzędu 10-18 m³/h, przy depresji 4,5 m. Woda znajduje się pod ciśnieniem, nawiercona na głębokości ca 37 m. stabilizuje się na głęb. 3,8 - 4,0 m.

Woda ta nie zawiera zanieczyszczeń bakteriologicznych, wykazuje jednak zwiększona ilość związków żelaza. Jednak zgodnie z oceną jakości wód podziemnych badanych w 1995r przez PIOS w ramach monitoringu regionalnego woda w studni nr 1 SM „Bielmlek” została zaliczona do III kl. - wody niskiej jakości (jedynym parametrem kwalifikującym ją do wód podziemnych niskiej jakości była duża wartość mętności).

c) poziom wodonośny I - przypowierzchniowy

Zmienność litologiczna utworów przypowierzchniowych a także sama morfologia terenu sprawiają, że warunki hydrogeologiczne poziomu przypowierzchniowego są zróżnicowane. Poziom ten występuje na całym obszarze gminy i układa się mniej więcej współkształtnie do rzeźby terenu, co dokumentują studnie kopane.

Obszarami o odmiennych warunkach występowania wód gruntowych na terenie gminy są:

-obszary tarasu zalewowego rz. Nurca i innych cieków wodnych - wody występują tu w piaskach lub piaskach pod wodami i wykazują znaczne wahania w zależności od wahań wód w rzekach, głównie Nurcu. Wody te tworzą swobodne zwierciadło, którego głębokość zalegania zależna jest od wielkości opadów i tak: w okresach suchych może zalegać na głębokościach od 1,5 do 3,0 m. npm terenu a w okresach wzmożonych opadów względnie mokrych latach od 0,3 do 0,5 m., a nawet na powierzchni terenu.

A więc wahania poziomu lustra wody są bardzo duże i mogą wynosić ponad 2 m.,

-obszary obniżeń wysoczyznowych zbudowane z piasków podścielonych trudno przepuszczalną gliną. Wody gruntowe występujące w tych piaskach charakteryzują się swobodnym zwierciadłem zalegającym na głębokości od

1,2 - 2,0 m. Jest to uwarunkowane głównie głębokością zalegania stropu gliny i jego ukształtowaniem,
-obszary wysoczyznowe zbudowane z glin, w obrębie których znajdują się przewarstwienia piaszczyste.

Wody gruntowe na obszarach zbudowanych z glin występują jedynie w jej przewarstwiach piaszczystych. Charakteryzują się zmienną głębokością zależną od głębokości tych przewarstwień i ich przestrzennego rozmieszczenia. Przeciętna głębokość zalegania tych wód kształtuje się w granicach od 2,0 do 5,0 m., lokalnie poniżej 5,0 m. Wody występujące w glinie nie zachowują wspólnego poziomu.

Wody poziomu przypowierzchniowego na obszarach, gdzie występuje brak warstwy izolacyjnej w stropie tych wód wykazują duże zanieczyszczenia bakteriologiczne oraz zwiększone ilości związków żelaza i manganu.

Zaopatrzenie ludności w dobrą wodę pitną powinno odbywać się na bazie ujęć wód z poziomu międzymorenowego i spagowego utworów czwartorzędowych, względnie z ujęć wód zalegających jeszcze głębiej - oligocenu.

Aktualnie w ramach zwodociągowania wsi na terenie gminy funkcjonują następujące ujęcia wód podziemnych:

- Kalnica - 2 studnie o głębokości 80 i 81 m. i wydajności 105 m³/h i 108 m³/h
- Brzeźnica - 2 studnie o głęb. 69,2 m. i 87,0 m. i wydajności 64,6 m³/h i 107 m³/h,
- Koszewo - 2 studnie o głęb. 83,0 m. i 82,0 m. i wydajności 44 m³/h i 51 m³/h
- Domanowo - 1 studnia o głęb. 90 m. i wydajności 84 m³/h,

1.4.3. Zasoby wodne

Wielkości przepływów dyspozycyjnych wód powierzchniowych wynikające z zestawienia wielkości wymaganych przepływów nienaruszalnych w podstawowych przekrojach SNQ - 95% przedstawiają się jak niżej:

Lp.	Rzeka przekrój	Przepływy w m ³ /sek z obszaru		
		SNQ(95%)	Qn	Q dyspoz.
1	2	3	4	5
1.	Nurzec			
	-wod. Boćki	0,37	0,38	-0,01
	-do uj. Leśnej	0,42	0,42	0,0
	-wod. Brańsk	0,88	0,62	+0,26
	-gr. woj. łomżyńskie	1,13	0,78	+0,35
2.	Leśna			
	-uj. do Nurca	0,22	0,22	0,0

Z powyższego wynika, że po zabezpieczeniu w pierwszej kolejności przepływów nienaruszalnych gmina może dysponować znikomą wielkością zasobów dyspozycyjnych wód powierzchniowych.

Zasoby dyspozycyjne wód powierzchniowych Nurca przeważnie są wykorzystywane do nawodnienia użytków rolnych - w szczytowym okresie nawodnień z rzeki Nurca pobierano ca 500 l/sek.

Powierzchnie nawadnianych użytków rolnych oraz pobory obszarowe wód powierzchniowych zawarte zostały w poniższym zestawieniu tabelarycznym.

Lp	Rzeka	Powierzchnia nawadniania w ha	Pobory wody w tys. m ³ /rok
1	2	3	4
1.	Nurzec	4723,0	4781,0
2.	Bronka	146,0	146,0
3.	Mień	84,0	84,0
4.	Leśna (dp. Nurca)	35,0	35,0

Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne wód podziemnych w kat. „B” miasta i gminy Brańska w m³/h wg. stanu na 1987 r przedstawiały się jak niżej:

obszar	ogółem	ujęć komunalnych	ujęć przemysłowych	ujęć rolniczych	innych	zatwierdzone zasoby w tys. m ³ /rok ogółem
1	2	3	4	5	6	7
miasta	281,3	148,0	87,8	14,10	31,4	2464,2
gminy	531,12	-	-	531,12	-	4652,6

Wielkość podziemnych zasobów dyspozycyjnych gm. Brańsk wg. przyjętych ustaleń regionalnego planu gospodarki wodnej jest niewielka - gmina została zaliczona do obszarów o najniższym wskaźniku zasobowym t.j. od 0,11 do 0,578 l/sek/km².

Uwzględniając przy tym także niewystarczające zasoby wód powierzchniowych poszczególnych zlewni obszar gminy zaliczony został do obszarów o ograniczonej naturalnej zasobowości wód.

W związku z powyższym problem ilościowego zabezpieczenia potrzeb wodnych należy rozwiązywać (w miarę posiadanych środków finansowych) w drodze budowy małych zbiorników retencyjnych w poszczególnych zlewniach (w pierwszej kolejności w zlewniach o skoncentrowanym zużyciu wody). Wymaga to planistycznego przeznaczenia terenów pod przyszłościowe obiekty wodne na terenie gminy.

1.5. Gleby

W podziale województwa na regiony glebowo-rolnicze (11 regionów wg. IUNG - Puławy, 1988 r) obszar gminy Brańsk wchodzi w skład regionu Brańsko-Tykocińskiego. Pod względem glebowym jest to jeden z najlepszych regionów województwa białostockiego.

Skalą macierzysta gleb obszaru gminy są utwory czwartorzędowe pochodzenia lodowcowego i wodnolodowcowego wykształcone w postaci glin, piasków, lokalnie pyłów oraz w dolinach namulów, torfów i piasków rzecznych.

A więc pod względem składu mechanicznego gleby opracowywanego obszaru zaliczone są do glin lub piasków gliniastych mocnych i lekkich (miejscami pyłów) na glinie, względnie do piasków słabogliniastych na glinie oraz piasków słabo gliniastych całkowitych lub podścielonych piaskiem luźnym i piasków luźnych całkowitych.

1.5.1. Waloryzacja przyrodnicza gleb

Gleby występujące na terenie gminy charakteryzują się wysokimi walorami przyrodniczymi.

Na obszarze gminy występują następujące typy i podtypy gleb:

- 1) Gleby pseudobielicowe - dominują gleby niecałkowicie wytworzone z piasków gliniastych i gliniasto-pyłastych podścielonych płytko i średnio głęboko gliną. Zajmują największe powierzchnie gminy - głównie płaskie partie terenu koncentrując się w południowej, środkowej i zachodniej części gminy.
- 2) Gleby brunatne właściwe - wytwarzane z glin zwałowych zajmują znaczne powierzchnie w środkowej i północno-zachodniej części gminy. Większość gleb wytworzonych z glin położonych na obszarach płaskich charakteryzują się nadmiernym uwilgotnieniem lub okresową podmokłością, co wymaga odpowiednich zabiegów melioracyjnych.
- 3) Gleby brunatne wylugowane i kwaśne - w większości są wytworzone z glin piaszczystych i piasków słabogliniastych. Od gleb brunatnych właściwych różnią się tylko właściwościami fizyko-chemicznymi. Występują lokalnie na obszarze całej gminy nie tworząc większych zasięgów powierzchniowych.
- 4) Gleby piaszkowe różnych typów genetycznych (bielicowe, rdzawe, brunatne, kwaśne). Zajmują dużą powierzchnie gminy, koncentrując się głównie w południowo-wschodniej i wschodniej części gminy. W strukturze bonitacji gruntów zaliczane są w części do gleb dobrych i średnich oraz do gleb słabych.
- 5) Czarne ziemie - wytworzone zostały z piasków, glin i utworów pyłowych. Występują w rozproszeniu na powierzchni całej gminy zalegając głównie w niezabagnionych obniżeniach terenu w dolinach mniejszych cieków wodnych i na bagiennych obrzeżach doliny Nurca.
- 6) Gleby torfowe i murszowo-torfowe tworzą dominantę gleb w dolinie rzeki Nurca.
- 7) Gleby murszowe - mineralne występują na niewielkich powierzchniach w południowej części doliny Nurca.
- 8) Mady - wytworzone są z aluwii współczesnych tarasów rzecznych (warstwy namulów osadzonych przez wody w okresie wylewów) i występują głównie w środkowej i zachodniej części doliny Nurca.

1.5.2. Waloryzacja użytkowo-rolnicza gleb.

1.5.2.1 Udział powierzchniowy klas bonitacyjnych w hektarach w układzie wsi na obszarze gminy Brańsk przedstawia się następująco:

Lp.	Nazwa wsi (miejscowości)	Grunty orne w klasach										Użytki zielone w klasach						Ogółem	Lasy
		w klasach										w klasach							
		IIIa	IIIb	IVa	IVb	V	VI	Razem	III	IV	V	VI	Razem						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16				
1.	Bronka		38	45	54	74	44	255	1	52	81	22	156	411	148				
2.	Brzeźnica		10	116	128	62	28	344	1	137	86	5	229	573	178				
3.	Burchaty			17	11	8	9	45	10	46	28	1	85	130	5				
4.	Chojewo		26	132	226	180	119	683	10	129	174	86	399	1082	141				
5.	Dębowo	1	25	26	40	41	10	143	3	18	20	11	52	195	6				
6.	Domanowo	16	206	424	176	115	27	964	2	151	176	5	334	1298	101				
7.	Ferma		39	202	40	34	10	325	8	36	7		51	376	50				
8.	Glinnik		9	43	158	35	1	246	2	47	11	1	61	307	47				
9.	Holonki		6	153	116	121	38	434		47	55	5	107	541	80				
10.	Kadłubówka		13	74	50	35	30	202	3	23	31	11	68	270	7				
11.	Kalnica	1	28	28	45	84	34	220		70	99	3	172	392	76				
12.	Kiersnowo	15	79	43	56	85	39	317	1	91	77	10	179	496	83				
13.	Kiersnówek		16	70	67	44	8	205	4	46	39	8	97	302	8				
14.	Kiewłaki		4	67	65	43	26	205	2	19	7	18	46	251	108				
15.	Klichy		44	73	116	108	30	371	6	91	99	4	200	571	108				
16.	Koszewo		45	132	71	38	5	291		51	29	2	82	373	32				
17.	Lubieszcze		75	52	68	46	3	244	3	49	35		87	331	55				
18.	Mień		145	221	76	99	12	553	2	167	100	17	286	839	25				
19.	Majorowizna	1	9	10	3	4	2	29	1	8	10	2	21	50	5				
20.	Markowo Wielkie		39	184	76	38	15	352	1	49	37	6	93	445	143				
21.	Nowosady		9	49	11			69	2	12			14	83					
22.	Oleksin	1	37	250	219	148	26	681	106	303	115	16	540	1221	203				
23.	Ołędzkie		22	105	102	49	15	293	4	33	29	13	79	372	73				
24.	Olszewek		4	14	25	16	1	60		19	3		22	82	17				
25.	Olszewo		7	39	50	79	3	178		50	4		54	232	49				
26.	Ołędy	1	12	202	101	106	7	429	3	69	14	2	88	517	23				
27.	Pace		9	12	28	34	8	91	19	61	29	2	111	202	12				
28.	Patoki		41	170	54	16	4	285	8	110	34	2	154	439	152				

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
29.	Pruszancka Stara		47	116	32	30	3	228	1	12	18		31	259	31
30.	Pruszancka Baranki	2	12	46	15	24	21	120	5	9	40	15	69	189	41
31.	Płonowo		2	84	87	29	1	203	3	31	20	4	58	261	92
32.	Poletyły		28	77	87	55	20	267	16	48	10	2	76	343	150
33.	Poplawy		17	268	326	120	105	836	59	218	118	184	579	1415	365
34.	Pietraszki	3	32	82	18	17	4	156	3	18	12	1	34	190	7
35.	Puchały Stare		3	77	105	37	9	231		22	17	3	42	273	73
36.	Puchały Nowe		5	72	34	20	9	140	3	12	10	2	27	167	58
37.	Szmirły	36	217	195	25	108	15	596	38	79	54	2	173	769	187
38.	Ściony		5	50	95	67	5	222	1	29	6		36	258	48
39.	Świryny		10	79	240	122	48	499	1	54	27	4	86	585	305
40.	Widźgowo		12	114	52	26	8	212	4	26	13	1	44	256	28
41.	Zatuskie Koronne		6	19	50	72	18	165	1	38	30	8	77	242	61
42.	Zatuskie Kośc.		5	41	73	42	3	164		19	38	36	93	257	32
43.	Zanie		4	111	66	23	3	207		30	9		39	246	82
44.	Spieszyn		10	53	85	66	20	234		31	38	13	82	316	82
	Razem	77	1412	4437	3622	2600	846	12994	337	2660	1889	527	5413	18407	3577
	miało Brańsk	17	207	515	382	333	79	1593	43	272	221	60	596	2189	894

Źródło: W.B.G. i TR w B-stoku, Rejonowy Oddział w Bielsku Podlaskim - 1980 r. x

x) aktualnie niewielkie zmiany ilościowe w klasyfikacji gleboznawczej mogą wynikać z uwagi na przeprowadzone prace melioracyjne, zarówno w obrębie gruntów ornych (drenaż) jak i użytków zielonych oraz z tytułu ustanowienia nowych granic administracyjnych gminy.

1.5.2.2. Kompleksy rolniczej przydatności gleb.

Na terenie gminy w obrębie gruntów ornych występuje 7 kompleksów zaś na obszarach użytków zielonych 2 kompleksy - 2z i 3z.

Do kompleksów rolniczej przydatności gruntów ornych należą:

- 1) Kompleks 2 - pszenney dobry.
Gleby należą do typów: brunatnego właściwego i czarnej ziemi. Obejmują swym zasięgiem ca 50% gruntów ornych we wsiach: Domanowo, Ferma, Glinnik, Majorowizna, Kiewłaki, Lubieszczce, Markowo Wielkie, Patoki, Pietraszki, Szmurły i Zanie, co stanowi ca 20 % ogółu gruntów ornych.
- 2) Kompleks 4 - żytni b. dobry.
Gleby należą do typu pseudobielicowego brunatnego wylugowanego i typu czarnej ziemi zdegradowanej.
Stanowi to ca 29 % ogółu gruntów ornych. Do kompleksu tego zalicza się ponad połowę gruntów ornych położonych w obrębie następujących wsi: Koszewo, Puchały Nowe, Widźgowo oraz od 30 - 50% gruntów ornych w obrębie wsi: Dębowo, Holonki, Klichy, Mień, Nowosady, Oleksin, Olędzkie, Olszewo, Olędy, Płonowo, Poletyły, Śpieszyn, Puchały Stare i Załuskie Kościelne.
- 3) Kompleks 5 - żytni dobry.
Gleby wytworzone w przeważającej części z piasków gliniastych. Stanowią ca 11% ogółu gruntów ornych.
Występuje na obszarze całej gminy, w przestrzennym rozmieszczeniu jak kompleks 4, przy zajmowaniu jednak o wiele mniejszych powierzchni. Większe powierzchnie (ponad 20%) tego kompleksu występuje tylko w obrębie takich wsi jak: Holonki, Lubieszczce, Oleksin, Płonowo, Śpieszyn, Puchały Stare i Świridy. Typowy kompleks żytnio - ziemniaczany.
- 4) Kompleks 6 - żytni słaby.
Zajmuje obszar stanowiący ca 15% gruntów ornych w gminie. Tworzą go gleby piaskowe różnych typów genetycznych. Najliczniej (ponad 20%) występuje w obrębie wsi: Bronka, Holonki, Jarmarkowszczyzna, Kalnica, Kiersnowo, Kiewłaki, Olszewek, Pace, Szmurły, Ściony, Świridy i Załuskie Koronne.
- 5) Kompleks 7 - żytni b. słaby.
Są to najslabsze gleby będące w użytkowaniu rolniczym (żytnio-lubinowy). Stanowi ca 5% gruntów ornych w gminie.
Gleby te w wielkości ponad 10% występują głównie w obrębie wsi: Bronka, Burchaty, Chojewo, Kadłubówka, Kalnica, Kiersnowo, Pruszancka Baranki i Załuskie Koronne.
- 6) Kompleks 8 - zbożowo-pastewny mocny.
Stanowi ca 15% gruntów ornych i występuje w obrębach wsi (ponad 30%) - Domanowo, Glinnik, Olszewek oraz w granicach 20-30% w obrębach wsi: Brzeźnica, Burchaty, Kadłubówka, Mień, Markowo Wielkie, Olszewo, Olędy, Pace, Patoki, Popławy, Ściony, Załuskie Kościelne i Zanie.
- 7) Kompleks 9 - zbożowo-pastewny słaby.
Stanowi ca 4,5% gruntów ornych w gminie i występuje w niewielkich ilościach w obrębach następujących wsi: Jarmarkowszczyzna, Brzeźnica, Chojewo, Mień, Olędzkie, Olszewek i Olszewo. Właściwe ich zagospodarowanie to przeznaczenie pod użytki zielone.

Kompleksy użytków zielonych to:

- 1) Kompleks 2z - stanowi ca 70% ogółu użytków zielonych zaliczanych do III i IV kl.

Największe powierzchnie kompleksu 2z w granicach od 100 do 300 ha występują w obrębach wsi: Oleksin, Popławy, Mień, Domanowo, Brzeźnica i Chojewo.

- 2) Kompleks 3z - są to łąki i pastwiska zaliczane do V i VI kl. Największe obszary tego kompleksu występują także w obrębie w/w wsi.

1.5.2.3. Melioracje.

Celem podniesienia wartości produkcyjnej gleb, na terenie gminy zostały zmeliorowane: (wg. stanu na 1980r)

-grunty orne	- 4453,9 ha
w tym metodą drenowania	- 3799,2 ha
-użytki zielone	- 3799,2 ha
w tym metodą drenowania	- 294,4 ha

1.5.3. Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Ocena gleb w punktach						Wskaźnik bonitacji				Ogólny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej
bonitacja		przydatność rolnicza		wskaźnik syntetyczny jakości		jakości i przydatności rolniczej	agroklimatu	rzeźby terenu	warunków wodnych	
grunty orne	użytki zielone	grunty orne	użytki zielone	grunty orne	użytki zielone					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
47,2	38,5	58,6	40,9	53,0	39,6	48,7	7,8	4,1	3,5	64,1

dane - IUNG Popławy 1988 r.

Powyższy wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej (64,1) lokuje gminę Brańsk na 6 miejscu w województwie białostockim - najwyższy wskaźnik 69,8 posiada gm. Drohiczyn, zaś najniższy 44,0 gm. Mielnik przy średnich wojewódzkich 56,5.

1.6. Szata roślinna - lasy.

Według podziału kraju na regiony przyrodniczo-leśne lasy nadleśnictwa Rudka, w skład którego również wchodzi lasy gminy Brańsk, należą do Krainy Mazowiecko-Podlaskiej zaliczanej do Dzielnic Niziny Mazowiecko-Podlaskiej charakteryzującej się występowaniem grądów i lasoborów świeżych.

Powierzchnia lasów w gminie Brańsk wg. stanu na dzień 31.V.1995r. (Rocznik statystyczny woj. białostockiego 1996r.) wynosiła 3494 ha, a w tym:

691 ha - lasy państwowe (19,8 %)

2803 ha - lasy prywatne, użytkowane w ramach indywidualnych gospodarstw rolnych (80,2%).

Natomiast udział lasów w ogólnej powierzchni gminy wynosi ca 15%.

W układzie typów siedliskowych lasów dominuje Bór Mieszany Świeży (BMśw) i Las Mieszany (LM).

Do najważniejszych gatunków drzew występujących na wymienionych siedliskach należy zaliczyć: sosnę, dąb, jesion, grab, brzozę, rabinę akacjową, olchę i inne.

Przy czym należy podkreślić, iż daje się zaobserwować niekorzystny proces zmniejszania się udziału sosny i dębu na korzyść brzozy. Ma to głównie miejsce w uprawach i młodnikach, zwłaszcza na gruntach porolnych lasów niepaństwowych.

Dominującą klasą drzewostanów jest II kl. w. (21-40 lat) i III kl. w. (41-60 lat).

Na terenie gminy Brańsk brak jest lasów zaliczonych do I kategorii t.j. lasów ochronnych. Występują tylko lasy gospodarcze (II kategoria), których podstawową funkcją jest produkcja surowca drzewnego na wielorakie potrzeby gospodarcze, a głównie na drewno tartaczne, sklejkę, okleinę a także na opał w gospodarstwach wiejskich.

Występowanie lasów na terenie gminy charakteryzuje się znacznym rozdrobnieniem i nierównomiernym rozmieszczeniem przestrzennym.

Lasy Państwowe stanowiące t.zw. Państwowe Gospodarstwa Leśne zajmują niewielkie powierzchnie i są położone: na południowy zachód od wsi Oleksin, na północny wschód od wsi Spieszyn, w okolicy kol. Patoki łączący się z dużym kompleksem lasów położonych w północnej części obszaru administracyjnego m. Brańska, na północ od wsi Pruszanek Starej, na północ od wsi Załuskie Koronne, na północ i na południowy zachód od wsi Poletyły, na południe od wsi Jarmarkowszczyzna oraz na obszarze między wsią Bronka i Kalnica.

Największy kompleks lasów prywatnych położony jest w południowej części gminy między wsią Szmurły i Oleksin, gdzie bezpośrednio łączy się z w/w kompleksem lasów państwowych.

Generalnie rzecz biorąc lasy prywatne występują w znacznym rozproszeniu na obszarze całej gminy i nie tworzą dużych kompleksów leśnych, co wydaje się uzasadniać m.in. potrzebę opracowania operatu granic polno-leśnych.

Z uwagi na fakt, iż na terenie gminy występują jedynie lasy gospodarcze istnieje szczególna potrzeba prowadzenia racjonalnej gospodarki leśnej.

Zasady racjonalnej gospodarki leśnej i ochrony lasu określają plany urządzania lasów.

W związku z potrzebą opracowania nowej generacji planów urządzania lasów postuluje się potrzebę szerszego uwzględniania w ich treści merytorycznej ustaleń pozaprodukcyjnych lasów, a w szczególności:

- ochrony ekologicznych wartości siedlisk,
- zwiększania różnorodności biologicznej ekosystemu leśnego,
- obejmowania lasów formą ochronną (wskazania do uznania za rezerwat przyrody, użytek ekologiczny, zespół przyrodniczo-krajobrazowy itp.)
- udostępniania i zagospodarowania turystycznego lasów,
- ochrony różnorodności krajobrazowej i kształtowania walorów estetycznych kompleksów leśnych, ich enklaw i obrzeży oraz tras udostępnionych do ruchu.

Należy także podkreślić, że istniejące drobne kompleksy leśne i zadrzewienia śródpolne stanowią ostoję dla drobnej zwierzyny i ptactwa oraz wzbogacają walory środowiska ekologicznego i krajobrazu gminy.

Lasy (powierzchnia i masa drzewostanowa) na obszarze gminy Brańsk nie są zagrożone szkodliwym oddziaływaniem gazów i pyłów.

1.7. Warunki klimatyczne

W podziale woj. białostockiego na krainy klimatyczne (wg. S.J. Pióro) obszar gminy Brańsk (zachodnia część Równiny Bielskiej) zaliczony został do „Krainy Nadbużańskiej”. Kraina ta charakteryzuje się najlepszymi warunkami klimatycznymi dla rolnictwa w woj. białostockim.

Charakterystykę klimatu gminy Brańsk oparto głównie na danych meteorologicznych ze stacji w Siemiatyczach i Szepietowa.

1.7.1. Temperatura

Średnie miesięczne i roczne temperatury powietrza w °C za lata 1948-1967 przedstawiają się jak niżej:

	I	II	III	IV	V	VI
VII						
Siemiatcze	-4,3	-3,8	-0,2	7,6	13,3	17,0
18,3						
Szepietowo	-4,3	-4,1	-0,6	7,1	12,7	16,5
17,7						
	VIII	IX	X	XI	XII	
ROK						
	17,3	13,3	8,0	2,6	-1,2	
7,4						
	16,8	12,8	7,7	2,3	-1,5	
6,9						

Przeciętna ilość dni z pokrywą śnieżną wynosi od 70 do 80 dni.

Okres bezprzymrozkowy trwa ca 160 dni.

Doskonale warunki nasłonecznienia wpływają na wcześniejsze rozmarzanie i przesychnanie gleby. Rozmarzanie gruntu przeciętnie przypada po 21 marca a początek robót polowych na pierwsze dni kwietnia. Średnia data ostatnich przymrozków w Szepietowie jest 1 maja, a pierwszych 6 października.

Okres wegetacyjny (z temperaturą średnią dobową + 5°C i powyżej) wynosi średnio w Szepietowie 205 dni i rozpoczyna się 6 kwietnia a kończy się 27 października, w Siemiatyczach 208 dni i trwa od 4.IV. do 28.X.

Przejście średniej dekadowej temperatury przez progi termiczne w Siemiatyczach przypada dla 0° na 18.III, dla 5° na 6.IV, dla 15° na 27.V. i na 8.IX, dla 5° w jesieni na 5 XI i przejście przez 0° na 5.XII.

1.7.2. Dynamika powietrza atmosferycznego.

W krainie klimatycznej „Nadbużańskiej”, w obrębie której znajduje się gmina Brańsk dominują wiatry zachodnie. W Siemiatyczach częstotliwość

wiatrów zachodnich wynosi 18,6% przy średniej prędkości 3m/sek, w Szepietowie odpowiednio 22,5% i 4,1 m/sek. W okresie zimy I-III średnia prędkość wiatrów z kierunku zachodniego wynosi 5-4 m/sek, z innych kierunków nieznacznie przekracza 3 m/sek.

Częstotliwość wiatrów silnych (powyżej 10 m/sek) wynosi od 16 w Siemiatyczach do 27,3 w Szepietowie, a wiatrów powyżej 15 m/sek odpowiednio od 3,5 do 4,1 przypadków rocznie.

Najwyższa średnia miesięczna prędkość wiatrów z kierunków E, SE i W osiąga 3,1 m/sek.

W okresie wegetacyjnym średnia miesięczna prędkość wiatrów waha się od 1,9 - 2,7 m/sek. W Szepietowie średnia miesięczna prędkość wiatrów tylko z kierunku W i NW we wszystkich miesiącach osiąga ponad 3 m/sek i wyjątkowo dochodzi w kwietniu do 4 m/sek z S.

Jak z powyższego wynika obszar gminy charakteryzuje się małą prędkością wiatrów.

Rozkład średniej częstotliwości wiatrów i prędkości w m/sek na poszczególne kierunki, częstotliwość cisz oraz sumy częstotliwości wiatrów zachodnich i wschodnich w %% za okres 1953 - 1967 ilustruje poniższe zestawienie tabelaryczne.

Stacja meteorologiczna	% V/m/sek	Kierunki										Gisza w%	NW% W SW	%NE E,SE
		N	NE	E	SE	S	SW	W	NW					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
Siemiatycze	% V	8,6 1,9	9,0 2,2	13,6 2,7	11,3 2,5	11,1 2,5	13,3 2,7	18,6 2,7	14,5 2,4	8,8	46,3	33,9		
Szepietowo	% V	13,1 2,9	5,6 2,4	7,8 2,4	12,7 3,1	12,8 3,1	13,9 3,3	22,5 4,1	11,7 3,6	4,0	48,1	26,1		

1.7.3. Opady atmosferyczne

Średnie miesięczne i roczne sumy opadów w mm w latach 1948-1967/wg. S.J.Pióro/ przedstawiały się jak niżej:

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Suma roczna
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Siemiatycze	28	31	26	32	49	74	84	73	48	84	42	37	558
Szepietowo	28	29	24	36	50	63	67	78	45	38	42	41	541

Z powyższego zestawienia wynika, że przestrzenny rozkład opadów (Siemiatycze - Szepietowo) nie wykazuje większego zróżnicowania. Przy czym należy także podkreślić, że z uwagi na wyrównany teren o niewielkich deniwelacjach spływ wody opadowej jest nieznaczny, stąd też niedobory wody w glebie występują lokalnie i wiążą się z głębiej zalegającym poziomem wody gruntowej.

Maksimum opadów przypada w miesiącach letnich (czerwiec - sierpień), minimum w miesiącach zimowych (styczeń - marzec).

Częstotliwość burz wynosi : Szepietowo 14,2, Siemiatycze - 13,3%.

Wskaźnik opadowy waha się w granicach 2,0 - 2,5%. W okolicy Szepietowa zaobserwowano 5 burz gradowych.

1.7.4. Zachmurzenie, usłonecznienie i wilgotność względna.

Średnie miesięczne i roczne zachmurzenie (w skali 0-10), liczba dni pogodnych i dni pochmurnych w latach 1953 - 1967 przedstawiają się jak niżej:

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Średnie roczne
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Siemiatycze:													
średnie	7,6	7,4	5,9	5,8	5,8	5,5	5,5	4,9	4,9	6,4	8,4	8,2	6,4
dni pogodne	2,3	1,9	6,6	4,8	5,9	5,5	4,2	5,1	7,3	5,0	1,2	1,4	51,2
dni pochmurne	18,6	14,7	12,5	10,4	8,5	7,1	6,5	5,9	5,6	10,0	20,1	20,8	140,7
Szepietowo													
średnie	7,3	7,3	6,2	6,0	5,9	5,5	5,8	5,7	5,2	6,1	8,1	8,0	6,4
dni pogodne	1,5	2,5	4,7	4,6	3,7	4,0	3,5	3,7	5,0	4,2	1,2	1,2	39,8
dni pochmurne	17,5	14,7	12,1	9,5	9,1	7,7	7,5	7,6	5,5	9,3	19,1	18,8	138,6

Jest to najpogodniejsza część woj. białostockiego t.zn. najwięcej dni słonecznych, najmniej dni pochmurnych, najmniejsze średnie zachmurzenie.

Średnie sumy godzin usłonecznionych za okres 1953 - 1967 wg. danych stacji meteorologicznej w Szepietowie przedstawiają się jak niżej:

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Rok
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
38,0	58,6	132,8	156,7	218,4	254,0	231,2	214,1	169,6	110,3	31,1	25,3	1640,2

Średnia roczna wilgotność względna powietrza w przestrzennym rozkładzie utrzymuje się w granicach od 80% w Siemiatyczach do 81% w Szepietowie. Jest to obszar o najmniejszej wilgotności w skali województwa, przy czym mała prędkość wiatrów nie sprzyja parowaniu wody.

1.8. Obszary i obiekty szczególnie chronione

Na obszarze gminy Brańsk nie ma obszarów objętych ochroną prawną. Występują jedynie dwa pomniki przyrody ustanowione w drodze rozporządzenia Nr 3/94 Wojewody Białostockiego z dnia 17 listopada 1994r (Dz. Urz. W. B. Nr 18, poz. 93).

Są to:

- wiąz szypułkowy - w. Świridy nr 82 (nr ew. 1120)
- grupa 15 dębów - w. Domanowo nr 3 (nr ew. 1130)

SO₂ - 0,162
 pył - 0,429

Gminę Brańsk na podstawie powyższych danych można zaliczyć do grupy gmin woj. białostockiego o niewielkim zanieczyszczeniu powietrza atmosferycznego. Powyższe wielkości emisji są o wiele niższe od wartości dopuszczalnych stężeń głównych zanieczyszczeń powietrza określonych w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra OŚZN i L z dnia 12.02.1990r w sprawie ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem (Dz. U. Nr 15 z dn. 14.03.1990r).

Jednym z największych zakładów emitujących zanieczyszczenia do atmosfery mającym wpływ na stan czystości powietrza w gminie jest SM „BIELMLEK” w Bielsku Podlaskim - Zakład Produkcyjny w Brańsku. Zakład ten posiada decyzję o dopuszczalnej emisji zanieczyszczeń lecz nie wykazuje widocznych efektów dot. zmniejszania zanieczyszczeń.

Pozostałe źródła zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego stanowią kottownie lokalne, paleniska indywidualne oraz transport.

Na terenie gminy należy liczyć się także ze skażeniami komunikacyjnymi występującymi zwłaszcza w odległościach 100-200 m. od drogi krajowej - regionalnej nr 681 - Łapy - Brańsk - Ciechanowiec oraz nr 689 - Bielsk Podlaski - Brańsk - Szepietowo. Mimo to, iż aktualne zanieczyszczenia dwutlenkiem azotu i ołowiem są znikome to jednak w przypadku nasilenia ruchu kołowego może nastąpić pewne zagrożenie dla wypasania bydła w pobliżu tych dróg oraz uprawy warzyw.

Należy także odnotować, iż ocena sytuacji radiologicznej w oparciu o wyniki pomiarów skażeń dokonanych przez specjalistyczne jednostki nie wykazała żadnych zagrożeń dla środowiska i ludzi na terenie gminy i całego województwa.

1.9.3. Zagrożenia odpadami

Jednym z poważnych zagrożeń i degradacji środowiska są odpady komunalne i przemysłowe.

Unieszkodliwianie odpadów na terenie gminy (jak i całego województwa) odbywa się głównie ekstensywną metodą składowania na wysypiskach. Powoduje to nie tylko określone straty ekonomiczne związane z niewykorzystaniem surowców wtórnych, lecz wywiera również negatywne skutki sanitarne i ekologiczne, co przejawia się głównie w formie skażenia wody, gleby, powietrza, niszczenia walorów krajobrazowych łącznie z wyłączeniem użytkowania określonych terenów rolnych lub leśnych.

Odpady stałe składowane są na zalegalizowanym wysypisku miejsko-gminnym o pow. 2,9 ha położonym na gruntach miasta Brańska. Wysypisko to ma również wydzieloną część pod tzw. mogilnik i jest eksploatowane od 1991 r. wykorzystanie dotychczasowe 10%.

Ponadto na terenie gminy funkcjonują także wysypiska wiejskie nieurządzone, przeważnie są to wyrobiska poeksploatacyjne użytkowane jako wysypiska „dzikie”. Większe tego rodzaju wysypiska m.in. występują na gruntach wsi Chojewo i Mień.

Zagrożenia odpadami wynikające także z faktu, że na wysypisko komunalne (a także niewątpliwie na szereg „dzikich” wysypisk) trafiają różne substancje niebezpieczne codziennego użytkowania np. leki, środki

owadobójcze, baterie, lampy rtęciowe, metale ciężkie, smary, rozpuszczalniki itp.

Celem uniknięcia takich zagrożeń niezbędny jest rozdzielczy system gromadzenia odpadów.

Trudności jakie aktualnie występują w znalezieniu odpowiednich miejsc pod wysypiska a także sposób składowania i utylizacji tych nieczystości stanowią realne przesłanki do pogarszania stanu środowiska. Dlatego też należy przechodzić na intensywne metody unieszkodliwiania odpadów t.j. kompostowanie, spalanie, gospodarcze wykorzystanie.

Stan wyposażenia jednostek wiejskich w urządzenia do odprowadzania i unieszkodliwiania ścieków nie odpowiada stanowi wyposażenia w urządzenia wodociągowe. Na wsi brak jest instalacji kanalizacyjnych a w tym małych oczyszczalni ścieków, co w konsekwencji może doprowadzić do zanieczyszczenia zarówno wód powierzchniowych jak i podziemnych.

W związku z powyższym ścieki przedmiotowe powinny być unieszkodliwiane poprzez ich gromadzenie w lokalnych szczelnych zbiornikach a następnie wywożone do komunalnej oczyszczalni ścieków w Brańsku.

1.9.4. Zagrożenia hałasem i wibracjami oraz elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym.

Dopuszczalne natężenie hałasu dla określonych obszarów określa rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 września 1980r. w sprawie ochrony środowiska przed hałasem i wibracjami. Największe zagrożenia środowiska hałasem powoduje zazwyczaj przemysł i komunikacja.

Z uwagi na brak większych zakładów przemysłowych na terenie gminy problem zagrożenia tego rodzaju hałasem praktycznie nie występuje. Jedynie pewne uciążliwości lokalne w tym zakresie mogą powodować małe zakłady przemysłowe i usługowe działające na podstawie wpisu do ewidencji zakładów prowadzących działalność gospodarczą.

Celem wyeliminowania uciążliwości wynikających z nadmiernego hałasu należy przestrzegać zasady, że hałas i wibracje przekraczające dopuszczalne natężenie nie mogą sięgać poza obręb działki, na której są wytwarzane.

Hałas komunikacji samochodowej w obszarze gminy mimo systematycznego wzrostu jego poziomu z uwagi na zwiększające się natężenie ruchu nie stanowi jednak większych zagrożeń dla środowiska.

Na obszarze gminy Brańsk głównym urządzeniem wytwarzającym elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące szkodliwe dla ludzi i środowiska jest napowietrzna linia elektroenergetyczna WN 110 kV.

Od źródeł wytwarzających elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące proponuje się zachowywać następujące szerokości stref ochronnych:

- linia WN 110 kV - min. 14,5 m. od skrajnego przewodu linii przy zalecanej odległości od osi linii - 2- m.,
- rozdzielnia energetyczna - głównie z tytułu uciążliwości hałasu i wibracji - w granicach własnej działki obiektu.

1.9.5. Zagrożenia powierzchni ziemi i inne

Powierzchniowa degradacja i dewastacja terenów związana jest głównie z eksploatacją surowców kopalnych. Wielkość i zakres eksploatacji surowców mineralnych został szczegółowo przedstawiony w pkt. 1.3.2. niniejszego tekstu.

Eksploatacja kruszywa, generalnie rzecz biorąc, prowadzi do likwidacji form wypukłych terenu, przez co zmniejsza się atrakcyjność krajobrazu.

W okresie wiosennym dużym zagrożeniem jest bardzo rozpowszechnione wypalanie traw. Dotyczy to zwłaszcza dolin rzecznych, dróg i terenów bagnistych. Powoduje to wyginięcie wielu gatunków roślin i zwierząt oraz grozi powstawaniem pożarów na przyległych obszarach.

1.10. Funkcjonowanie środowiska przyrodniczego.

1.10.1. Podstawowa struktura funkcjonalno-przyrodnicza gminy.

W strukturze obszaru gminy istotną rolę odgrywają jej przyrodnicze struktury funkcjonalno-przestrzenne tworzące t.zw. system ekologiczny gminy.

Do głównych obszarów (struktur) systemu ekologicznego gminy należą:

- doliny rzek - Nurca, Mieni (Mianki), Bronki, Leśnej z Czarną wraz z innymi dolinkami lokalnych cieków wodnych - szczegółowa charakterystyka tych elementów została zawarta w pkt. 1.4.1. i częściowo w pkt.1.2,
- kompleksy leśne - szczegółowa charakterystyka w pkt. 1.6 niniejszych uwarunkowań.

Elementy wspomagające i współdziałające w zakresie funkcjonowania systemu ekologicznego gminy stanowią tereny otwarte o charakterze rolno-osadniczym - głównie tereny upraw polowych i zieleni towarzyszącej osadnictwu.

Podstawowym warunkiem rozwoju gospodarczego i zagospodarowania przestrzennego gminy jest zachowanie walorów w/w struktur środowiska przyrodniczego z jednoczesnym zapewnieniem możliwości jego właściwego funkcjonowania.

W związku z powyższym obszary systemu ekologicznego (strefy ekologicznej) gminy podlegać powinny ochronie przed zainwestowaniem i degradacją, głównie sanitarną.

1.10.2. Wnioski do kierunków zagospodarowania gminy.

- 1) Utrzymanie wartości i walorów terenów aktywnych biologicznie tworzących system terenów otwartych (system ekologiczny) w strukturze przestrzennej obszaru gminy.
- 2) Utrzymanie naturalności i ciągłości terenów systemu ekologicznego jako warunku niekolizyjnego ich funkcjonowania z rozwojem zainwestowania gminy.
- 3) Utworzenie obszaru chronionego krajobrazu obejmującego dolinę rzeki Nurca wraz z przyległymi lasami i jednoczesnym określeniu walorów użytkowych dla celów rekreacyjnych.
- 4) Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych, w szczególności komunalnych ujęć wody i wód rzeki Nurca przed zanieczyszczeniami sanitarnymi i nadmierną eksploatacją - stosownie do ustalonych klas czystości i nienaruszalności przepływów biologicznych rzek. W tym także wnioskuje się o potrzebę:
 - skutecznego rozwiązania unieszkodliwiania ścieków w rejonach grupowego zwodociągowania wsi,
 - poprawy dyspozycyjności wód poprzez tworzenie małej retencji wód w elementarnych zlewniach.

- 5) Radykalne ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery pochodzących ze źródeł energetycznych i zakładów przemysłowych oraz komunikacji. Ochrona zabudowy mieszkaniowej i walorów przyrodniczych przed negatywnym wpływem zanieczyszczeń atmosferycznych - stosownie do obowiązujących norm państwowych.
- 6) Niwelacja zagrożeń hałasem i wibracjami oraz promieniowaniem elektromagnetycznym niejonizującym, głównie w obszarach stałego zamieszkania ludzi i terenach o wysokich walorach przyrodniczych o funkcjach rekreacyjno-wypoczynkowych.
- 7) Ochrona i racjonalne gospodarowanie rolniczą przestrzenią produkcyjną, a w tym: ochrona przed zanieczyszczeniami stałymi i płynnymi, przeznaczeniem wartościowych gruntów pod zainwestowanie oraz skutkami powierzchniowej eksploatacji surowców powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych.
-Preferowanie rozwoju rolnictwa ekologicznego zapewniającego produkcję „zdrowej żywności” z ukierunkowaniem jego rozwoju.

2. Środowisko kulturowe

2.1. Obiekty zabytkowe i o wartościach kulturowych

Na terenie gminy nie ma zbyt wielu obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków na podstawie decyzji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Są to:

we wsi Domanowo:

- 1) układ urbanistyczny XV (?) - XIX w.
- 2) cmentarz rzymsko-katolicki
- 3) zespół kościoła parafialnego p.w. św. Doroty, składający się z :
 - a) kościoła drewnianego - XVII (?) w.
 - b) dzwonnicy drewnianej - XVII w.

we wsi Kiersnowo:

- 1) dom nr 31, drewniany 1870 r.

we wsi Załuskie Kościelne

- 1) cmentarzisko kurchanowe

a) Obiekty o wartościach kulturowych

Na terenie gminy istnieje kilkadziesiąt obiektów o wartościach kulturowych nie objętych decyzjami konserwatorskimi. Wykaz obiektów przedstawia się następująco:

w. Bronka:

1. Dom nr 62, drewn., XIX/XX.
2. Dom nr 64, drewn., 1930.

w. Brzeźnica:

1. Zagroda nr 39:
 - a) dom, drewn., pocz. XX,
 - b) obora, drewn., pocz. XX,
 - c) stodoła, drewn., pocz. XX
2. Zagroda nr 46:
 - a) dom, drewn., 2 poł. XIX,
 - b) stodoła I, drewn., 2 poł. XIX,
 - c) stodoła II, drewn., 2 poł. XIX,
 - d) spichlerz, drewn., l.20 XX.
3. Zagroda nr 51:
 - a) dom, drewn., ok. 1875,
 - b) obora, drewn., ok. 1930,
 - c) stodoła I, drewn., ok. 1930,
 - d) stodoła II, drewn., ok. 1930.
4. Zagroda nr 55:
 - a) obora I, drewn. ok. 1900,
 - b) obora II, drewn., k.XIX,
 - c) stodoła, drewn., k.XIX.
5. Zagroda nr 56:
 - a) dom, drewn., l.30 XX,
 - b) stodoła, drewn., l.30 XX.
6. Dom nr 6, drewn., l. 20 XX.
7. Dom nr 15, drewn., k.XIX.
8. Dom nr 32, drewn., XIX/XX.
9. Dom nr 48, drewn., 1934.
10. Stodoła w zagrodzie, drewn., ok. 1900.

w. Burchaty:

1. Wiatrak koźlak, drewn., 1946.

w. Chojewo:

1. Dom nr 17, drewn., l. 30 XX.
2. Dom nr 78, drewn., l.30 XX.

w. Domanowo:

1. Plebania, drewn., 1945.
2. Dom, ul. Mała nr 2, l.20 XX.
3. Zagroda, ul. Sylwanowska nr 11:
 - a) dom, mur., XIX/XX,
 - b) chlew, drewn., l.20 XX,
 - c) stodoła, drewn., l.20 XX,
 - d) spichlerz, drewn., l.20 XX.
4. Dom ul. Sylwanowska nr 13, drewn., 2 ćw. XIX.
5. Dom nr 13, drewn., k.XIX.
6. Dom nr 16, drewn., k.XIX.
7. Dom nr 36, drewn., k.XIX.
8. Dom nr 38, drewn., l.20 XX.

w. Ferma:

1. Dom nr 28, drewn., pocz.XX.

2. Dom nr 30, drewn., pocz. XX.
3. Dom nr 32, drewn., pocz. XX.
4. Wiatrak koźlak, drewn., 1947.

w. Glinnik:

1. Zagroda nr 5:
 - a) stodoła, drewn., 2 poł. XIX,
 - b) spichlerz, drewn., 2 poł. XIX.
2. Zagroda nr 38:
 - a) obora I, drewn., 2 poł. XIX,
 - b) obora II, drewn., 2 poł. XIX,
 - c) stodoła I, drewn., 2 poł. XIX,
 - d) stodoła II, drewn., 2 poł. XIX.
3. Zagroda nr 58:
 - a) stajnia, drewn., k.XIX,
 - b) obora, drewn., k.XIX,
 - c) stodoła, drewn., k.XIX,
 - d) spichlerz, drewn., k.XIX,
 - e) budynek gospodarczy, drewn., k.XIX.
4. Dom nr 9, drewn., k.XIX.
5. Dom nr 17, drewn., 1940.
6. Dom nr 18, drewn., k.XIX.
7. Dom nr 22, drewn., k.XIX.
8. Dom nr 28, drewn. k.XIX.
9. Dom nr 36, drewn., k.XIX.
10. Dom nr 40, drewn., k.XIX.

w. Holonki:

1. Szkoła, drewn. I. 30 XX.
2. Zagroda nr 4:
 - a) dom, drewn., 2 ćw. XIX,
 - b) stodoła, drewn., 2 poł. XIX.
3. Zagroda nr 23:
 - a) dom, drewn., 1922,
 - b) stodoła, drewn., 1912.
4. Dom nr 10, drewn., 1910.
5. Dom nr 32, drewn., k.XIX.
6. Dom nr 36, drewn., poł. XIX.
7. Dom nr 48, drewn., pocz. XX.
8. Dom nr 56, drewn., 2 poł. XIX.
9. Dom nr 58/60, drewn., I.20 XX.
10. Dom nr 64, drewn., pocz. XX.
11. Stodoła, wł. Ryszard i Józef Hołuburdowie, drewn., k.XIX.
12. Stodoła, wł. Stanisław Drywulski, drewn., k.XIX.

w. Kadlubówka:

1. Dom nr 34, drewn., 1950.

w. Kalnica:

1. Zespół dworski:
 - a) dwór, ob. Szkoła, drewn., 1870, przebud. i remont. I.50 XX.

- b) pozostałości parku, 2 poł. XVIII, przekomponowany 2 poł. XIX.
- 2. Zagroda nr 53:
 - a) dom, drewn., k.XIX,
 - b) stodoła, drewn., k.XIX.
- 3. Dom nr 7, drewn., 1920, przeniesiony z Torul 1939.
- 4. Dom nr 11, drewn., l.20 XX.
- 5. Dom nr 44, drewn., 1927.

w. Kiersnowo:

- 1. Zagroda nr 1:
 - a) dom, drewn., k.XIX,
 - b) stodoła, drewn., pocz. XX.
- 2. Zagroda nr 21:
 - a) dom, drewn., k.XIX,
 - b) obora, drewn., k.XIX.
- 3. Dom nr 9, drewn., pocz. XX.
- 4. Dom nr 12, drewn., l.20 XX.
- 5. Dom nr 16, drewn., pocz. XX.
- 6. Dom nr 20, drewn., k.XIX.
- 7. Dom nr 22, drewn., k.XIX.
- 8. Dom nr 27, drewn., ok. 1918.
- 9. Dom nr 29, drewn., pocz. XX, remont.
- 10. Dom nr 30, drewn., pocz. XX.
- 11. Dom nr 31, drewn., 1870.
- 12. Dom nr 32, drewn., pocz. XX.
- 13. Dom nr 35, drewn., XIX/XX.
- 14. Dom nr 36, drewn., k.XIX.
- 15. Dom nr 39, drewn., pocz. XX.
- 16. Dom nr 44, drewn. 1918.
- 17. Spichlerz w zagrodzie, drewn., 1938.

w. Kiersnówek:

- 1. Chlew w zagrodzie nr 19, drewn. pocz. XX.

w. Kiewłaki:

- 1. Zagroda nr 27:
 - a) dom, drewn., l.30 XX,
 - b) obora, drewn., l.30 XX,
 - c) chlew, drewn., l.30 XX,
 - d) stodoła, drewn., l.30 XX.
- 2. Dom nr 7, drewn., 1930.
- 3. Dom nr 30, drewn., 1914.

w. Klichy:

- 1. Zespół kościoła paraf. p.w. MB Wspomożenia Wiernych:
 - a) kościół, drewn., 1929-1930,
 - b) dzwonnica, drewn., 1930,
 - c) plebania, drewn., 1930.
- 2. Zagroda nr 44:
 - a) dom, drewn., pocz. XX,
 - b) stodoła, drewn., pocz. XX.

3. Dom nr 22, drewn., pocz. XX.
4. Dom nr 34/36, drewn., 2 poł. XIX.
5. Dom z częścią gospodarczą nr 71, drewn., 2 poł. XIX, przebud. l.30 XX.
6. Dom nr 100, mur., k.XIX.
7. Dom nr 106, drewn., ok. 1920.

w. Lubieszczę:

1. Dom nr 1, drewn., pocz. XX.
2. Dom nr 4, drewn., l.20 XX.
3. Dom nr 12, drewn., k.XIX.
4. Dom nr 16, drewn., XIX/XX.
5. Dom nr 18, drewn., XIX/XX.
6. Dom nr 20, drewn., 2 poł. XIX.
7. Dom nr 29, drewn., pocz. XX.
8. Dom nr 30, drewn., 1910.
9. Dom nr 50/52, drewn. ok. 1920.

w. Markowo:

1. Dom nr 11, drewn., pocz. XX.
2. Dom nr 14, drewn., ok. 1910.

w. Nowe Puchały:

1. Dom nr 16, drewn., ok. 1910.

w. Oleksin:

1. Dom nr 9, mur. Ok.1910.
2. Dom nr 15, drewn., 1910.
3. Dom nr 29, drewn., k.XIX.
4. Dom nr 31, mur., ok. 1910.
5. Dom nr 42, drewn., 1940.
6. Dom nr 47, drewn., ok. 1910.
7. Dom nr 52, drewn., 1924.
8. Dom nr 53, drewn., k.XIX.
9. Dom nr 59, drewn., 1905.
10. Dom nr 70, drewn., ok. 1919-1920.
11. Dom nr 73, drewn., k.XIX.
12. Dom nr 101, drewn., ok. 1920.
13. Dom nr 105, drewn., 1897.
14. Dom nr 115, drewn., pocz. XX.
15. Dom nr 121, drewn., XIX/XX.
16. Dom nr 123, drewn., 1925.
17. Spichlerz w zagrodzie nr 94, drewn., ok. 1920.
18. Spichlerz w zagrodzie nr 110, drewn., 1907.

w. Oledy:

1. Zagroda nr 10:
 - a) dom, drewn., ok. 1935,
 - b) spichlerz, drewn., ok. 1935.
2. Zagroda nr 17:
 - a) dom, drewn., 4 ćw. XIX,
 - b) stodoła, drewn., 2 poł. XIX.

3. Zagroda nr 10:
 - a) dom, drewn., 1910-1920,
 - b) obora, drewn., 1910-1920
 - c) chlew, drewn., 1910-1920,
 - d) stodoła, drewn., 1910-1920.
4. Zagroda nr 41:
 - a) dom, drewn., ok. 1910,
 - b) obora, drewn., l.20 XX.
5. Dom, nr 5, drewn., ok. 1935.
6. Dom nr 16, drewn., ok. 1945.
7. Dom nr 28, drewn., ok. poł. XIX.
8. Dom nr 33, drewn., l.40 XX.
9. Dom nr 44, drewn., k.XIX.
10. Dom nr 50, drewn., ok. 1930.
11. Dom nr 52, drewn., k.XIX.
12. Dom nr 54, drewn., 3 ćw. XIX.
13. Dom nr 56, drewn., l.20 XX.
14. Spichlerz w zagrodzie nr 4, drewn., ok. 1933.

w. Ołędzkie:

1. Zagroda nr 7:
 - a) dom, drewn., 1939,
 - b) spichlerz, drewn., 1939.
2. Dom nr 1, drewn., 1940.
3. Dom nr 4, drewn., 1941.
4. Dom nr 26, drewn., 1940.
5. Dom nr 32, drewn., 1911.
6. Dom nr 37, drewn., 1940.
7. Dom nr 38, drewn., 1940.
8. Spichlerz w zagrodzie, drewn., 1940.
9. Wiatrak koźlak, drewn., ok. 1920.

w. Pace:

1. Dom nr 2, drewn., 1921.
2. Dom nr 5, drewn., XIX/XX.
3. Piwnica w zagrodzie nr 15, mur., 1929.

w. Patoki:

1. Dom nr 24, drewn., 2 poł. XIX.
2. Dom nr 43, drewn., ok. 1920.
3. Dom nr 45, drewn., 2 poł. XIX.
4. Dom nr 49, drewn., k. XIX.

w. Pietraszki:

1. Zagroda nr 23:
 - a) dom, drewn., 2 poł. XIX,
 - b) stodoła, drewn., ok. 1900.
2. Dom nr 17, drewn., ok. 1910.
3. Dom nr 18, drewn., ok. 1920.
4. Dom nr 24, drewn. XIX/XX.
5. Dom nr 27, drewn., 1929.

6. Dom nr 29, drewn., ok. 1920.
7. Dom nr 30, drewn., I.20 XX.
8. Dom nr 31, drewn., ok. 1920.

w. Płonowo:

1. Dom nr 14/1, drewn., 1934.
2. Dom nr 16/2, drewn., ok. 1905.
3. Dom nr 22, drewn., 1931.
4. Dom nr 25, drewn., 1946.
5. Dom nr 28, drewn., 1906.
6. Wiatrak koźlak w zagrodzie nr 35, drewn., 1946.

w. Popławy:

1. Zagroda nr 58:
 - a) dom, drewn., 2 poł. XIX,
 - b) budynek gospodarczy, drewn., ok. 1900.
2. Dom nr 10, drewn., k.XIX.
3. Dom nr 20, drewn., 2 poł. XIX.
4. Dom nr 61, drewn., k. XIX.
5. Dom nr 67, drewn., k.XIX.
6. Dom nr 68, drewn., 2 poł. XIX.
7. Dom nr 75, drewn., 1928.
8. Dom nr 82, mur., ok. 1900.
9. Dom nr 95, drewn., ok. 1920.
10. Dom nr 96, drewn., ok. 1900.

w. Pruszanek - Baranki:

1. Zagroda nr 3:
 - a) chlew I, drewn., 1918,
 - b) chlew II, drewn., 1928,
 - c) stodoła, drewn., 1918.
2. Zagroda nr 7:
 - a) chlew, drewn., 1940,
 - b) spichlerz, drewn., 1940.
3. Zagroda nr 22:
 - a) dom, drewn., 1918,
 - b) chlew, drewn., 1918,
 - c) stodoła, drewn., 1918.
4. Zagroda nr 24:
 - a) dom, drewn., 1920,
 - b) chlew, drewn., XIX/XX,
 - c) stodoła, drewn., 1914.

w. Spieszyn:

1. Dom nr 7, drewn., 1934.
2. Dom nr 9, drewn., XIX/XX.
3. Dom nr 12/14, drewn., ok. 1920.
4. Dom nr 35, drewn., ok. 1920.
5. Dom nr 45, drewn., k.XIX.
6. Dom nr 60, drewn., 1940.
7. Dom nr 62/64, drewn., 2 poł. XIX.

8. Dom nr 66, drewn. , k.xlX.

w. Stara Pruszanika:

1. Dom nr 7, drewn., pocz. XX.
2. Dom nr 24, drewn., XIX/XX.
3. Dom nr 34, drewn., 1931.

w. Stare Puchały:

1. Zagroda nr 31:
 - a) dom, drewn., 1939,
 - b) obora, drewn., 1945, c) stodoła, drewn., 1945.
2. Dom nr 16, drewn., pocz. XX.
3. Dom nr 39, drewn., pocz. XX.
4. Dom nr 41, drewn. , 1.20 XX.
5. Dom nr 54, drewn., XIX.
6. Stodoła w zagrodzie nr 47, drewn., l. 20 XX.

w. Szmurły:

1. Układ przestrzenny, XVI - XIX.
2. Zagroda nr 11 :
 - a) dom, drewn. , po 1945,
 - b) stajnia I, drewn., 2 pał. XIX,
 - c) stajnia II, drewn., 2 pał. XIX,
 - d) stajnia III, drewn., 2 pał. XIX, e) stodoła, drewno 2 pał. XIX.
3. Zagroda nr 46:
 - a) dom, drewn., 1880,
 - b)stajnia, drewn. , 2 pał. XIX,
 - c) stodoła, drewn., 2 pał. XIX.
4. Dom nr 4, drewn., ok. 1830.
5. Dom nr 40, drewn., 2 pał. XIX.
6. Dom nr 49, drewn., 1932.
7. Dom nr 84, mur. Pał. XIX.
8. Dom nr 101, drewn., 2 pał. XIX.
9. Wiatrak koźlak, drewn., 1946.

w. Załuskie Koronne:

1. Zagroda nr 22:
 - a) dom, drewn., 1927,
 - b)obora, drewn., pocz. XX,
 - c) stodoła, drewn., pocz. XX.
2. Zagroda nr 38:
 - a)dom, drewn. , pocz. XX,
 - b) obora, drewn. , pocz. XX .
3. Zagroda nr 51:
 - a) dom, drewn., XIX/XX,
 - b) lamus, drewn., pocz. XX.
3. Dom nr 27, drewn., l. 20 XX.
4. Dom nr 20, drewn., pocz. XX.
5. Dom nr 48, drewn., XIX/XX.

6. Dom nr 49, drewn., XIX/XX.
7. Dom nr 55, drewn., XIX/XX.
8. Dom nr 58, drewn., XIX/XX.
9. Dom nr 63, drewn., XIX/XX.

w. Załuskie Kościelne:

1. Dom nr 23, drewn., k.XIX.
2. Dom nr 24, drewn., XIX/XX.
3. Dom nr 26, drewn., XIX/XX.
4. Dom nr 32, drewn., XIX/XX.
5. Dom nr 35, drewn., poł. XIX.

w. Zanie:

1. Dom nr 17, drewn., 1951.
2. Dom nr 26, drewn., 2 poł. XIX.
3. Dom nr 30, drewn., 1910-1920.

w. Ściony:

1. Dom nr 10, drewn., 2 poł. XIX.

w. Świrydy:

1. Zagroda nr 67:
 - a) dom, drewn., k.XIX,
 - b) spichlerz, drewn., l.20 XX.
2. Zagroda nr 85:
 - a) dom, drewn., 1924,
 - b) chlew, drewn., pocz. XX,
 - c) budynek gospodarczy, drewn., 1924.
3. Dom nr 5, drewn. 1935.
4. Dom nr 6, drewn. pocz. XX.
5. Dom nr 8, drewn., 1930.
6. Dom nr 29, drewn., XIX/XX.
7. Dom nr 40, drewn., pocz. XX.
8. Dom nr 42, drewn., 1932.
9. Dom nr 43/45, drewn., pocz. XX.
10. Dom nr 44, drewn., 1914.
11. Dom nr 46, drewn., XIX/XX.
12. Dom nr 61, drewn., l.20 XX.
13. Dom nr 64, drewn., 1936.
14. Dom nr 66, drewn., pocz. XX.
15. Dom nr 68, drewn. k.XIX.
16. Dom nr 71, drewn., k.XIX.
17. Dom nr 73, drewn., k.XIX.

w. Widźgowo:

1. Dom nr 2, drewn., l. 20 XX.
2. Dom nr 5, mur., 1921-1923.
3. Dom nr 16, drewn., pocz. XX.

b) Cmentarze o wartościach kulturowych:

- w. Domanowo - cmentarz przykościelny
- w. Klichy - cmentarz rzymskokatolicki

c) Parki o wartościach historyczno-kulturowych:

- w. Kalnica
- w. Markowo
- w. Mień

2.2. Wartości archeologiczne

Na obszarze gminy istnieją 232 stanowiska archeologiczne, z których dotychczas przebadano powierzchniowo ok. 60%, zaś 5 wykopaliskowo. Tylko jedno stanowisko (cmentarzisko kurhanowe) zostało wpisane do rejestru zabytków pod Nr rej. 220/1/A-220/4/A.

Szczegółowy spis stanowisk archeologicznych zawiera dokumentacja do niniejszego studium.

W poszczególnych wsiach występuje następująca orientacyjna liczba stanowisk:

-Bronka	- 7 stanowisk	
-Brzeźnica	- 7	„-
-Chojewo	- 12	„-
-Domanowo	- 7	„-
-Jarmarkowszczyzna	- 5	„-
-Kadłubówka	- 1	„-
-Kalnica	- 10	„-
-Kiersnowo	- 14	„-
-Kiersnówek	- 24	„-
-Kiewłaki	- 3	„-
-Klichy	- 1	„-
-Lubieszce	- 4	„-
-Majorowizna	- 6	„-
-Markowo Wielkie	- 1	„-
-Nowe Puchały	- 1	„-
-Oleksin	- 21	„-
-Olędy	- 4	„-
-Olędzkie	- 8	„-
-Olszewek	- 2	„-
-Olszewo	- 3	„-
-Pace	- 7	„-
-Patoki	- 2	„-
-Płonowo	- 1	„-
-Poletyły	- 12	„-
-Popławy	- 15	„-
-Spieszyn	- 8	„-
-Szmurły	- 3	„-
-Szmurły Wdawi	- 2	„-
-Świridy	- 11	„-
-Załuskie Koronne	- 5	„-
-Załuskie Kościelne	- 16	„-.

3. Sfera społeczna

3.1. Potencjał ludnościowy, jego rozmieszczenie i struktura.

3.1.1. Obszar, podział administracyjny gminy w 1995r na tle województwa białostockiego.

Pod względem liczby ludności gmina zajmuje 8 miejsce w województwie. Gęstość zaludnienia wynosiła 32 osoby na 1 km² (w województwie 70).

Na koniec 1995r w gminie zamieszkiwało 7570 osób, z czego 3948 osób to mężczyźni a 3622 kobiety. Na 100 mężczyzn przypadało 92 kobiet. Pod względem administracyjnym gmina Brańsk dzieli się na 43 sołectwa, w których występuje 54 miejscowości wiejskie.

3.1.2. Proces zmian w rozmieszczeniu ludności w gminie w latach 1946 - 95.

W ostatnim 50-leciu zmiany w liczbie ludności gminy przedstawiały się następująco:

1946 r	- 9 874 osób
1950 r	- 9 327 „-
1960 r	- 9 956 „-
1970 r	- 9 307 „-
1978 r	- 11 240 „-
1990 r	- 9 603 „-
1993 r	- 7 029 „-
1994 r	- 7 590 „-
1995 r	- 7 570 „-

Ten nieregularny rozwój ludności wynikał z kilkakrotnych zmian granic administracyjnych gminy.

Szczegółowe dane dotyczące rozmieszczenia ludności w poszczególnych wsiach w latach 1970 - 1995 przedstawione są w tabeli Nr III-2 zamieszczonej w części III.

Do najbardziej wyludniających się wsi, gdzie w ciągu ostatnich 25 lat ludność zmalała o ponad 50% należy wieś Zanie. We wsiach: Chojewo, Dębowo, Hołonki, Kiersnowo, Kiewłaki, Nowosady i Ściony ludność zmniejszyła się o około 40%. Najmniej wyludniającymi się wsiami są: Kadłubówka, Olędzkie, Olszewek, Pruszanek i Baranki. We wsi Burchaty i Pietraszki liczba ludności mieszkańców lekko wzrosła.

Biorąc pod uwagę płeć, to należy stwierdzić, iż w gminie Brańsk w okresie ostatnich 25 lat zawsze rysowała się przewaga mężczyzn nad kobietami. Na koniec 1995 r na 100 mężczyzn przypadało 92 kobiet.

3.1.3. Struktura ludności wg. wieku i płci

Na koniec 1995 r struktura ta przedstawiała się następująco:

- a) wiek przedprodukcyjny 0 - 17 lat - ogółem 2 008 osób, z tego płci żeńskiej było 960 osób tj./ 48%,

- b) wiek produkcyjny 18 - 65 M/60 K - ogółem 3 764 osób, z tego kobiety stanowiły 1 548 osób tj. 41%,
 c) wiek poprodukcyjny 60 K i 65 M. - ogółem 1 798 osób, z tego kobiety stanowiły 1 114 osób tj. 62%.

Z analizy struktury ludności wg. wieku wynika, iż udział dzieci i młodzieży w wieku 0 - 17lat w ogólnej liczbie ludności gminy wynosił około 27%. Liczba ludności w wieku produkcyjnym stanowiła około 50%, natomiast w wieku poprodukcyjnym żyło 23% ogółu ludności.

3.1.4. Przyrost naturalny ludności

W gminie obserwuje się niewielki spadek przyrostu naturalnego. W r. 1990 wynosił 16 osób, zaś w r. 1995 - 12 osób.

Tym niemniej gmina Brańsk należy do nielicznych gmin obejmujących obszary wiejskie, gdzie przyrost naturalny jest dodatni.

W woj. białostockim na koniec 1995 r takich gmin było tylko 9 na ogólną liczbę 50 gmin.

3.1.5. Migracje wewnętrzne i zewnętrzne

Na obszarze gminy obserwuje się stałe ujemne saldo migracji. Więcej osób wyprowadza się z terenu gminy niż przyjeżdża.

W 1990 r saldo migracji stałej wynosiło - 73 osób

W 1995 r „- „- „- „- - 53 osób

3.1.6. Przyrost rzeczywisty ludności

W wyniku niewielkiego przyrostu naturalnego oraz większego ujemnego salda odpływu ludności z terenu gminy ludność gminy co roku obniżała się o kilkunastu mieszkańców.

W 1994 r wyniosła 7 590 osób a na koniec 1995 r osiągnęła poziom 7 570 osób.

3.1.7. Zatrudnienie

Zatrudnienie ogółem w gospodarce narodowej poza rolnictwem indywidualnym przedstawiało się następująco:

1992 r	- 279 osób w tym kobiety	134 osób
1993 r	- 281 „- „- „-	121 „-
1994 r	- 275 „- „- „-	121 „-
1995 r	- 241 „- „- „-	123 „-

W 1995 r na ogólną liczbę 241 osób najwięcej osób poza rolnictwem indywidualnym pracowało:

w edukacji	- 121 osób
przemysle	- 46 „-
budownictwie	- 25 „-
transporcie	- 15 „-

3.1.8. Bezrobocie

W latach 1992 - 1995 na terenie gminy liczba zarejestrowanych bezrobotnych przedstawiała się następująco:

1992 r	-	216 osób
1993 r	-	219 „-
1994 r	-	273 „-
1995 r	-	201 „-

W 1995 r bezrobotni stanowili tylko 5,3% liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym.

3.1.9. Wykształcenie

Dane odnośnie poziomu wykształcenia ludności pochodzą ze Spisu Powszechnego z 1988 r. Wynikało z nich, że na 7 463 osób w wieku 15 lat i więcej tylko:

84 osoby tj. 1,1%	było z wyższym wykształceniem
573 osób tj. 7,7%	„- ze średnim wykształceniem
882 osoby tj. 11,8%	„- z podstawowym wykształceniem

3.1.10. Ludzie niepełnosprawni, inwalidzi i renciści

W 1988 r wg. NSP na terenie gminy było 900 osób niepełnosprawnych, z tego 453 osób stanowiły kobiety.

3.2. Zasoby i warunki mieszkaniowe

3.2.1. Potencjał mieszkaniowy gminy na tle zasobów mieszkaniowych województwa na koniec 1995 r oraz wskaźników zaludnienia w gminie w porównaniu ze średnimi wojewódzkimi ilustrują następujące dane:

Wyszczególnienie	Gmina Brańsk	Woj. białostockie
1	2	3
Mieszkania	2 249	221 507
Izby	8 354	806 523
Pow. uż. mieszkań w m ²	156 741	13 447 180
Ludność w mieszkaniach	7 469	685 552
Przeciętna:		
-liczba izb w mieszk.	3,71	3,64
-pow. uż. mieszk. w m ² na 1 osobę	21,0	19,6
Liczba osób na:		
-mieszkania	3,31	3,10
-izbę	0,89	0,85
Liczba mieszkań na 100 ludności	300	316

Z dokonanego porównania wynika, iż na tle średnich w województwie, gmina Brańsk prezentuje się średnio korzystnie co do ilościowych wskaźników mieszkaniowych.

3.2.2. Zasoby mieszkaniowe i ich zmiany w latach 1970 - 1988 wg. NSP w rozbiciu na poszczególne wsie przedstawiono w tabeli Nr III-3 zamieszczonej w części III.

W okresie ostatnich 25 lat (1970 - 1995) ubyło na obszarze gminy 168 mieszkań, przybyło zaś 849 izb mieszkalnych, a ponieważ liczba ludności zamieszkałej zmalała to wzrosły wskaźniki jakościowe zaludnienia mieszkań. Liczba osób na izbę wynosi 0,89 osoby, zaś powierzchnia użytkowa mieszkania na osobę wynosiła 21,0 m².

Rozpatrując te wskaźniki w poszczególnych wsiach zauważa się tutaj duże zróżnicowanie.

Ogólnie należy stwierdzić, iż rysuje się trend ubytku mieszkań (rozbiórki), zaś nowobudowane charakteryzują się większą powierzchnią użytkową i większą ilością izb.

3.2.3. Ruch budowlany w latach 1994 - 1995 ilustruje poniższe zestawienie:

Lata	Przekazanie do użytku		
	mieszkania	izby	pow. uż. mieszk. w m ²
1	2	3	4
1994	8	44	856
1995	3	17	381
Razem	11	61	1 237

Z powyższego zestawienia wynika, iż ruch budowlany na terenie gminy jest bardzo mały.

3.2.4. Warunki mieszkaniowe wynikające z potencjału mieszkaniowego

3.2.4.1. Nasylenie potrzeb mieszkaniowych

Wskaźnik nasycenia w mieszkania tj. przeciętnej liczby mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców jest niższy niż w województwie i wynosi około 300 mieszkań na 1000 mieszkańców. Odbiega to wyraźnie od wskaźnika europejskiego (400 mieszkań/1000 mieszkańców).

3.2.4.2. Ludność w mieszkaniach

Na koniec 1995 r ludność gminy zamieszkała w mieszkaniach liczyła 7 449 osób i była niższa o 1 858 osób w porównaniu z 1970 r tj. 20%.

3.2.4.3. Mieszkania, ich wielkość i zaludnienie

a) Mieszkania i ich zaludnienie

Na terenie gminy w 1995 r. było 2 249 mieszkań. Poziom zaludnienia mieszkań mierzony ilością osób w mieszkaniu wynosił średnio 3,31 osoby. W ostatnim 25-leciu uległ obniżeniu (w r. 1970 - 3,85 osób/mieszkanie).

b) Izbby mieszkalne i ich zagęszczenie

W 1995 r. w zasobach mieszkaniowych gminy było ogółem 8 354 izb, stąd ich zagęszczenie wynosiło 0,89 osób na izbę, przy zagęszczeniu na terenach wiejskich w województwie 0,85 osób/izbę.

c) Powierzchnia użytkowa

W 1995 r. powierzchnia użytkowa mieszkań wynosiła 156 741 m², co stanowiło wskaźnik 21,0 m² na 1 mieszkańca gminy.

3.2.5. Stan techniczny zasobów mieszkaniowych

Stan techniczny zasobów mieszkaniowych w gminie Brańsk jest mało zróżnicowany.

Wg. NSP z 1988 r. najpowszechniejszym materiałem, z którego są zbudowane budynki mieszkalne jest drewno. Budynków mieszkalnych niepalnych było 34,9%.

Na ogólny stan techniczny mieszkań duży wpływ ma również okres eksploatacji, w tym rok budowy mieszkań. Ogółem w gminie w 1988 r. istniało 20,8% mieszkań w budownictwie pochodzącym sprzed 1945 roku.

Budynki mieszkalne wybudowane w latach 1918 - 1944 stanowiły 20,8%, wybudowane w latach 1945 - 1970 - 57,1%, w latach 1971 - 1988 - 22,1%.

3.2.6. Wyposażenie mieszkań w urządzenia i instalacje

Podstawą do oceny standardu mieszkaniowego jest wyposażenie mieszkań w wodociąg, ustęp, łazienkę i centralne ogrzewanie.

Udział mieszkań wyposażonych w poszczególne urządzenia wzrósł w latach 1970 - 1988 w sposób następujący:

- w zakresie wyposażenia w wodociąg z 1,4% w r. 1970 do 20,7% w r. 1988
- w zakresie wyposażenia w ustęp z 0,6% w r. 1970 do 23,1% w r. 1988
- w zakresie wyposażenia w łazienkę z 1,1% w r. 1970 do 27,8% w r. 1988
- w zakresie wyposażenia w centralne ogrzewanie z 0,8% w r. 1970 do 18,4% w r. 1988.

Ogólnie standard mieszkań jest niski, chociaż ostatnio budowane mieszkania są w większości wyposażone w wyżej wymienione urządzenia.

3.2.7. Struktura własnościowa zasobów mieszkaniowych

Zasoby mieszkaniowe znajdujące się na obszarze gminy w zdecydowanej większości stanowią własność osób fizycznych. Na ogólną liczbę 2 729 mieszkań w 1988 r. - 2 717 mieszkań stanowiło własność prywatną, w tym 2 219 rolników indywidualnych.

Poza tym było 7 mieszkań komunalnych i 5 instytucji wyznaniowych.

3.3. Urządzenia obsługi ludności

3.3.1. Oświata i wychowanie

Sytuacja w szkolnictwie podstawowym i placówkach wychowania przedszkolnego na przestrzeni ostatnich lat przedstawiała się następująco:

Wyszczególnienie	Rok szkolny		
	1988/89	1994/95	1995/96
1	2	3	4
1. Placówki wychowania przedszkolnego	13	-	12
w tym:	13	-	12
-oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych			
-dzieci w oddziałach	143		96
-nauczyciele	13	8	12
2. Szkoły podstawowe	14	12	12
w tym: z klasami I - VIII	8	11	10
3. Uczniowie ogółem	1197	814	808
4. Pomieszczenia do nauczania	92	81	81
w tym: izby lekcyjne	-	75	75
5. Oddziały szkolne	82	57	55
6. Nauczyciele	110	91	90
7. Liczba uczniów na pomieszczenie	13	10	10
8. Liczba uczniów na oddział	15	14	15
9. Absolwenci	156(87/88)	37	95

Źródło: Rocznik statystyczny woj. białostockiego 1989, 1994r. WUS Białystok.
Materiały WUS, 1995r.

Szkoły podstawowe istnieją we wsiach: Chojewo, Domanowo, Glinnik, Holonki, Kalnica, Koszewo, Mień, Oleksin, Olędy, Popławy, Szmurły, Świridy.

W latach 1989 - 1995 zauważa się spadek ilości uczniów w szkołach podstawowych.

Na terenie gminy brak jest przedszkoli, natomiast działają w szkołach oddziały przedszkolne.

3.3.2. Kultura

Na terenie gminy występuje szereg instytucji z zakresu kultury: biblioteki (filie), świetlice, kościoły, miejsca pamięci.

a) Biblioteki

Sytuację w zakresie czytelnictwa ilustruje poniższa tabela.

Wyszczególnienie	1990	1991	1992	1993	1994	1995
1	2	3	4	5	6	7
1. Placówki biblioteczne oraz punkty	32	26	19	18	18	15
2. Księgozbiór (tys. woluminów)	47,5	45,0	35,7	35,8	35,8	30,5
3. Czytelnicy	2 676	2 273	1 505	1 374	1 047	818
4. Wypożyczenia (tys. woluminów)	60,7	47,7	29,8	29,5	22,1	12,9
5. Księgozbiór na tys. mieszk.	4 946	4 700	5 015	5 114	4 710	4 029

Źródło: a) Kultura w województwie białostockim w latach 1990-96
WUS Białystok 1996r.

b) Statystyczna panorama województwa białostockiego, GUS, WUS
Białystok, wrzesień 1993.

Na przestrzeni ostatnich lat spadła gwałtownie liczba bibliotek, księgozbiorów, jak też czytelnictwa.

b) **Świetlice** istnieją w następujących wsiach: Bronka, Brzeźnica, Chojewo, Domanowo, Kalnica, Kadłubówka, Kiersnowo, Lubieszce, Oleksin, Olędy, Patoki, Popławy, Puchały Nowe, Puchały Stare, Poletyły, Spieszyn, Załuskie Koronne, Załuskie Kościelne.

c) **Kościóły** istnieją w następujących wsiach: Chojewo, Domanowo, Klichy, Oleksin, Szmurły, Załuskie Koronne, Mień (punkt katechetyczny).

d) **Pomniki pamięci narodowej** istnieją we wsiach: Brzeźnica, Olszewo, Pruszanek Borek, Szmurły.

3.3.3. Zdrowie i pomoc społeczna

Na terenie gminy istnieje 1 wiejski ośrodek zdrowia w Widźgowie, w którym funkcjonuje 1 lekarz oraz 1 pielęgniarka.

Mieszkańcy korzystają z usług Przychodni Rejonowej w Brańsku.

3.3.4. Handel i gastronomia

Na sieć handlową w gminie składają się 27 sklepy prywatne zlokalizowane we wsiach: Domanowo, Kalnica, Glinnik, Holonki, Mień, Oleksin, Popławy, Olszewo.

3.3.5. Łączność

Urzędy pocztowo-telekomunikacyjne istnieją we wsiach: Domanowo, Holonki, Kalnica.

W 1994 r. w gminie było 418 abonentów telefonicznych. Na 1000 mieszkańców wypada 55,1 abonentów, co jest wskaźnikiem niskim w stosunku do średniej dla województwa, gdzie jest 133 telefony na 1000 mieszkańców.

3.3.6. Sport i rekreacja

Boiska sportowe istnieją we wsiach: Chojewo, Domanowo, Holonki, Klichy, Koszewo, Mień, Oleksin, Olędy, Olędzkie, Patoki, Popławy, Szmurły, Świrydy, Zanie.

3.3.7. Inne usługi

- a) Remizy strażackie istnieją we wsiach: Domanowo, Glinnik, Holonki, Klichy, Koszewo, Lubieszczce, Mień, Oleksin, Popławy, Szmurły, Świrydy.
- b) Zbiorniki przeciwpożarowe istnieją we wsiach: Domanowo, Ferma, Glinnik, Lubieszczce, Oleksin, Szmurły, Ściony, Świrydy.
- c) Cmentarze istnieją we wsiach: Chojewo, Domanowo, Klichy, Szmurły.
- d) Stacja paliw istnieje we wsi Brzeźnica.

4. Sfera produkcyjna

4.1. Rolnictwo

Podstawową formą własności w rolnictwie w gminie jest gospodarka indywidualna, we władaniu której znajduje się 94,1% powierzchni gminy i 99,8% użytków rolnych. Na 100 ha użytków rolnych przypada 31 osób.

Na terenie gminy istnieje 1911 indywidualnych gospodarstw rolnych. Średnie gospodarstwo liczy 9,6 ha. Strukturę obszarową gospodarstw rolnych zawiera tabela III-4 zamieszczona w części tabelarycznej.

4.1.1. Struktura zasiewów, zbiory, plony

Powierzchnia zasiewów w indywidualnych gospodarstwach rolnych w gminie Brańsk.

Zasiewy	1988 (ha) ^{a)}	1993 (ha)	1996 (ha)
1	2	3	4
Zasiewy ogółem	13 711	11 919	11 551
w tym:	5 712	7 796	8 649
1) zboża ogółem			
w tym: pszenica	1 955	2 212	1 578
żyto	2 515	1 590	1 929
inne	1 242	3 994	5 142
2. Ziemniaki	2 197	2 198	1 344

1	2	3	4
3. Przemysłowe	313	138	178
w tym: buraki cukrowe	213	120	178
rzepak	92	18	178
inne	8	-	-
4. Inne uprawy (pastewne, warzywa itp.)	5 489	1 787	1 380

Źródło: 1) Materiały Studium zagospodarowania przestrzennego województwa białostockiego, WBPP Białystok 1996r. Rocznik statystyczny woj. białostockiego 1989 r.
2) Produkcja głównych ziemiopłodów rolnych, upraw ogrodniczych i pastewnych w 1996 r, WUS, Białystok 1997 r
a) łącznie z gminą Rudka.

W strukturze zasiewów dominują zboża, które skupiały w 1996r ponad 74,9% zasiewów ogółem. Ziemniaki stanowią 11,6% zasiewów. Zaskakująco niski jest udział upraw przemysłowych (1,5%) zasiewów, zważywszy na niezłą jakość gleb w gminie.

Zbiory i plony zbóż ziemniaków w indywidualnych gospodarstwach rolnych w latach 1988 i 1994r.

Wyszczególnienie	Zbiory (tony)			Plony z 1 ha w q		
	1988	1994	1996	1988 ^{a)}	1994	1996
1	2	3	4	5	6	7
1. Zboża ogółem	28 977	-	21 537	27,9	-	24,9
w tym: pszenica	6 339	5 906	4 512	28,4	26,7	27,5
żyto	6 487	3 500	4 243	24,0	22,0	22,0
jęczmień	1 034	-	322,0	32,0	24,0	25,0
owies	1 602	-	596	26,0	21,0	21,5
pszenżyto	1 254	-	1 527	30,0	26,0	30,0
mieszanki	-	-	10 326	-	25,0	24,5
2. Ziemniaki	48 160	37 366	32 695	200	170,0	243

^{a)} łącznie z miastem Brańsk i gm. Rudka.

Statystyka wskazuje znaczny spadek plonów z 1 ha. Trudno jest to wytłumaczyć jedynie faktem, że spadło zużycie nawozów sztucznych. Trzeba też brać pod uwagę nieprawdziwa statystykę sprzed 1989 r.

4.1.2. Hodowla

Zwierzęta gospodarskie w indywidualnych gospodarstwach rolnych i na 100 ha użytków rolnych w l. 1988 i 1996 przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	1988		1996	
	ogółem (szt.)	na 100 ha uż. roln.	ogółem (szt.)	na 100 ha uż. roln.
1	2	3	4	5
1. Bydło ogółem	17 564	82,1	14 758	78,0
w tym: krowy	9 243	43,2	7 851	41,5
2. Trzoda chlewna	15 591	72,9	8 717	46,1
w tym: lochy	1 686	7,8	755	4,0
3. Owce	5 734	26,8	746	3,9
4. Konie	1 596	7,5	471	2,6

Źródło: a) Rocznik statystyczny woj. białostockiego 1989, WUS Białystok
 b) Materiały Studium zagospodarowania przestrzennego województwa białostockiego, WBPP 1996r.
 c) Powszechny Spis Rolny 1996r.

Stan pogłowia zwierząt hodowlanych w gospodarstwach indywidualnych w ostatnich latach wykazuje zdecydowany spadek.

4.1.3. Jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Według opracowania IUNG w Puławach, dla obszaru gminy Brańsk wycenia się wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej na ok. 64 punktów, uwzględniając wartość gleb, agroklimat, rzeźbę terenu i warunki wodne (dla woj. białostockiego wskaźnik ten wynosi przeciętnie 56 punktów).

Obszar gminy jest korzystny dla produkcji rolnej z przewagą kompleksu pszenno-żytniego.

Gmina należy do III rejonu południowo-wschodniego o najwyższej jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej, w której dominuje uprawa zbóż, roślin przemysłowych oraz warzyw i owoców dla przetwórstwa owocowo-warzywnego. W produkcji zwierzęcej dominuje hodowla bydła i trzody chlewniej.

Klasy gruntów miasta i gminy Brańsk przedstawia poniższa tabela

Klasy gleb	Grunty orne, sady		Użytki zielone	
	ha	%	ha	%
1	2	3	4	5
Ogółem	16 569	100,0	7 429	100,0
II	-	-	-	-
III	-	-	404	5,4
III ^a	112	0,7	-	-
III ^b	1 858	11,2	-	-
IV	-	-	3 597	48,5
IV ^a	5 659	34,2	-	-
IV ^b	4 426	26,7	-	-
V	3 386	20,4	2 737	36,8
VI	1 108	6,7	689	9,3
VIz	20	0,1	2	-

Źródło: Materiały Studium zagospodarowania przestrzennego województwa białostockiego, WBPP Białystok 1996r.

Jakość gruntów gminy jest średnia. Dominuje klasa IV, zarówno w strukturze gruntów ornych, jak i użytków zielonych.

4.1.4. Urządzenia obsługi rolnictwa

Na terenie gminy istnieją następujące urządzenia obsługi rolnictwa:

- a) zlewnie mleka we wsiach: Brzeźnica, Chojewo, Domanowo, Holonki, Kalnica, Klichy, Kiersnowo, Kiersnówek, Kiewłaki, Lubieszczę, Mień, Oleksin, Olędy, Olszewo, Popławy, Pruszanek Stara, Szmurły.
- b) inne punkty obsługi rolnictwa we wsiach:
 - tartaki : Kalnica, Dębowo, Popławy (2), Spieszyn,
 - młyny: Dębowo,
 - inne usługi rolnicze: Glinnik, Domanowo, Chojewo, Kadłubówka, Ściony, Oleksin.

4.2. Przemysł, rzemiosło

4.2.1. Podmioty gospodarcze

W 1997 r na terenie gminy zarejestrowanych jest ogółem 125 podmiotów gospodarczych, prowadzących działalność handlową, usługową i przemysłową, w tym 68 punktów usługowych różnego charakteru oraz zakładów typu przemysłowego.

4.2.2. Zakłady rzemieślnicze reprezentują następujące branże:

-budowlana	- 22 zakłady
-transportowa	- 11 zakładów
-drzewna	- 7 zakładów
-maszyny rolnicze	- 5 zakładów
-krawiectwo	- 3 zakłady
-inst. elektryczna	- 2 zakłady
-ubój zwierząt i rzeźnictwo	- 3 zakłady
-instalacje sanitarne	- 2 zakłady
-inseminacja zwierząt	- 2 zakłady
-mechanika pojazdowa	- 1 zakład
-rymarstwo	- 1 zakład
-blacharstwo	- 1 zakład
-kowalstwo	- 2 zakłady
-kominarstwo	- 2 zakłady
-inne branże	- 4 zakłady

4.2.3. Zakłady typu przemysłowego istnieją we wsiach:

- Kalnica (tartak)
- Dębowo (tartak, młyn)
- Popławy (2 tartaki)
- Kadłubówka (młyn)

-Spieszyn (tartak)

4.2.4. Tereny powierzchniowej eksploatacji surowców istnieją we wsiach:

- a) piasku: Bronka, Brzeźnica, Burchaty, Chojewo, Dębowo, Domanowo, Ferma, Holonki, Kadłubówka, Klichy, Koszewo, Markowo Wielkie, Oleksin, Olędy, Olędzkie, Olszewo, Olszewek, Pace, Pruszanica Baranki, Pruszanica Stara, Puchały Nowe, Spieszyn, Ściony, Widźgowo, Zanie,
- b) żwiru: Bronka, Chojewo, Domanowo, Holonki, Kadłubówka, Kalnica, Kiersnówek, Koszewo, Lubieszczę, Oleksin, Patoki, Poletyły, Pruszanica Baranki, Ściony, Świrydy,
- c) gliny: Dębowo, Domanowo, Glinnik, Holonki, Kadłubówka, Kalnica, Klichy, Koszewo, Markowo Wielkie, Mień, Olędy, Olędzkie, Olszewo, Olszewek, Pace, Patoki, Poletyły, Pruszanica Baranki, Pruszanica Stara, Spieszyn, Świrydy, Widźgowo, Załuskie Koronne, Załuskie Kościelne.

4.2.5. Niewykorzystane obiekty i tereny gospodarcze

Na terenie gminy istnieje dużo obiektów gospodarczych nieużytkowanych lub terenów przeznaczonych na cele gospodarcze.

Obiekty (tereny) występują we wsiach: Chojewo, Glinnik, Holonki, Kadłubówka, Kiewłaki, Koszewo, Lubieszczę, Markowo, Oleksin, Olędy, Olędzkie, Popławy, Pruszanica Stara, Świrydy, Mień.

4.2.6. Mienie komunalne gminy

Na mienie komunalne gminy składa się następujący majątek:

- a) mienie komunalne stanowiące własność gminy Brańsk w postaci 71 działek o powierzchni 22,31 ha, których użytkownikami są użytkownicy wieczysti lub są pod budynkami użyteczności publicznej.
- b) mienie komunalne będące w posiadaniu gminy w postaci 7 działek o pow. 1,65 ha, na których wzniesione są różne obiekty użyteczności publicznej,
- c) mienie gminy w postaci 190 działek o pow. 86,22 ha użytkowane przez różnych użytkowników lub wykorzystywane są jako kopalnie piasku, żwiru lub gliny,
- d) 45 budynków (biura, świetlice, strażnice, hydrofarmie, szkoły, ośrodek zdrowia),
- e) środki transportu (2 samochody osobowe, 1 samochód ciężarowy, 3 autobusy, 2 przyczepy szkolne),
- f) 2 maszyny robót drogowych,
- g) 21 studni kopanych,
- h) 23 ogrodzeń,
- i) 42 km dróg,
- j) 1 km linii energetycznej,
- k) 155,9 km sieci wodociągowej,
- l) 19 wysypisk.

W budowie znajduje się wodociąg Brzeźnica II wraz z przepompownią we wsi Szmurły.

Szczegółowe informacje o stanie mienia komunalnego zawiera część III opracowania.

5. Infrastruktura techniczna

5.1. Zaopatrzenie w wodę

5.1.1. Charakterystyka ogólna systemu zaopatrzenia w wodę.

Gmina Brańsk na koniec 1995 roku zajmowała w województwie białostockim 12 miejsce pod względem ilości zwodociągowanych wsi i 16 miejsce pod względem ilości mieszkań podłączonych do sieci wodociągowej.

Na 43 wsie wodociąg posiadało 35, co stanowi 81,4% ogółu wsi znacznie powyżej średniej wojewódzkiej wynoszącej 59,3%.

Ilość zwodociągowanych mieszkań stanowi 60,1% ogółu mieszkań t.j. również powyżej średniej wojewódzkiej - 48,7%.

Długość sieci wodociągowej wynosiła 104,6 km. Do sieci wodociągowej było podłączonych 1314 budynków mieszkalnych.

W 1996 r do grupowego wodociągu Brzeźnica podłączono 8 wsi: Szmurły, Płonowo, Spieszyn, Puchały Nowe, Puchały Stare, Holonki, Widźgowo i Klichy. Nastąpiło to poprzez wykonanie 21,9 km sieci wodociągowej oraz w miejscowości Szmurły 2 zbiorników wyrównawczych o poj. 75 m³ każdy i przepompowni sieciowej o wydajności 55 m³/h.

Na koniec 1996 r wszystkie wsie w gminie były zwodociągowane, a długość sieci wodociągowej wynosiła 126,5 km.

We wsiach zwodociągowanych w 1996 r nie wykonano jeszcze podłączeń do budynków mieszkalnych.

5.1.2. Źródła zaopatrzenia w wodę mieszkańców gminy.

Źródłami zaopatrzenia mieszkańców w wodę są cztery ujęcia i stacje uzdatniania eksploatowane przez Urząd Gminy w Brańsku, znajdujące się w miejscowościach:

- Brzeźnica** - zaopatruje w wodę 14 wsi: Brzeźnicę, Burchaty, Holonki, Klichy, Lubieszcze, Oleksin, Olędy, Popławy, Płonowo, Puchały Nowe, Puchały Stare, Spieszyn, Szmurły i Widźgowo,
- Domanowo** - zaopatruje w wodę 12 wsi w gm. Brańsk: Domanowo, Ferma, Glinnik, Kiewłaki, Markowo, Mień, Patoki, Pietraszki, Stara Pruszanica, Pruszanica Baranki, Ściony, Zanie i kol. Pasieka oraz wieś Markowa Wólka w województwie łomżyńskim,
- Kalnica** - zaopatruje w wodę 14 wsi: Bronka, Chojewo, Dębowo, Kalnica, Kiersnowo, Kiersnówek, Olędzkie, Olszewek, Olszewo, Pace, Poletyły, Świridy, Załuskie Koronne i Załuskie Kościelne,
- Koszewo** - zaopatruje w wodę 3 wsie w gm. Brańsk: Koszewo, Kadłubówka i Nowosady oraz 6 wsi w gm. Bielsk Podlaski : Brześcianka, Łubin Kościelny, Łubin Rudołty, Sierakowizna, Stryki, Truski i 7 wsi w gm. Boćki: Bodaczki, Bodaki, Olszewo, Hawryłki, Starowiec, Szumki i Wiercień.

5.1.3. Rozwój wodociągu w gminie w latach 1985 - 1995

Zwodociągowanie gminy w ostatnim dziesięcioleciu przedstawia tabela.

Wyszczególnienie	stan na koniec roku							Przyrost w latach 1993-95 rzeczywisty %
	1985	1990	1991	1992	1993	1994	1995	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Długość sieci wodociągowej	38,7*	46,4*	46,4*	41,0	66,81	89,1	104,61	$\frac{63,6}{155,1}$
Podłączenia do budynków mieszkalnych w szt.	437*	541*	540*	435	798	1234	1314	$\frac{879}{202,1}$
Ilość wsi zwodociągowanych w obecnych granicach gminy w szt.	12	12	12	19	26	30	35	$\frac{16}{84,2}$
% wsi zwodociągowanych w obecnych granicach gminy	27,9	27,9	27,9	44,2	60,5	69,8	81,4	x
% mieszkań podłączonych do sieci wodociągowej	14,4*	20,9*	20,9*	20,9*	41,8	54,9	60,1	x
Miejsca gminy w województwie pod względem % zwodociągowanych mieszkań	24*	31*	35*	35	21	17	16	x
Zużycie wody z wodociągu w gospod. domow. na 1 mieszk. gminy	m ³ /r	6,9*	16,3*	15,4*	10,8	10,0	11,0	$\frac{0,4}{3,7}$
	dm ³ /d	18,9*	44,6*	42,2*	29,6	27,4	30,1	$\frac{1,1}{3,7}$

* dane łącznie z gm. Rudka

Do 1992 r. do gm. Brańsk należała gm. Rudka i dane statystyczne obejmują łącznie te dwie gminy. W latach 1985 - 1991 rozwój wodociągów na terenie gminy był niewielki. Wzrost sieci wodociągowej wynosił 19,9%, a podłączeń do budynków mieszkalnych 23,6%.

W obecnych granicach gminy Brańsk przez cały ten okres zwodociągowanych było 12 wsi, co stanowiło 27,9% ogółu wsi.

Od roku 1992 tempo rozwoju wodociągów w gminie jest bardzo dobre. W latach 1993 - 1996 średniorocznie przybywało 21,4 km sieci wodociągowej. Odsetek zwodociągowanych wsi wzrósł z 27,9% w 1991 r do 81,4% w 1995 r, osiągając na koniec 1996 r 100%.

Odsetek budynków mieszkalnych podłączonych do sieci wodociągowej wzrósł z 20,9% w 1992r do 60,1 % w 1995 r.

Na tle województwa białostockiego gmina Brańsk wysunęła się pod względem zwodociągowanych budynków mieszkalnych z 35 miejsca w 1992 r na 16 w 1995 r.

5.1.4. Stan zwodociągowania poszczególnych wsi w gminie na koniec 1995r.

Nazwa wodociągu	Wsie zwodociągowane	Długość sieci wodociągowej km	Budynki mieszk. podłączone do sieci wodoc. szt.	Odsetek budynk. podłącz. do sieci wodociąg. %	Zużycie wody w gospodarstwach domowych w 1995r		
					dm ³ /r	m ³ d	na 1 mieszk. wsi w dm ³ /d
1	2	3	4	5	6	7	8
Brzeźnica	Brzeźnica	2,0	46	90,2	4,0	11,0	60,8
	Burchaty	2,3	8	57,1	0,5	1,4	18,7
	Lubieszce	4,5	39	60,0	4,2	11,5	58,1
	Oleksin	4,5	84	59,6	6,9	18,9	54,0
	Olędy	5,8	63	72,4	2,6	7,1	22,5
	Popławy	3,6	93	64,1	9,2	25,2	50,4
			22,7	333			
Domanowo	Domanowo	4,3	104	93,7	4,8	13,1	32,7
	Ferma	1,9	15	78,9	0,4	1,1	12,3
	Glinnik	4,0	40	93,0	3,2	8,8	46,0
	Kiewłaki	3,6	22	48,9	0,7	1,9	19,0
	Markowo Wielkie	1,7	18	75,0	0,5	1,4	7,8
	Mień	5,5	111	91,0	5,7	15,6	27,0
	Pasieka	2,5	9	100,0	0,4	1,1	
	Pietraszki	2,5	23	82,1	1,2	3,3	24,3
	Patoki	3,0	65	72,2	3,5	9,6	11,0
	Pruszanka	1,5	13	72,2	0,7	1,9	24,0
	Baranki	3,5	24	75,0	1,3	3,6	31,8
	Stara Pruszanka	1,4	11	39,3	0,3	0,8	10,0
	Ściony	2,1	19	100,0	1,4	3,8	66,7
	Zanie	37,5	474				
	Kalnica	Bronka	2,0	29	50,0	3,5	9,6
Chojewo		3,5	78	67,8	3,6	9,9	28,5
Dębowo		2,5	14	73,7	1,1	3,0	50,0
Kalnica		3,9	50	86,2	5,3	14,5	67,4
Kiersnowo		2,7	25	56,8	2,6	7,1	49,6
Kiersnówek		3,0	19	57,6	1,3	3,6	31,6
Olędzkie		2,7	31	88,6	2,1	5,7	31,0
Olszewek		1,7	10	90,9	0,5	1,4	23,0
Olszewo		2,5	15	75,0	0,6	1,6	20,0
Pace		2,3	15	42,8	1,6	4,4	77,2
Poletyły		3,6	27	84,3	1,3	3,6	26,1
Świrydy		3,5	49	62,8	1,8	4,9	20,3 ¹
Załuskie Koronne		2,2	36	62,1	1,4	3,8	26,0
Załuskie Kościelne		3,1	36	72,0	3,1	8,5	52,5
			39,2	434			

1	2	3	4	5	6	7	8
Koszewo	Kadłubówka	2,0	28	80,0	1,4	3,8	25,7
	Koszewo	1,2	31	75,6	1,2	3,3	23,6
	Nowosady	2,0	14	100,0	0,8	2,2	45,8
		5,2	73				
	Razem	104,6	1314				

Stan zwodociągowania budynków mieszkalnych w poszczególnych wsiach jest zróżnicowany od 39,3% we wsi Ściony do 100% we wsiach Nowosady i Zanie. Wskaźnik poniżej 50% występował tylko w 3 wsiach, co stanowi 8,5% ogółu wsi zwodociągowanych.

W 8 wsiach nie posiadających w 1995 r wodociągu zamieszkuje 1391 osób, co stanowi 17,9% ogółu mieszkańców gminy.

5.1.5. Charakterystyka ujęć i stacji uzdatniania wodociągów wiejskich

- a) Grupowy wodociąg wiejski Brzeźnica oparty jest o dwie studnie głębinowe o zatwierdzonych zasobach w kategorii "B" 170 m³/h przy depresji Sc =6,2 m.

Woda ujmowana jest z utworów czwartorzędowych z drugiej warstwy wodonośnej występującej pod kompleksem glin zwałowych z przewarstwieniami pyłów i ilów o miąższości od 33 do 38 m. Zwierciadło wody stabilizuje się w studni SW-2 równo z powierzchnią terenu i 2,4 m powyżej powierzchni terenu w studni SW-1,

Jakość wody surowej bakteriologicznie nie budzi zastrzeżeń, występuje zwiększona ilość żelaza i manganu.

- b) Grupowy wodociąg wiejski Domanowo oparty jest o 1 studnię głębinową o zatwierdzonych zasobach w kat. "B" 84 m³/h przy depresji Sc- 4,6 m.

Studnię ujmuje pierwszy użytkowy poziom czwartorzędowego pietra wodonośnego, który przykryty jest kompleksem glin zwałowych o miąższości 70 m. Zwierciadło wody ma charakter subartezyjski i stabilizuje się na głębokości 8 m. p.p.t.

Woda surowa bakteriologicznie nie budzi zastrzeżeń, pod względem fizyko-chemicznym zawiera znaczne ilości związków żelaza - 2,55 mg/dm³ Fe (dopuszczalna 0,5 mg/dm³).

- c) Grupowy wodociąg wiejski Kałnica oparty jest o dwie studnie głębinowe o łącznych zasobach Qe = 108 m³/h przy depresji S = 4,5 m. Woda ujmowana jest z utworów czwartorzędowych. Zwierciadło wody ma charakter artezyjski i stabilizuje się 0,2 - 0,7 m. powyżej powierzchni terenu. Ujęcie posiada naturalną izolację w postaci miąższego kompleksu glin zwałowych 38,5 - 41,0m. W wodzie surowej występują związki żelaza do 4 mg/l Fe. Wodociąg ten posiada przepompownię sieciową we wsi Załuskie Kościelne.

- d) Grupowy wodociąg wiejski Koszewo oparty jest o dwie studnie głębinowe o łącznych zatwierdzonych zasobach w kat. "B" Q= 95 m³/h przy depresji S= 10,1 - 11,4 m. Woda ujmowana jest z utworów czwartorzędowych z drugiej warstwy wodonośnej. Ujęcie posiada naturalną izolację w postaci miąższego kompleksu 32 m. - 36 m. glin zwałowych przewarstwionych pyłami i ilami.

Charakter zwierciadła wody subartezyjski i stabilizuje się na głębokości 2021 m. p.p.t. Woda surowa zawiera ponadnormatywne ilości związków żelaza ok. 1,8 mg/IFe.

- e) Z uwagi na wysokie jednostkowe koszty produkcji wody z wodociągów wiejskich w Zaniach i Glinniku, które w 1995 r. wynosiły odpowiednio 2,59 zł/m³ i 1,50 zł/m³ przy średniej w gminie 0,78 zł/m³, ujęcia te wyłączono z eksploatacji, a wsie podłączono do grupowego wodociągu Domanowo. We wsi Glinnik znajduje się przepompownia sieciowa.

Szczegółową charakterystykę wodociągów komunalnych gminy przedstawiono w tabeli.

Szczegółowa charakterystyka wodociągów komunalnych gminy

Nazwa wodociągu	Ujęcie wody			Stacja uzdatniania -urządzenia	ilość wsi	Pobór wody z ujęcia w 1996r Q _{śrd} w m ³ /d Q _{śrh} w m ³ /h	Dopuszcz. w pozwoleniu il. pob. wody Q _{śrd} w m ³ /d Q _{śrh} w m ³ /h	Wykorzyst. dopuszczanej ilości poboru wody w%	Wykorzyst. zatwierdzonych zasobów w %	Strefy ochronne ujęć wody		Pozwolenie wodno-prawne Nr Decyzji WOS UW w B-stoku
	stud- --- ilość	nie --- głębokość	Wy-dajn. uję-cia w m ³ /h przy depresji. swm							bez-po-średnia	pośre-dnia	
1. Grupowy wodociąg wiejski BRZEŻNICA	8W-1 nie-czyn-na ze wzglę-du na piasz-cze-nie 8W-2	69,2 87,0	170 s=6,2	2 hydrofory poj. po 4000l 4 odmangiacze z O 1400 mm 2 sprężarki chlorofor C-52	14	128,4 5,35	1400 60	9,2 8,9	3,1	r=8m. wokół każdej studni	korzyst. warunki hydro- geol. od- stapio-no odwyzn . strefy ochr. pośr edniej	0SII 6210/45/95 z 11.04.1995r ważne do 31 .12.2000r.
2. Grupowy wodociąg wiejski COMANOWO	8W-1	90,0	84 s=4, 6	hydrofiltr o poj. 40 m ³ i pow. 4,6 m ² 3 mieszacze powietrza O 500 mm chlorofor c-52	12	136,8 5,7	880 30	15,5 19,0	6,3	j.w.	j.w.	0Ś II.6210/43/95 z 10.04.1995 ważne do 31 .03.1997r
3. Grupowy wodociąg wiejski KALNICA	8W-1 Sw-2	80,0 71,0	108,0 s=4,5	2 hydrofory 6300 l i 5000 l 5 odzłaziaczy O 1400 mmm 5 mieszaczy wodno-powietrznych O 400 mm 2 sprężarki	14	124,4 5,18	1400 70,0	8,9 7,4	4,8	8W-1 r=8m. wokół studni 8W-2 pro- stokąt 20mx 18m	j.w.	0Ś.II.6210/44 /95 z 10.04.1995r. ważne do 31 .03.2005r.
4. Grupowy wodociąg wiejski KOSZEWO	8W-1 8W-2	83,0 82,0	95,0 s= 10,1 -11,4	2 hydrofory po 6JOO1 4 odzłaziacze O 1400 mm 2 sprężarki chlorofor C-52	16 3w gm Brań- sk 6w gm Bielsk Podl. 7w gm. Boćki	151,2 6,3	350 60	43,2 10,5	6,6	r=10m. wokół każdej studni	j.w.	0Ś.II.6210/34 /94 z dn. 29.06.1994r. ważne do 31.x11.2000r.

Wszystkie wodociągi wiejskie mają aktualne pozwolenia wodnoprawne na eksploatację oraz ustalone decyzyjnie strefy ochrony bezpośredniej i pośredniej ujęć wody.

Wykorzystanie ustalonych pozwoleniami wodnoprawnymi dopuszczalnych średniodobowych ilości poboru wody wynosi od 8,9% w Kalnicy do 43,2% w Koszewie a średniogodzinowych od 7,4% w Kalnicy do 19% w Domanowie.

Wykorzystanie zatwierdzonych zasobów ujęć wody jest jeszcze mniejsze i wynosi od 3,1 % w Brzeźnicy do 6,6 w Koszewie.

Małe wykorzystanie istniejących wodociągów wynika z faktu, że nie wszystkie budynki mieszkalne w zwodociągowanych wsiach podłączone są do sieci wodociągowej. Klasa wyposażenia mieszkań w wielu wypadkach jest niska, gdyż brak jest kanalizacji sanitarnej. Ponadto część zapotrzebowania na wodę gospodarstwa podłączone do sieci wodociągowej pokrywają z istniejących studni kopanych, zwłaszcza do hodowli zwierząt i gospodarki roślinnej.

5.1.6. Studnie głębinowe wyłączane z eksploatacji.

Na terenie gminy znajdują się studnie głębinowe obecnie nieeksploatowane w następujących miejscowościach:

- a) **Zanie** - 1 studnia głębokości 108 m. o zatwierdzonych zasobach 9,12 m³/h wodociąg wiejski wyłączony z eksploatacji,
- b) **Glinnik** - 2 studnie o głębokościach 72 m. i 135 m. o łącznych zatwierdzonych zasobach 23 m³/h - wodociąg wiejski wyłączony z eksploatacji,
- c) **Olędy** - 1 studnia głębokości 49,0 m. i zatwierdzonych zasobach 34,0 m³/h wykonana dla potrzeb szkoły i wsi,
- d) **Dębowo** - 1 studnia głębokości 56 m. i zatwierdzonych zasobach 14,0 m³/h wykonana dla potrzeb wsi,
- e) **Koszewo** - 1 studnia głębokości 10,2 m. i zatwierdzonych zasobach 3,6 m³/h wykonana dla potrzeb nie istniejącego RSP i znajdująca się na gruncie prywatnym.

5.1.7. Ogólna ocena systemu zaopatrzenia w wodę

Zaopatrzenie w wodę należy uznać za dobre. Wszystkie wsie zostały zwodociągowane i prawie 100% mieszkańców gminy może korzystać z wody wodociągowej. Poza scentralizowanym systemem wodociągowym pozostała jedynie część zabudowy rozproszonej.

Wydajność wodociągów znacznie przekracza pobory wody.

Jednak dwa wodociągi Domanowo i Brzeźnica nie posiadają studni awaryjnych, co nie zapewnia ciągłości dostawy wody w przypadku awarii studni podstawowej.

Dobrze rozwinięty system zaopatrzenia w wodę oraz wolne moce w źródłach wody są atutem rozwojowym gminy.

5.2. Odprowadzanie i utylizacja ścieków sanitarnych, gospodarka odpadami.

5.2.1. Odprowadzanie i utylizacja ścieków

a) Charakterystyka stanu istniejącego

Na terenie gminy Brańsk brak jest kanalizacji sanitarnej. Ścieki odprowadzane są do lokalnych urządzeń (zbiorniki szczelne, suche ustępy) i wywożone do punktu zlewnego przy oczyszczalni ścieków w Brańsku. Wywozem ścieków zajmuje się na zlecenie poszczególnych mieszkańców P.G.K.i M. w Brańsku.

Ilość ścieków wytwarzanych w 1995r we wsiach zwodociągowanych szacuje się na ok. 231 m³d. Wielkość ta będzie systematycznie rosła wraz z postępowaniem w zwodociągowaniu i skanalizowaniu budynków mieszkalnych jak również podnoszeniem ich standardu wyposażenia.

Dane dotyczące ilości ścieków wytwarzanych w 1995r zawiera tabela Nr III-5 w części tabelarycznej.

b) Ogólna ocena odprowadzenia i utylizacji ścieków sanitarnych

Stan gospodarki ściekowej na terenie gminy należy ocenić jako niezadowalający. Mimo, że ścieki wywożone są do punktu zlewnego przy oczyszczalni, część ich przedostaje się do ziemi przez nieszczelne szamba.

Zważywszy, że w gminie zwodociągowane są wszystkie wsie, problem odprowadzenia i oczyszczania ścieków jest sprawą bardzo ważną i pilną, gdyż stanowi to barierę w rozwoju gminy.

5.2.2. Gospodarka odpadami

a) Wiejskie składowiska odpadów stałych

Na obszarze gminy w 19 wsiach zostały wykonane wiejskie składowiska odpadów stałych o łącznej powierzchni 10,97 ha.

Znajdują się one na terenie następujących wsi:

Chojewo	- 0,30 ha	Płonowo	- 0,55 ha
Domanowo	- 1,70 ha	Poletyły	- 0,48 ha
Glinnik	- 0,25 ha	Popławy	- 1,47 ha
Kalnica	- 0,34 ha	Puchały Stare	- 0,97 ha
Kiersnowo	- 0,56 ha	Spieszyn	- 0,35 ha
Mień	- 0,53 ha	Szmyrły	- 0,98 ha
Oleksin	- 0,50 ha	Świridy	- 0,50 ha
Olędy	- 0,51 ha	Załuskie Koronne	- 0,33 ha
Olędzkie	- 0,07 ha	<u>Załuskie Kościelne</u>	<u>- 0,31 ha</u>
Pietraszki	- 0,27 ha	<u>Razem</u>	<u>-10,97 ha</u>

Wywozem odpadów na składowiska mieszkańcy zajmują się we własnym zakresie. Urząd Gminy raz do roku dokonuje rozplantowania nagromadzonych odpadów.

Na terenie gminy znajdują się grzebowniki zwierząt we wsiach: Patoki, Olszewek, Olędzkie, Ściony, Pace, Klichy, Widźgowo, Holonki, Koszewo, Kadłubówka.

b) Ogólna ocena gospodarki odpadami

Gospodarka odpadami na terenie gminy jest prowadzona w sposób niekontrolowany. Składowane odpady na wyznaczonych działkach mogą wywierać negatywny wpływ na środowisko przyrodnicze w postaci skażenia gleby, wody, powietrza.

Ponadto z użytkowania zostało wyłączonych około 11 ha gruntów.

5.3. Elektroenergetyka

5.3.1. Zapotrzebowanie mocy w gminie

Zapotrzebowanie mocy (obciążenie w szczycie) dla odbiorców gminy w latach 1975-96 przedstawia się następująco:

1975r	- 1,40 MW
1985r	- 4,54 MW
1990r	- 7,42 MW
1996r	- 9,00 MW

Jak wynika w powyższego zestawienia na przestrzeni lat obserwuje się sukcesywny wzrost zapotrzebowania mocy w gminie.

W latach 1991-92 zaznaczyły się tendencje spadkowe ale w następnych latach znów obserwuje się wzrost zapotrzebowania mocy energetycznej.

5.3.2. Elementy systemu elektroenergetycznego

Źródłem zasilania w energię elektryczną gminy jest stacja transformatorowo-rozdzielcza RPZ Bielsk Podlaski I 110/15 kV, zlokalizowana na terenie m. Bielsk Podlaski.

Istniejące źródło zasilania w pełni pokrywa zapotrzebowanie mocy i energii elektrycznej gminy.

Pracując w układzie dwustronnego zasilania zapewnia duży stopień pewności zasilania.

Rozprowadzenie energii elektrycznej do poszczególnych odbiorców odbywa się poprzez układ sieci SN, która w przeważającej części jest siecią napowietrzną. Stan techniczny sieci jest zróżnicowany. Sieć głównych linii SN 15 kV w gminie Brańsk stanowią:

- linia Bielsk Podlaski - Brańsk - Domanowo
- linia Bielsk Podlaski - Oleksin - Brańsk
- linia Ciechanowiec - Grodzisk - Brańsk
- linia Ciechanowiec - Rudka - Brańsk

Na terenie gminy zlokalizowanych jest 100 stacji transformatorowych, 9 stacji jest w bardzo złym stanie technicznym i kwalifikuje się do wymiany. Dotyczy to stacji w miejscowościach: Dębowo, Bronka, Pietraszki, Pruszancka Baranki, Pruszancka Stara, Kiersnowo, Burchaty, kol. Markowo, kol. Majerowizna.

5.3.3. Ocena dotychczasowego rozwoju systemu elektroenergetycznego oraz główne problemy do rozwiązania

System elektroenergetyczny gminy rozwija się na przestrzeni lat zgodnie z ogólnymi założeniami i programem określonym przez Zakład Energetyczny Białystok, Rejon Energetyczny Bielsk Podlaski oraz ustaleniami zawartymi w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego gminy Brańsk i m. Bielsk Podlaski.

Mimo rozbudowy systemu elektroenergetycznego pozostał do realizacji duży zakres zadań:

- Podstawowym problemem jest zsynchronizowanie potrzeb wynikających z zagospodarowania przestrzennego i jego rozwoju w poszczególnych obszarach gminy z możliwościami systemu elektroenergetycznego. Jest potrzeba ściślejszej współpracy samorządu terytorialnego i odbiorców energii elektrycznej oraz odpowiednich rozstrzygnięć prawnych co do partycypacji w kosztach.
- Niedoinwestowanie sieci SN i NN jest "wąskim gardłem" w dziedzinie obsługi energetycznej gminy, Potencjał zgromadzonej mocy w rozdzielni RPZ 110/15 kV Bielsk Podlaski nie może być prawidłowo przesłany (w odpowiedniej ilości i jakości) do poszczególnych odbiorców.
Przeprowadzona w latach pięćdziesiątych elektryfikacja wsi oraz późniejsza rozbudowa i modernizacja nie zabezpieczają obecnych potrzeb, gdyż w ostatnich latach obserwuje się zwiększony dynamiczny wzrost zapotrzebowania.
- Dotychczasowy system rozbudowy sieci SN 15 kV i NN (poprzez łączenie poszczególnych odcinków istniejących i nowowybudowanych linii w pierścienie) w kolejnych przedziałach czasowych winien być kontynuowany.
- Utrzymanie prawidłowego funkcjonowania i rozwoju sieci elektroenergetycznych powinno być poprzez tworzenie rezerw terenów pod urządzenia elektroenergetyczne w postaci pasów ochronnych, mimo częstych konfliktów, szczególnie z siecią osadniczą.
- Problemem do rozwiązania jest również dążenie do poprawy standardów zasilania stopnia pewności zasilania oraz jakości przesłanej mocy, przestrzegając jednocześnie wymogów ekologii oraz polityki oszczędnościowej terenów.

5.4. Ciepłownictwo

5.4.1. Charakterystyka stanu istniejącego

Na terenie gminy wg. posiadanych materiałów istnieją 3 źródła wytwarzania energii cieplnej, obsługujące budynki użyteczności publicznej. Są to:

Lp.	Obiekt - miejscowość	Typ kotła
1.	Szkoła podstawowa w Olędach	1xKZ-5
2.	Szkoła podstawowa w Chojewie	1xES-KA/SII-10
3.	Ośrodek zdrowia w Widźgowie	2xES-KA

W zabudowie mieszkaniowej dominującym rozwiązaniem są lokalne kotłownie na paliwo stałe.

5.4.2. Ocena systemu ciepłowniczego

Praca istniejących źródeł ciepła na paliwie stałym przyczynia się do zanieczyszczenia środowiska. Szansą na poprawę istniejącego stanu rzeczy jest przejście na paliwo ekologiczne olej i gaz.

Zastosowanie gazu jako paliwa wiąże się z perspektywą gazyfikacji tego obszaru (planowany gazociąg w/c Łapy - Bielsk Podlaski - Hajnówka).

5.5. Gazownictwo

5.5.1. Stan gazyfikacji

Gmina nie posiada sieci gazowej. Jest w opracowaniu koncepcja gazyfikacji całej gminy.

5.6. Telekomunikacja

5.6.1. Stan telekomunikacji w gminie

Ogólny wskaźnik telefonii na 100 mieszkańców w 1995r wynosił:

w Polsce - 20,0 maks. - 5,0 minimum

w woj. białostockim - 16,19

w gminie Brańsk - 9,79

Jak wynika w powyższego zestawienia wskaźnik gminy w stosunku do kraju i województwa (który jest jednym z najwyższych w kraju) był wynikiem średnim.

Dane za 1996r przedstawiają się następująco:

Wyszczególnienie	Liczba abonentów	Zaległe wnioski	Ilość central	Pojemność central
1	2	3	4	5
Miasto Brańsk	699	88	1	1412
Gmina Brańsk	430	330	3	788

Pojemność central w gminie aktualnie zaspokaja potrzeby mieszkańców.

5.6.2. Struktura systemu

System telekomunikacyjny gminy składa się z: 1 centrali cyfrowej w Brańsku i 3 central cyfrowych w miejscowościach gminy: Kalnica, Holonki i Domanowo.

W/w centrale są połączone liniami światłowodowymi w relacji Rudka - Brańsk Kalnica - Bielsk Podlaski, Wyszki - Topczewo - Brańsk - Holonki, Brańsk - Domanowo.

5.6.3. Ocena systemu i jego funkcjonowania

W ostatnich latach stan telekomunikacyjny gminy osiągnął wyższy poziom w porównaniu z poprzednimi latami.

Centrale cyfrowe w 2-ch miejscowościach oraz znaczna część linii zasilających centrale wykonanych jako światłowodowe świadczą o poprawie nie tylko ilości ale również jakości świadczonych usług telekomunikacyjnych.

Wymiana pozostałych przestarzałych urządzeń telekomunikacyjnych w gminie sprawi, że gmina będzie miała jeden z lepszych systemów telekomunikacyjnych w województwie.

5.7. Radiokomunikacja i teletransmisja

Przez gminę Brańsk przebiega trasa pasa ochronnego szer. 80 m. pod linie radiowe i TV relacji stacja SLR "MAKARKI" - SLR "TOPCZEWO" - RTCN "KRYNICE". Dla zapewnienia prawidłowej pracy w/w urządzeń oraz uniknięcia kolizji z innymi obiektami proj. na obszarze województwa - należy utrzymać istniejące pasy ochronne.

6. Komunikacja

6.1. Układ drogowy

6.1.1. Struktura funkcjonalno-przestrzenna

6.1.1.1. Drogi krajowe

Przez teren gminy Brańsk przebiegają n/w dwie drogi krajowe znaczenia regionalnego IV kl. technicznej:

- Nr 689 Zambrów - Brańsk - Bielsk Podlaski - Hajnówka - Białowieża
- Nr 681 Roszki Wodźki - Łapy - Poświętne - Brańsk - Ciechanowiec

6.1.1.2. Drogi wojewódzkie

Na terenie gminy Brańsk istnieją następujące drogi wojewódzkie V kl. technicznej:

- 03606 Topczewo - Zalesie - Kiewłaki - granica województwa (Hodyszewo)
- 03 608 Zalesie - Wólka Zalewska - Olszewo
- 03 609 Brańsk - Glinnik - Kiewłaki
- 03 610 Glinnik - Zanie - Świridy - Załuskie Koronne - Malesze
- 03 611 Brańsk - Pietraszki - granica województwa (Lendowo Budy)
- 03612 dr 03 61 - Markowo - Mikołajewo - dr 03 609
- 03613 (Markowo) granica województwa - Pruszanek Stara - Domanowo
- 03 621 dr 03 615 - Łapcie - Pulsze - Sasiny - Szpaki - Malesze - Bujnowo - Kadłubówka
- 03634 Wyszki - Bagińskie - Mierzwin Mały - Olędzkie
- 03 640 Brańsk - Poletyły - Załuskie Koronne

- 03 641 Brańsk - Załuskie Kościelne - Załuskie Koronne
- 03 642 Kalnica - Bronka - Brańsk
- 03727 Piliki - Pietrzykowo Gołąbki - Bolesty - Skrzypki - Truski - Koszewo -
Kadłubówka
- 03731 Łubin Kościelny - Koszewo - Dębowo - Chojewo - Bodaczki -
Wiercień - Hawryłki - dr 03716
- 03 732 Kalnica - Kiersnowo - Chojewo
- 03 733 Brańsk - Popławy - Holonki - Dołubowo - Dziadkowice
- 03 734 Popławy - Oleksin - Widźgowo
- 03735 Oleksin - Burchaty - Torule - Wojtki
- 03 736 dr 689 - Mień - Karp - Rudka - Olędy - Szmurły - Płonowo - Nowe Puchały
- Stare Puchały - Holonki - Widźgowo - Klichy - Wojtki Solniki - Boćki
- 03 737 Puchały Stare - Spieszyn - Koryciny - Czaje - granica województwa
(Czaje Wólka) -
- 03738 dr 681 - Szmurły
- 03 740 Brańsk - Lubieszczce - Olędy - Małyszczyn - granica województwa
(Pobikry)
- 03816 Grodzisk - Kozłowo - Koryciny - Olędy

6.1.1.3. Drogi gminne

Na terenie gminy Brańsk istnieją następujące drogi gminne V (lub VI,VII) klasy technicznej:

- 03 04 001 dr 689 - Kiersnówek - Majorowizna - Kiersnowo - dr 03 732
- 03 04 002 Kiersnowo - Pace
- 0304003 Domanowo - Pietraszki
- 03 04 004 Pietraszki - Glinnik
- 03 04 005 Glinnik - Markowo
- 03 04 006 dr 03 609 - Ściony
- 03 04 009 Brzeźnica - Popławy
- 03 04 019 ul. Mała we wsi Domanowo
- 03 04 021 ulica bez nazwy we wsi Domanowo
- 03 04 022 ulica bez nazwy we wsi Domanowo
- 03 04 024 ulica bez nazwy we wsi Chojewo
- 03 04 025 ulica bez nazwy we wsi Mień

Drogi gminne wymagające opublikowania w Dzienniku Urzędowym Województwa Białostockiego to:

- nr 03 04 010 dr 03 738 - Brzeźnica - dr 03 740
- nr 03 04 011 dr 03 740 - Lubieszczce - dr 689
- nr 03 04 012 Patoki - Domanowo
- nr 03 04 013 Pruszanka Baranki - Pruszanka Stara - Pietraszki
- nr 03 04 014 Spieszyn - Płonowo.

6.1.1.4. Wnioski dotyczące struktury funkcjonalno-technicznej

Z analizy układu drogowego wynika, że zapewnia on połączenia pomiędzy wszystkimi jednostkami osadniczymi. Z uwagi na nieopublikowanie w Dzienniku Urzędowym Województwa Białostockiego w 1986 r dróg gminnych o numerach 0304 010, 0304 011, 0304 012, 0304 013 i 0304 014 należałoby przeprowadzić to obecnie.

6.1.2. Charakterystyka stanów technicznych dróg na dzień 31.12.1995r.

6.1.2.1. Drogi krajowe

Rodzaj nawierzchni dróg krajowych przedstawiono w poniższej tabeli.

Nr drogi	Nazwa drogi	Długość	Rodzaj nawierzchni	
			Twarda ulepszona	
		km	asfaltowa	smołowe
1	2	3	4	5
681	Roski Wodźki - Łapy - Poświętne - Brańsk - Ciechanowiec	13 616 6,34*	11 316 6,34*	2 300
689	Zambrów - Brańsk - Bielsk Podlaski - Hajnówka - Białowieża od km 41+462 do km 63+200	21 738 5 375*	21 738 5 375*	
	Razem drogi pozamiejskie	23 639	21 339	2 300
	Razem drogi w mieście	11 725	11 725	

*Długość dróg krajowych na terenie m. Brańsk.

6.1.2.2. Drogi wojewódzkie

Rodzaj nawierzchni dróg wojewódzkich przedstawiono w poniższej tabeli.

Nr drogi	Nazwa drogi	Długość	Rodzaj nawierzchni					Droga gruntowa ulepszona	Droga gruntowa naturalna	
			nieulepszona		ulepszona		betonowa			
			tłuczniowa żwirowa	brukowa	bitumiczna					
					pow. utw.	z miesz. min. bitum. do 3 cm 5-10cm				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
03 606	Topczewo-Zalesie-Kiewłaki-gr. woj. (Hodyszewo)	1,795		1,795						
03 608	Zalesie - Wólka Zalewska - Olszewo	1,752							1,202	0,550
03 609	Brańsk - Glinnik - Kiewłaki	4,822		0,700		M.S 4122				
03 610	Glinnik-Zanie-Świridy-Załużskie Koronne-Malesze	8,925	4,722	3,503		M.S 0,500			0,200	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
03611	Brańsk - gr.woj. (Lendowo-Budy)	6,170	5,579							0,591
03612	dr 03 611 - Markowo- Mikołajewo-dr03 609	3,600	1,768	0,220					1,612	
03613	Markowo - gr woj. - Prusznka Stara- Domanowo	4,900	3,080	1 820						
03621	dr 03615 - Łapcie - Pulsze-Sasiny-Szpaki- Malesze-Bujnowo- Kadłubówka	0,950					M ₂ S 0,950			
03634	Wyszki-Bagińskie- Mierzwin Mały-Oleńskie	1,009	1,009							
03640	Brańsk-Poletyły-Załuskie Koronne	3,050	0,487	0,730						1,833
03641	Brańsk-Załuskie Kościelne-Załuskie Koronne	3,555	1,460	2,095						
03642	Kalnica-Bronka-Brańsk	3,150		0,440					2,710	
03727	Piliki-Pietrzykowo- Gołębki-Bolesty- Skrzypki- Truski- Koszewo-Kadłubówka	3,210		0,200					3,010	
03731	Łubin Kościelny- Koszewo-Debowo- Chojewo-Bodaczki- Wiercień-Hawryłki-dr 03716	7,730	1,542	0,924		M.,S 4844 M.,A 0,420				
03732	Kalnica-Kiersnowo- Chojewo	4,862	1,435	2,457		M.,A 0,970				
03733	Brańsk-Popławy-Holonki- Dołubowo-Dziadtkowice	11,320			5,220		M ₂ S 3,660 M ₂ A 2,440			
03734	Popławy-Oleksin- Widźgowo	8,326	3,906	3,820		M.,A 0,600				
03735	Oleksin-Burchaty- Torule- Wojtki	3,300	0,980	1,720					0,600	
03736	dr 689-Mień-Karp-Rudka- Olędy, Szmurły-Płonowo- Nowe Puchały-Stare Puchały-Holonki- Widźgowo-Klichy-Wojtki- Solniki-Boćki	18,411	9,565	8,846						
03737	Puchały Stare-Spieszyn- Korycin-Czaje-gr. woj. (Czaje Wólka)	4,052	1,680	1,018						1,354
03738	dr 681 -Szmurły	6,350	4,162	1,966				0,222		
03740	Brańsk-Lubieszcze- Olędy-Małyszczyn- gr.woj.(Pobikry)	8,478				M ₂ S 8,478				
03816	Grodzisk-Kozłowo- Korycin-Olędy	0,780		0,080					0,130	0,570
	Razem stan na 31.12.1995	120497	41375	32334	5.22	A 4,43	S 22554	0,222	9.464	4.898

6.1.2.3. Drogi gminne

Rodzaj nawierzchni dróg gminnych przedstawiono w poniższej tabeli.

Nr drogi	Nazwa drogi	Długość	Rodzaj nawierzchni			Gruntowa ulepszona	Droga gruntowa ulepszona
			Twarda				
			nieulepszona		ulepszona		
			żwirowa	brukowcowa	bitumiczna		
1	2	3	4	5	6	7	8
0304001	dr 689-Kiersnówek-Mejerowizna-Kiersnowo-dr 03732	5,559	5,669				
0303002	Kiersnowo-Pace	1,043	1,043				
304003	Domanowo-Pietraszki	2,577	1,023	1,554			
0304004	Pietraszki-Glinnik	2,500	2,500				
0304005	Glinnik-Markowo	4,590	4,590				
0304006	dr 03 609-Sciony	1,000	1,000				
0304009	Brzeźnica-Popławy	2,300	2,300				
0304019	ul. Mała we wsi Domanowo	0,604	10,604				
	ul. Selwanowska we wsi Domanowo	0,817	0,817				
	ulica bez nazwy we wsi Domanowo	1,720	1,720				
	ulica bez nazwy we wsi Domanowo	0,440	0,440				
	ulica bez nazwy we wsi Domanowo	1,450	1,450				
	Popławy						
	ulica bez nazwy we wsi Chojewo	0,900	0,900				
	ulica bez nazwy we wsi Mień	1,200	1,200				
	Razem	26,810	20,142	5,128	1,450		
	dr 03 738 Brzeźnica - dr 03740	1,085	1,085				
	dr 03 740-Lubieszczce - dr 681	2,000	1,000	1,000			
	Patoki - Domanowo	1,211	1,211				
	Pruszancka Baranki-Pruszancka Stara-Pietraszki	3,051	1,000				2,051
	Spieszyn-Płonowo	1,911	1,911				
	Razem	9,258	4,122	2,085			2,051
	Ogółem	36,068	24,264	7,303	1,450		2,051

6.1.3. Charakterystyka ogólna układu drogowego

6.1.3.1. Długość dróg na koniec 31.12.1995r wynosiła:

-krajowych o nawierzchni twardej ulepszonej 23,639 km,

-wojewódzkich 120,497 km; o nawierzchni twardej 106,135 km (w tym ulepszonej 32,426 km) oraz gruntowych 14,362 km,
 -gminnych 36,068 km; o nawierzchni twardej 34,017 km (w tym ulepszonej 1,45 km) oraz gruntowych 2,051 km.

6.1.3.2. Gęstość dróg

Gęstość dróg o nawierzchni twardej wynosiła 70,3 km/100 km² w tym ulepszonych 24,7 km/100 km² (w województwie odpowiednio 48,4 km/100 km² i 25 km/100 km²).

6.1.3.3. Średni dobowy ruch na drogach krajowych

Średni dobowy ruch w pojazdach rzeczywistych (p./d) na drogach krajowych w gminie wynosił:

	1990r	1995r
Nr 689 Zambrów-Brańsk-Bielsk Podlaski -Hajnówka-Białowieża-granica państwa na odc. Granica województwa - Brańsk	600	800
Brańsk-Łubin Kościelny	1300	1300
Nr 681 Roszki Wodźki-Łapy-Brańsk-Ciechanowiec na odc. Topczewo-Brańsk	600	800
Brańsk-granica województwa	850	1100

Co dało średnio w 1990r 840 p/d (w województwie białostockim 1337 p/d) oraz w 1995r 1000 p/d (w województwie białostockim 1876 p/d).

Z powyższego wynika, że średni dobowy ruch w gminie w latach 1990-95 wzrósł o 16%, natomiast w województwie o 29%.

Dla przykładu podaje się, że obciążenie dróg krajowych uplasowało województwo białostockie w 1990r na 45 miejscu w kraju, natomiast w 1995r na 46 miejscu.

6.1.3.4 Wskaźnik motoryzacji

Wskaźnik motoryzacji w gminie liczony w ilości samochodów osobowych na 1000 mieszkańców przedstawiono w poniższej tabeli.

Wskaźnik

Wskaźnik motoryzacji	Lata				
	stan istniejący			Prognoza	
	1993	1994	1995	2005	2010
1	2	3	4	5	6
motoryzacji w	115	113	125	340	400
wskaźnik gminie					

Wskaźnik samochodów osobowych w gminie	811	857	974		
Wskaźnik motoryzacji w województwie	136	146	147	263	310
Ilość samochodów osobowych w województwie	94 914	102 597	103 230	190 700	234 700

6.1.3.5. Stacje paliw

Obsługa zmotoryzowanych w paliwo odbywa się na stacjach paliw znajdujących się w obrębie wsi Brzeźnica oraz w Brańsku.

6.1.3.6. Wnioski ogólne do stanów technicznych dróg

Z przedstawionych danych w pkt. 6.1.3.2. wynika, że gęstość twardych dróg w gminie jest większa 45,2% niż w województwie, natomiast o nawierzchni ulepszonej mniejsza 1,2% oraz znaczna ilość dróg gruntowych pogarsza obsługę komunikacyjną w gminie. Dróg wojewódzkich gruntowych jest 14,362 km, co stanowi 11,9% dróg wojewódzkich oraz dróg gminnych gruntowych jest 2,051 km, co stanowi 5,6% dróg gminnych.

Z generalnych pomiarów ruchu na drogach krajowych w 1995r wynika, że średni dobowy ruch w stosunku do 1990r wzrósł o 16%, natomiast w województwie o 29%.

Pomimo niewielkiego ruchu utrzymanie dróg powinno odbywać się na bieżąco, a z tym jest bardzo źle, ponieważ w ciągu ostatnich 5 lat na utrzymanie w województwie dróg krajowych nakłady zmniejszyły się o 60% oraz na drogi wojewódzkie 75%.

Z powyższej analizy wynika, że na niezadowalającą sytuację w komunikacji drogowej ma wpływ mała ilość wojewódzkich i gminnych dróg o nawierzchni ulepszonej oraz ok. 14 km dróg wojewódzkich gruntowych.

6.2. Komunikacja autobusowa

Gmina Brańsk obsługiwana jest przez PPKS Siemiatycze oraz niektóre linie przez PPKS Białystok i Bielsk Podlaski.

1576 Bielsk Podlaski - Brańsk - Ciechanowiec

1578 Łapy - Topczewo - Brańsk

1614 Wysokie Mazowieckie - Piekuty Nowe - Hodyszewo - Glinnik - Brańsk

1575a Brańsk - Świrydy - Załuskie Kościelne - Jarmarkowszczyzna- Brańsk

1579 Bielsk Podlaski - Łubin Kościelny - Koszewo-Chojewo-Bodaczki-Olszewo

Bielsk Podlaski - Łubin Kościelny - Koszewo-Chojewo-KiersnowoKalnica - Brańsk

1594 Siemiatycze - Grodzisk - Dołubowo - Widźgowo- Olędy - Brańsk

Siemiatycze - Grodzisk - Dołubowo-Widźgowo - Klichy - Wojtki - Torule -

Burchaty - Oleksin - Popławy - Brańsk

Siemiatycze - Grodzisk - Dołubowo - Widźgowo - Klichy - Oleksin Popławy - Brańsk

1595 Siemiatycze - Moczydły - Pobikry - Olędy - Brańsk

Siemiatycze - Moczydły - Pobikry - Olędy - Rudka - Brańsk

1612 Szepietowo - Brańsk

Przy przyjętej strefie dostępności do przystanku 2 km poza tą strefą obsługi znajdują się następujące miejscowości: Stara Pruszanica - 2,9 km, Markowo - 2,8 km oraz Pietraszki - 2,2 km.

7. syntetyczna ocena poziomu zaspokożenia potrzeb ludności i zagospodarowania gminy.

Wskaźniki charakteryzujące potencjał gminy Brańsk i warunki życia mieszkańców – na tle woj. białostockiego w 1996r.

Lp	Wskaźniki, wielkości	Wojewódz- two ogółem	Wojewódz- two tereny wiejskie	Gmina Brańsk	Udział gminy 5:4(%)
1	2	3	4	5	6
1.	Powierzchnia (ha)		956 800	23 310	2,4
2.	Gęstość zaludnienia M/km ²		27	32,6	120,7
3.	Ludność ogółem	10005500	357 298	7 570	2,5
4.	Udział gospod. nieuspołecznionej w pow. gruntów ogółem (%)	70 700726 65,8	65,8	94,1	143,0
5.	Lesistość (% powierzchni)	32	32,6	15,0	46,0
6.	Ludność na 100 ha uż.rol.	118,8	46	41,8	90,0
7.	Plony zbóż z 1 q/ha	23,3	23,1	24,9	107,8
8.	Plony ziemniaków q/ha	216,0	218,0	243,0	111,5
9.	Obsada bydła na 100 ha uż.r.	59,3	60,3	84,2	139,6
10.	Obsada krów na 100 ha uż.rol. w gosp. indywidualnych	31,3	32,3	46,6	144,3
11.	Obsada trzody chlewnej na 100 ha uż. rol. w gosp. indywidualnej	82,9	83,1	64,8	77,8
12.	Pracujący poza rolnictwem indywid.	144125	19986	241	1,2
13.	Bezrobotni w 1995r	44823	462	201	43,5
14.	Kobiety na 100 mężczyzn	105	98	92	93,9
15.	Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym	27,8	25,4	26,6	104,7
16.	Udział ludności w wieku produkcyjnym	56,8	52,4	49,6	94,7
17.	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym	15,4	22,2	23,8	107,2
18.	Ilość mieszkań na 1000 mieszkańców	316,1	314,2	297,1	94,6
19.	Ilość osób na izbę	0,85	0,87	0,89	102,2
20.	m ² p.uż. mieszkania na 1 osobę	19,6	22	21,0	95,5
21.	Liczba uczniów szkół podstawowych	130,8	102,8	106,9	104,0
22.	Księgozbiór na 1000 m.	3308	3777	4037	106,8
23.	Lekarzy na 10000 m.	28,3	4,0		
24.	Abonentów telefon. na 1000 m.	180,9	73,9	56,7	76,7
25.	L uczniów na 1 pom. do nauczania	24	14	10	71,4
26.	Wartość brutto środków trwałych w 1994r og.w tys zł bud masz tran	3480987,3 2517446,9 800336,6 161 126,7	264848,9 208425,4 33029,4 22501,2		
27.	Dochody budżety gmin (tys. zł.)	284636,1	64160,9	2096,4	3,26
28.	Wydatki na inwestycje (tys. zł.)	63817,4	21 767,3	623,5	2,16

29.	Udział wydatków na inwestycje w I datkach budżetów gmin (%)	22,41	33,1	30,3	91,5
30.	Gęstość dróg publicznych o twardej nawierzchni w km/100 km ² - w 1995r	-	48,4	67,2	138,8
31.	Gęstość dróg publicznych o nawierzchni ulepszonej w km/100 km ² w 1995r	-	25	24,7	98,8
32.	% zwodociagowanych wsi	-	66,1	100,0	151,3
33.	% zwodociagowanych mieszkań	-	52,6	60,3	114,6
34.	Zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca w m ³ /r	32,6	15,2	12,9	84,7

8. Elementy zagospodarowania przestrzennego o charakterze ponadlokalnym

Na terenie gminy Brańsk występują następujące elementy oznaczeniu ponadgminnym:

- a) w zakresie wartości środowiska naturalnego - obszar ekologiczny doliny rzeki Nurzec
- b) w zakresie infrastruktury technicznej
 - rozwiązanie zaopatrzenia w wodę z wodociągu wiejskiego w Koszewie 4 wsi w gminie Bielsk Podlaski: Truski, Sierakowizna, Łubin Kościelny, Łubin Rudoły oraz 7 wsi w gminie Boćki: Bodaczki, Bodaki, Olszewo, Szumki, Wiercień, Hawryłki i Starowieś
- c) w zakresie układu drogowego
 - droga krajowa regionalna nr 681 Roszki Wodźki - Łapy - Brańsk - Ciechanowiec
 - droga krajowa regionalna nr 689 Zambrów - Brańsk - Bielsk Podlaski
 - drogi wojewódzkie określone w pkt. 6.1.1.2 niniejszych "uwarunkowań" .

9. Wykaz udokumentowanych złóż kopalin w gminie Brańsk według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r.¹

Lp.	Nazwa dokumentacji	Sporządzający dokumentację	Rodzaj decyzji zatwierdzającej dokumentację, data zatwierdzenia	Rodzaj zasobów surowcowych	Powierzchnia złóż w ha	Wielkość zasobów : tys. ton	Numery geodezyjne działek na których położone są zasoby	Symbol złóża na rysunku studium uwarunkowań
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Dokumentacja geologiczna złóża kruszywa naturalnego „ŚWIRYDY II” w kategorii C ₁	Sporządzający dokumentację mgr inż., Leszek Lipiński, Upr. geol nr MOŚZNiL - 021115	Zawiadomienie Starosty Bielskiego Nr AŚ.7 521-2/06 z	kruszywo naturalne			cz.52/6, (po podziale 52/14, 52/15), cz. 178	1 PG

	<i>,miejscowość: Świridy, gm. Brańsk, pow. bielski, woj. podlaskie</i>		<i>dnia 10.10.2006 r. ,że przedłożo- na dokumenta cja została przyjęta bez zastrzeżeń</i>				<i>(po podziale 178/1, 178/2)</i>	
2.	<i>Dokumentacja geologiczna złoża kruszywa naturalnego „ŚWIRYDY III” w kategorii C₁ ,miejscowość: Świridy, gm. Brańsk, pow. bielski, woj. podlaskie</i>	-	<i>Zawiado- mienie Starosty Bielskiego Nr AŚ.7 521-5/08 z dnia 04.12.2008. że przedłożo- na dokumenta cja została przyjęta bez zastrzeżeń</i>	<i>kruszywo naturalne</i>	-	-	<i>cz. 361</i>	
	<i>Dodatek nr 2 do dokumentacji geologiczna złoża kruszywa naturalnego „ŚWIRYDY III” w kategorii C₁ ,miejscowość: Świridy, gm. Brańsk, pow. bielski, woj. podlaskie</i>	<i>Sporządzający dokumentację Lucjan Kolesnik, ul. Mickiewicza 27/19, 15-213 Białystok , Upr. geol. nr 11925</i>	<i>Decyzja Starosty Bielskiego Nr GP.6528.5. 2017 z dnia 21.07.2017 r. zatwier- dzająca dodatek do dokumenta cji</i>	<i>kruszywo naturalne</i>	<i>1,6200</i>	<i>16,180</i>	<i>cz. 361</i>	<i>2 PG</i>
3.	<i>Dokumentacja geologiczna złoża kruszywa naturalnego „SWIRYDY IV” w kategorii C₁ ,miejscowość: Świridy, gm. Brańsk, pow. bielski, woj. podlaskie</i>	<i>Sporządzający Geowiert, Przedsiębiorstwo Geologiczno Projektowo- Wykonawcze, ul. Legionowa 15/125, 15-281 Białystok, Gl. Projektant W.Sadowski</i>	<i>Zawiado- mienie Starosty Bielskiego Nr AŚ.7521- 4/09 z dnia 14.12.2009 r. ,że przedłożo- na dokumenta cja została przyjęta bez zastrzeżeń</i>	<i>kruszywo naturalne</i>	-	-	<i>cz. 49/5, cz. 52/1</i>	<i>3 PG</i>
4.	<i>Dokumentacja geologiczna złoża kruszywa naturalnego „DOMANOWO” w kategorii C₁ ,miejscowość: Domanowo, gm. Brańsk, pow. bielski,</i>		<i>Zawiado- mienie Starosty Bielskiego Nr AŚ.6528.5. 2011 z dnia 24.10.2011 r. ,że</i>	<i>kruszywo naturalne</i>	-	<i>301,48</i>	<i>51, 53/2</i>	<i>4 PG</i>

	<i>woj. podlaskie</i>		<i>przedłożona dokumentacja została przyjęta bez zastrzeżeń</i>					
5.	<i>Dokumentacja geologiczna złoża piasku ze żwirem i piasku „OLEKSIN” w kategorii C₁, miejscowość: Oleksin, gm. Brańsk, pow. bielski, woj. podlaskie</i>	<i>Sporządzający dokumentację mgr inż., Leszek Lipiński, Upr. geol nr MOSZNiL – 021115</i>	<i>Decyzja Starosty Bielskiego Nr GP.6528.2.1.2016 z dnia 15.03.2016 r. zatwierdzająca dokumentację</i>	<i>piasek ze żwirem i piasek</i>	<i>1,9960</i>	<i>218,96</i>	<i>cz. 591/6</i>	<i>5 PG</i>

¹ Uchwała Nr XXVI/291/2018 Rady Gminy Brańsk z dnia 23 marca 2018 r. w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brańsk

CZEŚĆ II

**KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO GMINY BRAŃSK**

1. Polityka przestrzenna gminy

Polityka przestrzenna gminy powinna być podporządkowana głównej funkcji gminy jaką będzie w dalszym ciągu produkcja rolnicza, której podstawą jest lepsza niż średnio w województwie rolnicza przestrzeń produkcyjna.

Najkorzystniejszą specjalizacją rolnictwa będzie uprawa zbóż, ziemniaków, roślin przemysłowych oraz hodowla bydła i trzody chlewnej.

Uzupełniającą funkcją gminy będzie obsługa tranzytowego ruchu osobowego i towarowego przy przebiegających przez teren gminy drogach krajowych i wojewódzkich.

1.1. Problemy i bariery rozwoju gminy

W rozwoju społeczno-gospodarczym i przestrzennym gminy Brańsk można wyodrębnić szereg problemów i barier rozwojowych, których rozwiązanie wymagać może dodatkowych sił i środków finansowych.

Świadomość istnienia przeszkód w rozwoju pozwoli w przyszłości przewidywać w budżetach gminy odpowiednie środki na pokonanie barier o ile są one możliwe do pokonania środkami finansowymi.

Z uwarunkowań rozwoju przestrzennego gminy wyłaniają się następujące problemy rozwojowe:

- a) brak przemysłu i miejsc pracy dla ludności pozarolniczej oraz ludności zbędnej w rolnictwie,
- b) brak własnego ośrodka gminnego - lokalizacja ośrodka w Brańsku daje szansę rozwoju miastu Brańsk a nie terenom wiejskim,
- c) konkurencyjność miasta Brańsk dla lokalizacji urzędzeń przemysłowo-usługowych na terenach wiejskich,
- d) przeludnienie i starzenie się ludności wiejskiej,
- e) braki w systemie kanalizacji sanitarnej, gazownictwie, elektroenergetyce, telekomunikacji, utylizacji odpadów stałych,
- f) mała ilość obiektów zabytkowych i o wartościach kulturowych wpływających
- g) na rozwój turystyki,
- h) brak atrakcyjnych terenów turystycznych mogących przyciągnąć turystów, h) brak większych złóż surowców mineralnych,
- i) trudności w zagospodarowaniu istniejącego niewykorzystanego majątku produkcyjnego, obsługi rolnictwa i urzędzeń usługowych,
- j) potencjalne zagrożenie wynikające z utraty mocy prawnej planu zagospodarowania przestrzennego gminy z końcem 1999r (z mocy art.67 ust. 1 Ustawy z dnia 7 lipca 1994r o zagospodarowaniu przestrzennym - Dz. U. Nr 89, poz. 415, zm. 1996r Nr 106, poz. 496, z 1997r Nr 111, poz. 726, Nr 133, poz. 885, Nr 141, poz. 943). Fakt ten może wpłynąć dezorganizująco na politykę ładu przestrzennego w gminie,
- k) bariera rozwojowa wynikająca z podłoża socjologicznego polegająca na fakcie, że wraz z rozwojem demokracji potęgują się protesty mieszkańców przeciw lokalizacji obiektów lub urzędzeń o przeznaczeniu ogólnospołecznym lub uciążliwych dla mieszkańców,
- l) uwarunkowania wynikające z ochrony środowiska a także z ochrony gruntów rolnych i leśnych.

1.2. Szanse rozwoju gminy

Z uwarunkowań rozwoju przestrzennego gminy wyłaniają się pewne szanse rozwojowe gminy, które należy wykorzystać w polityce gospodarczej i planowaniu miejscowym. Te elementy "studium" powinny być przedmiotem promocji gminy jako propozycje potencjalnym inwesto-

rom.

Szansami gminy są:

- a) wartościowa, lepsza od średniej wojewódzkiej rolnicza przestrzeń produkcyjna, co stwarza możliwości intensyfikacji produkcji rolnej i rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego,
- b) zasoby leśne stwarzające możliwości surowcowe i przetwórstwa drzewnego na terenie gminy,
- c) przebieg przez gminę dróg krajowych: Zambrów - Brańsk - Bielsk Podlaski i Łapy - Brańsk - Ciechanowiec, stwarzających możliwości rozwoju urządzeń obsługi komunikacji i turystyki i przysporzających gminie miejsc pracy i dochodów,
- d) sąsiedztwo miasta Brańsk z rozwiniętą siecią urządzeń usługowych, co uwalnia częściowo gminę od potrzeby rozwoju na swoim terenie niektórych urządzeń usługowych,
- e) walory środowiska przyrodniczego (czyste powietrze, gleby, lasy) co daje możliwości rozwoju rolnictwa ekologicznego oraz turystyki i agroturystyki,
- f) duża ilość obiektów archeologicznych stwarza szansę rozwoju badań naukowych i czasowego zatrudnienia mieszkańcom gminy,
- g) zwodociągowanie gminy stwarza korzystne warunki rozwoju produkcji rolniczej i poprawy warunków cywilizacyjnych mieszkańców gminy,
- h) projektowana gazyfikacja gminy,
- i) istniejące niewykorzystane obiekty infrastruktury społecznej, produkcyjnej i obsługi rolnictwa stwarzają szansę rozwoju działalności gospodarczej w zakresie produkcji i usług.

Czynnikami rozwoju gminy, które muszą być brane pod uwagę są:

- a) walory użytkowe wytworzone przez naturę (gleba, wody, klimat, krajobraz, ukształtowanie powierzchni, surowce mineralne),
- b) walory użytkowe będące wytworem działań człowieka (obiekty produkcyjne, obiekty infrastruktury technicznej i społecznej, urządzenia komunikacji),
- c) zasoby pracy (rozmiary, kwalifikacje, wydajność, tradycje dobrej i solidnej pracy),
- d) instytucje zajmujące się promocją i rozwojem gminy zlokalizowane poza terenem gminy (banki, agencje rozwoju i inne elementy składające się na tzw. otoczenie biznesu),
- e) kultura i tradycje gospodarcze gminy,
- f) atrakcyjność miejsc przebywania (tradycje mieszkańców, gościnność),
- g) porządek w obejściach i na ulicach, zagospodarowanie terenu, urządzenia umożliwiające realizację różnych potrzeb w zakresie wypoczynku, rozrywki a także stan środowiska naturalnego).

1.3. Cele rozwoju przestrzennego gminy

1.3.1. Główne cele rozwoju gminy

- a) Generalnie, celem rozwoju gminy pierwszego rzędu jest zapewnienie mieszkańcom gminy pracy i dochodów pozwalających na godziwy w odczuciu społecznym poziom życia.
- b) W rozwoju gminy należy dążyć do zaspokojenia potrzeb społeczności lokalnej i zabezpieczenia powiązań społeczno-gospodarczych gminy w sferach: społecznej, ekologicznej, infrastruktury technicznej z miastem Brańsk, otaczającymi gminami i województwem białostockim.
- c) Należy wykorzystać dla rozwoju istniejące położenie gminy oraz istniejące walory rolniczej przestrzeni produkcyjnej, majątek trwały oraz sprzyjać rozwojowi przedsiębiorczości mieszkańców gminy.
- d) Społecznym efektem rozwoju gminy będzie poprawa szeroko rozumianych warunków życia mieszkańców.

1.3.2. Cele ekologiczne rozwoju

- a) Ochrona funkcjonowania i zachowanie ciągłości przestrzennej systemu środowiska przyrodniczego.
- b) Wzbogacanie i racjonalne wykorzystanie walorów systemu przyrodniczego dla rekreacji i rolnictwa.
- c) Utrzymanie i racjonalne wykorzystanie dla potrzeb turystyczno-krajoznawczych, rekreacyjnych i usługowych obiektów środowiska kulturowego.
- d) Zapewnienie normatywnych warunków sanitarnych zamieszkiwania mieszkańców gminy w zakresie: jakości powietrza atmosferycznego, poziomu hałasu i wibracji oraz elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego.

1.3.3. Cele społeczne w zagospodarowaniu przestrzennym

- a) należy tworzyć warunki do wzrostu ilości miejsc pracy na terenie gminy, szczególnie w urządzeniach obsługi wsi i rolnictwa.
- b) ważnym zagadnieniem jest likwidacja barier komunikacyjnych,
- c) przestrzennych i technicznych dla osób niepełnosprawnych.
- d) należy mieć na uwadze walkę z patologią społeczną (pijaństwo, narkomania, nikotynizm).
- e) w polityce rozwoju mieszkalnictwa należy dążyć do stworzenia warunków do podniesienia standardu zamieszkiwania tj. wzrostu jakości nowo budowanych mieszkań, ich wyposażenia oraz remontu mieszkań zaniedbanych.
- f) należy sprzyjać podnoszeniu poziomu wykształcenia ludności, rozwoju kultury, sportu, ochrony zdrowia i opieki społecznej .

1.3.4. Cele rozwoju gospodarczego

- a) Efektywne wykorzystanie niezagospodarowanego majątku produkcyjnego, surowców lokalnych, zasobów pracy i tradycji produkcyjnych.
- b) Rozwój funkcji produkcyjnych na wyznaczonych dla tego celu terenach.
- c) Poprawa struktury obszarowej gospodarstw rolnych.
- d) Rozwój urządzeń obsługi rolnictwa i wsi.
- e) Właściwe wykorzystanie możliwości produkcyjnych rolnictwa zgodnie z uwarunkowaniami wynikającymi z jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej.
- f) Należy dążyć do rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego na terenie gminy.

1.3.5. Cele rozwoju komunikacji

- a) Należy dążyć do stworzenia właściwych warunków do zaspokojenia potrzeb społecznych w zakresie przemieszczania się ludzi i towarów na terenie gminy, jak też przemieszczeń zewnętrznych, w tym tranzytu ludzi i towarów przez teren gminy.
- b) Zapewnienie funkcjonowania w odpowiednim standardzie prędkości swobody ruchu tranzytowego na drogach krajowych i wojewódzkich.
- c) Minimalizacja kolizji między ruchami komunikacyjnymi a zabudową środowiskiem przyrodniczym oraz między różnymi rodzajami komunikacji.
- d) Utrzymanie w należyтым standardzie dróg gminnych.
- e) Podnoszenie standardu wyposażenia dróg w urządzenia obsługi komunikacji, zwłaszcza przy drogach krajowych i wojewódzkich.

1.3.6. Cele rozwoju infrastruktury technicznej

- a) W zakresie zaopatrzenia w wodę i gospodarki ściekowej należy dążyć do rozwoju systemów wodociągowo-kanalizacyjnych i utylizacji odpadów.
- b) W zakresie energetyki należy dążyć do:
 - podniesienia niezawodności funkcjonowania elektroenergetyki,
 - rozwoju telefonizacji gminy,
 - rozwoju gazyfikacji gminy-
- c) zapewniając zaspokojenie zapotrzebowania podmiotów gospodarczych, społecznych i mieszkańców gminy na dostawę odpowiedniej ilości energii.
- d) Ochrona wody, powietrza, gleby i środowiska przyrodniczego i miejsc zamieszkiwania ludności przed zanieczyszczeniami ściekami sanitarnymi, odpadami stałymi i zanieczyszczeniami energetycznymi.
- e) Zmniejszenie uciążliwości kolizji między sieciami i urządzeniami infrastruktury technicznej a siecią osadniczą i elementami systemu przyrodniczego gminy.

1.4. Obszary, dla których sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe.

Obowiązek opracowywania planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego wynika z art. 13 ustawy z dnia 7 lipca 1994r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 89, poz. 415, zm. 1996r Nr 106, poz. 496, zm. 1997r Nr 111, poz. 726, Nr 133, poz. 885, Nr 141, poz. 943).

Zatem plany miejscowe zagospodarowania przestrzennego muszą być opracowywane w przypadkach:

- a) Gdy przepisy szczególne tak stanowią tj. :
 - w przypadku, gdy realizacja inwestycji wymaga uzyskania zgody odpowiedniego organu na przeznaczenie terenów rolnych i leśnych na cele nierolnicze lub nieleśne, co wynika z art. 7 ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. Nr 16, poz. 7.8, zm. 1997 r. Nr 60, poz. 370), takimi obszarami będą np. tereny wyznaczone w studium pod rozwój budownictwa mieszkaniowego oznaczone symbolem MNU,
 - dla obszarów i zespołów poddawanych ochronie przez Radę Gminy, co wynika z art. 34, ust. 2 ustawy z dnia 16 października 1991 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 114, poz. 492, zm. 1992 r. Nr 54, poz. 254, z. 1994 r. Nr 89, poz. 415).
 - dla obszarów dot. eksploatacji surowców na podstawie art. 53 ust. 1 ustawy Prawo geologiczne i górnicze.
- b) Dla obszarów, na których przewiduje się realizację programów zawierających zadania rządowe służące realizacji celów publicznych (zadania centralne i wojewódzkie).
- c) Dla obszarów, na których przewiduje się zadania dla realizacji lokalnych celów publicznych.
Celem publicznym jest każda działalność Państwa lub gminy wynikająca z ustaw, o ile wymaga ustalenia warunków zabudowy i zagospodarowania terenu i jest finansowana w całości lub częściowo z budżetu Państwa lub gminy.

1.5. Tereny zabudowane w tym tereny do rehabilitacji*

1.5.1. Polityka przestrzenna na terenach zabudowanych

Tereny zabudowane w gminie ukształtowane są w większości w formie skupionej zabudowy wiejskiej, w której przeważa system ulicówek, rzadziej wielodrożnic. Pozostała zabudowa rozlokowana jest w małych skupiskach-przysiółkach oraz w formie oddzielnych siedlisk-kolonii luźno rozrzuconych w terenie.

Dominującą formą własności jest własność prywatna zasobów budowlanych, które niejednokrotnie wymagają remontu i modernizacji. Na obszarze gminy występują liczne, stosunkowo dobrze zachowane relikty starego drewnianego budownictwa zagrodowego oraz także pewna ilość budynków o różnym przeznaczeniu, podlegających ochronie konserwatorskiej.

Na terenie gminy Brańsk znajduje się kilkanaście obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków. Wszystkie one podlegają ochronie konserwatorskiej na mocy przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Wszelkie prace przy tych obiektach wymagają stosowania przepisów tejże ustawy.

Ponadto na terenie gminy znajduje się szereg obiektów nie wpisanych do rejestru zabytków, wymienionych w pkt 2.1 I części niniejszego Studium, które pozostają w sferze zainteresowania konserwatorskiego.

W przypadku rozbiórki obiektów o wartościach kulturowych należy wykonać dokumentację ewidencyjną tych obiektów, w porozumieniu z Podlaskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w Białymstoku.

- 1. Do obowiązków właścicieli obiektów budowlanych należy utrzymanie tych obiektów we właściwym stanie technicznym, do obowiązków gminy należy zapewnienie właściwego nadzoru nad przestrzeganiem tych obowiązków i udzielanie pomocy w ich realizacji, zwłaszcza w dziedzinie fachowego doradztwa i organizacji.*
- 2. Władze gminy zobowiązane są do podejmowania działań prowadzących do podnoszenia estetyki zabudowy, zapewnienia ładu przestrzennego w dziedzinie zagospodarowania terenów wsi, siedlisk i innych obiektów oraz do tworzenia odpowiedniej infrastruktury komunalnej, podnoszącej poziom cywilizacyjny na terenie gminy oraz warunki ochrony środowiska przyrodniczego.*
- 3. Podejmowanie działalności inspirującej rolników do rozwijania agroturystyki i odpowiednich urządzeń i usług w tej dziedzinie w tym zwłaszcza właściwie wyposażonej bazy lokalowej.*
- 4. Prowadzenie w sposób systematyczny, pod kierunkiem fachowych służb (konserwatorskich, nadzoru budowlanego) prac konserwacyjnych niezbędnych dla utrzymania we właściwym stanie technicznym obiektów zabytkowych, a także zapewnienie odpowiedniej ochrony obiektom posiadającym wartość kulturową. Obiekty te są cennym dorobkiem minionych pokoleń i mogą być wzorcem inspirującym do tworzenia nowej architektury regionalnej, a także są wartościowym elementem atrakcyjności terenu gminy.*
- 5. Sprzyjanie adaptacji niewykorzystanych obiektów budowlanych na cele użytkowe, zwłaszcza na cele mieszkalnictwa rekreacyjnego i innych usług turystycznych, na zasadach przestrzegania przepisów dotyczących ochrony środowiska naturalnego, ochrony gruntów rolnych i leśnych oraz ochrony dóbr kultury, a także pod warunkiem zachowania tradycyjnych form adaptowanych obiektów.*
- 6. Uzupełnianie wolnych przestrzeni w zabudowie wsi obiektami o funkcji turystycznej i rekreacyjnej oraz mieszkaniowej. Mogą to być obiekty o formie tradycyjnych zagród, a także rezy-*

* Uchwała Nr XIII/96/08 Rady Gminy Brańsk z dnia 12 sierpnia 2008 r. w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brańsk

dencje na wzór dworów i dworków oraz domy letniskowe jednorodzinne czerpiące wzory z zabudowy zagrodowej.

7. Przyjmuje się, że istniejące zagrody oraz nowe budownictwo zagrodowe może być uzupełniane zabudową o funkcji turystycznej, letniskowej, rekreacyjnej i usługowej (w tym także drobne nieuciążliwe rzemiosło) i mieszkaniowej, pod warunkiem zapewnienia ładu przestrzennego i harmonii z otoczeniem, a także przestrzegania przepisów o ochronie gruntów rolnych i leśnych oraz ochronie środowiska.
8. Powstawanie nowych siedlisk i nowej zabudowy należy wiązać z warunkiem ich intensywnego zalesienia na co najmniej $\frac{1}{2}$ terenu niezabudowanej części działki.
9. Rehabilitacją powinno objąć się obiekty zabytkowe wpisane do rejestru zabytków wymienione w pkt 2. 1 I części studium – we wsi Domanowo.

1.6. Zasady zabudowy i zagospodarowania*

1.6.1. Kierunki rozwoju i przekształceń struktury przestrzennej gminy

Podstawą perspektywicznych kierunków dalszego rozwoju przestrzennego gminy i przekształceń ich istniejącej struktury są aktualne uwarunkowania przestrzenne, przyrodnicze, gospodarcze, zamierzenia inwestycyjne gminy, jak też programy rządowe i innych instytucji działających na obszarze województwa, a także przewidywane zamierzenia ludności, której należy umożliwić ich realizację na terenie gminy.

Wymienione wyżej uwarunkowanie rozwoju przestrzennego gminy uwzględnia miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Brańsk uchwalony uchwałą Nr VIII/53/03 Rady Gminy Brańsk z dnia 30 października 2003 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. Nr 120, poz. 2229), który decyduje o przeznaczeniu terenów i sposobie ich zagospodarowania jako zgodnym ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brańsk.

Dopuszcza się dalsze sporządzanie (zmiany) miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w celu dostosowania funkcji poszczególnych terenów do nowych potrzeb, bez konieczności każdorazowej zmiany studium, pod warunkiem że nowe funkcje w planie będą zgodne z kierunkami i zasadami zagospodarowania poszczególnych obszarów struktur przestrzennych gminy.

1.6.2. Cele polityki przestrzennej

- 1) utrzymanie i modernizacja istniejącego oraz dalszy rozwój potencjału zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej, agroturystycznej, produkcyjnej, rzemieślniczej i usługowej oraz umożliwienie szansy kontynuowania i rozwoju działalności gospodarczej na istniejących terenach, jak też na nowych terenach wyznaczonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego
- 2) utrzymanie i podnoszenie standardu użytkowego i cywilizacyjnego istniejącej zabudowy o dobrych i średnich stanach technicznych;
- 3) modernizacja i rewitalizacja zabudowy i zagospodarowania terenów zagrożonych degradacją i przekształcenia zdegradowanych;
- 4) utrzymanie w dobrym stanie technicznym obiektów zabytkowych i ochrona obszarów o wartościach kulturowych, w tym rehabilitacja zabudowy wyznaczonego obszaru;
- 5) tworzenie warunków do racjonalnego wykorzystania niezagospodarowanego lub użytkowanego ekstensywnie majątku produkcyjnego, rezerw terenowych wyznaczonych w obowiązujących planach zagospodarowania przestrzennego na cele budowlane;

* Uchwała Nr XIII/96/08 Rady Gminy Brańsk z dnia 12 sierpnia 2008 r. w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brańsk

- 6) tworzenie w miarę potrzeb warunków do zagospodarowania i zabudowy nowych terenów rozwojowych;
- 7) zaspokojenie podstawowych potrzeb mieszkańców w zakresie komunalnej infrastruktury technicznej i społecznej oraz zapewnienie możliwie najlepszej jej dostępności;
- 8) zapewnienie normatywnych warunków sanitarnych zamieszkania ludności w zakresie jakości powietrza atmosferycznego, hałasu, wibracji i elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego;
- 9) zaspokojenie potrzeb ludności i podmiotów gospodarczych odpowiednich standardów w zakresie komunikacji (jakość ulic);
- 10) zaspokojenie zapotrzebowania mieszkańców i podmiotów gospodarczych na niezawodną i w odpowiednim standardzie dostawę wody, energii elektrycznej, gazu, ciepła i usług telekomunikacyjnych;
- 11) tworzenie nowych wartości kulturowych przestrzeni publicznych w przekształceniach istniejącej zabudowy i w zabudowie na nowych terenach;
- 12) dostosowanie nowej zabudowy do warunków fizjograficznych terenów i jej powiązanie z istniejącą, zwartą strukturą przestrzenną oraz terenami otwartymi;
- 13) tworzenie warunków do rozwoju terenów wypoczynkowych, sportowych oraz agroturystyki;
- 14) ochrona wartości przyrodniczych terenów otwartych i warunków funkcjonowania ich systemów ekologicznych;
- 15) racjonalne wykorzystanie terenów otwartych dla potrzeb rekreacji, turystyki i rolnictwa – dopuszcza się rozwój osadnictwa, usług i rzemiosła nieuciążliwego;
- 16) minimalizowanie kolizji wartości ekologicznych z przebiegiem istniejących i projektowanych ciągów infrastruktury technicznej, komunikacji oraz obiektów nierolniczych, rolniczych i obsługi rolnictwa;
- 17) dopuszcza się możliwość zmiany ustalonych w planie funkcji terenów w drodze sporządzenia (zmiany) miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

1.6.3. Ogólne kierunki zagospodarowania obszarów

- 1) sukcesywna wymiana zabudowy zdekapitalizowanej na nową, w tym dopuszcza się możliwość jej intensyfikacji poprzez lokalizację zabudowy do trzech kondygnacji i w zabudowie mieszkaniowej wielorodzinnej, a także szeregowej i bliźniaczej,
- 2) dogęszczenie zabudowy poprzez wykorzystanie terenów niezabudowanych oraz dalszy rozwój zabudowy na terenach wyznaczonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego;
- 3) utrzymanie i wzbogacenie programu usługowego, rzemiosła i przemysłu nieuciążliwego poprzez realizację obiektów na terenach rolnych, jak też na terenach zabudowy mieszkaniowej;
- 4) utrzymanie, modernizacja i rozbudowa układu ulicznego w zakresie poprawy parametrów technicznych oraz realizacji brakujących nawierzchni ulic i odwodnień;
- 5) utrzymanie, modernizacja i realizacja elementów infrastruktury technicznej;
- 6) urządzenie terenów rekreacyjnych;
- 7) zagospodarowanie obiektów niewykorzystanych;
- 8) utrzymanie i ochrona walorów kulturowych;
- 9) utrzymanie i dopuszczenie modernizacji istniejącej zabudowy zagrodowej, a także jej realizacja na nowych terenach oraz przekształcenie w inną zabudowę – dopuszcza się zabudowę usługową, rzemieślniczą i agroturystyczną na terenach zabudowy zagrodowej;
- 10) sankcjonuje się przebieg istniejących ciągów infrastruktury technicznej i komunikacji oraz dopuszcza się ich modernizacje i rozwój;

- 11) dopuszcza się utrzymanie i modernizację istniejącej zabudowy oraz urządzeń nie będących urządzeniami rolnictwa i leśnictwa i uzasadniony rozwój nowej zabudowy służącej rozwojowi społeczno-gospodarczemu gminy w drodze opracowania (zmiany) miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego;
- 12) należy chronić rolniczą przestrzeń produkcyjną i lasy przed nieuzasadnionym ich przeznaczaniem na cele nierolnicze; tylko plan miejscowy zagospodarowania przestrzennego może przeznaczyć tereny pod inne cele niż rolnictwo i leśnictwo;
- 13) dopuszcza się zalesienie terenów na wniosek właścicieli gruntów po opracowaniu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego;
- 14) dopuszcza się możliwość zmiany ustalonych w planie funkcji terenów w drodze sporządzenia (zmiany) miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.
- 15) dopuszcza się na terenie gminy możliwość lokalizacji urządzeń energetyki odnawialnej, zdefiniowanej w ustawie z dnia 10 kwietnia 1997r. Prawo energetyczne (Dz. U z 2012 r. poz. 1059) z zakresu: przetwarzania energii wiatru, promieniowania słonecznego, geotermalnej, spadku rzek oraz energii pozyskiwanej z biomasy, biogazu wysypiskowego, a także z biogazu powstałego w procesach odprowadzania lub oczyszczania ścieków albo rozkładu składowanych szczątków roślinnych i zwierzęcych;***
- 16) wszelkie projektowane na terenie gminy obiekty o wysokości równej i większej od 50 m n.p.t. muszą być zgłaszane do Szefostwa Ruchu Lotniczego Sił Zbrojnych RP, każdorazowo przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę.***

1.6.4. Szczegółowe kierunki zagospodarowania

- 1) w odniesieniu do funkcji osadniczej, usługowo-rzemieślniczej i przemysłowej:
 - utrzymanie i modernizacja istniejącej zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej, agroturystycznej, usługowej rzemieślniczej i przemysłowej,
 - rozwój zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej, agroturystycznej, usługowej i rzemieślniczej na obszarach zwartej zabudowy wsi oraz na terenach przyległych do niej, lub w jej pobliżu – w tym możliwość opracowania (zmiany) miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,
 - możliwość rozwoju urządzeń energetyki odnawialnej, o których mowa w pkt. 1.6.3, podpunkt 15***;
- 2) w odniesieniu do funkcji turystycznej i wypoczynkowej:
 - utrzymanie i modernizacja istniejącej zabudowy letniskowej, turystycznej, wypoczynkowej oraz agroturystyki,
 - rozwój na terenach do tego przydatnych zabudowy letniskowej, rekreacyjnej, turystycznej i wypoczynkowej oraz urządzeń z tym związanych, jak szlaki turystyki pieszej, rowerowej i konnej, wodnej, edukacyjnej, punkty widokowe, kąpieliska, pola biwakowe i inne urządzenia – w tym możliwość opracowania (zmiany) miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,
 - rozwój agroturystyki;
- 3) w odniesieniu do funkcji komunikacji i infrastruktury technicznej:

*** Uchwała Nr XVI/131/12 Rady Gminy Brańsk z dnia 28 grudnia 2012 r. w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brańsk

- utrzymanie, modernizacja i rozwój istniejących urządzeń i tras komunikacyjnych oraz urządzeń i tras infrastruktury technicznej,
 - dalszy rozwój urządzeń i tras komunikacyjnych oraz urządzeń i tras infrastruktury technicznej – w tym możliwość opracowania (zmiany) miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,
 - w zakresie telekomunikacji przewiduje się dalszą rozbudowę sieci telekomunikacyjnych, zarówno w formie tradycyjnej, jak i wykorzystując nowe technologie – dopuszcza się rozbudowę i modernizację infrastruktury światłowodowej i objęcie całej gminy zintegrowanym systemem telekomunikacyjnym połączonym z systemem sieci wojewódzkiej i krajowej, w tym rozwój szerokopasmowego dostępu do internetu (także nieodpłatnego dostępu do internetu), z zachowaniem w lokalizacji wymogów ustawy z dnia 7 maja 2010 r. o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych (Dz.U. Nr 106, poz. 675 z późn.zm.);**
- 4) **w odniesieniu do funkcji rolniczych, leśnych i ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego:**
- ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej i lasów przed nieuzasadnionym ich przeznaczaniem na cele nierolnicze – tylko plan miejscowy zagospodarowania przestrzennego może przeznaczyć tereny pod inne cele niż rolnictwo i leśnictwo,
 - utrzymanie istniejącej struktury użytkowania gruntów i mozaikowości pól z dopuszczeniem zamiany gruntów ornych na użytki zielone i ukierunkowanie rolnictwa na gospodarkę hodowlaną,
 - utrzymanie, modernizacja i rozwój niezbędnych urządzeń produkcji rolnej i leśnej oraz obsługi rolnictwa i leśnictwa,
 - poprawa standardu wyposażenie zabudowy zagrodowej rozwój usług agroturystycznych,
 - zalesianie, zadrzewianie i zadarnianie gruntów narażonych na erozję,
 - upowszechnianie rolnictwa „ekologicznego”,
 - utrzymanie historycznie ukształtowanej sieci drożnej, rozłogów pól i formy budownictwa mieszkaniowego, zagrodowego i gospodarczego,
 - dopuszcza się zalesianie gruntów rolnych i nieużytków na wniosek ich właścicieli, po opracowaniu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Uznaje się, iż o sposobie zagospodarowania przestrzennego i przeznaczeniu terenów na obszarze gminy decyduje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy. Dopuszcza się zmianę miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w celu dostosowania funkcji poszczególnych terenów do nowych potrzeb, bez konieczności każdorazowej zmiany studium, pod warunkiem że nowe funkcje w planie będą zgodne z kierunkami i zasadami zagospodarowania poszczególnych obszarów gminy, określonymi w studium.

1.6.5. Szczegółowe zasady zabudowy i zagospodarowania

- 1) Podstawowym instrumentem służącym do kreowania zabudowy i zagospodarowania przestrzennego gminy są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, które powinny być

*** Uchwała Nr XVI/131/12 Rady Gminy Brańsk z dnia 28 grudnia 2012 r. w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brańsk

zgodne z polityką przestrzenną zawartą w niniejszym studium. O zgodności planu z polityką przestrzenną decyduje tekst studium.

- 2) *Ć* Przyjmuje się, że terenami zwartej zabudowy wsi są tereny w granicach istniejącej i projektowanej zabudowy, które powinny być ustalone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.
- 3) Budownictwo mieszkaniowe, zagrodowe, agroturystyczne oraz budownictwo przemysłowe, produkcji rolnej i leśnej oraz obsługi rolnictwa i leśnictwa, rzemieślnicze, usługowe, letniskowe i pensjonatowe powinno być realizowane na terenach zwartej zabudowy, lub do tej zabudowy bezpośrednio przylegających oraz położonych w jej pobliżu, pod warunkiem dostępu do drogi publicznej, z zachowaniem procedur i przepisów obowiązujących przy zmianie przeznaczenia terenu, a także w zgodności z przepisami o ochronie gruntów rolnych i leśnych.
- 4) Poza terenami zwartej zabudowy dopuszcza się realizację budownictwa związanego z komunikacją i infrastrukturą techniczną, zabudowę letniskową, pensjonatową, obsługi turystyki oraz budownictwo zagrodowe, w tym agroturystyka, a także urządzenia produkcji rolnej i leśnej oraz obsługi rolnictwa i leśnictwa.
- 5) W szczególnie uzasadnionych przypadkach dużym zapotrzebowaniem na budownictwo mieszkaniowe lub letniskowe i rekreacyjne (w tym w wyniku potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej, można je także realizować na terenach specjalnie na ten cel wyznaczonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego w postaci zgrupowań zabudowy z zapewnieniem uzbrojenia terenu. Do czasu budowy systemów uzbrojenia technicznego dopuszcza się rozwiązania lokalne.
- 6) Dopuszcza się sytuowanie budynków w odległości 1,5 m od granicy z sąsiednią działką lub bezpośrednio przy granicy na zasadach określonych w przepisach szczególnych, w tym w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.
- 7) Dopuszcza się sytuowanie zabudowy usługowej i rzemieślniczej na terenach zabudowy zagrodowej, jeżeli nie wymaga to przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne.
- 8) W realizacji zabudowy, lub jej uzupełnieniu należy przestrzegać następujących zasad:
 - a) dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej wysokość do 2 kondygnacji nadziemnych plus użytkowe poddasze,
 - b) dla zabudowy mieszkaniowo-usługowej do 3 kondygnacji plus użytkowe poddasze, dla zabudowy usługowej i produkcyjnej wysokość zależna od potrzeb technologicznych,
 - c) w wyjątkowych sytuacjach można zezwolić dla budynków użyteczności publicznej wysokość 9 m od poziomu terenu do okapu,
 - d) dla zabudowy mieszkaniowej dachy symetryczne dwu- lub wielospadowe o nachyleniu połaci 35 – 45°, z poszerzonym okapem, zaś dla zabudowy produkcyjnej i usługowej dostosowane do potrzeb technologicznych,
 - e) w nowej zabudowie mieszkaniowej wielorodzinnej i jednorodzinnej należy zachować minimum 30% powierzchni działki biologicznie czynnej; w zabudowie zagrodowej, usługowej, rzemieślniczej i przemysłowej minimum 20%,
 - f) w nowej zabudowie mieszkaniowej (różnych form) należy stosować wskaźnik powierzchni zabudowy w wysokości do 40%; w pozostałej zabudowie – do 60%,
 - g) do prac wykończeniowych i elewacyjnych zaleca się stosowanie materiałów pochodzenia miejscowego: kamień, drewno itp.
- 9) Przy zagospodarowaniu terenów należy zwracać uwagę na ewentualnie znajdujące się tutaj urządzenia melioracyjne, które w razie potrzeby należy przebudować zgodnie z przepisami ustawy Prawo wodne.
- 10) Projektowana zabudowa mieszkaniowa na terenach położonych przy drogach publicznych (szczególnie przy drodze krajowej nr 66 i drodze wojewódzkiej) powinna być realizowana w

- odległościach od dróg, z uwzględnieniem strefy uciążliwego hałasu, wynikającego z eksploatacji dróg – należy także ograniczyć wjazdy bezpośrednio na drogi publiczne.
- 11) Projektowana zabudowa na terenach graniczących z obszarami bezpośredniego zagrożenia powodzią powinna być lokalizowana poza terenem zalewowym wody 1%.
 - 12) **elektrownie wiatrowe i biogazowe powinny być lokalizowane w odległości od zabudowy mieszkaniowej zgodnie z przepisami szczególnymi; możliwość lokalizacji elektrowni wiatrowych i biogazowych określi miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego** ***
 - 13) Zabrania się lokalizowania wież telefonii komórkowej na terenach zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej.
 - 14) Inwestycje celu publicznego, w tym z zakresu telekomunikacji *** mogą być lokalizowane na obszarze całej gminy, na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.
 - 15) Na terenie gminy wyłącza się spod zabudowy tereny:
 - lasów (z wyjątkiem lasów przeznaczanych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego na inne cele),
 - trwałych użytków zielonych, w tym zmeliorowanych,
 - gruntów rolnych klas chronionych – I-III (z wyjątkiem przeznaczanych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego na inne cele),
 - dolin rzecznych, w tym obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi – zgodnie z ustawą Prawo wodne,
 - zieleni urządzonej,
 - udokumentowanych złóż surowców oraz perspektywicznych obszarów eksploatacji surowców mineralnych (do czasu podjęcia ich eksploatacji) – po opracowaniu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego – należy stosować przepisy Prawo geologiczne i górnicze.
 - 16) Na terenach wyłączonych spod zabudowy dopuszcza się lokalizację:
 - istniejącej zabudowy zagrodowej, jak też innej, oraz ich modernizację,
 - inwestycji służących obsłudze tych terenów, np. leśniczówka, gajówka, urządzenia hydrograficzne, itp.,
 - inwestycji niekubaturowych, które dopuszcza ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych,
 - inwestycji liniowych urządzeń infrastruktury technicznej (napowietrznej i podziemnej),
 - inwestycji drogowych polegających na modernizacji i poszerzeniu istniejących dróg, a także budowie nowych dróg, urządzeń turystycznych, w tym w lasach, których istnienie dopuszcza ustawa o lasach.

2. Kierunki i zadania zagospodarowania przestrzennego gminy realizacja celów rozwoju przestrzennego gminy

2.1. Kierunki i zadania ochrony wartości i zasobów środowiska przyrodniczego

2.2.1. Ochrona walorów ekologicznych : środowiska przyrodniczego

Zakłada się zachowanie podstawowych elementów systemu przyrodniczego - ochronę i wzbogacanie walorów ekologicznych i wartości użytkowych oraz ich racjonalne wykorzystanie przy zapewnieniu sprawnego funkcjonowania całego systemu przyrodniczego gminy w

*** Uchwała Nr XVI/131/12 Rady Gminy Brańsk z dnia 28 grudnia 2012 r. w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brańsk

powiązaniu z systemem wojewódzkim i krajowym.

2.1.1.1. Dolina rzeki Nurzec - element wielkoprzestrzenny, tworzący ciąg powiązań przyrodniczych o znaczeniu regionalnym i funkcjach: ekologicznej, bioklimatycznej, krajobrazowej i lokalnie rekreacyjnej.

- a) Podstawowym kierunkiem zagospodarowania tego obszaru jest:
- ochrona doliny przed degradacją i dewastacją,
 - ochrona sanitarna wód powierzchniowych i podziemnych.
- b) Realizacja w/w kierunków wymagać będzie:
- zachowania dotychczasowego sposobu użytkowania z nakazem utrzymania naturalnej zieleni łąkowej i zieleni łąkowej,
 - objęcie ochroną wszystkich części składowych doliny t.j. dna, tarasów i zboczy łącznie z występującymi w ich obrębie i bezpośrednim sąsiedztwie lasami i nadanie statusu ochronnego w formie obszaru chronionego krajobrazu,
 - wyłączenia spod zainwestowania kubaturowego oraz ustalenia zasad organizacji gospodarki ściekowej na terenach zabudowanych bezpośrednio sąsiadujących ze środowiskiem przyrodniczym dolin Nurzec.

2.1.1.2. Doliny rzek: Mieni (Mianki, Bronki, Leśnej z Czarną) oraz pozostałe mniejsze dolinki cieków i obniżeń terenowych o znaczeniu lokalnym i funkcjach ekologicznych i krajobrazowych.

- a) Podstawowym kierunkiem zagospodarowania tych obszarów jest: -zachowanie funkcji i walorów środowiska przyrodniczego,
- ochrona przed zainwestowaniem i degradacją sanitarną
- b) Realizacja w/w kierunków wymagać będzie w szczególności:
- utrzymania dotychczasowego sposobu użytkowania, jako ciągów naturalnej zieleni łąkowo-pastwiskowej z lokalnymi skupiskami wysokiej zieleni łąkowej z możliwością realizacji w ich obrębie obiektów małej retencji wodnej,
 - ustalenia zakazu wykonywania prac ziemnych naruszających w sposób istotny rzeźbę terenu i stosunki wodne,
 - ustalenia zakazu:
 - odprowadzania nieoczyszczonych ścieków,
 - realizacji obiektów kubaturowych oraz zbiorników i rurociągów do
 - magazynowania i transportu olejów i smarów, -zakładania i budowy stacji paliw,
 - lokalizacji odpadów stałych i płynnych.

2.1.1.3. Lasy - element podstawowy w systemie ekologiczno - przyrodniczym o znaczeniu lokalnym i funkcjach : gospodarczych (wiodąca), ekologicznych, bioklimatycznych, krajobrazowych i częściowo rekreacyjnych. Są potencjalnym obszarem rozwoju związanego z w/w funkcjami i lokalnymi potrzebami.

- a) Podstawowym kierunkiem zagospodarowania obszarów leśnych jest: -ochrona walorów przyrodniczych i użytkowych,
- utrzymanie ciągłości przestrzennej funkcjonowania w ramach systemu
 - ekologicznego gminy i województwa oraz racjonalne wykorzystanie dla potrzeb gospodarczych i rekreacji.
- b) Realizacja w/w kierunków wymagać będzie w szczególności:
- objęcia statusem obszaru chronionego krajobrazu lasów położonych w bezpośrednim sąsiedztwie doliny rzeki Nurzec,
 - prowadzenia gospodarki leśnej zgodnie z ustaleniami planów urządzania lasów, uwzględniających zasadę powszechnej ochrony trwałości utrzymania ciągłości

użytkowania oraz dostosowania do ustalonych w planie funkcji i form użytkowania niezależnie od struktury własnościowej lasów (państwowe, prywatne),

- wyznaczenia i częściowego przystosowania kompleksów leśnych do
- potrzeb rekreacyjno-wypoczynkowych,
- wykonania rekultywacji wyrobisk poeksploatacyjnych o kierunku leśnym
- wprowadzenia zakazu:
 - zmniejszania powierzchni leśnej na cele nieleśne,
 - zabudowy z wyjątkiem urządzeń integralnie związanych z ich funkcją,
 - realizacji przebiegu urządzeń liniowych (linii elektroenergetycznych, gazociągów, ropociągów, kolektorów linii telekomunikacyjnych, dróg itp.) wymagających znacznej przecinki drzew,
 - wykonywania melioracji trwale naruszających układ stosunków wodnych w dolinach rzecznych na obszarach leśnych i prac ziemnych naruszających w istotny sposób rzeźbę terenu,
 - lokalizacji składowisk odpadów komunalnych i przemysłowych.

2.1.1.4. Zieleni urządzona (parkowo-skwerowa, uliczna, ogrodów przydomowych, przykościelna, cmentarna, parki podworskie itp.) - elementy uzupełniające system przyrodniczy gminy, funkcjonujące głównie w strukturze jednostek osadniczych.

Zaleca się ochronę istniejącej zieleni urządzonej przed jej likwidacją z wyjątkiem szczególnych przypadków realizacji ważnych elementów komunikacyjnych lub infrastrukturalnych.

Wszelka działalność modernizacyjna w parkach podworskich (w Markowie Wielkim, Kalnicy i Mieni) wymaga uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

2.1.1.5 Szczególne formy ochrony przyrody

- Ochrona przed likwidacją istniejących pomników przyrody t.j. wiązu szypułkowego we wsi Świridy i grupy 15 dębów we wsi Domanowo. -Proponuje się' utworzenie obszaru chronionego krajobrazu obejmującego dolinę rzeki Nurca wraz z przyległymi do niej kompleksami leśnymi.
- W związku z tym zaistnieje konieczność przyjmowania w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego obejmujących ten teren granicy oraz ustaleń (zakazów i nakazów) zawartych w akcie prawnym powołującym obszar chronionego krajobrazu.
- Zagospodarowanie na tym obszarze powinno zapewnić stan względnej równowagi związanej z naturalnością (walorami) występujących tu ekosystemów przyrodniczych.
- Zaleca się tworzenie nowych pomników przyrody oraz innych form ochrony przewidzianych ustawą o ochronie przyrody z obowiązkiem wprowadzenia ich do planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego gminy lub jej części.

2.1.2. Ochrona środowiska

2.1.2.1. Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych

a) W ramach ochrony wód powierzchniowych i podziemnych wyodrębnia się następujące kierunki zagospodarowania:

- uzyskanie i utrzymanie w \II klasie czystości wód rzeki Nurca (od źródeł do granic województwa) oraz rzek: Leśna z Czarną, Bronka i Mień,
- ochrona wód gruntowych przed zanieczyszczeniami,
- utrzymanie nienaruszalnych przepływów biologicznych w/w rzek.

b) Realizacja w/w kierunków wymagać będzie w szczególności:

- odprowadzania do wód powierzchniowych (rzek) i gruntowych ścieków sanitarnych i przemysłowych w stopniu zapewniającym utrzymanie obowiązującej klasy czystości tych wód,

- budowy oczyszczalni ścieków - być może budowy stacji kontenerowych wspólnych dla zespołu wsi zwodociągowanych z późniejszymi wywozami tych nieczystości do punktu zlewnego oczyszczalni komunalnej m. Brańska,
- zachowania strefy ochrony bezpośredniej o szerokości 8 - 10m. dla ujęć wód podziemnych zlokalizowanych w następujących wsiach: Kalnicy, Brzeźnicy, Koszewa i Domonowa,
- wykorzystania do celów gospodarczych i rolniczych wód stanowiących wyłącznie nadwyżki ponad przepływ biologiczny - warunkuje to konieczność budowy zbiorników małej retencji wodnej, na terenach do tego sprzyjających.

2.1.2.2. Ochrona powietrza atmosferycznego

- a) W zakresie ochrony powietrza atmosferycznego uwzględnia się następujące kierunki zagospodarowania:
- przeciwdziałanie wzrostowi zanieczyszczeń powietrza głównie produktami pochodzącymi z procesów energetycznych, przemysłowych oraz komunikacji (zwłaszcza pyłów zawieszonych, dwutlenku siarki i azotu oraz ołowiu),
 - poprawa warunków życia ludzi zamieszkałych na terenach będących w zasięgu oddziaływania zanieczyszczeń lub w jednostkach osadniczych o dużej koncentracji lokalnych źródeł ciepła.
- b) Realizacja w/w kierunków wymagać będzie w szczególności:
- obowiązku stałego monitoringu atmosfery jako podstawy ustalania lokalnych jednostkowych norm emisji zanieczyszczeń lub ich likwidacji w formie wydawanych decyzji Wydziału Ochrony Środowiska U.W. w Białymstoku, -wydawania nakazów instalowania urządzeń do redukcji zanieczyszczeń oraz zmian profilu i technologii produkcji w obiektach stanowiących główne źródła zanieczyszczeń
 - stosowanie nowych nośników energetycznych o mniejszej uciążliwości dla środowiska, a głównie w obszarach ochrony ekologicznej i we wsiach nie wymagających obsługi z systemu scentralizowanego (gazu ziemnego i płynnego, oleju opałowego i energii elektrycznej),
 - utrzymania zasady, że ponadnormatywna uciążliwość sanitarna zakładów powinna mieścić się w granicach własnych działek,
 - utrzymywania dobrego stanu dróg kołowych a zwłaszcza dróg o znaczeniu ponadregionalnym łącznie z zachowaniem płynności tych dróg, szczególnie w obrębie obszarów zabudowanych,
 - przestrzegania wartości dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń, co ilustruje poniższe zestawienie tabelaryczne.

Zanieczyszczenie	Dopuszczalne stężenie zanieczyszczeń $\mu\text{h}/\text{m}^3$			
	Obszary		Obszary specjalnie chronione	
	D_{24}	D_a	D_{24}	D_a
1	2	3	4	5
NO ₂	150	50	50	30
SO ₂	200	32	75	11
Pył zawieszony	120	50	60	40
ołów	1,0	0,2	0,5	0,1

gdzie: D_a - dopuszczalne stężenie średnioroczne
 D_{24} - dopuszczalne stężenie średniodobowe

(wg. Zał. Nr 1 do rozporządzenia Ministra OŚZN i L z dnia 12.02.1990 r. w sprawie ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem - Dz. U. Nr 15 z dnia 14.03.1990 r.).

2.1.2.3. Ochrona ludzi i środowiska przed hałasem i wibracjami

- a) Kierunki gospodarki przestrzennej w w/w zakresie dotyczą minimalizacji poziomu hałasu i wibracji głównie w obszarach stałego pobytu ludzi i rekreacji. .
- b) Realizacja w/w kierunków wymagać będzie w szczególności:
 - eliminacji z obszarów zamieszkałych źródeł hałasu o ponadnormatywnym natężeniu (zabezpieczenia techniczne lub zmiana technologii i urządzeń),
 - przestrzegania zasady, iż hałas i wibracje przekraczające dopuszczalne natężenie nie mogą sięgać poza obręb działki, na której są wytwarzane,
 - ustalenia w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego obszaru gminy lub jej części dopuszczalnych natężeń hałasu dla terenów: podlegających szczególnej ochronie, zainwestowania mieszkaniowego i strefy rolno-osadniczej,
 - określenia zasad i warunków sytuowania nowej zabudowy w stosunku do dróg o znacznej uciążliwości akustycznej.

2.1.2.4. Ochrona ludzi i środowiska przed szkodliwym elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym

- a) Kierunki gospodarki przestrzennej w w/w zakresie dotyczą głównie zmniejszania do minimum oddziaływania szkodliwego promieniowania na ludzi i środowisko przyrodnicze.
- b) Realizacja w/w kierunków wymagać będzie w szczególności:
 - zapobiegania zagrożeniom poprzez zachowanie odpowiednich stref ochronnych od linii napowietrznych WN i rozdzielni elektroenergetycznych. Wielkości tych stref przedstawiają się jak niżej:
 - linie WN 110 kV - min. 14,5 m. od skrajnego przewodu a zalecana odległość od osi linii - 20 m.,
 - linia WN 400 kV - min. 33 m. od skrajnego przewodu linii a zalecana odległość od osi linii - 50 m.,
 - rozdzielnie energetyczne - główna uciążliwość to hałas i wibracje - w granicach własnej działki obiektu,
 - ustalenia przebiegu nowych napowietrznych linii elektroenergetycznych WN z zachowaniem wymogów ochrony ludzi i walorów środowiska przyrodniczego.

2.1.2.5. Ochrona powierzchni ziemi

- a) W ramach ochrony powierzchni ziemi przyjmuje się następujące kierunki zagospodarowania:
 - ochronę powierzchni ziemi przed zanieczyszczeniami (odpadami) stałymi i płynnymi,
 - ochronę rolniczej przestrzeni produkcyjnej przed przeznaczaniem jej na cele nierolnicze,
 - ochronę powierzchni ziemi przed skutkami powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych.
- b) Realizacja w/w kierunków wymagać będzie w szczególności:
 - dalszej eksploatacji urządzonego wysypiska miejsko-gminnego położonego na gruntach m. Brańska,
 - sukcesywnej likwidacji istniejących "dzikich" (nieurządzonych) wysypisk,
 - stworzenia systemu organizacyjnego odbioru i transportu odpadów
 - gwarantującego ochronę środowiska przyrodniczego przed zanieczyszczeniem i pozwalającym na pozyskanie surowców wtórnych w drodze selekcji odpadów u ich producentów lub na składowiskach, systemu zbytu surowców wtórnych oraz organizację przejściowych składowisk typu kontenerowego w miejscach znacznego wytwarzania tych odpadów,

- budowy oczyszczalni ścieków np. w formie stacji kontenerowych wspólnie dla zespołów wsi zwodociągowanych a do czasu ich wybudowania gromadzić ścieki w szczelnych zbiornikach bezodpływowych i wywozić do miejskiej oczyszczalni ścieków w Brańsku,
- zachowania dotychczasowej struktury przestrzennej gruntów rolnych i leśnych z możliwością ekologicznego jej wzbogacania (polne drzewa, remizy, użytki ekologiczne itp.),
- utrzymania wartościowych i intensywnie użytkowanych gruntów rolnych jako rolniczej przestrzeni produkcyjnej z zachowaniem dotychczasowych form użytkowania i kierunków produkcji przy jednoczesnym prowadzeniu działań inspirujących na rzecz rozwoju rolnictwa ekologicznego,
- przyjęcia zwartych kompleksów gleb chronionych (IIIa, IIIb, IVa i IVb) jako ogranicznika rozwoju budownictwa pozarolniczego,
- wyłączenia obszarów użytków ornych zdrenowanych spod jakiegokolwiek zabudowy kubaturowej,
- racjonalnej eksploatacji złóż surowców mineralnych z zachowaniem wymogów określonych w ustawie z dnia 4 lutego 1994r - Prawo geologiczne i górnicze - Dz. U. nr 27, poz. 96.
- Aktualnie na terenie gminy znajduje się 46 wyrobisk eksploatacyjnych. - sukcesywnej rekultywacji wyrobisk poeksploatacyjnych głównie o kierunku rolnym lub leśnym (ca 50 wyrobisk) a także 23 wyrobiska będące w końcowej fazie eksploatacji,
- zachowania w dotychczasowym użytkowaniu terenów uznanych za "obszary perspektywiczne występowania surowców mineralnych" - są to obszary położone w okolicy wsi: Świrydy, Mień, kol. Oleksin i m. Brańska.
- Szczegółowe informacje dot. surowców mineralnych zostały zawarte w części I - uwarunkowania przyrodnicze pkt. 1.3.2.

2.2. Kierunki i zasady ochrony dóbr kultury

Należy mieć na uwadze, że ochrona i utrzymanie w należyтым stanie technicznym obiektów zabytkowych i kulturowych, w miarę ubytku ludności, będzie coraz trudniejsza i to gmina będzie musiała przejmować te obiekty oraz dbać o uch należyte utrzymanie.

Jednocześnie, istniejące na terenie gminy dobra kultury w postaci obiektów zabytkowych, obiektów o wartościach kulturowych, obiektów archeologicznych będą nabierały z biegiem lat wartości historycznej (niektóre z nich będą wpisane do rejestru zabytków), ale także ulegały dalszej degradacji technicznej, jeżeli nie podejmie się odpowiednich działań w celu utrzymania ich należytego stanu lub rekonstrukcji niektórych z nich.

Rozwiązanie tego trudnego problemu będzie wymagało skoordynowania działań administracji rządowej i samorządowej.

W tym celu należy:

W przypadku obiektów zabytkowych lub o wartościach kulturowych:

- a) ściśle współpracować z Państwową Służbą Ochrony Zabytków,
- b) ustalać w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego odpowiednie zalecenia w celu ochrony zabytków i wartości kulturowych,
- c) kontrolować stan techniczny obiektów oraz udzielać pomocy z udziałem Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków ich właścicielom w celu należytego utrzymania obiektów,
- d) dbać o właściwe wykorzystanie funkcji obiektów,
- e) dążyć w szczególnych przypadkach do wykupu obiektów przez gminę,
- f) w przypadku konieczności rozbiórki lub przeniesienia obiektu należy przed jego likwidacją lub przeniesieniem dokonać inwentaryzacji na zasadach określonych przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

W przypadku stanowisk archeologicznych:

- a) wprowadzać odpowiednie ustalenia w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego chroniące obiekty archeologiczne,
- b) w przypadku konieczności przeznaczenia terenów ze stanowiskami archeologicznymi na ważne cele publiczne należy w planie miejscowym ustalić sposób postępowania uzgodniony z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków Archeologicznych,
- c) należy przewidywać w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego konieczność zawiadomiania służbę archeologiczną w przypadku natrafienia na obiekty nieznanego pochodzenia podczas prowadzenia prac ziemnych,
- d) stanowiska archeologiczne o własnej formie krajobrazowej, jak grodziska, cmentarzyska kurhanowe, powinny być wyłączone spod użytkowania i przechodzić na własność gminy.

Tworzenie nowych wartości kulturowych:

- a) należy kultywować regionalne formy architektoniczne oraz tradycje materiałowe i konstrukcyjne,
- b) należy dążyć do indywidualizowania przestrzennych form zabudowy zagospodarowania przestrzeni publicznych w dostosowaniu do otaczającej zabudowy i krajobrazu,
- c) wyżej wymienione działania należy zawierać w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

2.3. Kierunki i zadania rozwoju infrastruktury społecznej i obszarów dla tych potrzeb***2.3.1. Tendencje demograficzne**

Trwająca od wielu lat spadkowa tendencja w rozwoju ludności utrzymać się będzie nadal. Świadczą o tym następujące dane przedstawiające stan ludności:

<i>Lata ubiegłe</i>	<i>Liczba osób</i>
1988	7372 ¹
2005	6515 ²

<i>Prognoza</i>	<i>Liczba osób</i>
2010	6100 ³
2020	5500 ³

W najbliższej przyszłości konsekwencją zmian zachodzących w strukturze ludności według wieku będzie:

- znaczący spadek udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym,
- minimalny ubytek ludności w wieku produkcyjnym,
- pewien spadek liczby ludności w wieku poprodukcyjnym.

Proces starzenia się ludności gminy do roku 2020 ulegnie pewnemu złagodzeniu. Dopiero później – okres po 2020 r. – charakteryzował się będzie gwałtownym starzeniem się ludności, szczególnie w najstarszych grupach wieku (80 lat i więcej).

* Uchwała Nr XIII/96/08 Rady Gminy Brańsk z dnia 12 sierpnia 2008 r. w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brańsk

¹ Według NSP 1988 w aktualnym podziale administracyjnym (bez wsi Olendy).

² Dane sprawozdawczości bieżącej.

³ Szacunek własny na podstawie: „Prognoza demograficzna na lata 2003 -2030”, GUS Warszawa 2004.

2.3.2. Mieszkalnictwo

Z prognozy demograficznej wynika, że do roku 2020 na terenie gminy nie wystąpi potrzeba wzrostu ilościowego zasobów mieszkaniowych, natomiast muszą być dokonane jakościowe zmiany zasobów, w postaci częściowej wymiany istniejącej substancji.

Obecne wskaźniki zaludnienia mieszkań, oraz w niektórych elementach stan techniczny zasobów ocenić należy jako dobry.

Należy dążyć do osiągnięcia europejskiego wskaźnika nasycenia w mieszkania w wysokości 400 mieszkań na 1000 mieszkańców.

Główne zadania w zakresie mieszkalnictwa to:

- a) przygotowanie nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową. W tym celu zakłada się możliwość realizacji budownictwa mieszkaniowego wielorodzinnego i jednorodzinnego, głównie na terenach wyznaczonych na ten cel w planach zagospodarowania przestrzennego.
- b) utrzymanie, modernizacja i uzupełnienie zabudowy na działkach plombowych, z szansami rozwoju funkcji pozarolniczych i agroturystycznych,
- c) zagospodarowanie opuszczonych mieszkań w wyludniających się wsiach m.in. na cele zabudowy letniskowej,
- d) przejmowanie do zasobów komunalnych opuszczonych zasobów prywatnych,
- e) budowa i uzupełnienie infrastruktury komunalnej i technicznej na terenach zabudowy mieszkaniowej i przeznaczonych do zabudowy,
- f) opracowanie w miarę potrzeb planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego:
 - wyznaczających nowe tereny pod zabudowę mieszkaniową uwzględniającą bieżące i jedno - dwuletnie wyprzedzenie zapotrzebowania na tereny budowlane i możliwości uzbrojenia terenu,
 - określających zasady przekształceń zabudowy zagrodowej w mieszkaniową typu jednorodzinnej w poszczególnych jednostkach osadniczych.

Dopuszcza się rozwój zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej, agroturystycznej, usługowej i rzemieślniczej na terenach zwartej zabudowy, tj. w plombach między zabudową istniejącą, lub na obrzeżach terenów zwartej zabudowy, przylegających do nich, lub położonych w ich pobliżu, dostępnych do dróg publicznych.

W tym celu należy każdorazowo wprowadzić zmianę w obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Wprowadzenie zmiany w planie miejscowym będzie w takich przypadkach zgodne z polityką przestrzenną gminy zawartą w niniejszym studium. Dopuszcza się:

- a) lokalizację na terenach zabudowy jednorodzinnej i zagrodowej usług i rzemiosła nieuciążliwego,
- b) przekształcanie zabudowy jednorodzinnej w zabudowę usługową, rzemieślniczą oraz zagrodową,
- c) przekształcanie zabudowy jednorodzinnej w bardziej intensywną – szeregową, bliźniaczą, wielorodzinną,
- d) przekształcanie zabudowy zagrodowej w jednorodzinną, wielorodzinną, usługową, rzemieślniczą, produkcyjną i agroturystyczną.

Tereny zabudowy mieszkaniowej objęte miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego:

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Brańsk, uchwalony uchwałą Nr VIII/53/03 Rady Gminy Brańsk z dnia 30 października 2003 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. Nr 120, poz.

229), przeznaczają pod zabudowę zagrodową tereny, oznaczone symbolem **MR**. Powinny być one utrzymane, jak przewiduje plan, z możliwością zmiany ich funkcji.

Dopuszcza się zabudowę usługową i rzemieślniczą na terenach zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, jednorodzinnej. Na terenach zabudowy zagrodowej funkcje usługowe i rzemieślnicze mogą być realizowane, o ile nie wymaga to przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, zgodnie z art. 7 ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2004 r. Nr 121, poz. 1266, z późn. zm.).

Przewiduje się opracowanie (zmianę) miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Brańsk z przeznaczeniem pod:

- 1) zabudowę mieszkaniową jednorodziną z dopuszczeniem usług (w tym **turystycznych, sportowych, rekreacyjnych** ^{***}) i rzemiosła nieuciążliwego we wsiach:
 - a) Kiersnówek działek nr geodezyjny 46, 47, 48, 49/5, 49/7; nowopowstające obiekty na tym obszarze powinny być lokalizowane poza terenem zalewowym wody 1 %, 320, 335/1, 336/1, 322, 323, 256, 401, 402, 321, 316/2; ponadto likwiduje się zakaz zabudowy na terenach obejmujących część wsi Kiersnówek, położonych przy drodze krajowej Zambrów – Bielsk Podlaski, przeznaczając teren oznaczony symbolem MNU pod zabudowę oraz dokonuje się korekty na tym obszarze granicy zasięgu wód powodziowych; działki nr, 401, 402, położone są na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w ich zagospodarowaniu obowiązują przepisy Prawa wodnego;
 - na działkach objętych zmianą studium lub w ich pobliżu znajdują się następujące zabytki archeologiczne włączone do wojewódzkiej ewidencji zabytków:
 - Kiersnówek, st.23 (45-84/83),
 - Kiersnówek, st.8 (46-84/28),
 - Kiersnówek, st.4 (46-84/2),
 - inwestycje realizowane na działkach objętych zmianą studium, na których występują zabytki archeologiczne wymagają przeprowadzenia wyprzedzających badań wykopaliskowych, przed ich realizacją,
 - b) Kalnica: 230,
 - c) Koszewo: 82/3, 82/4 ,
 - d) Pietraszki: 18,
 - e) Brzeźnica: 354, - na działce lub w jej pobliżu znajduje się zabytek archeologiczny , st.2 (46-83/2); inwestycje realizowane na działce, na której występuje zabytek archeologiczny wymagają przeprowadzenia wyprzedzających badań wykopaliskowych, przed ich realizacją.
 - tereny wymienione pod lit. a – e (wytluszczone), przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową jednorodziną z dopuszczeniem usług i rzemiosła nieuciążliwego, oznaczone są na jednolitym rysunku studium (kierunki) symbolem MNU; ^{***}
- 2) zabudowę zagrodową we wsiach:
 - a) Pietraszki działki nr geodezyjny 38.
 - b) Kiersnówek: 3, 5,
 - c) Holonki: 106/2,
 - d) Mień: 142,
 - e) Pruszanek Baranki: 5/5
 - tereny wymienione pod lit. b, c, d, e, przeznaczone pod zabudowę zagrodową oznaczone

^{***} Uchwała Nr XVI/131/12 Rady Gminy Brańsk z dnia 28 grudnia 2012 r. w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brańsk

są na jednolitym rysunku studium (kierunki) symbolem RM; ***

Dopuszcza się dalsze zmiany (opracowanie) planu w celu przeznaczenia terenów pod zabudowę mieszkaniową wielorodzinną, jednorodzinną, zagrodową, letniskową, z dopuszczeniem innej zabudowy uzupełniającej.

2.3.3. Usługi

2.3.3.1. Usługi ponadpodstawowe

W zakresie obsługi ludności na poziomie ponadpodstawowym w zakresie administracji państwowej, sądownictwa, lecznictwa zamkniętego i specjalistycznego, szkolnictwa średniego, kultury, sportu kwalifikowanego oraz specjalistycznego handlu i rzemiosła usługi realizowane będą w mieście Bielsku Podlaskim oraz częściowo w Brańsku.

2.3.3.2. Usługi podstawowe.

W zakresie podstawowych usług komunalnych: oświaty, zdrowia, kultury i sportu zlokalizowanych w sieci osadniczej gminy nie przewiduje się zwiększania ich ilości wobec malejącej liczby ludności w gminie. Natomiast głównym problemem będzie utrzymanie istniejących urządzeń w dobrym stanie technicznym i podnoszenie jakości ich wyposażenia. Niektóre urządzenia z braku użytkowników mogą być zamienione na inny rodzaj użytkowania.

Wzrost liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym będzie powodował zwiększone zapotrzebowanie na miejsca w domach pomocy społecznej.

Główne zadania w zakresie usług komunalnych to:

- a) *zapewnienie w budżetach gminy odpowiednich środków finansowych na utrzymanie, modernizację i rozbudowę urządzeń, które w dalszym ciągu będą służyły miejscowej ludności tj.: szkół, świetlic i klubów, pomników pamięci narodowej, boisk sportowych, remiz strażackich OSP, zbiorników przeciwpożarowych,*
- b) *tworzenie warunków do zagospodarowania nieużytkowanych komunalnych obiektów i terenów usługowych poprzez dokonanie zmian w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy Brańsk pod kątem rozszerzenia funkcji użytkowej obiektów w zależności od potrzeb i warunków urbanistyczno-przyrodniczych. Zabieg ten zwiększy szansę prywatyzacji i znalezienia użytkowników.*
- c) *tworzenie warunków do rozwoju zabudowy mieszkaniowo - usługowej i produkcyjnej na nowych terenach określonych na ten cel w rysunku studium oznaczonych symbolem MNU poprzez:*
 - *sporządzenie planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego,*
 - *przygotowanie infrastrukturalne terenów (uzbrojenie) .*

2.3.3.3. Usługi pozostałe o charakterze podstawowym

W stosunku do stanu usług istniejących zakłada się ich utrzymanie w kierunku modernizacji i podniesienia standardu świadczonych usług, natomiast przewiduje się rozwój innych usług w związku z rozwojem postępu i cywilizacji.

Główne zadania to:

*** Uchwała Nr XVI/131/12 Rady Gminy Brańsk z dnia 28 grudnia 2012 r. w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brańsk

- a) zapewnienie warunków do utrzymania i modernizacji istniejących obiektów usługowych tj.: obiektów handlowych i gastronomicznych, urzędów pocztowych, obiektów sakralnych, stacji paliw,
- b) tworzenie warunków do rozwoju urzędzeń usługowych z zakresu:
 - handlu, gastronomii i bazy noclegowej dla obsługi turystyki przewidywanej przy drogach krajowej i wojewódzkiej,
 - innych urzędzeń usługowych w miarę powstawania zapotrzebowania i napływających ofert,
 - wypoczynku codziennego w formie kąpielisk w miejscowościach: Domanowo, Mień, Klichy, Otapy.

Przygotowanie terenów pod te nowe usługi powinno się dokonywać poprzez opracowanie nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, lub zmianę istniejącego planu zagospodarowania przestrzennego gminy – dostosowując istniejące obiekty, czy wyznaczone tereny do nowych funkcji.

2.3.3.4. Dalszy rozwój usług.

W zakresie dalszego rozwoju usług należy dążyć do tworzenia warunków do rozwoju urzędzeń usługowych z zakresu handlu, rzemiosła, gastronomii na terenach przewidzianych w „Studium”, między innymi na terenach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową.

Dopuszcza się możliwość dokonywania różnego rodzaju przekształceń funkcji terenów, uzupełnienia zabudowy, a także zmianę funkcji na funkcje mieszkaniowe lub produkcyjno – usługowe wszędzie tam, gdzie nie stwarza to uciążliwości dla otaczającej zabudowy mieszkaniowej i środowiska. Zamierzając zmianę funkcji terenów usługowych na mieszkaniowe, produkcyjne i rzemieślnicze należy każdorazowo dokonać oceny uciążliwości projektowanej funkcji oraz opracować miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

Przedmiotem dalszego – perspektywicznego wykorzystania pod usługi mogą być tereny wyznaczone w planie zagospodarowania przestrzennego, z możliwością uzupełnienia i zmiany funkcji terenu.

Następujące tereny objęte miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego gminy Brańsk, uchwalonym uchwałą Nr VIII/53/03 Rady Gminy Brańsk z dnia 30 października 2003 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. Nr 120, poz. 2229) powinny być w perspektywie utrzymane jako usługowe z możliwością zmiany funkcji:

- 1) tereny o podstawowym przeznaczeniu pod usługi oświaty, oznaczone na rysunku planu symbolem **UO**:
 - a) teren we wsi Popławy, oznaczony symbolem **1 UO**,
 - b) teren we wsi Oleksin, oznaczony symbolem **2 UO**,
 - c) teren we wsi Domanowo, oznaczony symbolem **3 UO**,
 - d) teren we wsi Koszewo, oznaczony symbolem **4 UO**,
 - e) teren we wsi Chojewo, oznaczony symbolem **5UO**,
 - f) teren we wsi Mień, oznaczony symbolem **6 UO**,
 - g) teren we wsi Glinnik, oznaczony symbolem **7 UO**,
 - h) teren we wsi Świridy, oznaczony symbolem **8 UO**,
 - i) teren we wsi Holonki, oznaczony symbolem **9 UO**.
- 2) tereny o podstawowym przeznaczeniu pod urządzenia kultury, oznaczone na rysunku planu symbolem **UK** i urządzenia ochrony przeciwpożarowej, oznaczone na rysunku planu symbolem **UI**:

- a) teren we wsi Popławy, oznaczony symbolem 1 UKH,
 - b) teren we wsi Brzeźnica, oznaczony symbolem 2 UK,
 - c) teren we wsi Glinnik, oznaczony symbolem 3 UIH,
 - d) teren we wsi Żaluskie Koronne, oznaczony symbolem 4 UK,
 - e) teren we wsi Żaluskie Kościelne, oznaczony symbolem 5 UK,
 - f) teren we wsi Żaluskie Koronne, oznaczony symbolem 6 UK,
 - g) teren we wsi Domanowo, oznaczony symbolem 7 UK,
 - h) teren we wsi Domanowo, oznaczony symbolem 8 UI,
 - i) teren we wsi Patoki, oznaczony symbolem 9 UK,
 - j) teren we wsi Mień, oznaczony symbolem 10 UI,
 - k) teren we wsi Mień, oznaczony symbolem 11 UK,
 - l) teren we wsi Lubieszce, oznaczony symbolem 12 UK,
 - m) teren we wsi Kalnica, oznaczony symbolem 13 UK,
 - n) teren we wsi Kalnica, oznaczony symbolem 14 UK,
 - o) teren we wsi Bronka, oznaczony symbolem 15 UK,
 - p) teren we wsi Kadlubówka, oznaczony symbolem 16 UK,
 - q) teren we wsi Koszewo, oznaczony symbolem 17 UI,
 - r) teren we wsi Kiersnowo, oznaczony symbolem 18 UKI,
 - s) tereny we wsi Chojewo, oznaczone symbolami 19 UK i 34 UK,
 - t) teren we wsi Chojewo, oznaczony symbolem 20 UK,
 - u) teren we wsi Holonki, oznaczony symbolem 21 UI,
 - v) teren we wsi Szmurły, oznaczony symbolem 22 UI,
 - w) teren we wsi Szmurły, oznaczony symbolem 23 UK,
 - x) teren we wsi Stare Puchały, oznaczony symbolem 24 UK,
 - y) teren we wsi Klichy, oznaczony symbolem 25 UI,
 - z) teren we wsi Klichy, oznaczony symbolem 26 UK,
 - aa) teren we wsi Poletyły, oznaczony symbolem 27 UK,
 - bb) teren we wsi Spieszyn, oznaczony symbolem 28 UK,
 - cc) teren we wsi Świridy, oznaczony symbolem 29 UI,
 - dd) teren we wsi Olszewo, oznaczony symbolem 30 UK,
 - ee) teren we wsi Brzeźnica, oznaczony symbolem 31 UK,
 - ff) teren we wsi Pruszancka Baranki, oznaczony symbolem 32 UK,
 - gg) teren we wsi Nowe Puchały, oznaczony symbolem 33 UK,
 - hh) teren we wsi Oleksin, oznaczony symbolem 35 UK,
 - ii) teren we wsi Dębowo, oznaczony symbolem 36 UK,
 - jj) teren we wsi Zanie, oznaczony symbolem 37 UK,
 - kk) teren we wsi Oleksin, oznaczony symbolem 38 UI;
- 3) teren we wsi Widźgowo o podstawowym przeznaczeniu pod urządzenia ochrony zdrowia i opieki socjalnej, oznaczony na rysunku planu symbolem 1 UZ;
- 4) tereny o podstawowym przeznaczeniu pod urządzenia sportowo-rekreacyjne, oznaczone na rysunku planu symbolem US:
- a) teren we wsi Brzeźnica, oznaczony symbolem 1 US,
 - b) teren we wsi Mień, oznaczony symbolem 2 US,
 - c) teren we wsi Olędzkie, oznaczony symbolem 3 US,
 - d) teren we wsi Patoki, oznaczony symbolem 4 US,
 - e) teren we wsi Zanie, oznaczony symbolem 5 US,
 - f) teren we wsi Pace, oznaczony symbolem 6 US,
 - g) teren we wsi Lubieszce, oznaczony symbolem 7 US,

- h) teren we wsi Holonki, oznaczonych symbolem **17 UTG**;
- 5) teren o podstawowym przeznaczeniu pod urządzenia obsługi łączności, oznaczony na rysunku planu symbolem **1 UŁ**, obejmujący istniejącą wieżę przekaźnikową i telefonii komórkowej we wsi Świridy;
- 6) tereny o podstawowym przeznaczeniu pod usługi handlu, gastronomii i rzemiosła nieuciążliwego, oznaczone na rysunku planu symbolem **UH, UKS, UR**:
- a) teren we wsi Świridy, oznaczony symbolem **2 UH**,
 - b) teren we wsi Oleksin, oznaczony symbolem **3 UH**,
 - c) tereny we wsi Domanowo, oznaczone symbolami **4 UH i 5 UH**,
 - d) teren we wsi Markowo, oznaczony symbolem **6 UHR**, obejmujący działkę nr geodezyjny 37,
 - e) tereny we wsi Stara Pruszancka, oznaczone symbolami **7 UH i 8 UHR**,
 - f) teren we wsi Pruszancka Baranki, oznaczony symbolem **9 UHR**, obejmujący działkę nr geodezyjny 55,
 - g) tereny we wsi Mień, oznaczone symbolami **10 UH i 11 UH**,
 - h) teren we wsi Kalnica, oznaczony symbolem **12 UH**,
 - i) tereny we wsi Kadlubówka, oznaczone symbolami **13 UH i 14 UHR**,
 - j) tereny we wsi Holonki, oznaczone symbolami **15 UH i 16 UH**,
 - k) tereny we wsi Chojewo, oznaczone symbolami **17 UHR i 18 UH**,
 - l) tereny we wsi Szmurły, oznaczone symbolami **19 UH i 20 UHR**,
 - m) tereny we wsi Klichy, oznaczone symbolami **21 UH i 22 UH**,
 - n) teren we wsi Olszewo, oznaczony symbolem **23 UH**,
 - o) teren we wsi Brzeźnica, oznaczony symbolem **24 UKS**,
 - p) teren we wsi Brzeźnica, oznaczony symbolem **25 URT**,
 - q) teren we wsi Oledzkie, oznaczony symbolem **26 UHR**, obejmujący działkę nr geodezyjny 127,
 - r) tereny we wsi Brzeźnica, oznaczone symbolami **27 UHR i 28 UHR**,
 - s) tereny we wsi Patoki, oznaczone symbolami **29 UH i 30 UH**,
 - t) teren we wsi Lubieszce, oznaczony symbolem **31 UH**,
 - u) teren we wsi Stare Puchały, oznaczony symbolem **32 UH**,
 - v) teren we wsi Domanowo, oznaczony symbolem **33 UHR**, obejmujący działkę nr 194 po byłym SKR,
 - w) teren we wsi Mień, oznaczony symbolem **35 UR**, obejmujący części działek nr geodezyjny 150 i 151/1.,
 - x) teren we wsi Stare Puchały, oznaczony symbolem **36 UHR**, obejmujący części działek nr geodezyjny nr 133/1 i 133/2,
 - y) teren we wsi Klichy, oznaczony symbolem **37 UHR**, obejmujący działkę nr geodezyjny 209/2,
 - z) teren we wsi Brzeźnica, oznaczony symbolem **38 URM**, obejmujący działkę nr geodezyjny 217/2 z przeznaczeniem pod działalność usługowo-produkcyjną o nieuciążliwym charakterze z dopuszczeniem mieszkalnictwa jednorodzinnego,
 - aa) teren we wsi Kadlubówka, oznaczony symbolem **39 UHR**, obejmujący część działki nr geodezyjny 41/6;
- 7) tereny z podstawowym przeznaczeniem pod zielen publiczną, oznaczone na rysunku planu symbolem **Z**, w skład których wchodzi:
- a) teren cmentarza we wsi Chojewo, oznaczony symbolem **1 ZC**,
 - b) teren cmentarza we wsi Klichy, oznaczony symbolem **2 ZC**,

- c) teren cmentarza we wsi Szmurły, oznaczony symbolem 3 ZC,
 - d) teren cmentarza we wsi Domanowo, oznaczony symbolem 4 ZC,
 - e) teren cmentarza we wsi Zanie, oznaczony symbolem 5 ZC;
- 8) tereny istniejących central telefonicznych we wsiach:
- a) Domanowo, oznaczonej na rysunku planu symbolem LTC 1,
 - b) Widźgowo-Holonki, oznaczonej na rysunku planu symbolem LTC 2,
 - c) Kalnica, oznaczonej na rysunku planu symbolem LTC 3;
- 9) tereny systemu telefonii komórkowej – tereny ustalane według planu;
- 10) tereny systemu radiokomunikacji i teletransmisji – pasy ochronne relacji TRCN Makarki-Topczewo umożliwiające prawidłową pracę urządzeń radiokomunikacji i teletransmisji, oznaczone na rysunku planu symbolem TRT.

Zamierzając dokonać zmiany funkcji terenów usługowych na mieszkaniowe, produkcyjne lub rzemieślnicze należy każdorazowo dokonać oceny zagospodarowania przestrzennego i opracować miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

Przewiduje się opracowanie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Brańsk w celu wyznaczenia terenu pod usługi, przemysł i rzemiosło nieuciążliwe we wsi Olszewek działki nr geodezyjny 44/5, usługi, sportu i rekreacji, obejmujące działki lub ich części nr geodezyjny 329/1, 329/3, 329/4 (przed podziałem 329/2) we wsi Kiersnówek – oznaczone na rysunku studium symbolem US; nowopowstające obiekty powinny być lokalizowane poza terenem zalewowym wody 1%, których rzędna w rejonie wsi Kiersnówek wynosi 127,4 m n.p.m.**

Wyznacza się tereny z podstawowym przeznaczeniem pod zabudowę usługową, rzemieślniczą, handlową, gastronomiczną, turystyczną i rekreacyjną (szczegółowe funkcje terenów określi miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, z możliwością zmiany i wzbogacenia wymienionych funkcji) obejmujące działki lub ich części numer geodezyjny we wsiach:

- a) Domanowo: 278,
- b) Kiersnówek: 335/2, 336/2, 334, 337, 332, 338,
 - na działkach objętych zmianą studium lub w ich pobliżu znajdują się następujące zabytki archeologiczne włączone do wojewódzkiej ewidencji zabytków:
 - Kiersnówek, st.23 (45-84/83),
 - Kiersnówek, st.8 (46-84/28),
 - Kiersnówek, st.4 (46-84/2),
 - inwestycje realizowane na działkach objętych zmianą studium, na których występują zabytki archeologiczne wymagają przeprowadzenia wyprzedzających badań wykopaliskowych, przed ich realizacją,
- c) Popławy: 50/4, 51/19, 50/8, 50/6 oraz w części 253/17 (tereny położone na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią – w ich zagospodarowaniu obowiązują przepisy Prawa wodnego),
 - tereny przeznaczone pod zabudowę usługową, rzemieślniczą, handlową, gastronomiczną, turystyczną i rekreacyjną) oznaczone są na jednolitym rysunku studium (kierunki) symbolem U.***

** Uchwała Nr XXI/175/09 Rady Gminy Brańsk z dnia 30 września 2009 r. w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brańsk

*** Uchwała Nr XVI/131/12 Rady Gminy Brańsk z dnia 28 grudnia 2012 r. w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brańsk

Dopuszcza się dalsze zmiany planu w celu przeznaczenia terenów pod zabudowę usługową i rzemieślniczą, z dopuszczeniem innych form zabudowy uzupełniającej.

2.4. Kierunki i zadania rozwoju gospodarczego i tereny dla tych potrzeb*

2.4.1. Kierunki rozwoju przemysłu i rzemiosła, obszary pod zabudowę przemysłowo – rzemieślniczą.

Przemysł i rzemiosło produkcyjne może się rozwijać w gminie w oparciu o następujące przesłanki:

- istniejące na terenie gminy zakłady przemysłowe i rzemieślnicze wyszczególnione w pkt. 4.2. I części „Studium”,
- aktywność gospodarczą mieszkańców,
- położenie gminy na ważnych ciągach komunikacyjnych (drogi: krajowa, wojewódzka, powiatowe),
- istniejące niewykorzystane tereny przemysłowo – składowe,
- istniejący niewykorzystany majątek produkcyjny,
- istniejące na terenie gminy warunki do produkcji rolnej,
- istniejące na terenie gminy surowce mineralne.

W polityce przemysłowej gminy należy sprzyjać dalszemu rozwojowi działalności gospodarczej mieszkańców. Działające dziś podmioty gospodarcze powinny być sprawnie obsługiwane, by ze strony władz samorządowych miały sprzyjający klimat do rozwoju swoich przedsiębiorstw.

Należy sprzyjać inwestycjom zagranicznym.

Przedmiotem szczególnego zainteresowania w rozwoju funkcji produkcyjnych na terenie gminy powinny być tereny przeznaczone w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego na ten cel – już zainwestowane i dotychczas nie wykorzystane.

Niezależnie od tego, czy wyznaczone w planach tereny przemysłowe będą w dalszym ciągu miały moc prawną usankcjonowaną ważnością planów, w niniejszym „Studium” zakłada się ich dalsze przeznaczenie pod przemysł, rzemiosło i inne urządzenia usługowo – produkcyjne.

Tereny pod zabudowę gospodarczą

Następujące tereny objęte miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego gminy Brańsk, uchwalonym uchwałą Nr VIII/53/03 Rady Gminy Brańsk z dnia 30 października 2003 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. Nr 120, poz. 2229) przeznaczone są pod działalność produkcyjną i usługową, w tym przemysł, składowiska, magazyny, budownictwo, rzemiosło, usługi, handel i inne usługową, oznaczone symbolem **P** i **PE** oraz tereny obsługi rolnictwa, oznaczone symbolami **RUP**, a także zaopatrzenia w wodę – **W**, składowiska odpadów – **N** i stacje transformatorowo-rozdziałcze – **EE** – powinny być utrzymane z możliwością zmiany ich funkcji:

- 1) tereny z podstawowym przeznaczeniu pod działalność produkcyjną, usługową, w tym przemysł, składowiska, magazyny, budownictwo, rzemiosło i usługi, a także tereny pod powierzchnią eksploatację surowców mineralnych:
 - a) teren we wsi Popławy, oznaczony symbolem **1 P**;
 - b) teren we wsi Kalnica, oznaczony symbolem **2 P**;
 - c) teren we wsi Dębowo, oznaczony symbolem **3 P**;
 - d) teren we wsi Dębowo, oznaczony symbolem **4 P**;
 - e) teren we wsi Dębowo, oznaczony symbolem **5 P**;
 - f) teren we wsi Spieszyn, oznaczony symbolem **6 P**;

* Uchwała Nr XIII/96/08 Rady Gminy Brańsk z dnia 12 sierpnia 2008 r. w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brańsk

- g) teren we wsi Lubieszce, oznaczony symbolem **7 P**;
- h) teren we wsi Kadłubówka, oznaczony symbolem **8 P**;
- i) teren we wsi Popławy, oznaczony symbolem **9 P**;
- j) teren we wsi Glinnik, oznaczony symbolem **10 P**;
- k) teren we wsi Kalnica, oznaczony symbolem **11 P**;
- l) teren we wsi Patoki, oznaczone symbolem **12 P**;
- m) tereny we wsi Brzeźnica, oznaczone symbolami **14 P i 15 P**;
- n) teren we wsi Nowe Puchały, oznaczony symbolem **18 P**;
- o) teren we wsi Stare Puchały, oznaczony symbolem **19 P**;
- p) teren we wsi Widźgowo, oznaczony symbolem **20 P**;
- q) teren powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych we wsi Świridy, oznaczony symbolem **21 PE**;
- r) teren powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych we wsi Popławy, oznaczony symbolem **22 PE**;
- s) tereny powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych we wsi Domanowo, oznaczone symbolami **23 PE i 24 PE**;
- t) teren powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych we wsi Oleksin, oznaczony symbolami **26 PE**;
- u) teren powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych we wsi Brzeźnica, oznaczony symbolem **28 PE**;
- v) tereny powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych we wsi Kalnica, oznaczone symbolami **29 PE i 30 PE**;
- w) tereny powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych we wsi Kadłubówka, oznaczone symbolami **31 PE i 32 PE**;
- x) tereny powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych we wsi Patoki, oznaczone symbolami **33 PE i 34 PE**;
- y) tereny powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych we wsi Świridy, oznaczone symbolami **35 PE, 36 PE, 37 PE, 38 PE, 39 PE**;
- z) tereny powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych we wsi Bronka, oznaczone symbolami **41 PE, 42 PE, 43 PE, 44 PE i 45 PE**;
- aa) tereny powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych we wsi Poletyły, oznaczone symbolami **46 PE i 47 PE**;
- bb) tereny powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych we wsi Kiersnowo, oznaczone symbolami **48 PE i 49 PE**;
- cc) tereny powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych we wsi Pace, oznaczone symbolami **50 PE i 51 PE**;
- dd) teren powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych we wsi Lubieszce, oznaczony symbolem **52 PE**;
- ee) tereny powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych we wsi Nowe Puchały, oznaczone symbolami **53 PE i 54 PE**;
- ff) tereny powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych we wsi Olszewo, oznaczone symbolami **55 PE i 56 PE**;
- gg) tereny powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych we wsi Olszewek, oznaczone symbolami **57 PE i 58 PE**;
- hh) tereny powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych we wsi Klichy, oznaczone symbolami **59 PE i 60 PE**;
- ii) tereny powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych we wsi Widźgowo, oznaczone symbolami **61 PE i 62 PE**;
- jj) tereny powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych we wsi Holonki, oznaczone symbolami **63 PE, 64 PE, 65 PE, 66 PE**;

- kk) tereny powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych we wsi Olędzkie, oznaczone symbolami 67 PE i 68 PE;
 - ll) tereny powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych we wsi Zanie, oznaczone symbolami 69 PE i 70 PE;
 - mm) tereny powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych we wsi Ściony, oznaczone symbolami 71 PE i 72 PE;
 - nn) teren powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych we wsi Kiewalki, oznaczony symbolem 73 PE;
 - oo) teren powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych we wsi Ferma, oznaczony symbolem 74 PE;
 - pp) tereny powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych we wsi Chojewo, oznaczone symbolami 75 PE i 76 PE;
 - qq) tereny powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych we wsi Dębowo, oznaczone symbolami 77 PE i 78 PE;
 - rr) teren powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych we wsi Nowosady, oznaczony symbolem 79 PE;
 - ss) tereny powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych we wsi Koszewo, oznaczone symbolami 80 PE, 81 PE i 82 PE;
 - tt) teren powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych we wsi Mień, oznaczony symbolem 83 PE;
 - uu) tereny powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych we wsi Pruszancka Baranki, oznaczone symbolami 84 PE, 85 PE i 86 PE;
 - vv) tereny powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych we wsi Stara Pruszancka, oznaczone symbolami 87 PE i 88 PE;
 - ww) tereny powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych we wsi Markowo, oznaczone symbolami 89 PE i 90 PE;
 - xx) teren powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych we wsi Glinnik, oznaczony symbolem 91 PE;
 - yy) teren we wsi Kadłubówka, oznaczony symbolem 92 P;
 - zz) teren we wsi Olszewek na działce nr geodezyjny 44/6, oznaczony symbolem 93 P;
 - aaa)¹ teren pod powierzchniową eksploatacją surowców mineralnych, obejmujący działkę nr geodezyjny 591/6 we wsi Oleksin, oznaczony na rysunku studium symbolem 5 PG;
- 2) tereny z podstawowym przeznaczeniu pod usługi i zakłady produkcyjno-gospodarcze obsługi rolnictwa, oznaczone symbolem RUP:
- a) teren we wsi Popławy funkcjonujący łącznie ze świetlicą i handlem, oznaczony symbolem 1 RUP;
 - b) teren we wsi Brzeźnica, oznaczony symbolem 2 RUP;
 - c) teren we wsi Domanowo, oznaczony symbolem 3 RUP;
 - d) teren we wsi Mień, oznaczony symbolem 4 RUP;
 - e) teren we wsi Lubieszce, oznaczony symbolem 5 RUP;
 - f) teren we wsi Kalnica, oznaczony symbolem 6 RUP;
 - g) teren we wsi Bronka, oznaczony symbolem 7 RUP;
 - h) teren we wsi Kadłubówka, oznaczony symbolem 8 RUP;
 - i) teren we wsi Kiersnowo + Majorowizna, oznaczony symbolem 9 RUP;
 - j) teren we wsi Chojewo, oznaczony symbolem 10 RUP;
 - k) teren we wsi Holonki, oznaczony symbolem 11 RUP;
 - l) teren we wsi Szmurły, oznaczony symbolem 12 RUP;

¹ Uchwała Nr XXVI/291/2018 Rady Gminy Brańsk z dnia 23 marca 2018 r. w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brańsk

- m) teren we wsi Klichy, oznaczony symbolem **13 RUP**;
 - n) teren we wsi Świrydą, oznaczony symbolem **14 RUP**;
 - o) teren we wsi Olędzkie, oznaczony symbolem **15 RUP**;
 - p) teren we wsi Kiewłaki, oznaczony symbolem **16 RUP**;
 - q) teren we wsi Koszewo, oznaczony symbolem **17 RUP**;
 - r) teren we wsi Pietraszki, oznaczony symbolem **18 RUP**;
 - s) teren we wsi Spieszyn, oznaczony symbolem **19 RUP**;
 - t) teren we wsi Oleksin, oznaczony symbolem **20 RUP**;
 - u) teren we wsi Patoki, oznaczony symbolem **21 RUP**;
- 3) tereny wód, regulacji stosunków wodnych i zaopatrzenia w wodę, oznaczone symbolami **W** i **WZ**:
- a) tereny istniejących ujęć wody i stacji wodociagowych wodociągów komunalnych, na których dopuszcza się realizację obiektów i urządzeń związanych z poborem i uzdatnianiem wody, we wsiach:
 - Domanowo, oznaczone na rysunku planu symbolem **1 WZ**,
 - Kalnica, oznaczone na rysunku planu symbolem **2 WZ**,
 - Brzeźnica, oznaczone na rysunku planu symbolem **3 WZ**,
 - Koszewo, oznaczone na rysunku planu symbolem **4 WZ**;
 - b) tereny strefowych pompowni wody we wsiach:
 - Glinnik, oznaczone na rysunku planu symbolem **5 WZ**,
 - Szmurły, oznaczone na rysunku planu symbolem **6 WZ**,
 - Załuskie Kościelne, oznaczone na rysunku planu symbolem **7 WZ**;
 - c) tereny istniejących i projektowanych zbiorników przeciwpożarowych we wsiach:
 - Lubieszczę, oznaczony na rysunku planu symbolem **8 W**,
 - Świrydą, oznaczony na rysunku planu symbolem **9 W**,
 - Załuskie Koronne, oznaczony na rysunku planu symbolem **10 W**,
 - Spieszyn, oznaczony na rysunku planu symbolem **11 W**,
 - Dębowo, oznaczony na rysunku planu symbolem **12 W**,
 - Oleksin, oznaczony na rysunku planu symbolem **13 W**,
 - Nowe Puchały, oznaczony na rysunku planu symbolem **15 W**,
 - Płonowo, oznaczony na rysunku planu symbolem **16 W**,
 - Szmurły, oznaczony na rysunku planu symbolem **17 W**,
 - Patoki, oznaczony na rysunku planu symbolem **18 W**;
 - d) teren projektowanego zbiornika małej retencji we wsi Kiersnówek, oznaczonego symbolem **14 W**,
 - e) tereny projektowanych studni publicznych (bez oznaczenia na rysunku planu) we wsiach: Chojewo, Klichy, Lubieszczę, Markowo, Mień, Olędzkie, Oleksin, Patoki, Popławy, Stare Puchały, Szmurły, Załuskie Kościelne,
 - f) tereny istniejących studni jako studni awaryjnych (bez oznaczenia na rysunku planu) we wsiach:
 - Glinnik – wyłączonej z eksploatacji wodociągu wiejskiego,
 - Pietraszki – wspólna studnia,
 - Koszewo – wyznaczonej na gruncie prywatnym, wykonanej dla potrzeb nie istniejącej już RSP,
 - Dębowo;
- 4) tereny usuwania nieczystości, oznaczone symbolem **NU** – wysypiska odpadów stałych we wsiach:
- a) Oleksin, oznaczone symbolem **1 NU**,

- b) Poletyły, oznaczone symbolem **2 NU**,
 - c) Mień, oznaczone symbolem **4 NU**,
 - d) Glinnik, oznaczone symbolem **5 NU**,
 - e) Domanowo, oznaczone symbolem **6 NU**,
 - f) Popławy, oznaczone symbolem **7 NU**,
 - g) Chojewo, oznaczone symbolem **9 NU**,
 - h) Kalnica, oznaczone symbolem **10 NU**,
 - i) Olędzkie, oznaczone symbolem **11 NU**,
 - j) Płonowo, oznaczone symbolem **12 NU**,
 - k) Stare Puchały, oznaczone symbolem **13 NU**,
 - l) Spieszyn, oznaczone symbolem **14 NU**,
 - m) Świridy, oznaczone symbolem **15 NU**,
 - n) Załuskie Kościelne, oznaczone symbolem **16 NU**,
 - o) Załuskie Koronne, oznaczone symbolem **17 NU**,
 - p) Szmurły, oznaczone symbolem **21 NU**,
 - q) Kiersnowo, oznaczone symbolem **22 NU**;
- 5) zaopatrzenie w energię elektryczną:
- a) linie energetyczne SN 15 kV (bez oznaczenia na rysunku planu) relacji:
 - Bielsk Podlaski-Brańsk-Domanowo,
 - Bielsk Podlaski-Oleksin-Brańsk,
 - Ciechanowiec-Grodzisk-Brańsk,
 - Ciechanowiec-Rudka-Brańsk;
 - b) rezerwy terenu w postaci pasów ochronnych pod projektowane linie WN 110 kV relacji:
 - GPZ „Narew” – RPZ proj. Zimnochy – RPZ proj. Brańsk, oznaczoną na rysunku planu symbolem **EE-1**,
 - RPZ Brańsk – RPZ Ciechanowiec, oznaczoną na rysunku planu symbolem **EE-2**.
 - c) tereny pod budowę wyjść liniowych z projektowanego RPZ Brańsk bez oznaczenia na rysunku planu symbolem w kierunkach:
 - Topczewo-Łapy,
 - Wyszki-Bielsk Podlaski,
 - Lubin Kościelny-Bielsk Podlaski,
 - Chojewo-Bielsk Podlaski,
 - Popławy-Oleksin,
 - Brzeźnica-Rudka-Ciechanowiec,
 - Brzeźnica-Olędy-Holonki,
 - Rudka,
 - Patoki-Domanowo;
 - d) tereny stacji transformatorowych (bez oznaczenia na rysunku planu),
 - e) tereny pod urządzenia gazownictwa:
 - rezerwa terenu w postaci pasa ochronnego pod realizację gazociągu wysokiego ciśnienia relacji Wyszki-Brańsk, oznaczonego na rysunku planu symbolem **EG-1**,
 - możliwość realizacji gazociągów średniego i niskiego ciśnienia, na obszarze całej gminy bez przedstawiania tego przebiegu na rysunku planu, przy zachowaniu obowiązujących przepisów szczególnych;
- 6) tereny pod liniowe urządzenia telekomunikacyjne:
- g) **ŁTS1** – kabel światłowodowy relacji Bielsk Podlaski-Brańsk-Domanowo,
 - h) **ŁTS2** – kabel światłowodowy relacji Brańsk-Rudka,
 - i) **ŁTS3** – kabel światłowodowy relacji Brańsk-Widźgowo-Holonki,

- j) **ŁTS4** – kabel światłowodowy relacji Brańsk-Topczewo,
 k) istniejące sieci rozdzielcze napowietrzne i kablowe na obszarze całej gminy bez oznaczenia na rysunku planu;
- 7) tereny przeznaczone pod drogi, oznaczone na rysunku planu symbolem **K**;
- 8) tereny i trasy zaopatrzenia w wodę:
- a) z istniejących, wkreślonych na rysunku planu:
- ze stacji wodociągowej Brzeźnica z rozprowadzeniem we wsi Brzeźnica oraz do wsi i we wsiach: Burchaty, Lubieszce, Oleksin, Popławy, Kolonia Popławy, Szmurły, Płonowo, Nowe Puchały, Stare Puchały, Holonki, Widźgowo, Klichy, Spieszyn,
 - ze stacji wodociągowej Domanowo z rozprowadzeniem we wsi Domanowo oraz do wsi i we wsiach: Ferma, Glinnik, Kiewłaki, Markowo, Mień, Pasieka, Pietraszki, Patoki, Pruszancka Baranki, Stara Pruszancka, Ściony, Zanie,
 - ze stacji wodociągowej Kalnica z rozprowadzeniem we wsi Kalnica oraz do wsi i we wsiach: Bronka, Chojewo, Dębowo, Kiersnowo, Kiersnówek, Majorowizna, Olędzkie, Olszewek, Olszewo, Pace, Poletyły, Świridy, Kałuskie Koronne, Załuskie Kościelne,
 - ze stacji wodociągowej Koszewo z rozprowadzeniem we wsi Koszewo oraz do wsi i we wsiach: Kadłubówka i Nowosady;
- b) z projektowanych, bez oznaczenia ich na rysunku planu:
- do zabudowy kolonijnej,
 - do projektowanych terenów zabudowy w poszczególnych wsiach.

Dopuszcza się zmianę funkcji terenów wyznaczonych w planie pod przemysł, obsługę rolnictwa i pod inne cele, poprzez dokonanie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Przewiduje się opracowanie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy, w celu przeznaczenia terenów:

- a) pod powierzchniową eksploatację kruszywa (**surowców mineralnych**)^{***} we wsi
- Świridy części działki nr geodezyjny 361; oraz działek 49/5, 52/1, 107/1, 52/6, 178,
 - Domanowo: 51, 53/2,^{***}
- tereny przeznaczone pod powierzchniową eksploatację surowców mineralnych, (wytluszczone) oznaczone są na jednolitym rysunku studium (kierunki) symbolem **PG**,^{***}
- b) pod usługi, przemysł i rzemiosło nieuciążliwe we wsi Olszewek działki nr geodezyjny 44/5,
- c) pod przemysł, składy, magazyny, budownictwo, usługi i rzemiosło terenów obejmujących działki lub ich części numer geodezyjny we wsiach:
- Klichy: 163/5,^{***}
 - Brzeźnica: 218/3^{***},
 - Glinik: 17/3 (z dopuszczeniem na terenie funkcji mieszkaniowej)^{***},
- tereny przeznaczone pod przemysł, składy, magazyny, budownictwo, usługi i rzemiosło (wytluszczone) oznaczone są na jednolitym rysunku studium (kierunki) symbolem **P**,^{***}

^{***} Uchwała Nr XVI/131/12 Rady Gminy Brańsk z dnia 28 grudnia 2012 r. w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brańsk

d) pod lokalizację elektrowni wiatrowych, w tym o mocy przekraczającej 100 kW, wraz z ich strefami ochronnymi związanymi z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu; dopuszczalne obszary przeznaczone na ten cel z uwzględnieniem obowiązku dokonania na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego analizy uwarunkowań środowiskowych niżej wymienionych, oznaczone są na jednolitym rysunku studium (kierunki) symbolem EW.^{***}

Na terenach oznaczonych symbolem EW ustala się kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów w sposób następujący: ,^{***}

- wyłącza się z terenów przeznaczonych pod farmy wiatrowe tereny zalesione i przeznaczone do zalesienia, w tym tereny działek we wsi Domanowo nr. geodezyjny 451, 582, 520/2, które w zmianie studium przeznaczone są do zalesienia^{***}
 - na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego należy uwzględnić potencjalny kierunek zagospodarowania przestrzennego gminy zawarty w studium przewidujący utworzenie obszaru chronionego krajobrazu obejmującego dolinę rzeki Nurzec wraz z przyległymi lasami i jednoczesnym określeniu walorów użytkowych dla celów rekreacyjnych a także występujące w niedalekiej odległości strefy ochronne orlika krzykliwego, bociana czarnego i innych ptaków oraz nietoperzy; wymagać to będzie szczegółowego rozpoznania stanu środowiska, ,^{***}
 - wprowadza się możliwość tymczasowych utwardzeń powierzchni, związanych z budową i eksploatacją elektrowni wiatrowych oraz możliwość realizacji infrastruktury związanej z elektrowniami (linie SN, stacje transformatorowe, drogi, zabudowa gospodarcza związana z elektrowniami),^{***}
 - do czasu realizacji elektrowni wiatrowych dopuszcza się rolnicze i leśne wykorzystanie terenu,^{***}
 - po zrealizowaniu elektrowni wiatrowych dopuszcza się rolnicze i leśne wykorzystanie części terenu, w sposób nie kolidujący z funkcjonowaniem elektrowni,
 - zakazuje się lokalizowanie budowli rolniczych oraz innej zabudowy nie związanej z elektrowniami wiatrowymi,^{***}
 - szczególne lokalizacje inwestycji i ich stref ochronnych oraz sposób zagospodarowania terenu określi miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego,^{***}
- e) pod parking- teren obejmujący działkę numer geodezyjny 227 we wsi Domanowo; ; - teren przeznaczony na ten cel oznaczony jest na jednolitym rysunku studium (kierunki) symbolem K^{***}
- f)¹ pod powierzchnią eksploatację surowców mineralnych teren oznaczony symbolem 5 PG, obejmujący działkę nr geodezyjny 591/6 we wsi Oleksin.

¹ Uchwała NrXXVI/291/2018 Rady Gminy Brańsk z dnia 23 marca 2018 r. w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brańsk

^{***} Uchwała Nr XVI/131/12Rady Gminy Brańsk z dnia 28 grudnia 2012 r. w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brańsk

d) pod lokalizację elektrowni wiatrowych, w tym o mocy przekraczającej 100 kW, wraz z ich strefami ochronnymi związanymi z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu; dopuszczalne obszary przeznaczone na ten cel z uwzględnieniem obowiązku dokonania na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego analizy uwarunkowań środowiskowych niżej wymienionych, oznaczone są na jednolitym rysunku studium (kierunki) symbolem EW.^{***}

Na terenach oznaczonych symbolem EW ustala się kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów w sposób następujący:^{***}

- wyłącza się z terenów przeznaczonych pod farmy wiatrowe tereny zalesione i przeznaczone do zalesienia, w tym tereny działek we wsi Domanowo nr. geodezyjny 451, 582, 520/2, które w zmianie studium przeznaczone są do zalesienia^{***}
 - na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego należy uwzględnić potencjalny kierunek zagospodarowania przestrzennego gminy zawarty w studium przewidujący utworzenie obszaru chronionego krajobrazu obejmującego dolinę rzeki Nurzec wraz z przyległymi lasami i jednoczesnym określeniu walorów użytkowych dla celów rekreacyjnych a także występujące w niedalekiej odległości strefy ochronne orlika krzykliwego, bociana czarnego i innych ptaków oraz nietoperzy; wymagać to będzie szczegółowego rozpoznania stanu środowiska,^{***}
 - wprowadza się możliwość tymczasowych utwardzeń powierzchni, związanych z budową i eksploatacją elektrowni wiatrowych oraz możliwość realizacji infrastruktury związanej z elektrowniami (linie SN, stacje transformatorowe, drogi, zabudowa gospodarcza związana z elektrowniami),^{***}
 - do czasu realizacji elektrowni wiatrowych dopuszcza się rolnicze i leśne wykorzystanie terenu,^{***}
 - po zrealizowaniu elektrowni wiatrowych dopuszcza się rolnicze i leśne wykorzystanie części terenu, w sposób nie kolidujący z funkcjonowaniem elektrowni,
 - zakazuje się lokalizowanie budowli rolniczych oraz innej zabudowy nie związanej z elektrowniami wiatrowymi,^{***}
 - szczegółowe lokalizacje inwestycji i ich stref ochronnych oraz sposób zagospodarowania terenu określi miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego,^{***}
- e) pod parking- teren obejmujący działkę numer geodezyjny 227 we wsi Domanowo; ; - teren przeznaczony na ten cel oznaczony jest na jednolitym rysunku studium (kierunki) symbolem K^{***}
- f)¹ pod powierzchniową eksploatację surowców mineralnych teren oznaczony symbolem 5 PG, obejmujący działkę nr geodezyjny 591/6 we wsi Oleksin.

¹ Uchwała Nr.....Rady Gminy Brańsk z dnia.....2018 r. w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brańsk

^{***} Uchwała Nr XVI/131/12 Rady Gminy Brańsk z dnia 28 grudnia 2012 r. w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brańsk

*Na obszarze wsi Domanowo występuje zabytkowy układ przestrzenny, wpisany do rejestru zabytków decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Białymstoku z dnia 23 listopada 1982 r. l. dz. KL.WKZ - 5340/1/82; realizacja inwestycji na tych terenach wymaga stosowania przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.****

Dopuszcza się dalsze zmiany planu w celu przeznaczenia terenów pod zabudowę przemysłową i rzemieślniczą.

2.4.2. Kierunki rozwoju rolnictwa i leśnictwa – obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

2.4.2.1. Rolnictwo

Istniejące obecnie bardzo dobre uwarunkowania glebowo-rolnicze stanowiąc będą w dalszym ciągu podstawę gospodarki rolnej w gminie.

Stopniowo zmniejszać się będzie ilość gospodarstw rolnych przy zwiększaniu ich średniej powierzchni. Tempo tych zmian zależy będzie od polityki rolnej prowadzonej przez Państwo (ceny produktów rolnych, ceny środków produkcji, możliwości zbytu, kredytowanie rolnictwa)

oraz możliwości tworzenia nowych miejsc pracy na wsi poza rolnictwem i w miastach dla ludności odchodzącej z rolnictwa.

Należy oczekiwać wzrostu poziomu technologii rolniczej i warunków cywilizacyjnych życia mieszkańców wsi w wyniku rozwoju systemów infrastruktury technicznej.

Należy rozwijać również dotychczasowe kierunki produkcji rolnej: zbóż i hodowla bydła.

Tworzenie warunków do intensywnego wykorzystania rolniczej przestrzeni produkcyjnej i majątku produkcyjnego rolnictwa powinno polegać na:

- *wspieraniu procesu zwiększania powierzchni gospodarstw rolnych poprzez:*
- *zbywanie gruntów rolnych Skarbu Państwa i komunalnych,*
- *prowadzenie scaleń i wymianę gruntów,*
- *popieranie rozwoju urządzeń obsługi rolnictwa i sfery pozarolniczej w celu umożliwienia zwiększenia miejsc pracy na wsi dla ludności, która będzie rezygnowała z pracy w rolnictwie,*
- *popieranie rozwoju dużych gospodarstw rolnych,*
- *poprawie jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej poprzez:*
- *dalszą regulację stosunków wodnych (melioracje, drenaż),*
- *zwiększanie udziału nawożenia naturalnego,*
- *popieranie rozwoju otoczenia rolnictwa w zakresie mechanizacji prac rolniczych, zaopatrzenia w środki produkcji rolnej, przetwórstwa rolniczego i obsługi weterynaryjnej poprzez:*
- *promocję terenów przeznaczonych na działalność gospodarczą,*
- *stosowanie priorytetów i ulg podatkowych na rzecz rolnictwa,*

Terenami rozwoju otoczenia rolnictwa mogą być istniejące tereny przeznaczone na ten cel, a także tereny przewidziane w „Studium” pod rozwój przemysłu i rzemiosła, podnoszeniu poziomu technologii produkcji rolniczej i warunków zamieszkiwania ludności rolniczej poprzez:

- *rozwój na wsiach wyposażenia w urządzenia infrastruktury technicznej: wodociągów, kanalizacji, elektroenergetyki, gazownictwa, telekomunikacji, usuwania i utylizacji odpadów,*
- *utrzymanie istniejących urządzeń obsługi rolnictwa i podnoszenie ich standardu,*
- *tworzenie warunków do powstawania nowych urządzeń usługowych oraz rozwój agroturystyki,*
- *poprawę stanu dróg na terenie gminy, zarówno o znaczeniu ponadgminnym, jak też dróg gminnych i polnych.*

Należy rozwijać ekologizację terenów rolniczych poprzez:

- preferowanie rolnictwa ekologicznego na terenach posiadających najkorzystniejsze warunki do produkcji zdrowej żywności,
- zmianę sposobu użytkowania terenów przeznaczonych na inne cele niż rolnicze, ze względu na złą jakość gleb oraz niekorzystne walory siedliskowe dla rolnictwa,
- systematyczne eliminowanie chemicznych środków ochrony upraw, zwłaszcza na terenach narażonych na skażenie wód,
- stopniowe ograniczanie stosowania nawozów mineralnych na rzecz nawożenia organicznego,
- unikanie koncentracji nadmiernej hodowli oraz upowszechnianie jej w wielofunkcyjnych gospodarstwach rolnych,
- upowszechnienie samowystarczalności paszowej gospodarstw rolnych,
- upowszechnienie stosowania przyjaznych środowisku nośników energii; wody, wiatru, substancji organicznych (oleje, alkohol),
- wspieranie rozwoju pszczelarstwa.

Tereny objęte miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego gminy Brańsk, uchwalonym uchwałą Nr VIII/53/03 Rady Gminy Brańsk z dnia 30 października 2003 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. Nr 120, poz. 2229), oznaczone symbolami **RP**, **RZ**, przeznaczone są pod tereny rolne.

Przewiduje się opracowanie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy, w celu przeznaczenia pod tereny rolne działki nr geodezyjny 118/1 we wsi Popławy. Przewiduje się możliwość dalszych zmian planu w celu przeznaczenia terenów pod tereny rolne.

2.4.2.2. Leśnictwo

Leśnictwo, podobnie jak dotychczas, nie będzie miało w przyszłości większego znaczenia w gospodarce gminy. Niemniej lasy, głównie prywatne, będą wykorzystywane zgodnie z dotychczasowymi tendencjami tj. poprzez pozyskanie i przeróbkę drewna, zwłaszcza na własne potrzeby rolników.

Do głównych kierunków rozwoju gospodarki leśnej zaliczyć należy:

- a) produkcje surowca drzewnego o zróżnicowanej jakości z przeznaczeniem na wewnętrzne potrzeby gminy i najbliższej okolicy.
- b) Ważnym użytkownikiem wewnętrznym może być rozwijane budownictwo rekreacyjne, w tym letniskowe. Może to spowodować rozwój lokalnego przemysłu tartaczno-rolniczego oraz wzrost zatrudnienia w sektorze pozyskiwania drewna.
- c) prowadzenie akcji zalesień gruntów marginalnych stwarzając w ten sposób większy popyt na siłę roboczą, a równocześnie źródło dochodów dla gospodarstw chłopskich,
- d) rozwój zbieractwa runa leśnego na cele konsumpcyjne i rynkowe, stanowiąc przy tym dodatkowe źródło dochodów dla części mieszkańców,
- e) proekologiczny kierunek gospodarki na terenach leśnych polegający na:
 - ochronie bioróżnorodności, naturalnych kierunkach hodowli lasów z zachowaniem zgodności siedliskowej,
 - przeciwdziałanie monokulturze upraw leśnych,
 - zwiększanie odporności biologicznej poprzez wprowadzanie wielogatunkowości drzew oraz zapobieganie masowemu pojawianiu się szkodników.

Powinien też nastąpić wzrost powierzchni lasów na skutek dolesień i rekultywacji istniejących terenów powyroboiskowych, jak też w drodze zalesień na wniosek właścicieli gruntów, po przeznaczeniu gruntów pod zalesienie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Zakazuje się zalesiania gruntów rolnych położonych pod liniami elektroenergetycznymi.

Następujące tereny objęte miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego gminy Brańsk, uchwalonym uchwałą Nr VIII/53/03 Rady Gminy Brańsk z dnia 30 października 2003 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. Nr 120, poz. 2229) przeznaczone są pod tereny leśne:

- 1) tereny oznaczone na rysunku planu symbolem **RL** – bez numeracji;
- 2) teren we wsi Oleksin oznaczony symbolem **1 RL**, obejmujący część działki nr geodezyjny 771;
- 3) teren we wsi Lubieszcze oznaczony symbolem **2 RL**, obejmujący działkę nr geodezyjny 185 oraz części działek nr geodezyjny 180 i 181;
- 4) teren we wsi Kalnica oznaczony symbolem **3 RL**, obejmujący część działki nr geodezyjny 65/2;
- 5) we wsi Holonki:
 - a) teren oznaczony symbolem **4 RL**, obejmujący część działki nr geodezyjny 118/1,
 - b) teren oznaczony symbolem **5 RL**, obejmujący części działek nr geodezyjny 118/10, 118/13 oraz 118/14;
- 6) teren we wsi Koszewo oznaczony symbolem **6 RL**, obejmujący części działek nr geodezyjny 106/1 i 106/2;
- 7) we wsi Brzeźnica:
 - a) teren oznaczony symbolem **7 RL**, obejmujący część działki nr geodezyjny 486,
 - b) teren oznaczony symbolem **8 RL**, o łącznej pow. 1,2600 ha, obejmujący części działek nr geodezyjny 531 i 532,
 - c) teren oznaczony symbolem **9 RL**, obejmujący część działki nr geodezyjny 395;
- 8) teren we wsi Patoki oznaczony symbolem **10 RL**, obejmujący część działki nr geodezyjny 117/6;
- 9) teren we wsi Mień oznaczony symbolem **11 RL**, obejmujący część działki nr geodezyjny 619;
- 10) teren we wsi Szmurły: teren oznaczony symbolem **12 RL**, obejmujący część działki nr geodezyjny 513;
- 11) teren we wsi Widźgowo: teren oznaczony symbolem **13 RL**, obejmujący działki nr geodezyjny 25/2, 25/7 oraz niezależną część działki nr geodezyjny 25/6.

Dopuszcza się zmianę lasów na cele nieleśne poprzez opracowanie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Przewiduje się opracowanie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy, w celu przeznaczenia terenów pod zalesienie:

- a) we wsi Popławy działek nr geodezyjny 251/4,
- b) we wsi Świrzydy części działki nr geodezyjny 155/2,
- c) we wsi Szmurły części działki nr geodezyjny: 504, **384, 536, 535**,^{***}
- d) we wsi Domanowo działek nr geodezyjny 49, 449/2, 452, **394, 520/2, 386/4, 451, 582, 875**,^{***}
- e) we wsi Kadłubówka działki nr geodezyjny 41/6.
- f) we wsi Kiersnowo działek nr geodezyjny: **201, 205/1**,^{***}
- g) we wsi Mień działki nr geodezyjny: **67/2**,^{***}
- h) we wsi Plonowo działki nr geodezyjny: **54/9**,^{***}

^{***} Uchwała NrXVI/131/12 Rady Gminy Brańsk z dnia 28 grudnia.2012 r. w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brańsk

- i) *we wsi Kalnica działki numer geodezyjny 196, ****
 - *tereny, wymienione pod lit. c, d, f, g, h, i (wyfluszczone), przeznaczone do zalesienia, oznaczone są na jednolitym rysunku studium (kierunki) symbolem ZL.****

Przewiduje się możliwość dalszych zmian planu w celu przeznaczenia terenów pod zalesienie.

2.4.3. Kierunki rozwoju obszarów wypoczynkowych i turystyki

Obszarami wyróżniającymi się pod względem atrakcyjności turystycznej są tereny położone w dolinie rzeki Nurzec. Przewiduje się rozwój następujących obszarów wypoczynku i turystyki:

- a) *tereny przydatne do organizacji wypoczynku świątecznego i pobytowego związane z rzeką Nurzec (wieś Kiersnówek)*
- b) *agroturystyka szczególnie we wsiach położonych w pobliżu rzeki Nurzec,*
- c) *obiekty o wartościach historycznych, w tym zabytkowe, i o wartościach kulturowych oraz obiekty archeologiczne wymienione w pkt. 2.2. w I części studium,*
- d) *ścieżki rowerowe wzdłuż rzeki Nurzec oraz w ciągu dróg: Brańsk – Pietraszki, Brańsk – Glinik – Hodyszewo, Brańsk – Świridy, Brańsk – Rudka, Brańsk – Domanowo,*
- e) *możliwość realizacji ścieżek turystycznych, edukacyjnych – pieszo-jezdnym w pasach dróg.*

Przewiduje się możliwość zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, w celu przeznaczenia terenów pod funkcje wypoczynkowe i turystyczne.

2.4.4. Obszary przekształceń przestrzennych

Perspektywiczne kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Brańsk wynikające z istniejących uwarunkowań przestrzenno-gospodarczych oraz z zamierzeń rządowych i innych - znanych obecnie zamierzeń instytucji gospodarczych i innych, nie stwarzają generalnie przesłanek do wyróżniania obszarów na terenie gminy, które ulegałyby zasadniczym przekształceniom przestrzennym.

Jednakże nawet niewielkie zmiany wynikające z zamierzonych działań gminy w' zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego w okresie perspektywicznym spowodują pewne punktowe lub liniowe przekształcenia przestrzenne w miejscowościach, gdzie wystąpi jakikolwiek ruch budowlany, czy powstanie nowej działalności gospodarczej.

Przekształcenia te wynikają z zakładanego w "studium" rozwoju poszczególnych dziedzin życia społeczno-gospodarczego.

Szczególnym przekształceniom mogą ulec:

- *obszary powierzchniowej eksploatacji surowców, które po ich wykorzystaniu powinny być zrekultywowane w kierunku rolniczym lub leśnym, wymienione w części I, pkt. 1.3.2,*
- *obszary po likwidacji nieurządzonych wysypiskach śmieci, przywracane do stanu pierwotnego,*
- *obszary zabytków archeologicznych, które mogą być przedmiotem badań wymienione w części I, pkt. 2.2,*
- *tereny przewidziane pod zabudowę mieszkaniową w rejonie Brańsk-Kiersnówek oraz w plombach między zabudową istniejącą - dopuszczane na terenach zainwestowanych,*
- *tereny przewidziane pod budowę usługową i produkcyjną wymienione w części II pkt. 2.3.3.2 i 2.4.1,*
- *tereny położone przy ciągach dróg krajowych i wojewódzkich, gdzie przewiduje się możliwość rozwoju usług handlowo - gastronomicznych i obsługi komunikacji,*

- obszary rolne, które w wyniku przekształcenia rolnictwa i scaleń mogą ulec przeobrażeniom co do wielkości gospodarstw rolnych i struktury upraw rolnych,
- obszary rolne, które w wyniku ulepszania drzewostanu i zwiększania powierzchni leśnych spowodować mogą przeobrażenia przestrzenne i krajobrazowe,
- projektowane linie energetyczne.

2.5. Kierunki i zadania rozwoju komunikacji^{***}

Gmina Brańsk obsługana będzie siecią dróg i komunikacją autobusową.

2.5.1 Sieć drogowa

2.5.1.1 Droga krajowa Nr 66 Zambrów – Wysokie Mazowieckie – Brańsk – Bielsk Podlaski – Kleszczele – Czeremcha – granica państwa klasy G z dopuszczeniem kursowania pojazdów o nacisku na pojedynczą oś 10 t na odcinku Zambrów – Bielsk Podlaski.

1) Przepustowość drogi przy poziomie swobody ruchu D przy szerokości jezdni wynosi: 6 m – 1 050 p/h a 7 m – 1 250 p/h,

a) wielkość ruchu wg pomiarów w 2005 i 2010 r. na drogach krajowych i prognoza ruchu przyjęta według wskaźnika wzrostu ruchu na trasie Brańsk – Bielsk Podlaski w latach 2005 – 2010 (brak prognozy ruchu na drogach krajowych w województwie podlaskim) przedstawiają się następująco:

	2005	2010	2015	2020
Szepietowo – Brańsk	1 273	1 754	1 947	2 161
Brańsk – Bielsk Podlaski	3 261	3 617	4 015	4 457

b) z porównania przepustowości drogi z prognozą ruchu w 2020 r. wynoszącą 205 p/h ($0,095 \times 2\ 161 = 205$) i 423 p/h ($0,095 \times 4\ 457 = 423$) wynika, że istniejący przekrój drogi ma rezerwy przepustowości,

- 2) Parametry techniczne i użytkowe drogi przyjmować zgodnie z obowiązującymi przepisami, tj. warunkami technicznymi, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie;
- 3) Obiekty budowlane przy drodze krajowej powinny być usytuowane w odległości zgodnie z przepisami szczególnymi.

2.5.1.2. Drogi wojewódzkie

1) Nr 659 Topczewo – Hodyszewo - Nowe Piekuty – Dąbrówka Kościelna – droga Nr 66 klasy Z z dopuszczeniem kursowania pojazdów o nacisku na pojedynczą oś 8 t,

a) przepustowość drogi przy poziomie swobody ruchu D przy szerokości jezdni 6 m wynosi 1 050 p/h,

b) wielkość ruchu wg pomiarów w 2005 i 2010 r. na drogach wojewódzkich i prognoza ruchu przyjęta według wskaźnika wzrostu ruchu w latach 2005 – 2010 przedstawiają się następująco:

	2005	2010	2015	2020
Topczewo – Dąbrówka Kościelna	1 421	1 684	1 987	2 345

c) z porównania przepustowości drogi z prognozą ruchu w 2020 r. wynoszącą 223 p/h ($0,095 \times 2\ 345 = 223$) wynika, że istniejący przekrój drogi ma rezerwy przepustowości,

^{***} Uchwała Nr XVI/131/12 Rady Gminy Brańsk z dnia 28 grudnia 2012 r. w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brańsk

- d) parametry techniczne i użytkowe drogi przyjmować zgodnie z obowiązującymi przepisami, tj. warunkami technicznymi, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie,
- e) obiekty budowlane przy drodze wojewódzkiej powinny być usytuowane w odległości od zewnętrznej krawędzi jezdni zgodnie z przepisami szczególnymi,
- 2) Nr 681 Roszki – Wodźki – Łapy – Poświętne – Brańsk – Ciechanowiec klasy G z dopuszczeniem kursowania pojazdów o nacisku na pojedynczą oś 8 t,
- a) przepustowość drogi przy poziomie swobody ruchu D przy szerokości jezdni 6 m wynosi 1 050 p/h,
- b) wielkość ruchu wg pomiarów w 2005 i 2010 r. na drogach wojewódzkich i prognoza ruchu przyjęta według wskaźnika wzrostu ruchu w latach 2005 – 2010 przedstawiają się następująco:

	2005	2010	2015	2020
Topczewo – Brańsk	1549	1 240	1 290	1 342
Brańsk – Ciechanowiec	1 447	1 504	1 564	1 627

- c) z porównania przepustowości drogi z prognozą ruchu w 2020 r. wynoszącą na poszczególnych odcinkach 127 p/h ($0,095 \times 1\,342 = 127$) i 155 p/h ($0,095 \times 1\,627 = 155$) wynika, że istniejący przekrój drogi ma rezerwy przepustowości,
- d) parametry techniczne i użytkowe drogi przyjmować zgodnie z obowiązującymi przepisami, tj. warunkami technicznymi, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie,
- e) obiekty budowlane przy drodze wojewódzkiej powinny być usytuowane w odległości od zewnętrznej krawędzi jezdni zgodnie z przepisami szczególnymi,

2.5.1.3. Drogi powiatowe

- 1) Zgodnie z obowiązującymi przepisami na obszarze gminy Brańsk są następujące drogi powiatowe:

Nr obowiązujące dróg	Nr stare dróg	Przebieg drogi
1569B	03608	Zalesie – Wólka Zaleska – Olszewo
1570B	03609	Brańsk (ul. Adama Mickiewicza) – Glinnik – Kiewłaki
1571B	03610	Glinnik – Zanie – Świridy – Żaluskie Koronne – Malesze
1572B	03611	Brańsk (ul. Binduga, Kilińskiego) – Pietraszki – Lendowo – Budy – Jaśki
1573B	03512	droga 1572B – Markowo – Mikołajewo - droga 1570B
2064B	03613	Droga wojewódzka nr 678 – Mazury – Jabłoń Kościelna – Jabłoń Jankowce – Tłoczewo – Nowe Piekuty – Markowo Wólka - Domanowo – droga krajowa nr 66
1579B	03621	droga 1575B – Łapcie – Pulsze – Sasiny – Szpaki – Malesze - Bujnowo – Kadłubówka
1592B	03634	Wyszki – Bagińskie Stare – Mierzwin Mały – Ołędzkie
1598B	03640	Brańsk – Poletyły – Żaluskie Koronne
1599B	03641	Brańsk (ul. Piłsudskiego, Bielska) – Żaluskie Kościelne – Żaluskie Koronne
1600B	03642	Kalnica – Bronka – Brańsk
1688B	03727	Piliki – Pietrzykowo- Gołąbki – Bolesty – Skrzypki Duże – Skrzypki Małe – Truski - Koszowo – Kadłubówka
1692B	03731	Łubin Kościelny – Koszowo – Dębowo – Chojewo – Bodaczki – Bodaki - Wiercień – Hawryłki – droga 1679B

1693B	03732	Kalnica – Kiersnowo – Chojewo
1694B	03733	Brańsk – Popławy – Holonki – Dołubowo – Dziadkowice
1695B	03734	Popławy – Oleksin – Widźgowo
1696B	03735	Oleksin – Burchaty – Torule – Wojtki
1697B	03736	droga 66 – Mień – Karp – Rudka – Olędy – Szmurły – Płonowo – Nowe Puchały – Stare Puchały – Holonki – Widźgowo – Klichy – Wojtki – Solniki – Boćki
1698B	03737	Puchały Stare – Spieszyn – Koryciny – Czaje – Czaje-Wólka
1699B	03738	droga 681 – Brzeźnica -Szmurły
1700B	03740	Brańsk – Lubieszczę – Olędy – Małyszczyn – Pobikry – Perlejewo – Granne

2.5.1.4. Drogi gminne.

1) Zgodnie z obowiązującymi przepisami na obszarze gminy Brańsk są następujące drogi gminne:

Nr obowiązujące dróg	Nr stare dróg	Przebieg drogi
108211B	0304001	dr. kraj. nr 66 – Kiersnówek – Majorowizna – droga powiatowa nr 1693B
108212B	0304002	Kiersnowo – Pace
108213B	0304024	wieś Chojewo, ulica bez nazwy
108214B	0304003	Domanowo – Pietraszki
108215B	0304004	Pietraszki – Glinnik
108216B	0304005	Glinnik – Markowo
108217B	0304006	dr. powiatowa nr 1570B – Ściony
108218B	0304019	wieś Domanowo, ulica Mała
108219B	0304020	wieś Domanowa, ulica Selwanowska
108220B	0304021	wieś Domanowo, ulica bez nazwy
108221B	0304022	wieś Domanowo, ulica bez nazwy
108222B	0304025	wieś Mień, ulica Piłsudskiego
108223B	0304009	Brzeźnica – Popławy
108224B	0304023	wieś Popławy, ulica bez nazwy
108225B		Płonowo – Spieszyn
108226B		Klichy – droga powiatowa 1695B
108227B		droga 66 - Domanowo
108228B		droga 108214B Pietraszki – Domanowo – Pruszaka Stara
108229B		droga 2064B Domanowo – Pruszaka Stara – Pruszanka Baranki
108230B		droga 1694B Popławy – Dołubowo - Widźgowo
108231B		Załuskie Kościelne (ulica bez nazwy) – droga 1599B
108232B		droga 1600B (Bronka) – granica gminy w kierunku Kadlubówki
108233B		droga 1699B (Brzeźnica) – droga 1700B
108234B		droga 1700B – Lubieszczę (granica gminy)
108235B		droga 66 – Kadlubówka – droga 1688B
108236B		droga 1569B – Olszewek – Olędzkie – droga 681
108237B		droga 1573B – przez wieś Ferma – granica gminy – droga 1573B
108238B		droga 1697B - Dębowo

108239B		droga 1693B (Kiersnowo) – droga 1692B Chojewo - Dębowo
108240B		droga 1697B (Płonowo) – droga 1699B Brzeźnica - Szmurły
108241B		droga 66 (Kalnica) – droga 66
108242B		droga 1699B Brzeźnica – Szmurły – droga 1700B
108243B		droga 1688B – Nowosady – droga 1693B
108244B		droga 1688B Koszewo – Kadłubówka – droga 1691B Sierakowizna - Truski
108245B		Szmurły (ulica bez nazwy) – droga 1697B
108246B		droga 108212B we wsi Pace – droga 1692B Chojewo - Bodaczki
108247B		droga 108217B (Ściony) - droga 659
108248B		ul. Brata Alberta we wsi Mień

- 2) Wewnętrzne potrzeby transportowe gminy będą realizowane drogami krajową, wojewódzkimi, powiatowymi i gminnymi.
- 3) Parametry techniczne i użytkowe dróg przyjmować zgodnie z obowiązującymi przepisami, tj. warunkami technicznymi, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie.
- 4) Obiekty budowlane przy drogach gminnych powinny być usytuowane w odległości od zewnętrznej krawędzi jezdni zgodnie z przepisami szczególnymi.
- 5) Bieżące remonty i przebudowę dróg należy wykonywać z uwzględnieniem priorytetów dla:
 - a) odcinków dróg obsługujących największą liczbę mieszkańców i obszary o najwyższej skali gminy aktywności gospodarczej,
 - b) odcinków o największych zagrożeniach funkcjonowania ruchu, mogących wywołać zakłócenia życia społeczno – gospodarczego części sieci osadniczej.
- 6) Docelowo dążyć do wykonania dróg gminnych o nawierzchni twardej ulepszonej.

2.5.2. Techniczne zaplecze motoryzacji.

1) Dla poszczególnych programów zagospodarowania zaleca się przyjmować (jako minimalne):

a) wskaźniki miejsc postojowych przedstawionych w poniższej tabeli:

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostka odniesienia	
1.	Administracja	1000 m ² p.uż.	8 – 24
2.	Handel	1000 m ² p.uż.	7 – 20
3.	Zakład	100 zatrudnionych	8 – 14
4.	Restauracja	100 miejsc konsumpcyjnych	12 – 20
5.	Kościół	100 uczestników mszy	10

- b) stacje paliw zaleca się przyjmować wg zasady, że 1 stacja o 4÷6 dystrybutorach może obsłużyć 5000÷6000 samochodów,
- c) miejsca obsługi samochodów zaleca się programować wg następujących wskaźników:
1 stacja/300÷400 samochodów
1 stacja/300÷400 m² powierzchni stacji.

2.5.3. Trasy ruchu rowerowego i ścieżki rowerowe.

Przewiduje się trasy ścieżek rowerowych wzdłuż rzeki Nurzec, w ciągu dróg: krajowej Nr 66 na odcinku Brańsk – Domanowo i Brańsk – Kalnica, wojewódzkiej Nr 681 na odcinkach Brańsk – Świridy i Brańsk – Rudka oraz Nr 659 na trasie przebiegu szlaku rowerowego im. Jana Pawła II: Doktorce – Strabla – Wyszki – Topczewo – Hodyszewo – Nowe Piekuty - Szepietowo – Czyżew, powiatowych 1570B Brańsk – Glinnik – Hodyszewo, 1572 Brańsk - Pietraszki, 1571B – Glinnik – Zanie – Świridy – Załuskie Koronne, 1599B Brańsk – Załuskie

Kościełne – Żaluskie Koronne, 1600B Kalnica – Bronka – Brańsk.

Uszczegółowienie przebiegu tras rowerowych powinno nastąpić w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

2.5.5. Komunikacja autobusowa.

- 1) *Przy przyjęciu strefy dostępności 2 km do przystanku należy dążyć do zapewnienia tego standardu wsiom: Stara Pruszanica, Markowo i Pietraszki. Związane to będzie z przystosowaniem dróg do kursowania autobusów. Również wymagać będzie utrzymania w należytym stanie technicznym pozostałych dróg, po których kursują autobusy.*
- 2) *Sukcesywnie poziom obsługi podróżnych powinien się podnosić poprzez wymianę starych autobusów na nowoczesne, bardziej funkcjonalne i mniej uciążliwe dla środowiska.*
- 3) *Przedsiębiorstwo powinno dążyć do obniżki kosztów funkcjonowania a w efekcie do obniżki cen usług transportowych.*

2.6. Kierunki i zadania rozwoju infrastruktury technicznej

Proponowane rozwiązania oparto na aktualnym rozeznaniu bieżących przyszłych potrzeb. Dopuszcza się możliwość wprowadzenia nowych elementów i rozwiązań systemów bez konieczności zmiany treści studium pod warunkiem, iż nie zostaną naruszone istotne jego elementy

2.6.1. Zaopatrzenie w wodę

2.6.1.1. Analiza możliwości pokrycia potrzeb wodnych w okresie kierunkowym z istniejących grupowych wodociągów wiejskich.

a) Prognoza zapotrzebowania wody.

Do obliczenia zapotrzebowania wody przyjęto:

- wskaźnik zapotrzebowania wody na cele bytowo-gospodarcze mieszkańców w 2000r - 125 $dm^3/M/d$ przy 80% mieszkańców korzystających z wodociągu i w 2020r - 150 $dm^3/M/d$ przy 100% mieszkańców korzystających z wodociągu przy wskaźniku nierównomierności dobowej $N_d=1,3$ i godzinowej $N_g=1,6$,
- wskaźnik zapotrzebowania wody dla zakładów użyteczności publicznej 15 $dm^3/M/d$ przy $N_d=1,1$ i $N_g=2,5$,
- zapotrzebowanie wody dla zwierząt gospodarskich 10% zapotrzebowania na cele bytowo-gospodarcze przy $N_d=1,2$ i $N_g=3,0$,
- zapotrzebowanie wody na cele drobnego przemysłu 10% zapotrzebowania na cele byt. - gospo przy $N_d=1,15$,
- zapotrzebowanie wody na własne potrzeby wodociągu 15% średniego zapotrzebowania,
- zapotrzebowanie wody p.poż. - 1 pożar 5 dm^3/sek .

Ilość mieszkańców we wsiach podłączonych do poszczególnych grupowych wodociągów:

Brzeźnica -3010

Domanowo -2360 łącznie z miejscowością Markowo Wólka woj. łomżyńskie

Kalnica -2110

Koszewo -1930 łącznie z miejscowościami korzystającymi z tego wodociągu w gm. Bielsk Podlaski i Boćki.

Ogólne zapotrzebowanie wody z poszczególnych grupowych wodociągów:

	Wodociąg grupowy BRZEZNICA			Wodociąg grupowy DOMANOWO			Wodociąg grupowy KALNICA			Wodociąg grupowy KOSZEWO		
	Qśrd m ³ /d	Qmax d m ³ /d	Qmax h m ³ /h	Qśrd m ³ /d	Qmax d m ³ /d	Qmax h m ³ /h	Qśrd m ³ /d	Qmax d m ³ /d	Qmax h m ³ /h	Qśrd m ³ /d	Qmax d m ³ /d	Qmax h m ³ /h
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2000												
1. cele byt. gosp. mieszkańców	301,0	391,3	20,07	236,0	306,8	20,45	211,1	274,4	18,29	193,0	250,1	16,7
2. zakłady użyteczności publicznej	45,1	49,6	2,07	35,4	38,9	4,06	31,7	34,9	3,63	29,0	31,9	3,3
3. zwierzęta gospodarskie	30,1	36,1	4,51	23,6	28,3	3,54	21,1	25,3	3,16	19,3	23,2	2,9
4. drobny przemysł	30,1	34,6	1,44	23,6	27,1	1,13	21,1	24,3	1,01	19,3	22,2	0,93
	406,3			318,6			285,0			260,6		
5. potrzeby własne wodociągu	60,9	60,9	2,54	47,8	47,8	1,99	42,8	42,8	1,78	39,1	39,1	1,63
razem	467,2	572,5	29,63	366,4	448,9	31,17	327,8	401,7	27,87	299,7	366,5	25,58
6. cele p.poż. 1 poź.			18,0			18,0			18,0			18,0
2020 r.												
1. cele byt. gospod. mieszkańców	451,5	586,9	39,1	354,0	460,2	30,68	316,7	411,7	27,45	290,0	377,0	25,13
2. z-dy użyteczności publicznej	45,1	49,6	5,2	35,4	38,9	4,06	31,7	34,9	3,63	29,0	31,9	3,32
3. zwierzęta gospodarskie	45,1	54,1	6,8	35,4	42,5	5,31	31,7	38,0	4,75	29,0	34,8	4,35
4. drobny przemysł	45,1	51,9	2,2	35,4	40,7	1,70	31,7	36,5	1,52	29,0	33,3	1,39
	586,8			460,2			443,5			377,0		
5. potrzeby własne wodoc.	88,0	88,0	3,7	69,0	69,0	2,88	66,5	66,5	2,77	56,6	56,6	2,36
razem	674,8	830,5	57,0	529,2	651,3	44,63	510,0	587,6	40,12	433,6	533,6	36,55
6. cele p.poż. 1 poź.			18,0			18,0			18,0			18,0
Ogółem			75,0			~62,6			~58,1			~54,6

- b) Wykorzystanie istniejących wodociągów grupowych przy uwzględnieniu prognozy zapotrzebowania wody.

Nazwa wodociągu grupowego	Zatwierdzone zasoby ujęcia wody m ³ /h	Zdolność prod. stacji uzdatn m ³ /h	2000 rok			2020 rok		
			Zapotrzebowanie wody Qmaxh m ³ /h	Nie zatwierdzone zasoby %	Wykorzystanie stacji uzdatn. %	Zapotrzebowanie wody Qmaxh m ³ /h	Wykorzystanie ujęć wody %	Wykorzystanie stacji uzdatn. %
1	2	3	4	5	6	7	8	9
BRZEŹNICA	170,0	78,8	29,6 z p.poż 47,6	17,4 28,0	37,6 60,4	57,0 z p.poż 75,0	33,5 44,1	72,3 95,2
DOMANOWO	84,0	48,0	31,2 z p.poż. 49,8	37,1 59,3	65,0 103,7	44,6 z p.poż. 62,6	53,1 74,5	92,9 130,4
KALNICA	108,0	80,0	27,9 z p.poż. 45,9	25,8 42,5	34,9 57,4	40,1 z p.poż. 58,1	37,1 53,8	50,1 72,6
KOSZEWO	95,0	85,0	25,6 z p.poż. 43,6	26,9 45,9	30,1 54,0	36,6 z p.poż. 54,6	38,5 57,5	38,5 64,1
Ogółem gmina	457,0	291,8	114,3 z p.poż. 186,9	25,0 40,9	39,2 64,0	178,3 z p.poż. 250,3	39,0 54,8	61,1 85,8

Z analizy wielkości istniejących wodociągów grupowych i prognozy zapotrzebowania wody wynika, że zatwierdzone zasoby ujęć wody pokrywają potrzeby gminy nawet w okresie kierunkowym 2020r z rezerwą od 25% w Domanowie do 56% w Brzeźnicy.

Istniejące stacja uzdatniania również pokrywają z rezerwą potrzeby 2020 r. za wyjątkiem Domanowa, gdzie występują niedobory wody przy zapotrzebowaniu przeciwpożarowym i maksymalnym godzinowym. Uwzględniając jednak, że podczas pożaru zapotrzebowanie gospodarcze może być pokryte w 15%, wydajność i tej stacji wodociągowej jest wystarczająca.

Reasumując, należy stwierdzić, że nie zachodzi potrzeba rozbudowy istniejących grupowych wodociągów a jedynie należy jest utrzymywać w dobrym stanie technicznym.

2.6.1.2. Kierunki działania i zadania w zakresie zaopatrzenia w wodę.

a) Zapewnienie ciągłej dostawy wody o jakości zgodnej z obowiązującymi normami sanitarnymi z scentralizowanego systemu zaopatrzenia w wodę w ilości pokrywającej potrzeby w 2000r - 80% i docelowo 100% mieszkańców gminy przy założonym standardzie wyposażenia mieszkań w 2000r - zlew kuchenny, spłukiwany ustęp i urządzenia kąpielowe z ciepłą wodą z piecyka węglowego, a w 2020r wyposażenie w urządzenia jak wyżej lecz z wieloczerpalną instalacją ciepłej wody ogrzewanej z piecyka gazowego (elektrycznego, olejowego) poprzez:

- utrzymanie w należyтым stanie technicznym z ewentualną modernizacją 4 komunalnych ujęć wody wraz ze stacjami uzdatniania w Brzeźnicy, Domanowie, Kalnicy i Koszewie oraz przepompowni sieciowych we wsiach Glinnik, Szmurły i Załuskie Kościelne,
- wykonanie studni awaryjnych ujęć grupowych wodociągów w Domanowie i Brzeźnicy,
- zwiększenie pewności i sprawności dystrybucji wody oraz zmniejszenie ilości sytuacji awaryjnych w wyniku diagnozowania stanu technicznego sieci wodociągowej i wymiany niesprawnej armatury (np. zasuwy) oraz odcinków sieci o dużej awaryjności, które są przyczyną przerw w dostawie wody, jej ubytków, okresowego pogorszenia jakości i strat ekonomicznych.

- b) Rozbudowa sieci wodociągowej z wykorzystaniem grupowych wodociągów wiejskich
 - w miarę zgłaszanych potrzeb do gospodarstw kolonijnych,
 - na potrzeby potencjalnego rozwoju poszczególnych wsi.
- c) Zabezpieczenie przed likwidacją i przystosowanie do sprawnego uruchomienia eksploatacyjnego w sytuacjach kryzysowych i ewentualnych potrzeb obrony cywilnej istniejących studni głębinowych w Zaniach, Glinniku, Głędach, Dębowie i Koszewie.

2.6.2. Odprowadzanie ścieków, utylizacja odpadów

2.6.2.1. Kierunki i zadania rozwoju systemu odprowadzenia i oczyszczania ścieków sanitarnych

- a) System kanalizacyjny w gminie będzie typu rozdzielczego, czyli niezależny system kanalizacji sanitarnej do odprowadzenia ścieków bytowo-gospodarczych i przemysłowych i oddzielna kanalizacja deszczowa do odprowadzenia wód opadowych, realizowana w miarę potrzeb przy budowie i modernizacji dróg na terenach zabudowanych.
- b) Systemy scentralizowane kanalizacji sanitarnej powinny być rozwijane z uwzględnieniem priorytetów wynikających z następujących kryteriów:
 - miejscowościach o największym w skali gminy odsetku ludności w ogóle, a produkcyjnej w szczególności, a także o najprężniejszej gospodarce. Stworzy to większe niż w innych wsiach szanse na uzyskanie od mieszkańców partycypacji finansowych w kosztach inwestycji, a także najefektywniejszego jej wykorzystania,
 - w miejscowościach, w których zlokalizowane są lub będą komunalne urządzenia obsługi ludności generujące znaczne w skali lokalnej ilości ścieków sanitarnych takie jak: szkoła, dom kultur, ośrodek zdrowia,
 - w miejscowościach, w których przewiduje się rozwój mieszkalnictwa i sektora gospodarczego.
- c) Kolejność rozwoju systemu kanalizacji sanitarnej w/lg podanych w punkcie poprzednim kryteriów tj.:
 - budowa systemu kanalizacji sanitarnej Domanowo i Patoki z lokalizacją oczyszczalni w Patokach,
 - budowa kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni we wsiach: Szmurły, Chojewo, Oleksin, Popławy, Holonki, Mień, Kalnica, Świridy i Załuskie Kościelne,
 - dalszy sukcesywny rozwój scentralizowanych systemów kanalizacji może być realizowany poprzez podłączanie za pośrednictwem ewentualnych przepompowni do istniejących oczyszczalni sąsiadujących wsi z zachowaniem sensowności techniczno-ekonomicznej i tak:
 - do oczyszczalni w Patokach za pośrednictwem kanalizacji sanitarnej w Domanowie wsie Pietraszki, Glinnik, Pruszanka Stara,
 - do oczyszczalni w Szmurłach wsie Płonowo, Puchały Nowe i ewentualnie Olędy,
 - do oczyszczalni w Chojewie wsie Dębowo i Kiersnowo,
 - do oczyszczalni w Oleksinie wies Burchaty,
 - do oczyszczalni w Popławach wsie Brzeźnica, Lubieszce,
 - do oczyszczalni w Holonkach wsie Widźgowo, Klichy, Stare Puchały,
 - do oczyszczalni w Kalnicy wsie Bronka, Kadłubówka, Koszewo,
 - do oczyszczalni w Świrydach wies Olędzkie,
 - do oczyszczalni we wsi Załuskie Kościelne wies Załuskie Koronne.
- d) Założony długofalowy - do 2020r proces rozwoju systemów kanalizacji sanitarnej na obszarze gminy powinien umożliwić oczyszczenie ok. 80% wytwarzanych ścieków bytowo-gospodarczych i przemysłowych. W długofalowym procesie rozwoju, szybki postęp technologii w dziedzinie oczyszczania ścieków, może zaowocować rozwiązaniami dziś nieprzywi-

- dywalnymi, a pozwalającymi oczyścić w ramach tych samych nakładów finansowych znacznie większą ilość ścieków niż założono.
- e) Podjęcie decyzji co do budowy scentralizowanego systemu kanalizacyjnego wymagać będzie w szczególności dokonania:
- sondażu wśród mieszkańców co do chęci i możliwości partycypacji w
 - kosztach inwestycji,
 - stosownych szczegółowych analiz techniczno-ekonomicznych,
 - rozeznania możliwości uzyskania zewnętrznego wsparcia finansowego,
 - wyznaczenia lokalizacji oczyszczalni ścieków i kanałów sanitarnych w trybie planowania miejscowego.
- f) Na obszarach zabudowy rozproszonej, w której nieracjonalna jest budowa systemów scentralizowanych przewiduje się preferowanie indywidualnych przydomowych oczyszczalni ścieków i eliminowanie odprowadzania ścieków do zbiorników bezodpływowych, gdyż jest to rozwiązanie nieekonomiczne i uciążliwe dla użytkowników. Zbiorniki szczelne należy traktować jako rozwiązanie przejściowe na terenach jeszcze nieuzbrojonych, ale przewidzianych do objęcia kanalizacją zbiorową.
- g) Wywóz ścieków z urządzeń lokalnych, których ilość w miarę rozwoju scentralizowanych systemów kanalizacyjnych, będzie sukcesywnie maleć w dalszym ciągu będzie odbywać się do punktu zlewnego przy oczyszczalni ścieków w mieście Brańsku.

2.6.2.2. Kierunki działania i zadania na rzecz realizacji rozwoju systemu usuwania i unieszkodliwiania odpadów stałych.

- a) Stworzenie systemu gromadzenia, usuwania i unieszkodliwiania odpadów w sposób racjonalny, gwarantujący bezpieczeństwo środowiska i maksymalne wykorzystanie wtórne składników użytkowych, odpowiadającego nowym krajowym przepisom prawnym, w których uwzględniono wymogi Unii Europejskiej (Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach - Dz. U. Nr 132, poz. 622 z 1996 r. oraz "Ustawa o odpadach" z dn. 27 czerwca 1997 r.(Dz. U. Nr 96, poz.592) wymagać będzie:
- opracowania specjalistycznego projektu techniczno-organizacyjnego systemu uwzględniającego efekty rzeczowe, etapową realizację, wariantowe rozwiązania przejściowe i zasady finansowania,
 - przygotowania organizacyjnego systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych,
 - prowadzenia wśród mieszkańców kampanii promocyjnej selektywnego gromadzenia odpadów,
 - wdrożenia opracowanego projektu techniczno-organizacyjnego systemu,
 - utrzymania istniejących grzebowisk zwierząt dla przypadków, w których
 - przewiezienie do zakładu przeróbki padłych zwierząt jest niecelowe.
- b) Specjalistyczny projekt organizacyjno-techniczny wykonany na zlecenie gminy powinien w szczególności określić:
- mankamenty funkcjonowania dotychczasowego systemu i wstępne opinie mieszkańców co do kierunków jego zmian,
 - prognozę co do ilości i składu odpadów, w tym ilości i rodzaj odpadów do recyklingu,
 - określenie systemu zbiórki odpadów w miejscu wytwarzania tj .
 - rozwiązanie wielopojemnikowe, w którym ilość pojemników uzależniona jest od ilości zbieranych asortymentów wtórnych (makulatura, metal, szkło, tworzywo sztuczne, tekstylia) oraz odpadów do unieszkodliwiania i odpadów, które nie można wykorzystać gospodarczo,
 - rozwiązanie dwupojemnikowe - surowce wtórne i odpady do unieszkodliwiania w jednym pojemniku z późniejszą segregacją w składnicy odpadów i w drugim pojemniku do wywiezienia na składowisko odpadów,

- celowość ekonomiczną i techniczną bezpośredniego odbioru selekcyjonowanych odpadów z miejsca wytwarzania i transportu surowców wtórnych do zbiornicy odpadów, a odpadów których nie można wykorzystać gospodarczo na składowisko miejskie w Brańsku lub wykonane składowisko gminne, albo zastosowanie kontenerów przy wsiach z okresowo transportowanymi odpadami (w większych ilościach) do zbiornicy odpadów lub na składowisko w zależności od ich rodzaju,
 - w przypadku wariantu z kontenerami ich lokalizację z uwzględnieniem maksymalnej dostępności i wykorzystaniem, tam gdzie to możliwe i racjonalne dotychczasowych składowisk wiejskich bądź potrzeby wyznaczenia nowych miejsc ich ustawienia przede wszystkim w ruchliwych punktach gminy - obok szkół, zakładów usługowych, handlowych itp.
 - określenie ilości i lokalizację zbiornic odpadów z wykorzystaniem tam, gdzie to jest możliwe i racjonalne niezagospodarowanych terenów przeznaczonych pod urządzenia usługowe rolnictwa (miejscowości: Glinnik, Chojewo, Oleksin i Popławy) bądź wyznaczenia nowych w planie miejscowym,
 - określenie niezbędnego wyposażenia składnic odpadów,
 - określenie warunków techniczno-ekonomicznych do ewentualnego lokalnego przetwarzania surowców wtórnych oraz zachęt do rozwoju tego typu działalności,
 - w przypadku przyjęcia wariantu składowania odpadów niewykorzystanych gospodarczo na składowisku gminnym określenie zakresu prac modernizacyjnych wysypiska wiejskiego w Oleksinie lub ewentualnie w Poletyłach, Popławach lub Domanowie, które należy wykonać, aby przekształcić je w nowoczesne składowisko gminne,
 - koszty przedsięwzięcia, sposób jego finansowania z uwzględnieniem środków pozyskanych z zewnątrz i efektywności użytkowej,
 - harmonogramu realizacji przedsięwzięcia z uwzględnieniem etapowania rozwiązań przejściowych.
- c) Przygotowanie organizacyjne systemu selektywnej zbiórki odpadów wymagać będzie:
- podjęcia przez samorząd gminy uchwały o wprowadzeniu systemu selektywnej zbiórki odpadów,
 - uchwalenia "Regulaminu gospodarki odpadami", który powinien szczegółowo regulować funkcjonowanie tego systemu a przede wszystkim określić:
 - rodzaj pojemników i jakie powinny być stosowane w systemie,
 - miejsca lokalizacji pojemników,
 - asortymenty surowców wtórnych oraz odpadów do unieszkodliwiania jakie powinny być selektywnie odzyskiwane,
 - sposób usuwania odpadów wielkogabarytowych (czy mieszkańcy we własnym zakresie wywożą do zbiornic odpadów, czy następuje zbiórka odpadów wystawionych przed posesją w określonych dniach np. raz w kwartale),
 - graniczną częstotliwość wywozu pojemników z odpadami,
 - co należy robić z odpadami niezagospodarowanymi,
 - zadania i odpowiedzialność przedsiębiorstw obsługujących system,
 - system opłat za wywóz i utylizację odpadów z uwzględnieniem zachęt do selektywnej zbiórki odpadów,
 - obowiązki mieszkańców, administracji budynków mieszkalnych i innych podmiotów gospodarczych objętych systemem,
 - sankcje administracyjne i ekonomiczne w przypadku niewłaściwego wypełniania zadań przez uczestników systemu selektywnej zbiórki odpadów.

2.6.3. Zaopatrzenie w gaz

Zapewnienie dostaw gazu ziemnego do roku 2010 dla wszystkich wsi gminy jest podstawową przesłanką rozwoju systemu.

Szacuje się, że docelowy pobór roczny energii w gminie Brańsk wynosić będzie 7,04 mln m³/rok.

Główne elementy realizacji systemu gazowniczego w gminie zapewniającego dostawę w/w ilości gazu ziemnego, to budowa:

- a) gazociągu magistralnego Wyszki - Brańsk 100 mm
- b) 1 stacji redukcyjno-pomiarowej I stopnia
- c) wewnętrznej gminnej sieci średniego ciśnienia.

Zakłada się etapową realizację gazyfikacji na terenie gminy.

Priorytety tej realizacji to:

- a) pierwszeństwo wsi o największym zadeklarowanym przez mieszkańców zapotrzebowaniu na gaz i ew. partycypacji, w tym położonych najbliższej stacji redukcyjno-pomiarowych i tworzących ciągi liniowe.,
- b) pierwszeństwo wsi, w których będą względnie duże odbiory gazu na potrzeby ciepłowniczych urządzeń obiektów komunalnych (np. szkoły, ośrodki zdrowia itp.) oraz obiektów gospodarczych,
- c) pierwszeństwo terenów istniejącej i projektowanej zwartej zabudowy mieszkaniowo-usługowej.

Projektowanie sieci gazowych średniego ciśnienia winno uwzględniać tam, gdzie jest to racjonalne z techniczno-ekonomicznego punktu widzenia i możliwe do koordynacji czasowej - obsługi położonych blisko sieci miejscowości gmin sąsiadujących.

Powyższe działanie wymaga stosownych uzgodnień z władzami zainteresowanych gmin i ludnością wsi.

2.6.4. Ciepłownictwo

Podstawowe kierunki rozwoju ciepłownictwa w gminie to:

- a) sukcesywne zwiększanie udziału proekologicznych nośników energetycznych dla zmniejszenia zanieczyszczeń środowiska, takich jak: gaz, energia elektryczna, olej opałowy oraz energia słoneczna i wiatr,
- b) zmniejszanie strat ciepłych w konstrukcji nowych budynków i poprzez modernizację starych o złych warunkach termoizolacyjnych,
- c) wprowadzanie nowych rozwiązań technicznych i technologicznych dla nośników energetycznych określonych w pkt a, zwiększających efektywność ich wykorzystania i ułatwiających obsługę oraz zmniejszających w efekcie koszty eksploatacji. Dotyczy to instalacji wewnętrznych grzewczych a w szczególności sprawności kotłów energetycznych i różnych rodzajów instalacji grzewczych, a także stopnia automatyzacji obsługi oraz sprawności dostaw nośników energetycznych,
- d) ekologizacja nośników powinna być wprowadzona w pierwszej kolejności (o ile to możliwe ze względów technicznych) w większych źródłach tj. komunalnych obiektach użyteczności publicznej (np. szkoły) i większych zakładach produkcyjnych, w których występują lokalne systemy ogrzewania scentralizowanego.

Główne zadania w zakresie rozwoju ciepłownictwa to:

- kontrola i restrykcje w stosunku do emiterów największych
- ponadnormatywnych zanieczyszczeń energetycznych,
- rozwój systemu gazowniczego i elektroenergetycznego z uwzględnieniem potrzeb ciepłownictwa,
- propagowanie stosownych dociepleń budynków istniejących i projektowanych,

- propagowanie najnowszych osiągnięć techniki ciepłowniczej w zakresie
- instalacji wewnętrznych dla gazu, oleju opałowego itp.
- propagowanie i ewentualna realizacja proekologicznych rozwiązań ciepłowniczych niekonwencjonalnych (baterie słoneczne, elektrownie wiatrowe itp.).

2.6.5. Elektroenergetyka

2.6.5.1. Dostosowanie systemu do potrzeb wynikających z długofalowego rozwoju zagospodarowania województwa i gminy oraz dostarczenie energii w normatywnym standardzie jakościowym i ilościowym w sposób ciągły wymagać będzie:

- a) rozbudowy systemu poprzez:
 - budowę stacji transformatorowo-rozdzielczej RPZ 110/15 kV w zachodniej części m. Brańska,
 - budowę linii WN 110 kV do zasilania w/w stacji relacji GPZ "NAREW" - RPZ proj. Zimnochy - RPZ proj. Brańsk - Ciechanowiec,
 - budowę wyść linii SN 15 kV z RPZ-tu, z wyodrębnieniem linii terenowych i miejskich,
 - budowę nowych odcinków linii 'SN 15 kV dla włączenia poszczególnych projektowanych stacji transformatorowych w całej gminie,
 - zarezerwowanie terenów i budowę nowych stacji transformatorowych:
 - we wsiach Pietraszki, Kiersnówek (2 stacje), Burchaty (2 stacje), Kol. Majerowizna (2 stacje),
 - dla terenów potencjalnej działalności gospodarczej, produkcyjno-usługowej i rekreacyjno-turystycznej .
- b) modernizacji systemu poprzez:
 - wymianę stacji transformatorowych we wsiach: Debowo, Bronka, Pietraszki, Pruszancka Stara, Pruszancka Baranki, Kol. Markowo, Glinnik,
 - remont stacji transformatorowych we wsiach: Burchaty, Zanie, Ferma,
 - remont linii SN 15 kV (odc. Linii Ciechanowiec - Brańsk -2 KM),
 - modernizację linii SN 15 kV w miejscach wymiany stacji transformatorowej na nowe jednostki,
 - stosownie do potrzeb modernizacji linii nn.

2.6.5.2. Zmniejszenie uciążliwości urządzeń systemów elektroenergetycznych dla otoczenia zakłada się osiągnąć poprzez:

- a) budowę linii energetycznych w sposób niekolizyjny z długofalowym rozwojem osadnictwa oraz chronionymi elementami środowiska przyrodniczego,
- b) stosowanie w przypadku konieczności prowadzenia linii napowietrznych WN w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowo-usługowej rozwiązań technicznych i normatywnych stref ochronnych, zmniejszających do minimum wpływ w/w linii na ludzi i środowisko,
- c) stosowanie układów dwutorowych linii WN i SN na terenach intensywnego zainwestowania,
- d) stosowanie do przesyłu energii elektrycznej w zakresie SN 15 kV linii kablowych, na terenach intensywnie zabudowanych, objętych ochroną konserwatorską i ekologiczną,
- e) utrzymywanie rezerwy terenów pod urządzenia energetyczne a w szczególności określenia w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego ich przeznaczenia i warunków zagospodarowania.

2.6.5.3. Tworzenie warunków do realizacji linii WN 500 kV prądu stałego "WSCHÓD - ZACHÓD" oraz WN 400 kV Białoruś - GPZ "NAREW", których trasy przebiegają przez gminę Brańsk, zakłada się poprzez wprowadzenie ich do miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Brańsk.

2.6.6. Telekomunikacja

Należy dostosować system telekomunikacyjny do potrzeb wynikających z rozwoju zagospodarowania przestrzennego gminy, w związku z tym przewiduje się dalszą rozbudowę sieci telekomunikacyjnych zarówno w formie tradycyjnej, jak i wykorzystując nowe technologie; postuluje się rozbudowę i modernizację infrastruktury światłowodowej i objęcie całej gminy zintegrowanym systemem telekomunikacyjnym połączonym z systemami sieci wojewódzkiej i krajowej z zachowaniem w lokalizacji wymogów ustawy z dnia 7 maja 2010 r. o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych (Dz. U. Nr 106, poz. 675 z późn. zm.)^{***} i wymagać to będzie:

- a) pełnego wykorzystania istniejących urządzeń telekomunikacyjnych,
- b) utrzymania istniejących urządzeń telekomunikacyjnych dla zapewnienia sprawnego i niezawodnego funkcjonowania systemu,
- c) utrzymanie w planach miejscowych istniejących. pasów radiokomunikacji i teletransmisji wolnych od zabudowy mogącej kolidować z funkcjonowaniem urządzeń radiokomunikacyjnych i teletransmisyjnych.

2.7. Obrona cywilna i ochrona przeciwpożarowa

W gospodarce przestrzennej gminy należy stosować następujące zasady służące zabezpieczeniu potrzeb obrony cywilnej i ochrony przeciwpożarowej:

2.7.1. Obrona cywilna

- a) w rejonach budownictwa wielorodzinnego należy przewidywać rezerwę terenów pod budowle ochronne (schrony, ukrycia, szczeliny),
- b) w budynkach przemysłowych, usługowych, użyteczności publicznej, mieszkalno-usługowych i mieszkalnych - należy na etapie sporządzania planów realizacyjnych przewidzieć schrony i ukrycia,
- c) w rejonach budownictwa jednorodzinnego należy przewidywać ukrycia typu I i II wykonywane w podpiwniczeniach budynków przez mieszkańców we własnym zakresie w okresie podwyższonej gotowości obronnej Państwa,
- d) bez względu na typ zabudowy zarezerwować należy tereny pod budowę awaryjnych studni wody pitnej (7,5 l na osobę/dobę). Odległość studni od budynków mieszkalnych lub zgrupowań ludności powinna wynosić najwyżej 800m.,
- e) istniejące studnie powinny być zabezpieczone przed likwidacją i przystosowane do sprawnego uruchomienia i eksploatacji w sytuacjach kryzysowych,
- f) oświetlenie zewnętrzne (ulice, zakłady pracy) należy przystosować do zaciemnienia i wygaszenia,
- g) należy uwzględnić system alarmowania i powiadamiania mieszkańców w wypadku zagrożeń poprzez syreny alarmowe przyjmując promień słyszalności syreny do 300 m.,
- h) układ projektowanych i modernizowanych dróg i ulic powinien spełniać następujące warunki:
 - szerokość ulicy powinna uniemożliwić ewentualne zagruzowanie,
 - powinny być połączenia z traktami przelotowymi - zapewniające sprawną ewakuację ludności w okresie zagrożenia,
 - należy wyznaczyć trasy przejazdu dla pojazdów z toksycznymi środkami przemysłowymi

^{***} Uchwała Nr XVI/131/12 Rady Gminy Brańsk z dnia 28 grudnia 2012 r. w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brańsk

mi,

- i) przy opracowywaniu miejscowych planów wsi, osiedli w skali 1: 1 000 należy na przedsięwzięcia obrony cywilnej wykonać aneks do planu,
- j) należy zachować istniejące lub projektowane obiekty obrony cywilnej nie dopuszczając do ich likwidacji,
- k) wszelkie plany zagospodarowania przestrzennego należy przed ich uchwaleniem przez Radę Gminy uzgadniać z Wojewódzkim Inspektorem Obrony Cywilnej w Białymstoku.

2.7.2. Ochrona przeciwpożarowa

- a) należy zachować istniejące w gminie obiekty straży pożarnej we wsiach: Domanowo, Glinnik, Holonki, Klichy, Koszewo, Lubieszce, Mień, Oleksin, Popławy, Szmurły, Świridy,
- b) przy realizacji sieci wodociągowej należy przewidywać na terenach zabudowanych odpowiednią ilość hydrantów dla celów przeciwpożarowych, sytuowanych w odległości ok. 100 m. od siebie,
- c) projektowaniu i modernizacji obiektów przemysłowych i usługowych należy przewidywać drogi pożarowe - dostępne do obiektów,
- d) dla nowoprojektowanych i modernizowanych budynków mieszkalnych i innych należy przewidywać niepalne pokrycia dachów,
- e) należy dążyć do eliminacji niepalnych pokryć dachów na istniejących budynkach,
- f) wszystkie budynki mieszkalne i niemieszkalne powinny posiadać instalacje odgromowe.

Przedsięwzięcia wymienione pod literami a,b,c,d powinny być uzgadniane z Rejonową Komendą Państwowej Straży Pożarnej.

2.8. Kierunki działań i zadania władz samorządowych w celu realizacji polityki przestrzennej gminy.

Rozwój lokalny powinien być rozumiany jako kompleks pozytywnych przeobrażeń jakościowych dotyczących obszaru gminy w zakresie poziomu życia ludności tu zamieszkałej.

Szeroko pojęty rozwój gminy jest procesem złożonym, ukierunkowanym na wykorzystanie zasobów ludzkich, potencjału produkcyjnego i usługowego oraz struktur instytucjonalnych.

W celu realizacji założonej polityki przestrzennej gminy władze samorządowe powinny:

- a) być rzeczywistym gospodarzem obszaru gminy i zajmować się wszystkimi składnikami gospodarki gminy, niezależnie od charakteru własności i rozwiązań instytucjonalnych,
- b) odpowiadać za rozwój gminy, nie ograniczając się jedynie do działań doraźnych, lecz zajmować się również tworzeniem i realizacją strategii rozwoju,
- c) realizować zadania, do których jest powołana (zaspokojenie potrzeb wspólnoty gminnej), nie tylko swoimi bezpośrednimi przedsięwzięciami, lecz także za pośrednictwem działań podmiotów innych, a więc ogółu podmiotów gospodarujących na terenie gminy. Władza gminna ma za zadanie kształtować zachowania podmiotów gospodarczych pod kątem osiągnięcia założonych celów strategii rozwoju gminy.

Zadaniem gminy służącym osiągnięciu celu to przede wszystkim ożywienie (poprawa) gospodarki i tworzenie klimatu do lokalizacji i dobrego funkcjonowania⁸ podmiotów gospodarczych w gminie.

Realizacja zadań władz lokalnych może się odbywać poprzez:

- działania własne zmierzające do lokalizacji przedsięwzięć inwestycyjnych kapitału zewnętrznego na terenie gminy
(W tych działaniach niezbędny jest miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, by móc oferować tereny lub obiekty pod zainwestowanie).
- stwarzanie ułatwień dla istniejących i nowo powstających firm - zwłaszcza w początkowym okresie działania podmiotów gospodarczych.

Narzędziami w realizacji polityki przestrzennej gminy są:

- a) polityka finansowa realizowana w budżecie gminy (świadome stwarzanie ulg w podatkach, zróżnicowane opłaty za korzystanie ze środowiska),
- b) współpraca z władzami regionalnymi,
- c) skuteczne funkcjonowanie instytucji wspierających biznes,
- d) programy rozwoju, w tym miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego,
- e) kontrakt zawarty między gminą a organami Państwa (może być zawarta umowa między gminą a Wojewodą z udziałem podmiotów gospodarczych w sprawie pomocy gminie w rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw, upiększania wsi, budowa urzędzeń kulturalnych, budowa sieci transportowych itp.).

CZĘŚĆ III
TABELE I INFORMACJE

Struktura użytkowania gruntów gminy Brańsk w latach 1988,1995

Tabela III-1

a)

Lp.	Grunty	1988		1995	
		ha	%	ha	%
1	2	3	4	5	6
1.	I Powierzchnia ogółem	297431	100,01	233101	100,0
	w tym:				
	-gospodarka nieuspołeczniiona	25418	85,5	21 930	94,1
	-gospodarka uspołeczniiona	4325	14,5	1 380	5,9
1.1.	I Użytki rolne	21 663	72,8	18292	78,5
	w tym:		100,0		100,0
	- gospodarka nieuspołeczniiona	21 233	98,0	18264	99,8
	- gospodarka uspołeczniiona	430	2,0	28	0,2
1.1.1.	I Grunty orne	13809	63,7	12291	67,2
	w tym:				
	- gospodarka nieuspołeczniiona	13500	97,8	12271	99,8
	- gospodarka uspołeczniiona	309	2,2	20	9,2
1.1.2.	I Sady	22	0,1	19	0,1
	w tym:				
	- gospodarka nieuspołeczniiona	22	100,0	18	94,7
	- gospodarka uspołeczniiona			1	5,3
1.1.3.	I Łąki	4146	19,1	2665	14,6
	w tym:				
	- gospodarka nieuspołeczniiona	4092	98,7	2665	100,0
	- gospodarka uspołeczniiona	54	1,3		
1.1.4.	I Pastwiska	3686	17,1	3323	18,1
	w tym:				
	- gospodarka nieuspołeczniiona	3619	97,2	3316	99,8
	- gospodarka uspołeczniiona	67	1,8	7	0,2
1.2.	I Lasy	6116	20,6	3494	15,0
	w tym:				
	- gospodarka nieuspołeczniiona	3427	56,0	2803	80,2
	- gospodarka uspołeczniiona	2689	44,0	691	19,8
1:3.	-, Pozostałe grunty	1 964	6,6	1 524	6,5
	w tym:-gospodarka nieuspołeczniiona				
	- gospodarka uspołeczniiona			863	56,6
				661	43,4

Źródło: a) Rocznik Statystyczny woj. białostockiego 1989r. WUS Białystok

b) Wyniki spisu rolnego 1995r, WUS Białystok 1995r.

Tabela III-2

Rozmieszczenie ludności w poszczególnych wsiach w latach 1970 -1995

Lp.	Nazwa wsi	1970			1988			1995
		Ogółem	w tym:		Ogółem	w tym:		Ogółem
			M	K		M	K	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Bronka	220	103	117	175	97	78	163
2.	Brzeźnica	254	123	131	195	95	100	181
3.	Burchatv	70	34	36	67	35	32	75
4.	Chojewo	585	302	283	289	220	169	347
5.	Dębowo	104	50	54	63	30	33	60
6.	Domanowo	588	281	307	407	215	192	400
7.	Ferma	136	63	73	79	44	35	89
8.	Glinnik	281	130	151	195	103	92	191
9.	Holonki	318	164	154	213	112	101	177
10.	Kadłubówka	153	79	74	142	72	70	148
11.	Kalnica	267	132	135	215	111	104	215
12.	Kiersnowo	248	125	123	155	92	63	143
13.	Kiersnówek	152	77	75	124	70	54	114
14.	Klichy	398	208	190	293	150	143	302
15.	Kiewłaki	162	83	79	97	48	49	100
16.	Koszewo	214	115	99	147	79	68	140
17.	Lubieszcze	233	111	122	191	100	91	198
18.	Markowo	212	107	105	162	71	91	179
19.	Mień	763	386	377	559	285	274	578
20.	Nowosady	77	36	41	51	28	23	48
21.	Oleksin	532	259	273	347	180	167	350
22.	Olędy	429	210	219	308	163	145	315
23.	Olędzkie	187	94	93	153	81	72	184
24.	Olszewo	102	44	58	85	41	44	80
25.	Olszewek	64	31	33	58	32	26	61
26.	Pace	83	38	45	62	29	33	57
27.	Patoki	393	196	197	304	158	146	301
28.	Płonowo	129	64	65	75	38	37	86
29.	Popławy	693	360	333	455	239	216	500
30.	Poletyŧv	196	98	98	122	74	48	138
31.	Pietraszki	133	65	68	117	59	58	136
32.	Pruszanka Baranki	83	43	40	67	37	30	79
33.	Pruszanka Stara	173	79	94	101	43	58	113
34.	Puchały Nowe	90	45	45	69	38	3	74
35.	Puchały Stare	188	95	93	141	65	76	163
36.	Spieszvn	221	101	120	164	83	8	150
37.	Ściony	127	75	52	81	45	36	80
38.	Świrydv	344	176	168	243	134	109	24
39.	Szurły	487	263	224	364	202	162	338

b)

1	2	3	4	5	6	7	8	9
40.	Widźgowo	119	66	53	86	53	33	101
41.	Załuskie Koronne	194	100	94	145	74	71	146
42.	Załuskie Kościelne	204	99	105	154	78	76	162
43.	Zanie	126	62	64	60	35	25	57
	Razem	10732	5372	5360	7680	4038	3642	7760

Zasoby mieszkaniowe w poszczególnych wsiach w
latach 1970 - 1988

Tabela III-3

Lp.	Wieś	Lata	Mieszka- nia	Izby	Liczba osób na 1 izbę	Pow. uż. mieszkań w m ² na osobę
1	2	3	4	5	6	7
1.	Bronka	1970	53	187	1,18	15,1
		1978	48	184	1,02	18,0
		1988	45	180	0,97	18,9
2.	Brzeźnica	1970	65	223	1,14	14,7
		1978	59	201	1,07	15,7
		1988	60	190	1,02	19,1
3.	Burchaty	1970	17	55	1,27	15,8
		1978	15	57	1,14	16,2
		1988	17	59	1,13	14,3
4.	Chojewo	1970	126	385	1,43	14,0
		1978	121	405	1,24	14,3
		1988	118	410	0,71	18,6
5.	Dębowo	1970	25	84	1,24	13,0
		1978	24	86	1,07	16,2
		1988	21	75	0,84	21,2
6.	Domanowo	1970	143	443	1,32	13,5
		1978	141	487	0,97	17,1
		1988	129	450	0,90	19,1
7.	Ferma	1970	27	84	1,62	10,1
		1978	25	83	1,29	14,1
		1988	21	83	0,95	20,8
8.	Glinnik	1970	56	178	1,53	11,6
		1978	57	189	1,19	13,6
		1988	59	218	0,89	19,6
9.	Holonki	1970	71	220	1,45	12,2
		1978	68	221	1,12	16,3
		1988	60	225	0,95	19,3
10.	Kadłubówka	1970	34	110	1,39	10,9
		1978	37	126	1,16	15,4
		1988	35	127	1,12	15,9

1	2	3	4	5	6	7
11.	Kalnica	1970	67	201	1,30	12,8
		1978	58	184	1,23	14,4
		1988	55	185	1,16	16,1
12.	Kiersnowo	1970	54	180	1,35	14,7
		1978	52	180	1,13	16,3
		1988	47	169	0,92	20,7
13.	Kiersnówek	1970	29	88	1,72	11,3
		1978	30	107	1,31	13,2
		1988	32	123	1,01	18,5
14.	Klichy	1970	81	288	1,38	11,7
		1978	85	301	1,14	12,6
		1988	81	329	0,89	18,6
15.	Kiewłaki	1970	37	109	1,49	12,3
		1978	34	106	1,16	13,5
		1988	29	95	1,02	16,7
16.	Koszewo	1970	53	146	1,47	11,4
		1978	46	165	1,02	16,1
		1988	44	161	0,91	17,9
17.	Lubieszcze	1970	55	158	1,47	12,9
		1978	59	189	1,05	16,7
		1988	51	205	0,93	20,4
18.	Markowo	1970	42	126	1,68	10,6
		1978	40	132	1,30	13,9
		1988	36	154	1,05	17,4
19.	Mień	1970	168	441	1,71	10,6
		1978	174	513	1,32	13,3
		1988	152	508	1,10	17,3
20.	Nowosady	1970	15	49	1,57	11,6
		1978	15	51	1,12	15,8
		1988	16	57	0,89	22,3
21.	Oleksin	1970	120	384	1,35	13,2
		1978	108	393	1,1	14,3
		1988	110	409	0,85	21,9

1	2	3	4	5	6	7
22.	Olędy	1970	83	258	1,63	12,0
		1978	95	286	1,25	14,9
		1988	95	315	0,98	19,4
23.	Olędzkie	1970	50	146	1,28	14,9
		1978	45	146	1,07	19,0
		1988	43	146	1,05	17,6
24.	Olszewo	1970	26	89	1,15	15,3
		1978	23	83	1,05	19,7
		1988	24	93	0,91	22,4
25.	Olszewek	1970	14	46	1,39	13,3
		1978	12	48	1,15	17,7
		1988	10	44	1,32	16,0
26.	Pace	1970	19	63	1,32	12,7
		1978	19	74	1,09	15,9
		1988	19	78	0,79	22,4
27.	Patoki	1970	88	267	1,47	13,1
		1978	87	283	1,12	15,6
		1988	83	291	1,04	20,7
28.	Płonowo	1970	34	110	1,17	16,3
		1978	31	109	0,85	19,8
		1988	25	95	0,79	21,9
29.	Popławy	1970	141	456	1,50	11,4
		1978	131	483	1,25	13,4
		1988	119	462	0,98	19,1
30.	Poletyły	1970	47	152	1,29	14,0
		1978	39	129	1,10	14,9
		1988	33	128	0,95	16,1
31.	Pietraszki	1970	32	92	1,45	12,6
		1978	28	109	1,19	15,1
		1988	29	106	1,10	18,3
32.	Pruszancka Baranki	1970	19	63	1,32	13,7
		1978	16	53	1,28	15,6
		1988	15	65	1,03	21,3

1	2	3	4	5	6	7
33.	Pruszancka Stara	1970	38	126	1,37	14,4
		1978	36	126	1,09	17,6
		1988	31	116	0,87	24,8
34.	Puchały Nowe	1970	23	64	1,41	14,1
		1978	19	61	1,33	14,2
		1988	18	65	1,06	17,7
35.	Puchały Stare	1970	43	145	1,30	13,4
		1978	44	149	1,12	13,2
		1988	41	147	0,96	20,0
36.	Spieszyn	1970	59	167	1,31	14,0
		1978	57	180	1,09	16,3
		1988	53	170	0,96	17,6
37.	Ściony	1970	28	78	1,63	10,5
		1978	26	90	1,03	15,3
		1988	25	85	0,95	20,4
38.	Świrydy	1970	78	241	1,42	12,3
		1978	79	260	1,08	17,0
		1988	68	260	0,93	21,3
39.	Szmurły	1970	115	353	1,36	13,6
		1978	110	365	1,11	16,3
		1988	89	348	1,05	17,4
40.	Widźgowo	1970	27	99	1,20	14,5
		1978	26	102	1,01	17,5
		1988	25	100	0,86	21,8
41.	Załuskie Koronne	1970	45	148	1,31	15,6
		1978	47	161	1,01	14,9
		1988	44	163	0,89	18,5
42.	Załuskie Kościelne	1970	42	118	1,73	9,9
		1978	43	135	1,19	15,5
		1988	41	153	1,01	17,2
43.	Zanie	1970	28	85	1,48	10,8
		1978	24	76	1,07	13,5
		1988	22	66	0,91	20,5
	Razem:	1970	2417	7505	1,43	
		1978	2333	7868		
		1988	2170	7908	0,97	19,8

Tabela III-4

Struktura obszarowa gospodarstw rolnych w gminie Brańsk w 1996r.

Grupy obszarowe użytków rolnych w ha	Liczba gospodarstw rolnych	%
do 1	115	6,0
1-2	52	2,7
2-3	59	3,1
3-5	180	9,4
5-7	299	15,6
7-10	425	22,2
10-15	459	24,1
15-20	203	10,6
20-30	95	5,0
30-50	21	1,1
50-100	3	0,2
Razem	1911	100,0

Tabela III-5

Powierzchnia indywidualnych gospodarstw rolnych według grup obszarowych użytków rolnych w gminie Brańsk w 1996r.

Grupy obszarowe użytków rolnych w ha	Powierzchnia w ha	%
do 1	65	0,3
1-2	108	0,5
2-3	177	0,8
3-5	909	4,1
5-7	2150	9,6
7-10	4293	19,3
10-15	6702	30,1
15-20	4084	18,3
20-30	2594	11,6
30-50	965	4,3
50-100	244	1,1
Razem	22290	100,0

ALFABETYCZNY SPIS STANOWISK ARCHEOLOGICZNYCH

1. Bronka st. 1 - OWR, późne średniowiecze - punkt osadniczy.
2. Bronka st. 2 - OWR. Wczesne średniowiecze, okres nowożytny; osada punkt osadniczy
3. Bronka st. 3 - wczesne i późne średniowiecze; osada
4. Bronka st. 4 - wczesne średniowiecze; punkt osadniczy
5. Bronka st. 5 - okres wpływów rzymskich ?; osada
6. Bronka st. 6 - okres starożytny, średniowiecze; osada i ślad osadnictwa
7. Bronka st. 7 - wczesne średniowiecze; punkt osadniczy
8. Brzeźnica st. 1 - okres starożytny, okres nowożytny; ślad i punkt osadn.
9. Brzeźnica st. 2 - okres nowożytny; punkt osadniczy
10. Brzeźnica st. 3 - epoka kamienia, średniowiecze, okres nowożytny, ślad punkt osadniczy
11. Brzeźnica st. 4 - późne średniowiecze, okres nowożytny; ślad i punkt osadniczy
12. Brzeźnica st. 5 - średniowiecze, okres nowożytny; punkt osadniczy
13. Brzeźnica, st. 6 - okres nowożytny; punkt osadniczy
14. Brzeźnica st. 7 - okres nowożytny; ślad osadnictwa
15. Chojewo, st. 1 - późne średniowiecze; ślad osadnictwa
16. Chojewo st. 2 - okres starożytny, OWR, wcz. średn., okres nowożytny; ślad osadnictwa
17. Chojewo st. 3 - OWR, wczesne i - późne średniowiecze, okres nowożytny; punkt osadniczy i osada
18. Chojewo st. 4 - mezolit-k.kundajska, neolit-k. niemeńska, wczesna ep. brązu-k. trzciniecka, halsztat-k. miłogradzkie, OWR-k. przeworska, wczesne średniowiecze, okres nowożytny; obozowisko, osada, cmentarzysko, ślady osadnictwa
19. Chojewo st. 5 - mezolit, okres starożytny, średniowiecze, okres nowożytny; ślady osadnictwa, osady
20. Chojewo st. 6
21. Chojewo st. 7 - neolit-wcz. ep. brązu, ep. brązu-halsztat, wczesne średniowiecze, obozowisko, cmentarzysko, ślad osadnictwa
22. Chojewo st. 8
23. Chojewo st. 9 - okres starożytny, średniowiecze, okres nowożytny; ślady i punkt osadniczy
24. Chojewo st. 10 - epoka brązu - ep. żelaza (halsztat), okres nowożytny; osada, punkt osadniczy
25. Chojewo st. 11 - epoka brązu, średniowiecze; punkt i ślad osadniczy
26. Chojewo st. 12 - ep. kamienia, okres starożytny; punkt osadniczy, cmentarzysko
27. Domanowo st. 1 - ep. kamienia; ślad osadnictwa
28. Domanowo Nowe st. 2 - średniowiecze, akr. Nowożytny; ślad i punkt osadniczy
29. Domanowo Stare st. 3 - okres nowożytny; punkt osadniczy
30. Domanowo Nowe st. 4 - okres nowożytny; punkt osadniczy
31. Domanowo Stare st. 5 - średniowiecze, okres nowożytny; ślad i punkt osadniczy
32. Domanowo Nowe st. 6 - okres nowożytny; punkt osadniczy

33. Domanowo Nowe st. 7 - późne średniowiecze, okres nowożytny; punkt osadniczy
34. Jarmarkowszczyzna st. 1 - okres starożytny, wczesne średniowiecze; punkt osadniczy, osada
35. Jarmarkowszczyzna st. 2 - ep. kamienia, okres starożytny, wczesne średniowiecze; ślad osadnictwa, punkt osadniczy
36. Jarmarkowszczyzna st. 3 - okres starożytny, okres nowożytny,; osada?, punkt osadniczy
37. Jarmarkowszczyzna st. 4 - późne średniowiecze; osada
38. Jarmarkowszczyzna st. 5 - okres wpływów rzymskich, późne średniow.; osada, ślad osadnictwa
39. Kadłubówka st. 1 - okres starożytny, ślad osadnictwa
40. Kalnica st. 2 - neolit-wcz. ep. brązu, ep. brązu - halsztat, OWR, wczesne średniowiecze; ślad osadnictwa, osada
41. Kalnica st. 1 - wczesne średniowiecze; grodzisko
42. Kalnica st. 3 - ep. kamienia - ep. brązu, okres starożytny, punkt osadn.
43. Kalnica st. 4 - okres starożytny, wczesne średniowiecze; punkt osadn., osada
44. Kalnica st. 5 - ep. brązu-halsztat (k.łużycka?), wczesne średniowiecze; osada, ślad osadnictwa
45. Kalnica Kol. st. 6 - ep. kamienia - ep. brązu, ep. brązu - ha I sztat, OWR?, okres nowożytny; ślad i punkt osadniczy, osada
46. Kalnica st. 7 - mezolit-neolit, okres starożytny; ślad osadnictwa, punkt osadniczy
47. Kalnica st. 8 - okres starożytny, średniowiecze; punkt osadniczy, osada
48. Kalnica st. 9 - średniowiecze, późne średniowiecze, okres nowożytny; ślad osadnictwa, osada
49. Kalnica st. 10 - wczesne średniowiecze, okres nowożytny; osada? ślad osadniczy
50. Kiersnowo st. 1 - średniowiecze, okres nowożytny; ślad i punkt osadnictwa
51. Kiersnowo st. 2 - okres starożytny, okres nowożytny; ślad osadnictwa
52. Kiersnowo st. 3 - wczesne średniowiecze, okr. nowożytny; ślad osadnictwa
53. Kiersnowo st. 4 - mezolit-neolit, ep. brązu-halsztat (k. łużycka), wczesne średniowiecze, średniowiecze, okres nowożytny; ślad osadnictwa, osada, osada, osada, ślad osadn.
54. Kiersnowo st. 5 - okres starożytny, ep. brązu-halsztat; ślad osadnictwa, punkt osadniczy
55. Kiersnowo st. 6 - ep. kamienia, ep. brązu; ślad osadnictwa
56. Kiersnowo st. 7 - ep. brązu, okres nowożytny; ślad osadnictwa
57. Kiersnowo st. 8 - wczesne średniowiecze - osada
58. Kiersnowo st. 9 - ep. brązu-halsztat, okres nowożytny; osada? ślad osadnictwa
59. Kiersnowo st. 10 - epoka brązu - punkt osadniczy; p. średniowiecze, o. nowożytny- osada
60. Kiersnowo st. 11 - OWR? ; osada
61. Kiersnowo st. 12 - okres halsztacki, OWR, wczesne średniowiecze, okres nowożytny; punkt osadniczy, osada, punkt osadn. , punkt osadn.
62. Kiersnowo st. 13 - średniowiecze, okres nowożytny - osada
63. Kiersnowo st. 14 - średniowiecze, okres nowożytny; punkty osadnicze

64. Kiersnówek st. 3 - wczesne średniowiecze, późne średn., okres nowożytny; ślad osadn.
65. Kiersnówek st. 1 "Kumat" - mezolit-neolit, okres starożytny, ep. brązu-wcz. epoka żelaza(k. łużycka), środkowy halsztat, środkowy lateń, OWR, wczesne średniowiecze, późne średniowiecze; ślad osadnictwa, punkt osadniczy, osady, cmentarzysko?
66. Kiersnówek st. 2 - neolit (k. amfor kulistych); grób?
67. Kiersnówek st. 4 - ep. kamienia, ep. brązu, OWR, wczesne średniowiecze, późne średniowiecze, okres nowożytny; ślady osadnictwa i osada
68. Kiersnówek st. 3 - mezolit-neolit, późne średniowiecze, okres nowożytny; ślady osadnictwa
69. Kiersnówek st. 6 - późne średniowiecze, okres nowożytny; ślad osadnictwa, osada
70. Kiersnówek st. 7 - ep. kamienia, neolit-wcz. ep. brązu (k. niemeńska) OWR?, późne średniowiecze; obozowisko, osada, punkt osadn.
71. Kiersnówek st. 8 - ep. kam. ep. brązu, ep. brązu-halsztat, wczesne średniow., średniowiecze, okres nowożytny, ślad osadn. , osada, punkt osadn. , ślad osadn., punkt osadn.
72. Kiersnówek st. 9 - okres starożytny, okres nowożytny; punkty osadn.
73. Kiersnówek st. 10 - ep. kamienia-ep. brązu, okres starożytny, średniowiecze, okres nowożytny; punkty osadn. , osada
74. Kiersnówek st. 11 - okres starożytny, okres nowożytny; ślady osadnictwa
75. Kiersnówek st. 12 - wcz. ep. brązu (k. trzciniecka) okres starożytny, średniowiecze, okres nowożytny; ślad osadn. , osada
76. Kiersnówek st. 13 - ep. brązu - halsztat; osada
77. Kiersnówek st. 14 "Kumat" - ep. kamienia -ep. brązu, okres starożytny, późne średniowiecze; punkt osadn. , osada
78. Kiersnówek st. 15 - ep. kamienia- ep. brązu, wczesne średniowiecze, okres starożytny; ślady i punkty osadnicze, osada
79. Kiersnówek st. 16 - mezolit-neolit, OWR?; obozowisko, osada
80. Kiersnówek st. 17 - mezolit-neolit, wczesne średniow., późne średn., okres nowożytny; ślady osadnictwa i osada
81. Kiersnówek st. 18 - wczesne średniowiecze, średniowiecze; punkt i ślad osadnictwa
82. Kiersnówek st. 19 - mezolit-neolit, okres starożytny, wczesne średniow., okres nowożytny; ślady, punkt osadniczy, osada
83. Kiersnówek st. 20 - okres starożytny; grób?
84. Kiersnówek st. 21 - okres starożytny; punkt osadniczy
85. Kiersnówek st. 22 - okres starożytny, średniowiecze; punkt i ślad osadnictwa
86. Kiersnówek st. 23 - okres starożytny, wczesne średniowiecze; punkt osadniczy, osada
87. Kiersnówek st. 24 - ep. kamienia- ep. brązu, okres starożytny, okres nowożytny, ślad osadn., osada, punkt osadniczy,
88. Kiewłaki st. 1 - ep. brązu (k. łużycka ?); punkt osadniczy
89. Kiewłaki st. 2 - wczesne średniowiecze; osada
90. Kiewłaki st. 3 - OWR? Okres nowożytny, ślad osadnictwa, osada
91. Klichy st. 1 - halsztat (k. łużycka); skarb (bez lokalizacji)

92. Lubieszcze st. 1 - okres starożytny (neolit ?), okres nowożytny; ślady osadnictwa
93. Lubieszcze st. 2 - epoka kamienia; ślad osadnictwa
94. Lubieszcze st. 3 - okres nowożytny; punkt osadniczy
95. Lubieszcze st. 4 - schyłek ep. brązu - halsztat; osada
96. Majorowizna st. 1 - ep. kamienia - ep. brązu; ślad osadnictwa
97. Majorowizna st. 2 - neolit - wcz. ep. brązu (k. niemeńska) OWR?, wczesne średniowiecze, średniowiecze; obozowisko, punkt osadniczy, ślad osadnictwa
98. Majorowizna st. 3 - ep. kamienia - ep. brązu, średniowiecze; ślad osadnictwa
99. Majorowizna st. 4 - wczesne średniowiecze, okres nowożytny; osada, punkt osadniczy
100. Majorowizna st. 5 - epoka kamienia, okres starożytny, średniowiecze, okres nowożytny; ślad osadn. , osada, ślad osadn. , osada
101. Majorowizna st. 6 - średniowiecze; osada
102. Markowo Wielkie - znalezisko paleozoologiczne
103. Nowe Niemyje - ep. brązu (k. łużycka) znalezisko luźne
104. Nowe Puchały st. 1 - okres nowożytny; ślad osadnictwa
105. Oleksin st. 1 - okres starożytny, okres nowożytny, średniowiecze, ślady osadnictwa
106. Oleksin st. 2 - wcz. ep. brązu (k. trzciniecka), okres starożytny, OWR, późne średniowiecze, okres nowożytny; ślady osadn. i osady
107. Oleksin st. 3 - średniowiecze, okres nowożytny; osada
108. Oleksin st. 4 - ep. kamienia - ep. brązu, wczesne średniowiecze; obozowisko, ślad osadnictwa
109. Oleksin st. 5 - ep. kamienia - ep. brązu, ep. brązu?, okres nowożytny; obozowisko, osady
110. Oleksin st., 6 - ep. kamienia - ep. brązu, okres starożytny, wczesne średniowiecze, ep. brązu (k. trzciniecka); obozowisko i osady
111. Oleksin st. 7- ep. kamienia - ep. brązu, wczesne średniowiecze; ślady osadn.
112. Oleksin st. 8 - OWR, wczesne średniowiecze, okres nowożytny; ślady, punkty osadnicze i osady
113. Oleksin st. 9 - okres starożytny, średniowiecze, okres nowożytny; ślady osadn. i osada
114. Oleksin st. 10 - OWR? , średniowiecze, okres nowożytny; osada i ślady osadnictwa
115. Oleksin st. 11 - wczesne średniowiecze; osada
116. Oleksin st. 12 - neolit (k. niemeńska) okres starożytny, wczesne średniowiecze, okres nowożytny; ślady i punkty osadnicze oraz osada
117. Oleksin st. 13 - średniowiecze, okres nowożytny (XVI w.); punkt, ślad osadn. i osada
118. Oleksin st. 14 - wcz. ep. brązu (k. trzciniecka), wczesne średn., średniowiecze, późne średniowiecze, okres nowożytny; ślady osadnictwa i osady
119. Oleksin st. 15 - okres starożytny, wczesne średniowiecze; ślady osadn.
120. Oleksin st. 16 - okres starożytny, wczesne średniowiecze, okres nowożytny, ślady osadnictwa i osady
121. Oleksin st. 17 - okres starożytny, średniowiecze; ślad osadn. , osada

122. Oleksin st. 18 - ep. brązu - halsztat (k. łużycka) OWR?, późne średn., okres nowożytny; osady i ślad osadnictwa
123. Oleksin st. 19 - średniowiecze, późne średniowiecze; osada
124. Oleksin st. 20 - średniowiecze; osada
125. Oleksin st. 21 - OWR?, okres starożytny, wczesne średniowiecze, XVI w. ślady osadnictwa, osada, ślad osadn.
126. Olędy st. 1 - okres nowożytny; punkt osadniczy
127. Olędy st. 2 - okres nowożytny; punkt osadniczy
128. Olędy st. 3 - okres nowożytny; punkt osadniczy
129. Olędy st. 4 - epoka kamienia, okres nowożytny; ślad i punkt osadniczy
130. Olędzkie st. 1 - późne średniowiecze, okres nowożytny; osada
131. Olędzkie st. 2 - średniowiecze; punkt osadniczy
132. Olędzkie st. 3 - późne średniowiecze, okres nowożytny; osada
133. Olędzkie st. 4 - późne średniowiecze - okres nowożytny; osada
134. Olędzkie st. 5 - wczesne średniowiecze; osada
135. Olędzkie st. 6 - wczesne średniowiecze, późne średniowiecze, okres nowożytny, ślady i punkty osadnicze
136. Olędzkie st. 7 - średniowiecze; punkt osadniczy
137. Olędzkie st. 8 - średniowiecze; punkt osadniczy
138. Olszewek st. 1 - średniowiecze; osada?
139. Olszewek st. 2 - okres starożytny, średniowiecze; ślady osadnictwa
140. Olszewo st. 1 - wczesne średniowiecze; punkt osadniczy
141. Olszewo st. 2 - wczesne średniowiecze; punkt osadniczy
142. Olszewo st. 3 - wczesne średniowiecze; okres nowożytny; osada i punkt osadniczy
143. Pace st. 1 - okres starożytny, okr. nowożytny i ślad osadnictwa
144. Pace st. 2 - okr. starożytny, późne średniowiecze, okres nowożytny, ślad osadnictwa i ósada
145. Pace st. 3 - ep. brązu - halsztat, okres nowożytny; cmentarzysko ciałopalne, punkt osadniczy
146. Pace st. 4 - wczesne średniowiecze, okres nowożytny; osada? punkt osadniczy
147. Pace st. 5 - okres starożytny, średniowiecze, okres nowożytny; ślad osadnictwa, osada
148. Pace st. 6 - OWR?, średniowiecze, okres nowożytny; osada, ślad osadn., osada
149. Pace st. 7 - OWR?, wczesne średniowiecze; osada, punkt osadniczy
150. Patoki st. 2 - okres starożytny; ślad osadnictwa
151. Patoki st. 1 - okres nowożytny; cmentarzysko
152. Płonowo st. 1 - średniowiecze, okres nowożytny
153. Poletyły st. 1 - okres starożytny, późne średniowiecze, okres nowożytny, punkty osadnicze
154. Poletyły st. 2 - OWR? , wczesne średniowiecze, późne średniowiecze; osady i punkt osadniczy
155. Poletyły st. 3 - okres starożytny, wczesne średniowiecze, okres nowożytny; punkty osadnicze
156. Poletyły st. 4 - okres starożytny, późne średniowiecze; punkt i ślad osadniczy

157. Poletyły st. 5 - wczesne średniowiecze, średniowiecze, okres nowożytny; osada i punkty osadnicze
158. Poletyły st. 6 - wczesne średniowiecze; punkty osadnicze
159. Poletyły st. 7 - wczesne średniowiecze; osada
160. Poletyły st. 8 - wczesne średniowiecze, okres nowożytny; osada i ślad osadnictwa
161. Poletyły st. 9 - wczesne średniowiecze, późne średniowiecze, okres nowożytny; punkty osadnicze
162. Poletyły st. 10 - okres starożytny, wczesne średniowiecze, późne średniowiecze, okres nowożytny, punkt osadn. I ślady osadnicze
163. Poletyły st. 11 - okres starożytny; cementarzysko ciepłopalne
164. Poletyły st. 12 - okres starożytny, wczesne średniowiecze; punkt i ślad osadn.
165. Popławy st. 1 - epoka brązu- halsztat (k. łużycka?), wczesne średniowiecze, okres nowożytny; osada, ślad osadnictwa
166. Popławy st. 2 - średniowiecze, okres nowożytny; ślad osadniczy i osada
167. Popławy st. 4 - okres halsztacki- (k. łużycka); skarb ozdób brązowych
168. Popławy st. 5 - wczesne średniowiecze; osada?
169. Popławy st. 6 - okres nowożytny; punkt osadniczy
170. Popławy st. 7 - ep. kamienia, okres starożytny, średniowiecze, okres nowożytny; punkt i ślady osadnicze
171. Popławy st. 8 - okres starożytny, wczesne średniowiecze; ślad osadniczy i osada
172. Popławy st. 9 - okres starożytny, wczesne średniowiecze; ślad osadnictwa i osada
173. Polawy st. 10 - okres starożytny, wczesne średniowiecze, okres nowożytny; ślad osadnictwa i osady
174. Popławy st. 11 - okres wczesnośredniowieczny, nowożytny; ślad osadniczy, osada
175. Popławy st. 12 - ep. brązu - halsztat (k. łużycka), okres nowożytny; osada?, punkt osadniczy
176. Popławy st., 13 - OWR, średniowiecze, późne średniowiecze, okres nowożytny, osada, ślad i punkt osadniczy
177. Popławy st. 14 - ep. brązu - halsztat; wczesne średniowiecze; osada i punkt osadniczy
178. Popławy st. 15 - ep. brązu (k. łużycka), średniowiecze, okres nowożytny; punkt i ślad osadn. , osada
179. Spieszyn st. 1 - średniowiecze, okres nowożytny; ślad osadnictwa
180. Spieszyn st. 2 - średniowiecze (XII-XII w.), okres nowożytny; ślady osadn.
181. Spieszyn st. 3 - okres nowożytny; ślad osadnictwa
182. Spieszyn st. 4 - okres nowożytny; piecowisko
183. Spieszyn st. 5 - średniowiecze, okres nowożytny; ślad osadn. ,osada
184. Spieszyn st. 6 - średniowiecze (XII w.);ślad osadnictwa
185. Spieszyn st. 7 - wczesne średniowiecze (XII - I poła XII w.); osada
186. Spieszyn st. 8 - okres nowożytny (XIV - XV w.); osada
187. Szmurły st. 1 - okres nowożytny; punkt osadniczy
188. Szmurły st. 2 - okres nowożytny; punkt osadniczy
189. Szmurły - Wdowin st. 1 - wczesne średniowiecze; ślad osadnictwa

190. Szmurły Wdowin st. 2 - wczesne średniowiecze, okr. nowożytny; ślady osadn.
191. Szmurły st. 3 - okres nowożytny (XIV/XV w.); osada
192. Świridy st. 1 - wcz. średniowiecze, okres nowożytny; cmentarzysko ze stell, punkt osadn.
193. Świridy st. 2 - epoka kamienia, średniowiecze, punkt osadniczy, osada
194. Świridy st. 3 - wczesne średniowiecze; osada?
195. Świridy st. 4 - okres nowożytny, okres starożytny, późne średniowiecze; punkt osadniczy, osada?
196. Świridy st. 5 - okres starożytny, późne średniowiecze, okres nowożytny; ślad osadnictwa, osada
197. Świridy st. 6 - wczesne średniowiecze, okres nowożytny; osada? punkt osadniczy
198. Świridy st. 7 - okres staroż., okres nowożytny; punkty osadnicze
199. Świridy st. 8 - ep. brązu-wcz. ep. żelaza (k. łużycka?), wczesne średniowiecze; osada, punkt osadniczy
200. Świridy st. 9 - wczesne średniowiecze; punkt osadniczy
201. Świridy st. 10 - wczesne średniowiecze, punkt osadniczy
202. Świridy st. 11 - okres staroż., wczesne średniowiecze, okres nowożytny; punkty osadnicze, osada
203. Załuskie Koronne st. 1 - ep. brązu - wczesna ep. żelaza, okres nowożytny; osada i punkt osadniczy
204. Załuskie Koronne st. 2 - okres starożytny; ślad osadnictwa
205. Załuskie Koronne st. 3 - wczesne o późne średniowiecze, okres nowożytny; ślad osadnictwa, punkt osadniczy
206. Załuskie Koronne st. 4 - wczesne średniowiecze, okres nowożytny; punkty osadnicze
207. Załuskie Koronne st. 5 - wczesne średniowiecze; punkt osadniczy
208. Załuskie Kościelne st. 1 - OWR?, wczesne średniowiecze? średniowiecze; cmentarzysko kurhanowe, punkt osadniczy; nr rej. zab. 220/1/A, 220/2/A, 22013/A, 220/4/A z 1976r
209. Załuskie Kościelne st. 2 - epoka kamienia, OWR, średniowiecze; obozowisko, osada
210. Załuskie Kościelne st. 3 - okres starożytny; punkt osadniczy
211. Załuskie Kościelne st. 4 - OWR? ; osada
212. Załuskie Kościelne st. 5 - ep. kamienia - ep. brązu, ep. żelaza; punkty osadnicze
213. Załuskie Kościelne st. 6 - ep. brązu - halsztat, okres starożytny, okr. Nowożytny; osada i punkt osadniczy
214. Załuskie Kościelne st. 7 - wcz. ep. żelaza, późne średniowiecze, okres nowożytny, osada
215. Załuskie Kościelne st. 8 - okres starożytny; punkt osadniczy
216. Załuskie Kościelne st. 9 - mezolit - neolit, okres starożytny; ślady osadn.
217. Załuskie Kościelne st. 10 - okres starożytny; ślad osadnictwa
218. Załuskie Kościelne st. 11 - ep. kamienia - ep. brązu, OWR (k. wielbarska?); ślad osad., cmentarzysko ciałopalne
219. Załuskie Kościelne st. 12 - wczesna ep. żelaza, średniowiecze; punkt osadn.
220. Załuskie Kościelne st. 13 - późne średniowiecze, okres nowożytny; osada

221. Załuskie Kościelne st. 14 - okres starożytny, wczesne średniowiecze, późne średniowiecze; ślady osadnictwa
222. Załuskie Kościelne st. 15 - okres starożytny, wczesne średniowiecze, późne średniowiecze, okres nowożytny; ślady osadnictwa i osada
223. Załuskie Kościelne st. 16 - mezolit - neolit; ślad osadnictwa.

INFORMACJA O STANIE MIENIA KOMUNALNEGO i sposób jego zagospodarowania na terenie GMINY BRAŃSK

I. MIENIE KOMUNALNE STANOWIACE WŁASNOŚĆ GMINY

Gmina Brańsk w 1996r na własność posiadała 71 działek o pow. 22,31 ha, które są zagospodarowane w następujący sposób:

-34 działek o pow. 5,85 ha są w dożywotnim użytkowaniu rencistów (działki te są położone na terenie wsi: Domanowo 1 działka o pow. 0,06 ha, Holonki 2 działki o pow. 0,21 ha, Kalnica 1 działka o pow. 0,17 ha, Kiersnowo 1 działka o pow. 0,61 ha, Klichy 2 działki o pow. 0,17 ha, Koszewo 3 działki o pow. 0,16 ha, Lubieszcze 1 działka o pow. 0,02 ha, Oleksin 5 działek o pow. 0,77 ha, Olędy 2 działki o pow. 0,39 ha, Olędzkie 1 działka o pow. 0,23 ha, Patoki 1 działka o pow. 0,2 ha, Poletyły 1 działka o pow. 0,85 ha, Pruszancka Stara 1 działka o pow. 0,14 ha, Szmurły 3 działki o pow. 0,60 ha, Świridy 2 działki o pow. 0,37 ha, Widźgowo 3 działki o pow. 0,39 ha, Załuskie Koronne 4 działki o pow. 0,29 ha, Zanie 1 działka o pow. 0,15 ha).

Działki te są w użytkowaniu bezpłatnie. Dochodem Gminy z tych działek jest podatek od nieruchomości.

-na **1 działce o pow. 0,28 ha** położonej we wsi Chojewo kontynuowana jest budowa świetlicy wiejskiej.

-na **1 działce** położonej we wsi Lubieszcze wzniesiony jest budynek remizy strażackiej o pow. 0,08 ha.

-3 działki o pow. 0,19 ha są oddane w użytkowanie wieczyste dla Gminnej Spółdzielni "Samopomoc Chłopska" w Brańsku, położone na terenie wsi: Mień 1 działka o pow. 0,06 ha, Holonki 1 działka o pow. 0,07 ha, Chojewo 1 działka o pow. 0,06 ha.

Działkę położoną na terenie wsi Chojewo Gminna Spółdzielnia "SCH" w Brańsku sprzedała dla Pani Zofii Michalskiej zam. Chojewo i prawo użytkowania wieczystego przeniosła na rzecz Pani Michalskiej. Dochodem Gminy z tych działek jest opłata roczna w wysokości 401,30 zł, w tym:

-Michalska Zofia - 156,20 zł.

- 1 działkę o pow. 0,04 ha położoną na terenie wsi Chojewo aktem notarialnym NrA.2019/96 z dnia 17.05.1996r. nabyto na własność Gminy Brańsk od Pana Stanisława Bańkowskiego zam. Chojewo z przeznaczeniem na dojazd do sklepu i zlewni mleka.
- na 1 działce o pow. 0,09 ha położonej na terenie wsi Mień wzniesiona jest zlewnia mleka.
Działkę tę należy przekazać dla Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej w Bielsku Podlaskim w użytkowanie.
- 1 działka o pow. 0,60 ha położona na terenie wsi Kadłubówka (po byłym kółku rolniczym) wraz z istniejącymi na niej budynkami została sprzedana w drodze przetargu dla pana Andrzejczuk Ryszarda zam. Bielsk Podlaski (akt notarialny NrA.3851/96 z dnia 9.08.1998)
- 1 działka o pow. 0,22 ha położona na terenie wsi Płonowo wraz z istniejącymi na niej budynkami tj. dom mieszkalny, budynek gospodarczy i stodoła jest w użytkowaniu Pana Wojciecha Jakubowskiego zam. Płonowo.
Dochodem Gminy jest czynsz dzierżawny w wysokości 31,00 zł.
- 2 działki o pow. 0,47 ha położone na terenie wsi Widźgowo wraz z istniejącymi na niej budynkami, tj. budynek Ośrodka Zdrowia, budynek gospodarczy, osłona śmietnikowa, oraz aparaturę stomatologiczną ma w użyczeniu Skarb Państwa - Zespół Opieki Zdrowotnej w Bielsku Podlaskim i wykorzystuje na potrzeby funkcjonowania Ośrodka Zdrowia, bezpłatnie.
Część budynku Ośrodka Zdrowia pow. 21,13 m² wynajmuje Zakład Telekomunikacyjny w Białymstoku.
Dochodem Gminy jest czynsz najmu w wysokości 1 740,78 zł. Oraz podatek od nieruchomości.
- 1 działkę o pow. 2,20 ha położoną na terenie wsi Brzeźnica wraz z istniejącymi na niej budynkami tj. 2 budynki magazyn suszu, magazyn paliw, garaże na ciągniki, budynek wagi wozowej z portiernią, budynek suszarni z biurem, budynek stacji wodociągowej, stacja paliw, zbiornik p. poż., stacja transformatorowa zajmują Gminny Zakład Komunalny w Brańsku.
- na 1 działce o pow. 0,18 ha położonej na terenie wsi Holonki znajduje się piaskownia.
- na 1 działce o pow. 4,19 ha położonej na terenie wsi Oleksin znajduje się kopalnia żwiru. Na części tej działki o pow. około 0,50 ha znajduje się wysypisko śmieci.
- na 1 działce o pow. 0,54 ha położona na terenie wsi Oleksin wraz z istniejącymi na niej budynkami tj. szopa, magazyn paliw, ogrodzenie jest nieodpłatnie użytkowana przez Radę Sołecą wsi Oleksin.

- 2 działki o pow. 0,54 ha położone na terenie wsi Popławy są w zasobach Gminy Brańsk. O zwrot na własność tych działek ubiega się Pan Sęk Sławomir zam. Popławy.
- 2 działki o pow. 1,51 ha położone na terenie wsi Brzeźnica są w zasobach Gminy Brańsk.
- 1 działka o pow. 1,89 ha położona na terenie wsi Olędy jest w zasobach Gminy Brańsk. Na części tej działki jest wzniesiony budynek sklepu. O oddanie w użytkowanie wieczyste tej działki zajętej przez sklep ubiega się Gminna Spółdzielnia "SCH" w Brańsku.
- na 9 działkach o pow. 1,90 ha wzniesione są budynki hydroforni we wsiach: Brzeźnica, Domanowo, Glinnik, Kalnica, Koszewo, Szmurły, Załuskie Kościelne, Zanie.
Część budynku hydroforni w Kalnicy wynajmuje TP.S.A. Zakład Telekomunikacji w Białymstoku.
Dochodem Gminy jest czynsz najmu w wysokości 1 188,02 zł.
- 1 działka o pow. 0,50 ha położona na terenie wsi Olszewo jest w zasobach Gminy Brańsk.
- 1 działka o pow. 0,28 ha (udział 1/2 Gmina Brańsk? Położona na terenie wsi Poletyły została przez Urząd Rejonowy w Bielsku Podlaskim podzielona na dwie działki. 1 działka o pow. 0,21 ha została nieodpłatnie zwrócona na własność Panu Henrykowi Tworkowskiemu udział 1/4, Ułaszonek Dorocie udział 1/4, druga działka o pow. 0,06 ha udział 1/2 jest w zasobach Gminy Brańsk, udział 1/2 Tworkowski Janusz zam. Poletyły.
- 1 działka o pow.:0,51 ha położona na terenie wsi Chojewo (po byłym kółku rolniczym) wraz z położonymi na niej budynkami tj. szopa, wiata, studnia jest w zasobach Gminy Brańsk.
Działka ta była podstawiona do sprzedaży w drodze przetargu. Nie było zainteresowania.
- 1 działkę o pow. 0,01 ha położoną na terenie wsi Chojewo należy oddać w użytkowanie OSM w Bielsku Podlaskim z przeznaczeniem na poszerzenie działki użytkowanej przez Spółdzielnię.
- 2 działki o pow., 0,23 ha położone na terenie wsi Holonki są w zasobach Gminy Brańsk. Były podstawione do sprzedaży w drodze przetargu. Nie było zainteresowania .
- 1 działka o pow. 0,01 ha położona na terenie wsi Olędy jest w zasobach Gminy Brańsk. Była podstawiona do sprzedaży w drodze przetargu. Nie było zainteresowania.

Jednocześnie informuje się, że budynek świetlicy wiejskiej stanowiący własność Gminy Brańsk znajdujący się w miejscowości Dębowo wzniesiony

jest na działce stanowiącej własność osoby fizycznej Pana Charyton Rocha-Andrzeja.

Budynek Szkoły Podstawowej we wsi Kalnica wzniesiony jest na działce Skarbu Państwa.

II. MIENIE KOMUNALNE BĘDĄCE W POSIADANIU GMINY BRAŃSK

W 1996r w posiadaniu Gminy Brańsk znajdowało się 7 działek o pow. 1,65 ha, w tym:

- na 3 działkach o pow. 0,74 ha wzniesione są budynki remiz strażackich we wsiach: Świrydy, Mień, Oleksin.
- na 1 działce o pow. 0,58 ha położonej na terenie wsi Domanowo wzniesiony jest budynek remizy strażackiej i zlewni mleka.
- na 1 działce o pow. 0,17 ha położonej na terenie wsi Popławy wzniesiony jest budynek remizy strażackiej, zlewni mleka i sklep. Dochodem Gminy jest opłata roczna za użytkowanie części działki w wysokości 126,70 zł (Gminna Spółdzielnia "SCH" w Brańsku, OSM w Bielsku Podlaskim).
- 1 działka o pow. 0,05 ha położona na terenie wsi Poletyły jest to ogród.
- 1 działka o pow. 0,11 ha położona na terenie wsi Szmurły jest to wyspa przy pomniku.

III. MIENIE GMINY BRAŃSK

Na terenie Gminy Brańsk jest 190 działek o pow. 86,22 ha, które stanowią mienie Gminy Brańsk, w tym:

- na 13 działkach o pow. 6,41 ha wzniesione są budynki świetlic wiejskich we wsiach: Bronka, Brzeźnica, Domanowo, Kadłubówka, Kalnica, Kiersnowo, Olędy, Patoki, Poletyły na 2 działkach, Puchały Stare, Spieszyn, Załuskie Kościelne.
- na 6 działkach o pow. 2,35 ha wzniesione są budynki remiz strażackich we wsiach: Glinnik, Holonki, Klichy, Koszewo, Szmurły.
- 2 działki o pow. 0,04 ha położone na terenie wsi Oleksin są użytkowane przez Ochotniczą Straż Pożarną.
- 5 działek o pow. 0,35 ha położone na terenie wsi Kiewłaki, Kalnica, Kadłubówka, Chojewo, Olędy użytkuje Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Bielsku Podlaskim. Na działkach tych wzniesione są budynki zlewni mleka.

Dochodem Gminy z tych działek jest opłata roczna za wieczyste użytkowanie w wysokości 265,00 zł.

- 1 działkę o pow. 0,39 ha położoną na terenie wsi Domanowo użytkuje Spółdzielnia Usług Rolniczych w Brańsku.
Dochodem Gminy z tej działki jest opłata roczna za użytkowanie w wysokości 117,20 zł.
- 1 działka o pow. 0,74 ha położona na terenie wsi Pruszancka Stara (po byłej szkole) jest w zasobach mienia gminnego. Część budynku wzniesionego na tej działce zajmuje Pani Jabłońska.
- 1 działka o pow. 0,70 ha położona na terenie wsi Ściony wraz z istniejącymi na niej budynkami tj. budynek dyżurki, szopa na narzędzia jest w zasobach mienia gminnego (po SUR).
- 1 działka o pow.,. 0,39 ha położona na terenie wsi Mień wraz z położonymi na niej budynkami za zgodą mieszkańców wsi Mień została przeznaczona do sprzedaży w drodze przetargu.
- 1 działka o pow. 0,99 ha położona na terenie wsi Załuskie Koronne jest w zasobach mienia gminnego (obecnie na działce tej znajduje się sklep).
- 1 działka o pow. 0,07 ha położona na terenie wsi Oleksin jest użytkowana przez Szkołę Podstawową w Oleksinie.
- 1 działka o pow. 0,28 ha położona na terenie wsi Kadłubówka jest w zasobach mienia gminnego.
- na 11 działkach o pow. 16,75 ha wzniesione są budynki szkół podstawowych we wsiach: Chojewo, Holonki, Koszewo, Oleksin, Olędy, Popławy, Szmurły, Świryny, Mień, Glinnik.
Na działce położonej na terenie wsi Glinnik wzniesiony jest również budynek sklepu. Część działki o pow.,. 0,05 ha użytkuje Gminna Spółdzielnia "SCH" w Brańsku.
Dochodem Gminy jest opłata roczna za użytkowanie w wysokości 15,04 zł.
- 1 działka o pow. 0,25 ha położona na terenie wsi Lubieszce jest w zasobach mienia gminnego. Jest to działka po byłej szkole.
- na 40 działkach o pow. 18,89 ha znajdują się kopalnie piasku w miejscowościach: Bronka 4 działki o pow. 2,18 ha, Brzeźnica 1 działka o pow. 0,80 ha, Burchaty o pow. 0,22 ha, Chojewo o pow. 1,62 ha, Debowo 2 działki o pow. 0,40 ha, Domanowo o pow. 0, ?, Ferma o pow. 0,26 ha, Holonki o pow. 0,32 ha, Kadłubówka o pow. 0,17 ha, Kiersnowo o pow. 0,22 ha, Kiersnówek 2 działki o pow. 0,56 ha, Kiewłaki o pow. 0,84 ha, Klichy o pow., 0,30 ha, Koszewo o pow. 0,41 ha, Markowo o pow. 0,50 ha, Nowosady o pow. 0,23 ha, Oleksin o pow. 1,00 ha, Olędy o pow. 0,95 ha, Olędzkie o pow. 0,25 ha, Olszewek o pow. 0,10 ha, Olszewo o pow. 0,17 ha, Pace o pow. 0,86 ha,

Popławy 2 działki o pow. 0,99 ha, Pruszancka Baranki o pow. 0,37 ha, Pruszancka Stara 2 działki o pow. 0,31 ha, Puchały Nowe 2 działki o pow. 0,57 ha, Spieszyn 2 działki o pow. 0,29 ha, Ściony o pow. 0,28 ha, Widźgowo o pow. 0,28 ha, Zanie 2 działki o pow. 2,66 ha.

-na 14 działkach o pow. 7,04 ha znajdują się kopalnie żwiru w miejscowościach: Bronka o pow. 0,15 ha, Chojewo o pow. 0,26 ha, Holonki o pow. 0,30 ha, Kadłubówka o pow. 0,08 ha, Kalnica o pow. 0,62 ha, Koszewo o pow. 0,84 ha, Lubieszce o pow. 0,58 ha, Oleksin o pow. 1,00 ha, Patoki o pow. 0,40 ha, Poletyły o pow. 0,67 ha, Pruszancka Baranki o pow. 0,78 ha, Ściony o pow. 0,50 ha, Świridy 2 działki o pow. 0,86 ha.

-na 12 działkach o pow. 2,34 ha znajdują się grzebowiska zwierząt w miejscowościach: Holonki o pow. 0,06 ha, Kadłubówka o pow. 0,12 ha, Klichy o pow. 0,14 ha, Koszewo o pow. 0,20 ha, Markowo o pow. 0,05 ha, Olszewek o pow. 0,14 ha, Pace o pow. 0,20 ha, Patoki o pow. 0,25 ha, Ściony o pow. 0,17 ha, Świridy o pow. 0,50 ha, Widźgowo o pow. 0,07 ha, Mień o pow. 0,44 ha.

-na 25 działkach o pow. 5,60 ha znajdują się kopalnie gliny w miejscowościach: Debowo o pow. 0,20 ha, Domanowo o pow. 0,43 ha, Glinnik o pow. 0,25 ha, Holonki o pow. 0,23 ha, Kadłubówka o pow. 0,25 ha, Kalnica o pow. 0,25 ha, Klichy o pow. 0,10 ha, Koszewo o pow. 0,20 ha, Markowo o pow. 0,11 ha, Olędy o pow. 0,40 ha, Olędzkie o pow. 0,20 ha, Olszewek o pow. 0,18 ha, Olszewo o pow. 0,15 ha, Pace o pow. 0,19 ha, Patoki o pow. 0,50 ha, Poletyły o pow. 0,23 ha, Pruszancka Baranki o pow. 0,20 ha, Pruszancka Stara o pow. 0,30 ha, Spieszyn o pow. 0,18 ha, Świridy 2 działki o pow. 0,58 ha, Widźgowo o pow. 0,07 ha, Załuskie Koronne 2 działki o pow. 0,13 ha, Mień o pow. 0,22 ha.

-na 19 działkach o pow. 4,99 ha znajdują się wodopoje w miejscowościach: Ferma o pow. 0,09 ha, Glinnik o pow. 1,19 ha, Holonki o pow. 0,03 ha, Klichy o pow. 0,07 ha 2 działki, Olędzkie o pow. 0,39 ha, Olszewek o pow. 0,55 ha, Olszewo o pow. 0,29 ha, Pace o pow. 1,11 ha, Patoki o pow. 0,25 ha, Pietraszki o pow. 0,05 ha, Poletyły o pow. 0,10 ha, Puchały Stare o pow. 0,18 ha 2 działki, Świridy o pow. 0,36 ha, Widźgowo o pow. 0,03 ha, Puchały Nowe o pow. 0,30 ha.

-na 1 działce o pow. 0,09 ha położonej w miejscowości Dębowo znajduje się basen.

-na 1 działce o pow. 0,51 ha położonej na terenie wsi Olędy znajduje się staw.

Działki na których położone są w/w kopalnie piasku, żwiru, gliny są w bezpośrednim zarządzie mieszkańców danej wsi, na której położona jest kopalnia. Większość tych kopalń jest nieczynna. Tylko z niektórych wydobywane jest kruszywo przez mieszkańców danej wsi, na której położona jest kopalnia. Kruszywo to jest wykorzystywane przez mieszkańców wsi na potrzeby własne w gospodarstwie do budowy domów mieszkalnych i

gospodarczych oraz na inne potrzeby związane z prowadzeniem gospodarstwa rolnego.

-na 17 działkach o pow. 10,96 ha znajdują się wysypiska śmieci w miejscowościach: Szmurły o pow. 0,98 ha, Załuskie Koronne o pow. 0,33 ha, Poletyły o pow. 1,48 ha, Olędzkie o pow. 0,07 ha, Popławy o pow. 0,56 ha, Pietraszki o pow. 0,27 ha, Spieszyn o pow. 0,35 ha, Puchały Stare o pow. 0,97 ha, Świridy o pow. 0,50 ha, Płonowo o pow. 0,55 ha, Kalnica o pow. 0,34 ha, Mień o pow. 0,53 ha, Załuskie Kościelne o pow. 0,31 ha, Chojewo o pow. 0,30 ha.

Wysypisko położone na terenie wsi Olędy usytuowane jest na gruntach wspólnoty gruntowej wsi Olędy.

Wszystkie w/w wysypiska są oznakowane. Raz w roku Gmina Brańsk dokonuje uporządkowania wysypisk, poprzez wyrównanie i zepchnięcie śmieci w odpowiednie miejsca przeznaczone na danym wysypisku. Na 1997 rok na ten cel planuje się przeznaczyć kwotę w wysokości 2300 zł.

-na 2 działkach o pow. 0,04 ha znajduje się studnia na terenie wsi Glinnik, Pietraszki.

-na 4 działkach o pow. 2,53 ha znajdują się boiska sportowe we wsiach:
Holonki pow. 0,60 ha, Olędzkie pow. 0,25 ha, Mień pow. 1,03 ha, Zanie pow. 0,65 ha,

-na 5 działkach o pow. 2,31 ha są to place ogólne następujących wsi:
Markowo o pow. 0,21 ha, Olędzkie o pow. 0,45 ha, Pruszancka Baranki o pow. 0,48 ha, Puchały Stare o pow. 1,04 ha, Kiersnowo o pow. 0,13 ha.

-na 4 działkach o pow. 1,19 ha jest to teren przyrzeczny w miejscowościach:
Kiersnowo o pow. 0,28 ha, Kiersnówek o pow. 0,72 ha, Pace o pow. 0,13 ha, Mień o pow. 0,06 ha.

-na 1 działce o pow. 0,02 ha jest to droga w miejscowości Holonki.

IV. BUDYNKI STANOWIĄCE WŁASNOŚĆ GMINY BRAŃSK

-Budynek biurowy - 1 szt. wartość 86920,46 zł
jest w bezpośrednim zarządzie Gminy Brańsk.

-Budynki świetlic wiejskich - 13 szt. wartość 261385,69 zł
są oddane w użytkowanie Radom Sołeckim .

-Budynki strażnic - 10 szt. wartość 404605,88 zł
są oddane w użytkowanie Ochotniczym Strażom Pożarnym.

-Budynek Ośrodka Zdrowia - 1 szt. wartość 224250,00 zł

jest oddany w najem Skarbowi Państwa Zespołowi Opieki Zdrowotnej w Bielsku Podlaskim.

-Budynki hydroforni i przepompowni - 7 szt. wartość 638270,30 zł
są w bezpośrednim zarządzie Gminy.

-Budynki gospodarcze i ubikacje - 36 szt. wartość 376648,97 zł

5 szt. oddane są w użytkowanie Radom Sołeckim wsi: Olędy, Brzeźnica, Mień, 2 budynki dla wsi Oleksin.

2 budynki są oddane w użyczenie dla Skarbu Państwa Zespołowi Opieki Zdrowotnej w Bielsku Podlaskim (Widźgowo).

9 budynków jest w zarządzie Gminnego Zakładu Komunalnego w Brańsku 2 budynkami zarządzają mieszkańcy wsi Ściony.

16 budynków jest przeznaczonych w użytkowanie dyrektorom szkół podstawowych, 2 budynki są w zarządzie Gminy.

-Budynki szkół - 13 szt. wartość 1336277,01 zł
są użytkowane przez szkoły podstawowe.

V. ŚRODKI TRANSPORTOWE STANOWIĄCE WŁASNOŚĆ GMINY BRAŃSK

-Samochody osobowe - 2 szt. wartość 29776,90 zł

Samochód marki „Polonez” jest w bezpośrednim zarządzie Gminy Brańsk. Samochody marki "Fiat 126p" i "Nysa" są w zarządzie Gminnego Zakładu Komunalnego w Brańsku.

-Maszyny robót drogowych - 2 szt. wartość 50940,00 zł

Koparka i równarka są w zarządzie Gminnego Zakładu Komunalnego w Brańsku.

-Samochody ciężarowe 1 szt. wartość 2742,50 zł

"Robur" jest w zarządzie GZK w Brańsku.

-Autobusy i autokary - 3 szt. wartość 41942,82 zł

są w zarządzie GZK w Brańsku.

-Samochody strażackie - 9 szt. wartość 142587,38 zł

5 szt. "ŻUKI" i 4 szt. "STARY" są użytkowane przez Ochotnicze Straże Pożarne.

-Przyczepy szkolne - 2 szt. wartość 5512,74 zł

są w zarządzie GZK w Brańsku.

VI. BUDOWLE STANOWIACE WŁASNOŚĆ GMINY BRAŃSK

-studnie kopane i głębinowe - 21 szt. wartość 59808,86 zł
11 szt. znajduje się przy szkołach podstawowych.

-ogrodzenia i inne - 23 szt. wartość 100089,92 zł
7 szt. ogrodzeń wzniesione są przy szkołach podstawowych.

-drogi 42 km wartość 99795,84 zł
-linie energetyczne 1 km wartość 6043,29 zł
-wodociągi 155,9 km wartość 2246447,26 zł
-wysypiska 19 szt. wartość 6555,00 zł

VII. INWESTYCJE W TOKU - realizowane przez Gminę Brańsk

-budowa wodociągu "BRZEŹNICA II" wraz z pompownią we wsi Szmurły, który zaopatrzy w wodę wsie: Szmurły, Płonowo, Puchały Stare, Puchały Nowe, Spieszyn, Holonki, Widźgowo i Klichy. Zakres prac obejmuje sieć wodociągową o długości 21926 mb, oraz przyłącza wodociągowe o długości 8310mb.

PRZEWIDYWANE DOCHODY DO BUDŻETU GMINY W 1997 ROKU**1. za użytkowanie:**

- Gminna Spółdzielnia "SCH" w Brańsku - 63,80 zł
- Spółdzielnia Usług Rolniczych w Brańsku - 117,20zł
- Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Bielsku Podlaskim - 342,90 zł

2. za użytkowanie wieczyste:

- Gminna Spółdzielnia "SCH" w Brańsku - 245,10 zł
- Pani Michalska Zofia - 156,20 zł

3. za dzierżawę:

- Pan Jakubowski Wojciech - 31,00 zł

4. za najem:

- Telekomunikacja Polska SA - 2928,80 zł
- Zakład Telekomunikacyjny w Białymstoku

RAZEM DOCHODY:**- 3885,00 zł****PRZEWIDYWANE ROZCHODY Z BUDŻETU GMINY W 1997 ROKU**

1. Opracowanie projektu prac geologicznych dla udokumentowania złoża kruszywa naturalnego "ŚWIRYDY"	- 2000,00 zł
2. Opracowanie oceny wpływu na środowisko projektowanych robót dotyczących poszukiwania lub rozpoznawania złoża kruszywa naturalnego "ŚWIRYDY"	- 400,00 zł
3. Rozgraniczenia i podziały działek	- 1130,00 zł
RAZEM ROZCHODY:	- 3530,00 zł

PRZEWODNICZĄCY RADY

Feliks Aleksander Wróblewski